

JULES
VERNE

Zajatec pustin

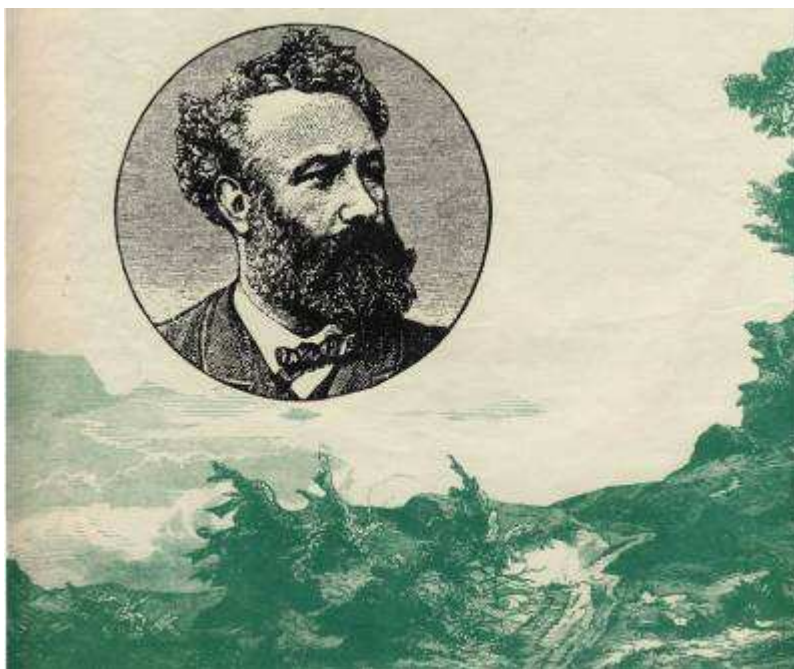
Zrádkový bystřík bláznivě
bláznivě odhodlal svého přítele
Lena. A tak i u slavného
Francouze Julese Verneho
postavíme jeho romány jako velký
muži. Vydává se jako dle rozli
vyprávěcí a anekdoty
Američanky Dolly Brannanové.
Tato starost a odhodlaná mladá
žena se vypravila do australských
pustin hledat zručeného manžela.
Hude je v australské pustině
kromě toho doplacení
Na tuto otázku
dává odpověď Verneho román
ZAJATEC PUSTIN.

Těžko bychom našli dnes mezi mladými čtenáři jediného, který by neznal a neměl rád — alespoň jeden román slavného francouzského spisovatele Julese Verne! Ano, Jules Verne je opravdu spisovatel světoznámý (žil v letech 1828—1905), a dnes už málokdo ví, že jeho literární začátky nebyly zrovna lehké. Vystudoval práva, stal se v Paříži burzovním zprostředkovatelem a dlouhá léta se marně pokoušel o úspěchy jako básník, povídkář a dramatik. Prvního úspěchu dosáhl teprve roku 1863 svým fantastickým románem Pět neděl v balónu, ale pak už následovaly rychle za sebou romány další, zajišťující autorovi trvalou slávu. Jeho stará láska k moři a tajemným dálkám, jeho jinošské zaujetí pro pokrok a všech no nové, jeho zájem o historii zeměpisu a zeměpisné objevy — to vše značně přispělo k tomu, že okouznil a dodnes okouzluje milión čtenářů na celém světě. Na psal celkem na osmdesát knih.

JULES VERNE

1828-1905

PRVNÍ ČÁST

I. FRANKLIN

S přáteli, s nimiž jsme se rozloučili před dlouhou cestou, nesetkáváme se zpravidla ve dvou případech. Když ti, kdo zůstávají, nejsou po návratu odešlých už k nalezení a když ti, kdo odcházejí, nemohou se už vrátit. Ale námořníci, kteří se připravovali 15. března 1875 na palubě *Franklina* k vyplutí, nemyslili na žádnou z těchto možností.

Toho dne se chystal *Franklin* pod vedením kapitána Johna Branicana vyplout z přístavu San Diego v Kalifornii na cestu napříč severní částí Tichého oceánu. Byla to loď tak dokonale stavěná a svým kapitánem řízená tak neohroženě, že žádný muž z posádky by se byl nenalodil na jinou loď ani za cenu nejvyšší mzdy. Všichni vyplouvali s dvojí důvěrou opírající se o dobrou loď a o dobrého kapitána.

Franklin měl nazítří vyplout poprvé na dlouhou plavbu ve službách obchodního domu Williama H. Andrewa ze San Diego. Měl se vydat přes Singapur do Kalkaty s nákladem amerického zboží a pak se měl vrátit se zbožím indické produkce, určeným pro jeden z kalifornských přístavů.

Kapitán John Branican byl devětadvacetiletý muž milé a rozhodné tváře a rysů prozrazujících neobvyklou energii. Měl v nejvyšší míře onu morální odvahu — nadřazenou odvaze fyzické —, která je stále ve střehu a dokáže čelit i nečekaným situacím.

Před několika lety ztratil otce i matku. Tehdy se oženil s osiřelou Dolly Starterovou, pocházející z jedné z nejlepších rodin v San Diegu. Nevelké věno mladé dívky odpovídalo neméně skromné situaci mladého námořníka, prostého poručíka na palubě obchodní lodi. Dalo se však očekávat, že Dolly bude jednou dědit po velmi bohatém strýci, Edwardu Starterovi, který žil životem venkovana v nejdivočejší a

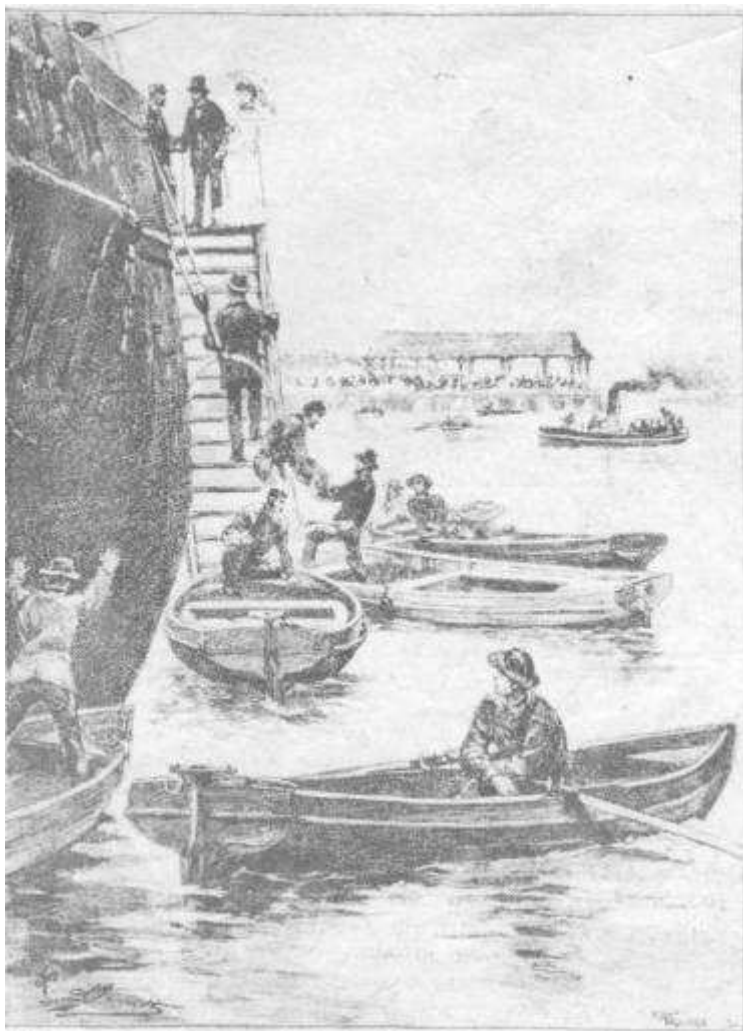
nejpustší části státu Tennessee. Zatím žili Branicanovi ve dvou — vlastně ve třech, protože hned v prvním roce manželství přišel na svět Walter, zkrácené Wat John Branican nemohl pomýšlet na změnu svého námořnického povolání — a jeho žena to chápala. Později se uvidí co dělat, až John zdědí strýcův majetek nebo si vydělá ve službách obchodního domu Williama Andrewa nějaké větší peníze.

Andrewův obchodní dům nabídl totiž Johnovi místo kapitána na *Franklinu*, který byl právě dostavěn a připraven ke spuštění na vodu. Poručík nabídku přijal, protože cítil schopnost lodi velet a protože si mohl sám vybrat posádku. Tak mu loďař Andrew totiž důvěřoval. A za těchto okolností měl *Franklin* pod velením kapitána Branicana poprvé vyplout.

Posádku *Franklina* tvořilo dvanáct mužů včetně palubního mistra. Všichni byli dobří námořníci ze San Diega, všichni to už mnohokrát prokázali a všichni byli šťastní, že mohou sloužit pod velením Johna Branicana. Kapitánův zástupce byl výtečný důstojník Harry Felton. Ač byl o pět let starší než kapitán, nemrzelo ho sloužit pod ním a nebyl vůbec žárlivý na okolnost, která z mladšího Johna udělala jeho nadřízeného. A John Branican tento postoj plně oceňoval. Oba dva se už spolu plavili a navzájem se ctili. Ostatně vše, co rozhodl William Andrew, bylo dobré! *Harry Felton* a jeho muži byli loďaři oddáni tělem i duší. Většina se už plavila na některé z jeho lodí. Patřili k četné rodině námořníků a lodních důstojníků, k rodině oddané své hlavě a tvořící její lodní personál, který se se vzrůstající prosperitou obchodního domu neustále rozšiřoval.

Přípravy k vyplutí se chýlily ke konci. *Franklin* se houpal na kotvách uprostřed přístaviště, stranou od ostatních lodí. Jakmile vytáhne kotvy, postačí mu napnout plachty a pod lehkou brízou vyplout rychle ze zálivu. Kapitán Branican si nemohl přát počasí lepší, vítr příhodnější a moře klidnější.

V deset hodin dopoledne byla už celá posádka na palubě.

Žádný z námořníků se už neměl vrátit na zem, takže se dalo říci, že plavba už pro ně začala. Několik přístavních člunů čekalo u schůdků při pravoboku na ty, kdo se ještě s členy posádky loučili na palubě. Jakmile *Franklin* vytáhne plachty, odvezou čluny všechny návštěvníky k nábřeží. Ač je dmutí

moře v Tichém oceánu nepatrné, bylo dobré počkat s vyplutím na odliv, který měl už brzy nastat.

Mezi posledními návštěvníky nutno uvést šéfa obchodního domu pana Williama Andrewa a paní Branicanovou s kojnou, která opatrovala malého Wata. S nimi tam byl ještě Len Burker s manželkou. Jana Burkerová byla Dollina vlastní sestřenice. Harry Felton neměl žádné příbuzné, takže se s ním nikdo neloučil. Stál teď na přídním můstku, kde půl tuctu námořníků počalo navíjet kotevní řetěz na vratidlo. Bylo slyšet jen kovový klapot západky *Franklin* se už trochu pohnul a řetěz procházející průvlekiem skřípal. Na vrcholu hlavního stožáru se třepetal praporec s iniciálami Williama Andrewa, kdežto nu ráhnu hlavní plachty rozvíjela ve větru své pruhy a hvězdy federální vlajka. Odvázané plachty byly připraveny k vytažení, jakmile loď získá trochu na rychlosti působením stěhovek a třírohých plachet. Na můstku pozoroval John Branican poslední přípravy k vyplutí a zároveň přijímal doporučení pana Andrewa, týkající se nákladních listů a dokladů o stavu zboží na *Franklinu*. Nakonec se obrátil ke kapitánovi se slovy:

„Budete-li okolnostmi donucen ke změně stanovené plavby, Johne, jednejte co nejvýhodněji pro naše zájmy a poslete mi zprávu z prvního místa, kde přistanete. Možná že se *Franklin* zastaví na některém z filipínských ostrovů, protože jistě nemáte v úmyslu plout Torresovým průlivem.“

„Ne, pane Andrewe,“ odpověděl kapitán Branican. „Nechci se s *Franklinem* pouštět do nebezpečných vod severně od Austrálie. Chci plout přes Havaj a Mariany k filipínskému ostrovu Mindanao, k Celebesu a Makasarskou úžinou a Jávským mořem k Singapuru. Odtud pak zamířím přímo do Kalkaty. Nemyslím, že mi cestovní plán změní větry, s nimiž bych se mohl setkat v západním Pacifiku. Ale budete-li mi přesto telegrafovat nějaké rozkazy, pošlete mi je buď na Mindanao, kde se patrně zastavím, nebo do Singapuru, kde se zastavím určitě.“

„Smluveno, Johne. A vy sám mi co nejdříve pošlete zprávu o cenách zboží v Kalkatě. Možná že tyto ceny změní mé plány týkající se nákladu *Franklina* pro zpáteční cestu.“

Loďař pak stiskl ruku mladého kapitána a zamířil k zadní kajutě.

Paní Branicanová, chůva s dítětem a pan i paní Burkerovi přistoupili k Johnovi. Nastala chvíle důvěrného rozloučení. Kapitán John Branican měl přijmout poslední pozdravy své ženy a své rodiny.

Víme už, že Dolly byla provdána teprve dva roky a že jejímu děcku bylo sotva devět měsíců. Ač ji rozloučení zavalilo hlubokým zármutkem, nedala na sobě nic znát a potlačovala, jak mohla, bušení svého srdce. Ale její sestřenka Jana, tvor slabý a bez energie, nemohla své pohnutí zakrýt. Měla Dolly velmi ráda, protože u ní nacházela útěchu v zármutcích, které jí způsobovala panovačná a prudká povaha jejího manžela. Ale i když Dolly svůj neklid potlačovala, Jana věděla, že jej pociťuje v celé jeho realitě.

Kapitán John Branican se měl vrátit patrně až za šest měsíců. A nadto to bylo první rozloučení od doby jejich svatby. I když byla Dolly dost silná, aby zadržela slzy, možno říci, že Jana plakala i za ni. Co se Lena Burkera týče, jeho pohled nebyl nikdy změkčen žádným pohnutím. Se suchým okem a s rukama v kapsách přecházel při této scéně sem a tam a myslel bůhví na co. Vůbec se myšlenkami neztotožňoval s návštěvníky, které na odplouvající loď přivedl cit náklonnosti.

Kapitán Branican se chopil obou ženiných rukou, přitáhl Dolly k sobě a něžným hlasem řekl:

„Drahá Dolly, odplouvám... Nebudu však pryč dlouho... Za několik měsíců mě zase uvidíš... Zase se shledáme, Dolly... Neměj strach! S touto lodí a s touto posádkou se nemohu bát žádného nebezpečí moře! Buď silná, jak musí být každá žena námořníka... Až se vrátím, bude našemu Watovi patnáct měsíců... Bude to už velký chlapec... Bude už mluvit a

první slovo, které po návratu od něho uslyším...“

„... bude tvé jméno, Johne!“ odpověděla Dolly. „Tvé jméno bude první slovo, které ho naučím! Budeme spolu denně o tobě hovořit! Piš mi, drahý Johne, při každé příležitosti! Jak netrpělivě budu čekat na tvé dopisy! A napiš mi vše. co děláš, vše, co chceš udělat... Ať se mé vzpomínky mísí se všemi tvými myšlenkami!“

„Ano, drahá Dolly, napíšu ti . . . Budu tě informovat o celé své plavbě! Mé dopisy budou jakýsi lodní deník, navíc však i projevy mé lásky!“

„Ach Johne, žárlím na to moře, které tě odvede tak daleko! Jak závidím těm, kteří se milují a které nic v životě nerozdvojí... Ale ne... neměla bych na to myslet!“

V této chvíli se přiblížili Len Burker a Jana. John se k nim otočil:

„Můj milý Lene,“ řekl, „nechávám ti tu svou ženu a svého syna. Svěřuji ti je jako jedinému příbuznému ze San Diega!“

„Počítej s námi, Johne,“ řekl Len Burker, snaže se zjemnit tvrdost svého hlasu. „Jana i já jsme tady. Dolly nebude chybět žádná péče.“

„Ani útěcha,“ dodala paní Burkerová. „Víš přece, jak tě mám ráda, drahá Dolly... Budu tě teď často vídat. .. Každý den s tebou strávím několik hodin... Budeme spolu hovořit o Johnovi...“

„Ano, Jano,“ odpověděla paní Branicanová. „Nepřestanu na něho myslet.“

Harry Felton znovu rozhovor přerušil.

„Kapitáne,“ řekl, „je už čas...“

„Dobrá, Harry,“ odpověděl John Branican. „Dejte vytáhnout hlavní a košovou plachtu.“

Druhý důstojník odešel, aby vykonal rozkaz, který znamenal okamžité vyplutí.

„Pane Andrewe,“ řekl mladý kapitán obraceje se k lo-

d'áři,“člun vás odveze s mou ženou a s jejími příbuznými na břeh..., kdy budete chtít...”

„Ihned, Johne,“ odpověděl William Andrew.“Tak tedy naposled: Šťastnou plavbu!”

„Ano, šťastnou plavbu!“ opakovali ostatní návštěvníci a počali sestupovat do člunů přiřazených k pravoboku *Franklina*.

„Sbohem, Lene! Sbohem, Jano!“ řekl John Branican a sevřel oběma ruky.

„A ty, Dolly, už jdi...! Je to nutné...!“ dodal John.“*Franklin* už nabírá vítr!”

Hlavní plachta a stěhovka už skutečně lodí trochu hnuly, zatímco námořníci zpívali píseň na rozloučenou.

Kapitán Branican odvedl ženu k otvoru v palubním hrazení a ve chvíli, kdy Dolly vkročila na schůdky, nebyl už schopen něco říci, jako ona nebyla schopna odpovědi. Mohl ji jen stisknout v náručí.

Okamžik poté zamířil člun k nábřeží, kde cestující vystoupili.

Kapitán Branican se už plně věnoval vyplutí. Průvlakem stoupala na palubu kotva. Poslední zábrany zbavený *Franklin* zachytil už brízu všemi plachtami, které ve větru zuřivě pleskaly. Velká stěhovka byla už úplně napnuta a hlavní plachta, jakmile byla vytažena na ráhno, hnala loď lehce k návětrné straně. Během vyplouvání musila loď blíž ke konci nábřeží, kde ve vzdálenosti několika desítek metrů stáli Len a Jana Burkerovi, Dolly a William Andrew.

Plynulo z toho, že mladý kapitán spatřil ještě svou ženu, příbuzné i přítele a dá jim naposled sbohem?

Všichni odpověděli na jeho jasný hlas a na jeho pokyn rukou vztaženou k přátelům.“Sbohem! Sbohem!“ volal.

„Hurá!“ křičel dav diváků, nad nímž se zatřepotala sta kapesníků.

Franklin teď byl u úzkého vjezdu do přístavu a musil se stočit k návětrné straně, aby se vyhnul lehkému člunu, který

právě úžinou proplouval. Obě lodi se pozdravily svými americkými vlajkami.

Na nábreží pozorovala nehybná paní Branicanová *Franklina*, který pod tlakem severovýchodní brízy zvolna mizel. Chtěla loď zrakem sledovat tak dlouho, dokud bude za výběžkem ostrova vidět.

Franklin však brzy obeplul ostrovy Coronado za zálivem, na okamžik ukázal v mezeře pobřežních srázů vlajku na hlavním stožáru a pak zmizel.

„Sbohem, John. .. sbohem!“ šeptala Dolly.

Proč jí nevysvětlitelná předtucha zabránila dodat“ A na shledanou“ ?

II. RODINNÁ SITUACE

Teď nutno uvést o paní Branicanové některé přesnější údaje, než jaké mohou vynést na světlo okolnosti tohoto příběhu.

V oné době bylo Dolly jedenadvacet let. Byla amerického původu. Nemusili bychom však procházet řadou jejích předků příliš daleko, abychom se dostali ke generaci spojující ji s rasou španělskou, nebo spíš mexickou, z níž pochází většina rodin této země. Její matka byla rodačka ze San Diega a San Diego bylo založeno v době, kdy Dolní Kalifornie patřila ještě Mexiku.

A jak vlastně vypadala paní Branicanová? Střední postava, tvář oživená ohněm velkých, hlubokých černých očí, snědá pleť, bohatý, tmavě hnědý vlas, ruce a nohy trocha silnější, než je obvyklé u španělského typu, jisté, ale půvabné držení těla, vzhled prozrazující pevnost charakteru a zároveň dobrotu srdce.

Ano! Až se Dolly stane paní Branicanovou, dokáže plnit své povinnosti i za okolností sebevážnějších. Dívala se na život vždy přímo, a ne klamným prizmatem, byla velkodušná a měla pevnou vůli. Láska, kterou v ní vzbudil její manžel, ji činila při plnění povinností ještě rozhodnější. V případě nutnosti — a nepokládejte to jen za banální frázi — byla ochotna obětovat za Johna i život tak, jako by se byli oba dva obětovali pro své dítě. Oba zbožňovali své děcko, které právě vyslovalo slovo táta ve chvíli, kdy se mladý kapitán s ženou a s dítětem loučil.

Paní Branicanová mohla být opravdu nejšťastnější žena, kdyby situace dovolila Johnovi opustit námořnické řemeslo, jehož nejnepříjemnější okolností bylo odloučení jednoho z manželů od druhého. Ale v době, kdy bylo Johnovi svěřeno velení na *Franklinu*, nemohla Dolly pomýšlet na manželovo odřeknutí. Musila přece myslet na domácí nezbytnosti, na výživu rodiny, která se teď soustředila celá v jediném dítěti. A

Dollino věno by bylo život rodiny nezajistilo. John Branican musil skutečně počítat s majetkem, který zanechá jeho ženě strýc. Dědictví mu mohlo uniknout jen souběhem nepravděpodobných okolností, protože pan Edward Starter byl už dobrý šedesátník a kromě Dolly neměl žádného jiného dědice. Sestřenice Jana Burkerová pocházela z matčiny větve a s Dolliným strýcem pokrevně příbuzná nebyla. Dolly bude proto jednou bohatá. Ale než se bude moci ujmout svého dědictví, uplyne ještě deset dvacet let. Proto byl John Branican nucen teď pracovat, i když se o budoucnost bát nemusel. Proto se taky rozhodl pokračovat v plavbách jako zaměstnanec Andrewovy firmy, především když mu byly svěřeny zvláštní úkoly na *Franklinu*. A protože k námořníkovi se v něm pojil i výtečný obchodník, dalo se soudit, že si během čekání na dědictví po strýci Starterovi vydělá svou prací určité jmění.

A teď už jen několik slov o tom bohatém Američanovi, který byl Američanem zcela originálním.

Byl to bratr Dollina otce, a tím vlastní strýc děvčete, které se stalo paní Branicanovou. Dollin otec byl o pět šest let starší a svého bratra vlastně vychoval, protože byli oba sirotci. Starter mladší choval ke svému staršímu bratru vždy živou vděčnost. Okolnosti mu přály, takže získal značné jmění, zatímco starší Starter bloudil po postranních cestách, které zřídka vedou k cíli. I když mladšího Startera šťastné spekulace s koupí a obděláváním rozsáhlých pozemků ve státě Tennessee odváděly velmi daleko, neztrácel z dohledu bratra, kterého obchodní záležitosti držely ve státě New York. Když tam později ovdověl, usadil se v San Diegu, v rodném městě své ženy, a tam taky zemřel, když už bylo o sňatku Dolly s Johnem Branicanem rozhodnuto. Svatba byla oslavena po době smutku a mladí manželé měli jako jediný majetek skromné dědictví po Starterovi starším.

Za nějaký čas došel do San Diega od mladšího Startera dopis adresovaný Dolly Branicanové. Strýc psal své neteři

poprvé! A mělo to být taky naposled.

Dopis obsahoval formou stručnou a praktickou zhruba toto:
Ačkoli je Starter mladší tak daleko a ač svou neteř nikdy

neviděl, nikdy nezapomněl, že je jedinou dcerou jeho bratra A neviděl ji dosud jen proto, že od svatby Startera staršího se oba bratři nikdy nesetkali a že mladší Starter žil poblíž Nashvillu v nejzapadlejší části Tennessee. Ale mezi Tennessee a Kalifornií je vzdálenost několika set mil, kterou se Starterovi mladšímu nikdy nehodilo překonat. A jestliže mladší Starter pokládal cestu k neteři pro sebe za příliš únavnou, pokládal ji za stejně únavnou i pro neteř a žádal ji, aby se tím nedala nijak rušit.

Dolly to ostatně nijak nevadilo. Je tedy neteří podivína. Dobrá! Ale tento podivín měl strýcovské srdce. Nezapomínal, čím je povinován Starterovi staršímu, a jediná bratrova dcera se měla proto stát jeho jedinou dědičkou. Všechny majetek Startera mladšího přejde na paní Branicanovou nebo na její děti, kdyby se starterovský rod její zásluhou prodloužil. Nebude-li však mít Dolly přímé potomky, přejde její majetek do vlastnictví státu, který jistě velmi rád přijme peníze Startera mladšího.

Nakonec Starter mladší ve svém dopise Dolly Branicanovou prosil — vlastně jí to přímo nařizoval —, aby mu neodpovídala. Ostatně mezi městy a jeho lesnatým krajem v hloubi Tennessee není žádné spojení. Od něho samotného už žádný dopis nepříjde — leda jeho úmrtní oznámení. Ale to už nebude psáno jeho vlastní rukou!

Taková byla situace této mladé rodiny v době, kdy *Franklin* vytáhl plachty k plavbě do vod Tichého oceánu. Uvedli jsme to jako potřebné vysvětlení událostí, které se v tomto příběhu odehrají.

A nyní je třeba upozornit ještě na jediné příbuzné Johna a Dolly v San Diegu. Byli to pan a paní Burkerovi.

Len Burker byl původem American, starý jedenatřicet let. V hlavním městě Dolní Kalifornie se usadil teprve před několika lety. Byl to Yankee z Nové Anglie, muž chladné tváře a tvrdých rysů, silného těla a rozhodné povahy, velmi čilý i velmi soustředěný, nikdy nedával najevo své myšlenky a nikdy

neříkal nic o tom, co dělá. Byl z povah podobajících se uzavřenému domu, jehož dveře se nikomu neotvírají. Přesto však nebylo na účet tohoto muže připisováno v San Diegu nic špatného. Jeho manželství s Janou učinilo z něho Branicanová příbuzného. Není divu, že kapitán, který neměl žádné příbuzné, svěřil Dolly a své děčko Burkerovým. Ve skutečnosti je svěřil spíš Janině péči, protože věděl, že obě sestřenice se mají opravdu rády.

Jinak by tomu asi bylo, kdyby byl mohl John vědět, kdo ten Len Burker ve skutečnosti je, a kdyby byl znal jeho ničemnost, zakrývanou neproniknutelnou maskou, kdyby byl věděl, s jakou nestoudností pohrdal Len společenskými konvencemi, sebeúctou a právy svých bližních. Jana, oklamaná jeho celkem přitažlivým zevnějškem a jakýmsi fascinujícím vlivem, kterým na ni působil, provdala se za něho před pěti lety v Bostonu, kde bydlela se svou matkou. Ta zemřela krátce po dceřině svatbě, z níž se vyklubala událost vskutku politováníhodná. Janino věno a dědictví po matce bylo by mladým manželům stačilo, kdyby byl Len kráčel obvyklými cestami, a ne cestami nepoctivými. Když promrhal část ženina jmění, rozhodl se Len Burker s dosti pošramocenou pověstí Boston opustit. Na druhé straně Ameriky, kam se za ním jeho pochybná pověst nedostane, nabízela mu nová území možnosti, jaké by v Nové Anglii nenašel.

Jana, která už svého manžela poznala, souhlasila bez váhání s jeho plánem. Byla šťastna, že může opustit Boston, kde činnost Lena Burkera vyvolávala už trapné poznámky. Byla šťastna i proto, že se setká s jedinou příbuznou, která jí ještě zůstala. Oba manželé se usadili v San Diegu, kde se Jana s Dolly shledala. Ostatně Len Burker ani po tříletém pobytu v San Diegu nezbudil dosud v nikom podezření. Tak obratně dovedl zakrýval své ničemné záměry.

Mladá dívka a mladá žena se velmi úzce spřátelily. Ač se zdálo, že Jana musí ovládat Dolly, bylo tomu ve skutečnosti

naopak. Dolly byla silná, Jana slabá a dívka se stala brzy oporou mladé ženy. Když bylo rozhodnuto o sňatku Dolly s Johnem Branicanem, měla Jana z toho spojení velkou radost. Mělo to být manželství, které se v ničem nebude podobat jejímu! A v intimitě mladé domácnosti najde útěchu vždy, když se rozhodne svěřit se se svým trápením.

Po svém příjezdu do San Diega otevřel si Len Burker na Fleet Street kancelář, jednu z těch kanceláří, které páchnou jako jeskyně a kde se špatné i dobré nápady stávají východiskem obchodů. Len Burker, náchylný falešně hře bez ohledu na užité prostředky, obratně mění výmysly v argumenty, rozhodnut pokládat cizí majetek za svůj, vrhl se brzy do dvaceti spekulací, v nichž přišel o své vlastní peníze. V době počátku tohoto příběhu byl už finančně v koncích a do jeho domácnosti se plížila bída. Protože však dovedl udržet svá jednání v tajnosti, těšil se dosud jakés takés důvěře, které využíval k novým podvodům v nových obchodních akcích.

Tato situace musila vyústit v katastrofu. Nebyla daleko doba soudního vymáhání pohledávek. Dobrodružnému Yankeemu, přeměněnému v Západoameričana, nezbude než opustit San Diego tak, jako opustil Boston. A přece v tomto městě plném zdravého smyslu, obchodní zdatnosti a rok od roku rostoucím, byl by inteligentní a čestný muž našel sto možností úspěchu. Ale byl by musel mít to, co neměl Len Burker: přímost jednání, smysl pro právo i čest a inteligenci.

Nutno ještě zdůraznit, že ani John Branican, ani William Andrew neměli o Burkerových obchodech ani zdání. V průmyslovém a obchodním světě nikdo nevěděl, že tento dobrodruh — a on si toho názvu skutečně zasloužil — se řítí do blízké záhuby. A až ke katastrofě dojde, ještě v něm budou lidé vidět nešťastného člověka, a ne jednu z těch bezectných osob, kterým jsou všechny prostředky k obohacení dobré. Ač John necítil k Lenovi nikdy žádné hluboké sympatie, nikdy k němu nepojal ani nedůvěru. Počítal s naprostou jistotou, že během

jeho nepřítomnosti prokáží Burkerovi jeho ženě dobré služby. Dojde-li k okolnostem, za nichž se bude muset Dolly obrátit na ně, jistě to neudělá marně. Jejich dům jí bude otevřen, takže v něm najde vždy přijetí, jakého si zaslouží nejen jako přítelkyně, ale i jako sestřenice.

V tomto ohledu byly city Jany Burkerové mimo podezření. Její náklonnost k Dolly byla bezmezná a nezištná. A Len Burker nijak nerušil prosté přátelství, které obě ženy spojovalo. Dokonce je podporoval, patrně v nejasné vidině budoucnosti, v níž mu toto přátelství mohlo přinést jen prospěch. Věděl ostatně, že Jana neřekne nic z toho, co nesmí říkat, že pomlčí o své osobní situaci i o mužových temných obchodech a o nesnázích, v nichž se jejich domácnost počínala zmítat. Jana by o tom určitě pomlčela; ani jediná výčitka by jí neunikla. Byla cele ovládána svým manželem a úplně podléhala jeho vlivu. Z jakési sebeúcty nedala nikomu nahlédnout do běd, kterými trpěla. Ani sestřenici Dolly, která snad něco tušila, aniž se jí Jana s něčím svěřila.

III. VYHLÍDKA

Po svatbě se Dolly zúčastnila prací svého muže. I když se John neplavil, jeho vztah k Andrewovu obchodnímu domu ho plně zaměstnával. Kromě obchodních transakcí, na nichž se podílel, dohlížel na stavbu trojstěžníku, na němž se měl ujmout velení. S pílí — a možno říci, že s láskou — kontroloval i ty nejmenší podrobnosti. Vkládal do dozoru péči majitele domu, který si staví příbytek pro celý život A tady šlo o víc, protože loď není jen dům. není jen prostředek výdělku, nýbrž seskupením dřeva a železa, jemuž se svěřují životy lidí. Je to jakýsi kus rodné země, který se vrací a znova vzdaluje a jehož životnost nekončí bohužel vždy v jeho mateřském přístavu.

Dolly doprovázela Johna velmi často do loděnice. Mnohokrát se ptala, proč by nemohla plout s kapitánem Branicanem, proč by ji nemohl vzít s sebou, proč by se s ním nemohla podílet na nebezpečích plavby, proč by ji *Franklin* nemohl odvézt ze San Diega s Johnem! Ano, nechtěla se s manželem loučit!

Ale co s Watem? Mohla by svěřit dítě péči kojné a zbavit je tak matčiny něhy? Ne! Mohla by je vzít na moře a vystavit nebezpečí plavby, malým dětem tak osudné? Vůbec ne! Musí zůstat v San Diegu u svého děcka, aby chránila život, který mu dala, ani na okamžik je neopouštěla a obklopila je péčí, aby se vyvíjelo správně a mohlo se v plném zdraví usmát na vracejícího se otce.

S tím se musila Dolly smířit a smířila se s tím. Ale po Johnové odplutí projevy života kolem ní náhle ustaly a ji by se byl zdál život nyní prázdný, jednotvárný a zoufalý, kdyby se byla nezabývala plně svým dítětem, kdyby na ně nebyla soustředila všechnu svou lásku.

Dům Johna Branicana stál na jednom z nejvyšších svahů táhnoucích se podle severních břehů zálivu. Byla to dřevěná vilka uprostřed malé zahrady osázené pomerančovničky a

olivovníky a ohrazené prostým dřevěným plotem. Vyhlídka — tak totiž vilce říkali — měla výjimečně krásnou polohu, díky orientaci průčelí k jihu. Byl z ní výhled na celé město přes záliv až ke stavbám na mysu Lomě. Byla sice trochu daleko od obchodní čtvrti, ale tato nepatrná nevýhoda byla plně vyvážena polohou vily, jejím umístěním na zdravém vzduchu, vystavením jižním větrům a přístupem slaného oceánského ovzduší.

V tomto příbytku měla teď Dolly trávit dlouhé hodiny samoty. Kojná dítěte a služka stačily potřebám domu. Jediní lidé, s nimiž se stýkala, byli pan a paní Burkerovi. S Lenem však zřídka, s Janou častěji. Mnohokrát ji podle slibu navštěvoval i pan William Andrew, aby se s ní podělil o zprávy z *Franklina*, docházející do San Diega přímo nebo nepřímo. Ještě dříve, než mohl dopis dojít na místo určení, přinášely námořní časopisy zprávy o setkání lodí, o jejich zastavení v přístavech a o všech událostech na moři, pokud mohly loděře zajímat. Tak byla Dolly neustále o všem zpravována. Co se vztahů ke společnosti a k sousedům týče, Dollino okolí bylo už zvyklé na izolaci Vyhlídky a žádné styky s Dolly nevyhledávalo. Její život naplňovala jediná myšlenka. I kdyby byli nějací návštěvníci k vilce dorazili, byla by se jim zdála prázdná, protože tam nebyl John. A prázdnou měla zůstat až do jeho návratu.

První dny byly nejhorší. Dolly vůbec z Vyhlídky nevycházela. Denně ji tam navštěvovala Jana Burkerová. Obě ženy se zabývaly malým Watem a hovořily o Johnovi.

Zdraví malého Wata nesmělo však být ohroženo naprostým uzavřením za plotem Vyhlídky. V druhém týdnu po vyplutí *Franklina* nastalo krásné počasí a stoupající horka byla ochlazována mořským větrem. Paní Branicanová si umínila vykonat několik vycházek. Vzala s sebou i kojnou, která nesla dítě. Šly pěšky procházkou až k San Diegu, k domům starého města. Dítěti to jen svědčilo. Svěží a růžový chlapec při

chůvině zastavení tleskal ručkama a usmíval se na matku. Jednou nebo dvakrát si najaly při delších vycházkách povoz, který provezl všechny tři nebo čtyři, protože někdy s nimi byla i paní Burkerová.

Jednoho dne se tak vydali k pahorku Knob Hillu, posázenému vilami a s hotelem *Florence* na vrcholku, odkud byl daleký výhled na západ až za ostrovy. Jindy se pustili až k pobřeží mysu Coronado, kde zuřivé nárazy moře byly s hromovým rachotem do skal. Navštívili i místo, kde nejvyšší příliv pokrýval nádherná pobřežní skaliska zpěněnou tříští. Dolly se dotýkala nohova oceánu, který jako by ji přinášel odezvu vzdálených vod, kterými se právě plavil John. Tytéž vlny oceánu napadly možná i *Franklina*, odneseny pak tisíce mil daleko až sem. Zůstávala nehybně stát a v duchu viděla loď mladého kapitána, unášena k ní svou představou a s jeho jménem na rtech.

Dne 30. března v šest hodin ráno byla paní Branicanová na balkónu, když se jí náhle zjevila paní Burkerová, kráčející k Vyhlídce. Jana zrychlila krok a mávala vesele rukou na znamení, že nepřichází s žádnou špatnou zprávou. Dolly ihned sestoupila a došla k brance právě ve chvíli, kdy ji Jana otvírala.

„Co je, Jano?“ zeptala se.

„Drahá Dolly,“ odpověděla paní Burkerová, „dozvíš se něco, co ti způsobí radost! Přicházím přímo od pana Andrewa, abych ti oznámila, že dnes ráno vplula do přístavu loď *Boundary*, která se setkala s *Franklinem*...“.

„S *Franklinem*?“

„Ano. Pan Andrew dostal o tom zprávu a hned poté jsme se na Fleet Street setkali. Řekl mi, že se sem nemůže vypravit dříve než odpoledne, a tak jsem si pospíšila, abych ti to řekla.“

„A došly nějaké zprávy o Johnovi?“

„Ano, drahá Dolly.“

„Jaké? Mluv přece!“

„Před týdnem se *Franklin* a *Boundary* setkaly na moři a mohly si vyměnit některé vzkazy.“ „A na palubě bylo vše v pořádku?“

„Ano, drahá Dolly. Oba kapitáni spolu hovořili a poslední

slovo, které došlo na palubu *Boundary*, bylo tvé jméno!“

„Můj drahý John!“ zvolala paní Branicanová, z jejíchž očí vytryskla slza dojetí.

„Jsem tak šťastna, Dolly,“ pokračovala paní Burkerová, „že jsem ti tu zprávu mohla donést jako první!“

„Jano,“ řekla paní Branicanová, „musím kapitána *Boundary* vidět... Musí mi říci každou podrobnost! Kde se s ním mohu setkat?“

„To nevím,“ odpověděla Jana. „Ale řekne nám to palubní kniha a kapitán *Boundary* ti pak dá nejpodrobnější zprávu.“

„Dobře, Jano. Je čas, abych se ustrojila, a pak půjdeme společně... okamžitě...“

„Ne... dnes ne, Dolly,“ odpověděla paní Burkerová. „Na palubu *Boundary* bychom se nedostaly.“

„A proč?“

„Protože loď přistala dnes ráno a je ještě v karanténě.“ „A jak dlouho?“

„Jenom čtyřicet hodin... Je to stejně jen formalita, ale zatím tam nikdo nesmí.“

„A jak se o tom setkání dověděl pan Andrew?“

„Dopisem, který mu kapitán poslal z celnice. Uklidni se, drahá Dolly! O mé zprávě nelze vůbec pochybovat. Zítra si ji ověříš... Žádám tě jenom o den trpělivosti.“

„Nuže, Jano,“ odpověděla paní Branicanová. „zítra ráno budu v devět hodin u tebe. Budeš tak hodná a doprovodíš mě na palubu *Boundary*?“

„Velmi ráda, drahá Dolly. Ráno tě budu čekat, a jakmile bude karanténa zrušena, bude nás moci kapitán přijmout...“

„Není to snad kapitán Ellis, Johnův přítel?“ zeptala se paní Branicanová.

„On sám, Dolly. A *Boundary* patří panu Andrewovi.“

„Smluveno tedy, Jano. . . Ve stanovenou hodinu budu u tebe. Ach, jak mi bude dnešní den dlouhý! Zůstaneš tu na snídani se mnou?“

„Chceš-li, Dolly, tak ráda. Len je až do večera pryč a já se ti mohu věnovat i celé odpoledne.“

„Děkuji ti, drahá Jano. Pohovoříme si o Johnovi... stále jen o něm... stále!“

„A o malém Watovi ne? Jak se našemu miláčkovi vede?“ zeptala se paní Burkerová.

„Velmi dobře,“ odpověděla Dolly. „Je veselý jako ptáček. Jakou radost z něho bude mít otec, až se vrátí! Jano. mám chuť vzít ho zítra s kojnou s sebou... Víš. že se od drahého chlapečka nerada odlučuji, i když jde třeba jen o několik hodin! Nebyla bych klidná, kdybych ho ztratila z očí . . . kdybych ho neměla u sebe!“

„Máš pravdu. Dolly,“ řekla paní Burkerová. „Je to dobrý nápad využít té procházky i k Watově prospěchu. Je hezky... záliv je klidný... Bude to jeho první cesta po moři... Smluveno tedy?“

„Smluveno!“ odpověděla paní Branicanová.

Jana zůstala ve Vyhliďce až do páté hodiny odpolední. Pak se se sestřenicí rozloučila a opakovala jen, že zítra ráno v devět hodin ji bude čekat a že pak obě společně navštíví kapitána *Boundary*.

IV. NA PALUBĚ BOUNDARY

Nazítí ráno se ve Vyhlídce vstávalo brzy. Bylo nádherné počasí. Vítr od pevniny zahnal poslední noční mlhy. Zatímco se paní Branicanová zabývala svou toaletou, chůva oblékla malého Wata. Bylo smluveno, že obědvat budou u paní Burkerové. Dolly se ráno spokojí s lehkým jídlem a pak snadno vydrží do oběda, protože návštěva u kapitána Ellise potrvá jistě dobré dvě hodiny. Bude určitě zajímavé, co bude ten statečný kapitán vyprávět.

Paní Branicanová a kojná s děckem opustily vilku ve chvíli, kdy na hodinách v San Diegu odbíjelo půl osmé. A přesně v devět hodin otvírala Jana paní Branicanové dveře svého domu.

„Jsem připravena, drahá Dolly,“ řekla, když políbila dítě. „Nechceš si na chvíli odpočinout?“

„Nejsem unavena,“ odpověděla paní Branicanová.

„Nepotřebuješ nic?“

„Nic, Jano... Spěchám, abych už byla u kapitána Ellise... Pojd' me hned, prosím tě...“

Paní Burkerová měla jako služku starou mulatku, kterou si její manžel přivezl z New Yorku, když se usadil v San Diegu. Tato mulatka se jmenovala No a byla to vlastně Lenová chůva. Byla neustále ve službách jeho rodiny, k Lenovi chovala bezmeznou oddanost, a dokonce mu tykala, jak to dělala v jeho dětství. Toto hrubé a panovačné stvoření bylo vlastně jediným tvorem, který měl na Lena Burkera nějaký vliv. Len jí taky svěřil všechno vedení své domácnosti. Jana musila častokrát strpět projevy její panovačnosti, které zacházely až k bezohlednosti. Strpěla však mulatčinu panovačnost stejně jako svého manžela.

Ve chvíli, kdy Jana odcházela, mulatka jí důrazně připomněla, aby byla do poledního jídla doma, protože i Len Burker se jistě vrátí brzy a nelze ho nechat čekat. Měl ostatně s paní Branicanovou projednat velmi důležitou věc. „O co vlastně

jde?“ ptala se Dolly své sestřenice.“Jak bych to mohla vědět?“ odpověděla paní Burkerová.“Jen pojd', Dolly, pojd'!“

Nesměly ztrácet čas. Paní Branicanová a Jana Burkerová s chůvou a s dítětem zamířily k nábřeží, kam za deset minut dorazily.

Boundary, které karanténa právě skončila, nezaujala dosud své místo u loděnice vyhrazené Andrewovu obchodnímu domu. Kotvila uprostřed zálivu několik set metrů od mysu Lomy. Před výstupem na palubu bylo nutno přeplout záliv, protože loď se měla přesunout k nábřeží až později. Přeplavbu zajišťovaly dvakrát za hodinu převozní parničky.

Dolly Branicanová a Jana Burkerová vsedly na jeden z těchto člunů s tuctem dalších cestujících. Člun byl odpoután a zamířil šikmo přes záliv s mohutným odfukováním páry.

V naprosto jasném vzduchu se objevil záliv v celé své rozloze. Kotvilo tam několik lodí. Člun se jim obratně vyhýbal stejně jako bárkám, které pluly opačným směrem a využívaly větru k obeplutí mysu.

Paní Branicanová seděla s Janou na zadní lavici. Kojná se postavila s děckem v náručí vedle ní. Chlapec nespál. Matka ho dojatě pozorovala a několikrát se k němu sklonila s polibkem. Při napřímení se vždy usmívala.

Ale její pozornost byla brzy upoutána pohledem na *Boundary*. Trojtěžník kotvící stranou ostatních lodí rýsoval se jasně na pozadí zálivu s rozvinutou vlajkou pod oblohou zalitou sluneční září.

Dolly pod vlivem svých iluzí a s obrazivostí rozjitřenou vzpomínkami si představovala, že ji na této palubě čeká John... že ji při prvním spatření zamává rukou... že se mu užuž vrhá do náručí. Na rtech jí zaznělo jeho jméno... Volala ho... a on jí odpovídal pronášením jejího jména!

Lehký výkřik dítěte ji vrátil do skutečnosti. Mířila přece teď k lodi *Boundary*, a ne k *Franklinu*! Toho teď oddělovala od amerických břehů vzdálenost několika tisíc mil!

„Ale bude tu... jednoho dne bude v těchto místech!“ šeptala si Dolly s pohledem na paní Burkerovou.

„Ano, drahá Dolly,“ odpověděla Jana. „A na palubě bude John!“

Chápala dobře, že srdce její přítelkyně se svírá při každé myšlence na budoucnost.

Parní člun zdolal ve čtvrt hodině vzdálenost dvou mil, dělící nábřeží v San Diegu od mysu Lomy. Cestující vystoupili na můstek při břehu a s nimi i Dolly, Jana a kojná s dítětem. Teď šlo jen o několik desítek metrů k palubě *Boundary*.

Pod přístavním můstkem byl pod dozorem dvou námořníků přivázán člun pro spojení s trojstěžníkem. Paní Branicanová řekla své jméno a muži se jí dali k dispozici, aby ji dopravili na palubu *Boundary*. Předem ji ujistili, že kapitán Ellis je na lodi.

Stačilo několik záběrů vesel a kapitán Ellis, který poznal paní Branicanovou, přišel k otvoru v pažení, k němuž Dolly už stoupala po schůdkách, sledována Janou a chůvou, které doporučila, aby držela dítě dobře. Kapitán je odvedl na můstek, zatímco druhý důstojník dohlížel na přípravy k odplutí *Boundary* až k nábřeží v San Diegu.

„Pane Ellisi,“ zeptala se napřed paní Branicanová, „je pravda, že jste se setkal s *Franklinem*?“

„Ano, paní Branicanová,“ odpověděl kapitán. „A mohu vás ujistit, že je tam vše v nejlepším pořádku, jak jsem to už hlásil panu Andrewovi.“

„A viděl jste... Johna?“

„*Franklin* a *Boundary* se mýjely tak těsně, že jsem mohl s kapitánem vyměnit i několik slov.“

„Ano... viděl jste ho tedy!“ opakovala paní Branicanová spíš pro sebe a hledala v kapitánových očích odraz obrazu *Franklina*.

Paní Burkerová pak položila kapitánovi několik otázek, které Dolly pozorně vyslechla, ač měla zrak upřený k mořskému obzoru daleko za průlivem.

„Toho dne bylo nádherné počasí,“ odpovídal kapitán Ellis, „a *Franklin* plul pod plnými plachtami. Na můstku stál kapitán Branican s dalekohledem v ruce. Loď se stočila o čtvrt kruhu, aby se přiblížila k *Boundary*. Já sám jsem směr měnit nemohl, protože jsem se musel držet těsně při větru.“

Paní Branicanová kapitánovu vysvětlení jistě plně nerozuměla, ale stačilo ji, že ten, kdo takto mluvil, viděl Johna a mohl s ním chvíli i hovořit.

„Když jsme se mýjeli,“ pokračoval kapitán, „pozdravil mě váš manžel pokynem ruky a volal: »Vše je v pořádku, Ellisi. Až se vrátíš do San Diega, podej zprávu mé ženě... mé drahé Dolly!« Pak se obě lodi od sebe vzdálily a brzy si zmizely z dohledu.“

„Který den jste se setkal s *Franklinem*?“ zeptala se paní Branicanová.

„Třidvacátého března,“ odpověděl kapitán Ellis, „v jedenáct hodin pětadvacet minut dopoledne.“

Zatímco kapitán Ellis odpovídal brzy na Janiny, brzy na Dolliny otázky, představovala si paní Branicanová stále pod vlivem své obrazotvornosti, že je na palubě *Franklina*... To tady nestojí Ellis..., ale John! A John jí to všechno vypravuje! Zdálo se jí dokonce, že slyší jeho hlas!

V té chvíli vystoupil na můstek druhý důstojník a hlásil kapitánovi, že přípravy k přesunu lodi skončily. Námořníci na přídní plošině čekali už jen na rozkaz k vyplutí.

Kapitán Ellis nabídl paní Branicanové, že ji dá odvézt na břeh, nebude-li ovšem chtít zůstat na palubě. V tom případě by přeplula záliv na *Boundary* a vystoupila na pobřeží u loděnice. Byla by to záležitost nejvýše dvou hodin.

Paní Branicanová by byla velmi ráda kapitánovu nabídku přijala. Byla však pozvána na oběd a věděla, že Jana by byla po mulatčině připomínce velmi neklidná, kdyby se nevrátila domů zároveň se svým manželem. Prosila proto kapitána Ellise o převezení k přístavnímu můstku, aby nezmeškala odjezd

parního člunu.

Kapitán vydal okamžitě rozkaz. Paní Branicanová, a paní Burkerová se rozloučily s kapitánem, který políbil Wata na obě tváře. Pak se obě i s chůvou nalodily do palubního člunu a ten

je odvezl k přístavnímu můstku.

Převozní člun brzy přistál a několikrát zapískal, aby na sebe upozornil cestující. Dva tři opozdilci zrychlili krok a přispěchali na břeh před hotelem *Coronado*.

Parní člun se měl zdržet jen pět minut. Paní Branicanová, Jana Burkerová a chůva se usadily na lavici při pravoboku, zatímco druzí cestující — v počtu asi dvaceti — přecházeli sem a tam mezi přídí a zádí. Poslední hvizd, šroub se roztočil a člun se počal od břehu vzdalovat.

Bylo teprve půl dvanácté, paní Branicanová se tudíž vrátí včas do domu na Fleet Street, protože plavba přes záliv měla trvat“jen čtvrt hodiny. I když se člun vzdaloval, zrak paní Branicanové byl stále upřen na *Boundary*. Loď měla kotvu zdviženou, plachty napjaty a počala se už z kotviště vzdalovat. Až bude přivázána před loděnicí v San Diegu, bude ji moci Dolly navštěvovat tak často, jak často se to kapitánu Ellisovi bude líbit.

Převozní člun plul velmi rychle. Městské domy se v několika poschodích malebného amfiteátru zvětšovaly. K přístavnímu můstku to už bylo jen čtvrt míle.

„Pozor!“ zvolal v té chvíli jeden z lodníků na přídi člunu.

A otočil se k muži u kormidla, který stál na úzkém můstku před komínem.

Když paní Branicanová výkřik zaslechla, otočila se k přístavu, kde se právě odehrával manévr, který přilákal pozornost všech cestujících. Většina jich taky přešla na příď.

Od lodí seřazených podél pobřeží se právě oddělila velká brig-goeleta, aby vyplula z přístavu. Zamířila teď k mysu Islandu. Pomáhal jí při tom vlečný člun, který ji měl odvléci až za průliv a nabíral už značnou rychlost.

Brig-goeleta se tím dostala do cesty převoznímu člunu, a to tak blízko, že bylo nutno vyhnout se nárazu na její zád. To taky bylo příčinou námořníkovy výkřiku, určeného muži u kormidla.

Cestujících se zmocnil strach — strach plně oprávněný, protože kotviště bylo zaplněno loděmi kotvicími tu a tam v zálivu. Cestující přirozeným pohybem ustoupili na zád’.

Dala se udělat jediná věc: zastavit, uvolnit místo vlečnému člunu a brig-goeletě a nedávat se znovu na cesiu, dokud nebude před převozním člunem volno. Několik větrem stržených rybářských šalup průjezd ještě ztížilo, když se tu pletly do cesty před nábřežím u San Diega.

„Pozor!“ opakoval námořník na přídi.

„Ano... ano...“ odpovídal muž u kormidla. „Není se čeho bát... mám místa dost!“

Ale vlečný člun se dostal náhle do úzkých objevením velkého parníku, který plul za ním a učinil pohyb, který nikdo nemohl čekat. Stočil se totiž prudce k levoboku.

Ozvaly se výkřiky, ke kterým se připojilo volání z brig-goelety snažící se usnadnit manévr vlečného člunu tím, že se stočila za ním.

Vlečný člun teď dělila od převozního člunu vzdálenost pouhých dvaceti stop.

Vyděšená Jana vstala. Paní Branicanová instinktivně vzala dítě z náručí kojné a přitiskla je k sobě.

„K pravoboku! K pravoboku!“ vykřikl kapitán vlečného člunu a naznačoval rukou směr.

Muž u kormidla neztratil rozvahu a stočil prudce kormidlo, aby se vlečnému člunu vyhnul, protože ten už se zastavit nemohl. Brig-goeleta se totiž stočila už natolik, že by mu byla vrazila do boku.

Pod prudkým stočením kormidla se převozní člun naklonil k pravoboku, všichni cestující ztratili rovnováhu a byli vrženi stejným směrem.

Ozvaly se nové výkřiky, tentokrát výkřiky hrůzy, protože hrozilo nebezpečí, že člun na pravoboku přetížený se převrátí.

V té chvíli paní Branicanová, stojící těsně u pažení, nedokázala se už udržet a přepadla i s dítětem přes zábradlí.

Brig-goeleta minula člun bez nejmenšího doteku, a tím bylo nebezpečí srážky zažehnáno.

„Dolly! Dolly!“ vykřikla Jana, kterou jeden z cestujících zadržel ve chvíli, kdy i ona už padala přes pažení do moře.

Vtom se jeden z námořníků, na člunu bez zaváhání vrhl na pomoc paní Branicanové a jejímu dítěti.

Dolly, nadnášená oděvem, plavala na hladině a držela děcko v náručí, ale než se k ní námořník dostal, potopila se.

Člun se skoro ihned zastavil a silnému a dobrému plavci tak nedělalo žádné potíže paní Branicanovou dostihnout a vysadit na člun. Ale ve chvíli, kdy se jí chopil, nešťastná matka uvolnila sevření paží, a zatímco se napůl udušená zmítala ve vodě, její dítě zmizelo.

Když vytáhli Dolly na loď a uložili ji na palubě, byla v hlubokém bezvědomí.

Odvážný námořník - asi třicetiletý muž jménem Zach Fren — se vrhl znovu do moře, několikrát se potopil, prohledal celé okolí člunu, ale marně. Dítě už nenašel. Bylo zřejmě strženo spodním proudem.

Cestující zatím věnovali paní Branicanové veškerou péči, kterou její stav vyžadoval. Zničená Jana a šílená chuva se ji marně pokoušely vzkřísit. Nehybný člun čekal tak dlouho, dokud se Zach Fren nevzdal poslední naděje na Watovu záchranu.

Konečně počala Dolly přicházet k sobě. Šeptala Watovo jméno, a když otevřela oči, její první slova byla;

„Mé dítě!“

Zahlédla Zacha Frena, vystupujícího na palubu... Wata však v náručí neměl!

„Mé dítě!“ vykřikla znovu Dolly.

Pak se zdvihla, odstrčila všechny kolem sebe a vrhla se na zád’.

Kdyby jí v tom nebyli zabránili, byla by skočila do moře.

Zatímco člun pokračoval v plavbě k nábřeží, musili ces-

tující mladou ženu držet. Paní Branicanová s křečovitě staženou tváří a s prsty zaťatými v pěst padla znovu v bezvědomí na palubu.

Člun po několika minutách dorazil k nábřeží a Dolly byla dopravena do Janina domu. Len Burker se právě vracel. Mulatka na jeho příkaz běžela pro doktora.

Ten ihned přišel a po dlouhém úsilí se mu podařilo paní Branicanovou vzkřísit.

Dolly se rozhlédla vyděšeným zrakem a zvolala:

„Co je? Co se stalo? Ach... už vím!“

A usmála se.

„To je můj John! Vrací se... vrací se!“ vykřikla. „Najde tu svou ženu a své dítě...! John! Tady je můj John!“ Paní Branicanová zešílela.

V. PO TŘECH MĚSÍCÍCH

Nelze popsat zděšení, které zavládlo v San Diegu po této dvojí katastrofě: po smrti dítěte a po matčině zešílení. Víme už, jakým sympatiím se těšila Branicanová rodina a jaký zájem ve všech budil mladý kapitán *Franklina*. Odplul sotva před čtrnácti dny a už nebyl otcem . . . A jeho nešťastná žena zešílela! Až se John vrátí, najde prázdný dům, bez Watova úsměvu, bez Dolliny něhy. Vlastní žena ho vůbec nepozná... V den, kdy Franklin vpluje do přístavu, nebude pozdravován celým městem!

Ale s oznámením o strašném neštěstí nebylo možno čekat na Branicanův návrat. Pan William Andrew nemohl nechat mladého kapitána v nevědomosti o tom, co se událo, nemohl dopustit, aby se Branican dověděl o strašné události jen náhodnou okolností. Musil poslat telegram jednomu ze svých singapurských jednatelů. Tak se kapitán Branican dozví strašnou pravdu ještě před příplutím do Indie.

Ale pan Andrew nechtěl telegram posílat hned. Třeba paní Branicanová nezešílela trvale. Kdo ví, zda péče, která ji obklopuje, nevrátí jí zdravý rozum? Proč rušit Johna hned dvojí strašnou zprávou? Zprávou o smrti syna a o zešílení ženy, jestliže její šílenství v krátku pomine?

Po poradě s Lenem a s Janou Burkerovými rozhodl se pan William Andrew počkat až do chvíle, kdy se lékaři vyjádří o Dollině stavu s konečnou platností. Tyto poruchy vzniklé náhlým rozrušením mají přece víc naděje na vyléčení než stavy vzniklé poznenáhly narušováním duševního stavu. Ano, bude třeba několik dní počkat, nebo i několik týdnů.

Lékaři mohli především konstatovat, že Dollino šílenství se projevuje lehkou melancholií. Netrpěla žádnými nervovými krizemi, žádnými záchvaty zuřivosti, pro niž musí být nemocní uzavřeni a zbaveni možnosti jakéhokoli pohybu. Nezdálo se nutným dělat opatření proti záchvatům, namířeným u šílenců

proti nim samotným i proti druhým. Dolly byla jen tělo bez duše, v jehož vědomí nezůstala jediná vzpomínka na strašné neštěstí. Její oči byly suché, její pohled vyhaslý. Zdálo se, že nevidí a - neslyší. Jako by nebyla z tohoto světa. Žila jen hmotným životem.

Naskytla se otázka, zda by neměla být dána do ústavu, kde by se jí dostalo odborné péče. Byl to úmysl pana Williama Andrewa. A bylo by k tomu došlo, nebýt návrhu Lena Burkera, který toto rozhodnutí změnil.

Len Burkera přišel za Williamem Andrewem do jeho kanceláře a řekl mu:

„My jsme teď přesvědčeni, že Dollina šílenost nemá žádné nebezpečné znaky, a protože ona zde nemá nikoho kromě nás. chceme se o ni postarat. Dolly měla mou ženu velmi ráda, a tak kdo ví, zda Janin vliv nebude mocnější než vliv cizích lidí? Jestliže dojde později ke krizím, bude vždy čas reagovat na to patřičným opatřením. Co o tom soudíte, pane Andrewe?“

Počestný loďař s odpovědí váhal, protože neměl Lena Burkera příliš rád, ač o jeho pošramocené pověsti nic nevěděl, a počestnost jeho úmyslů nemohl podezřívat. Ostatně Dollino a Janino přátelství bylo opravdu hluboké, a protože paní Burkerová byla Dollina jediná příbuzná, bude určitě lepší svěřit Dolly jejímu doзору. Podstatné bylo, že nešťastná žena bude neustále obklopena péčí, kterou její stav vyžadoval.

„Když už chcete vzít na sebe takový úkol,“ odpověděl konečně pan Andrew, „nevidím v tom nic nepatřičného, pane Burkere Necht' je tedy Dolly svěřena své sestřenici, jejíž oddanost je mimo vši pochybnost.“

„A tato oddanost nebude Dolly nikdy chybět,“ dodal Len Burkera.

Řekl to však zcela suchým, chladným a nepříjemným tónem, kterého se nikdy nedokázal zbavit.

„Váš návrh si zaslouží chválu,“ pokračoval pan Andrew. „Jen jednu poznámku ještě. Myslím si, že ve vašem

domě na Fleet Street, uprostřed hlučné obchodní čtvrti nebude mít Dolly příliš příznivé podmínky k uzdravení. Potřebuje především klid a čerstvý vzduch...“

„Samozřejmě,“ odpověděl Len Burker. „Však máme v

úmyslu odvést ji do Vyhlídky a být tam s ní. Je na tu vilku už zvyklá a pohled na známé věci může mít ozdravující vliv na jejího ducha. Bude tam taky chráněna před každou dotěrností... A venkov je tam hned za dveřmi... Jana s ní bude chodit na procházky po okolí, které dobře zná a které navštěvovala s Dolliným děckem. A John by s mým návrhem jistě souhlasil, kdyby tu byl. Co by řekl, kdyby našel po návratu ženu v nemocnici, svěřenou námezdným rukám? Pane Andrewe, nesmíme opomenout nic, co by mohlo blahodárně působit na ducha naší nešťastné příbuzné!“

Tato odpověď byla jistě diktována dobrými úmysly. Ale proč slova toho člověka nedokázala v nikom vzbudit důvěru? Buď jak buď, jeho návrh za přednesených podmínek stál za přijetí a William Andrew mohl Lenovi Burkerovi jen poděkovat.- Dodal ještě, že kapitán Branican jistě projeví po návratu svou hlubokou vděčnost.

Dne 27. dubna byla paní Branicanová dopravena do Vyhlídky, kam se za ní přistěhoval i Len Burker s Janou a hned večer se tam zařídili. Toto rozhodnutí získalo v městě všeobecný souhlas.

Je jasné, jakou pohnutkou byl při tom veden Len Burker. Nezapomínejme, že právě v den katastrofy chtěl s Dolly projednat jistou záležitost. Týkalo se to určité peněžní částky, kterou si chtěl vypůjčit. Ale teď se situace zcela změnila. Bylo pravděpodobné, že Len bude pověřen péčí o majetek své příbuzné patrně jako poručník. Z této funkce mu mohly vyplynout určité výhody, patrně protiprávní, ale umožňující mu získat čas. To taky vytušila Jana, a i když byla šťastna, že se může plně věnovat Dolly, třásla se strachem při pomyšlení, že její muž provede pod pláštěm citu lidskosti nějaké nekalé plány.

Tak probíhal život na Vyhlídce v nových podmínkách. Dolly byla usazena v místnosti, z níž vyšla vstříc strašnému neštěstí. Nevracela se tam však jako matka, nýbrž jako šílený

tvor. Tak milovaná vilka, onen salónek s fotografiemi vyvolávajícími vzpomínky na nepřítomného, ona zahrada, kde prožila tolik šťastných chvil, nic z toho všeho v ní nevyvolalo obraz minulého života. Jana se usadila ve vedlejším pokoji a Len obsadil v přízemí pokoj Johna Branicana.

Od toho dne pak pokračoval Len Burker ve své obvyklé činnosti. Každého rána sestupoval do San Diega, kde ze své kanceláře na Fleet Street řídil své obchody. Ale každý si mohl všimnout, že se denně vracel do Vyhlídky. A zanedlouho se z vilky vzdaloval jen na krátkou dobu.

Jeho mulatka provázela přirozeně svého pána do nového obydlí, kde se projevovala tak jako všude jinde, to znamená jako tvor, na jehož oddanost je plné spolehnutí. Kojná malého Wata byla propuštěna, ač se nabízela do služby paní Branicanové. Služku si Len Burker zatím ponechal, protože No na vedení celé domácnosti nestačila.

Nikdo ostatně nemohl nahradit Janu v její oddané a neúnavné péči o Dolly. Její přátelství se pokud možno ještě zpevnilo od úmrtí dítěte, jehož skon zavinila podle svého přesvědčení především ona. Kdyby nebyla přišla do Vyhlídky, kdyby nebyla navrhla návštěvu u kapitána lodi *Boundary*, bylo by teď dítě u své matky a těšilo by ji v dlouhých hodinách osamocení! A Dolly by byla neztratila zdravý rozum!

Bylo zřejmě v souhlasu s Burkerovými plány, že Janina péče připadala dostačující všem, kdo se zajímali o stav paní Branicanové. I William Andrew musel uznat, že ta ubohá žena se nemohla dostat do lepších rukou. Během svých návštěv se stále zajímal především o to, zda se Dollin stav nějak nelepší. Stále doufal, že první zpráva, poslaná kapitánu Branicanovi do Singapuru nebo do Indie, nebude mu musit oznamovat dvojí neštěstí: smrt dítěte... a něco skoro jako smrt manželky. Jenom to ne! Nechtělo se mu věřit, že by Dolly při svém mládí, při tak vyspělém rozumu a energické povaze byla nevyléčitelně postižena na své inteligenci. Není v ní přece jen jiskra skrytá

pod popelem? Nevzplane v ní jednou oheň? Ale uplynulo už pět týdnů a v temnotách nezajiskřil žádný záblesk zdravého rozumu. Zdálo se, že při tomto klidném, ochablém, ztlumeném šílenství ztráceli lékaři poslední naděje. Brzy taky své návštěvy odvolali. I pan Andrew přestal doufat v uzdravení a přicházel na Vyhlídku stále řidčeji.

Když musel Len Burker z toho či onoho důvodu strávit den mimo vilu, hlídala paní Branicanovou mulatka. Aniž by se snažila znevažovat Janinu péči, nenechávala ji skoro, nikdy s Janou samotnou a podávala svému pánovi věrné zprávy o všem, co v Dollině stavu pozorovala. Především vypoklonkovala každého z řídkých už návštěvníků, kteří se ještě chodili do vily poptávat. Tvrdila, že návštěvy jsou v rozporu s příkazy lékařů. Nemocná potřebuje naprostý klid...! Návštěvy by mohly vyvolat krizi...! A paní Burkerová sama v tom dávala No za pravdu, když mulatka odháněla návštěvy jako rušivé prvky, které nemají ve Vyhlídce co dělat. Tak byla paní Branicanová dokonale izolována.

„Ubohá Dolly!“ říkala si Jana. „Kdyby se její stav zhoršil, kdyby u ní propuklo zuřivé šílenství, kdyby docházelo k záchvatům... odstranili by ji... zavřeli by ji do ústavu... Byla by pro mne ztracena! Ne! Kéž by tady mohla zůstat! Kdo by ji ošetřoval oddaněji než já?“

Během třetího květnového týdne chtěla Jana vykonat několik vycházek do okolí. Myslila, že to její sestřenicí udělá dobře. Len Burker s tím souhlasil, ovšem pod podmínkou, že by Dolly a jeho ženu doprovázela No. U šílené se musili obávat všeho — i sebevraždy! A takovému neštěstí se nesměli vystavovat.

A tak jednoho dne vyšla paní Branicanová, zavěšená do Jany, ven. Nechala se vést jako zcela pasivní a netečný tvor tam, kam ji vedli, ale o nic se nezajímala.

Na počátku procházky nedošlo, k žádné příhodě. Ale mulatka si brzo všimla, že Dollino chování se počíná měnit. Její

.obvyklý klid byl vystřídán zřejmým vzrušením, které mohlo mít mrzuté následky. Několikrát v ní pohled na malé děti vyvolal nervovou krizi. Byla v tom snad vzpomínka na dítě, které sama ztratila? Buď jak buď, i když v tom bylo možno vidět některé příznivé příznaky, následovalo potom vždy duševní vzrušení, které mohlo její nemoc zhoršit.

Jednoho dne paní Burkerová a mulatka odvedly nemocnou na výšiny zvané Knob Hill. Dolly si tam sedla s pohledem upřeným na moře, ale zdálo se, že o ničem nepřemýšlí, protože v očích měla zcela prázdný výraz.

Náhle se jí obličej oživil, tělem jí proběhlo zvláštní zachvění a její prst se zvedl k jasnému bodu na širém moři.

„Tam...! Tam...!“ zvolala.

Byla to plachta jasně se odrážející od oblohy, ve slunečních paprscích oslnivě bílá.

„Tam...! Tam...!“ opakovala Dolly.

A její změněný hlas vůbec nepřipomínal hlas lidské bytosti.

Zatímco Jana na ni s hrůzou pohlížela, mulatka potřásala znepokojeně hlavou. Chopila se Dolly v podpaží a opakovala:

„Pojďte! Pojďte!“

Dolly jí však nerozuměla.

No se pokoušela Doli odvést a odvrátit její zrak od plachty na obzoru.

Dolly se však bránila. Ale její vzrušení náhle pominulo. Slunce právě zmizelo za mrakem a nad obzorem oceánu nebylo už plachtu vidět.

Dolly upadla zas do své netečnosti. S vyhaslým pohledem si už nic neuvědomovala. Vzlyky, které se jí křečovitě draly z hrudi, ustaly, jako by z ní život vyprchal. Jana ji vzala za ruku. Dolly se nechala bez odporu odvést a vrátila se klidně do Vyhlídky.

Od toho dne Len Burker žádal, aby se Dolly procházela jen na zahradě a Jana se musela jeho příkazu podrobit.

V té době pan William Andrew se rozhodl poslat kapitánu

Branicanovi zprávu o všem, co se událo, protože stav paní Branicanové nedával žádné naděje na zlepšení. Neposlal však onu zprávu do Singapuru, odkud měl *Franklin* po krátkém zastavení vyplout, nýbrž do Kalkaty. Obsáhlou depeši tak měl John dostat po svém příjezdu do Indie.

Ačkoli pan William Andrew si o Dollině osudu nedělal žádné iluze, byla podle úsudků lékařů změna jejího duševního stavu ještě možná, kdyby u ní došlo k nějakému prudkému mentálnímu otřesu, třeba v den, kdy by spatřila zase svého manžela. To byla opravdu poslední naděje, i když slabá, ale pan Andrew ji přesto nezapomněl ve své zprávě Johnu Branicanovi uvést. Žádal v ní svého kapitána, aby nepropadal zoufalství, předal velení lodi svému zástupci Harrymu Feltonovi a vrátil se co nejrychleji do San Diega. Výtečný ten muž podřídil i své obchodní zájmy tomuto poslednímu pokusu a žádal mladého kapitána, aby mu zatelegrafoval, co hodlá dělat.

Když se Len Burker dověděl o obsahu zprávy, o níž mu pan Andrew řekl, dal k ní svůj souhlas, i když vyjádřil své pochyby, že by Johnův návrat mohl vyvolat duševní otřes s uzdravujícím účinem. Ale Jana se upnula právě na tuto naději, že setkání s Johnem by mohlo vrátit Dolly zdraví. A Len Burker slíbil, že mu v tomto smyslu napíše, aby si pospíšil do San Diega. Slib však nesplnil.

Počátkem měsíce června uplynulo půltřetího měsíce od odjezdu *Franklina* ze San Diega. Od setkání s *Boundary* nepřišly žádné další zprávy. V té době měl *Franklin* vyplout ze Singapuru, a nedošlo-li k nepředvídané překážce, musil se už blížit ke Kalkatě. Nebylo však hlášeno žádné mimořádně špatné počasí ani ze severního Pacifiku, ani z Indického oceánu, takže plachetní loď dálkové plavby nemohla být nijak zpožděna.

Ale pan William Andrew byl nedostatkem jakýchkoli zpráv velmi překvapen. Nedovedl si vysvětlit, že mu jeho

singapurský dopisovatel nepodal ještě hlášení o průjezdu *Franklina* Singapurem. A nemohl připustit, že by se tam byl John nezastavil, když měl v tomto ohledu přesné instrukce. To se ostatně uvidí za několik dní, až *Franklin* připluje do Kalkaty.

Uplynul týden. Do 15. června nedošly žádné zprávy. Pan Andrew tedy telegrafoval svému obchodnímu jednateli, aby mu okamžitě oznámil, co ví o Johnu Branicanovi a o *Franklinu*.

Odpověď přišla po dvou dnech.

V Kalkatě se o *Franklinu* nevědělo. Ani ve vodách Bengálského zálivu nebyl americký trojstěžník k tomu datu spatřen.

Překvapení pana Andrewa se změnilo ve znepokojení. A protože obsah telegramu nelze utajit, rozšířila se celým San Diegem zpráva, že *Franklin* nedoplul ani do Singapur, ani do Kalkaty.

Měla snad být Branicanova rodina postižena dalším neštěstím — neštěstím, které by postihlo i všechny rodiny námořníků z *Franklina*?

Len Burker byl touto zprávou nesmírně rozrušen. Ale jeho náklonnost k Johnu Branicanovi nebyla nikdy příliš zjevná a on nebyl člověkem, který se příliš rmoutí nad neštěstím druhých, i když tady šlo o nejbližší příbuzné. Buď jak buď, ode dne, kdy mohl mít oprávněné obavy o osud *Franklina*, zdál se zachmuřený, plný starostí a uzavřený. S nikým se nestýkal — dokonce ani se svými obchodními partnery ne. Jen zřídka vyšel do ulic San Diega. Vypadalo to, že se nejraději uzavíral ve vile Vyhlička.

Janina bledá tvář, pláčem“zrudlé oči a ztrhané rysy potvrzovaly, že nešťastná žena prochází další zkouškou.

V té době došlo ke změně ve služebnictvu vily. Len Burker bez zjevné příčiny dal výpověď služce, která až dosud vykonávala všechny práce bez nejmenšího opominutí.

O domácnost se měla napříště starat jen mulatka. Kromě

No a Jany neměl k paní Branicanové nikdo přístup. Pan William Andrew, jehož zdraví těmito ranami velmi utrpělo, musil s návštěvami ve Vyhlídce přestat. A co by byl taky mohl po téměř jisté ztrátě *Franklina* říci a co by byl mohl dělat? Věděl ostatně, že po přerušení jeho návštěv našla Dolly zase svůj klid a že její nervová vzrušení ustala. Spíš živořila, než žila, stále ve stavu naprosté netečnosti, což bylo pro její chorobu příznačné. A její zdraví nepotřebovalo teď žádnou zvláštní péči.

Koncem června dostal pan William Andrew telegram z Kalkaty. Námořní agentury nepřinesly o *Franklinu* zprávu ze žádného místa, kde se musil zastavit při plavbě filipínskými vodami, kolem Celebesu, Jávským mořem a Indickým oceánem. Ale protože ta loď opustila před třemi měsíci San Diego, bylo nutno předpokládat, že se potopila se vším všudy, buď po srážce, nebo po ztroskotání, a to ještě před doplutím do Singapuru.

VI. ZAKONČENÍ SMUTNÉHO ROKU

Tato řada katastrof, která postihla Branicanovu rodinu, vytvořila pro Lena Burkera situaci, o níž se musíme zmínit.

Nezapomínejme, že přes skromnou finanční situaci paní Branicanové měla se mladá žena stát jedinou dědičkou svého strýce Edwarda Startera. Starý podivín však o sobě nedával nikomu vědět. A protože mu bylo teprve devětapadesát let, mohlo dát dědictví na sebe ještě dlouho čekat.

Možná že by byl své rozhodnutí změnil, kdyby se byl dověděl, že paní Branicanová, jeho jediná příbuzná, byla postižena po smrti svého dítěte duševní chorobou. On však o onom dvojím neštěstí nevěděl. A ani se to dovědět nemohl, protože nejen nikomu nepsal, ale ani od nikoho dopisy nepřijímal. Len Burkera mohl ovšem tento zákon porušit z důvodů změny v Dollině životě. A Jana mu taky připomněla, že je jeho povinností Edwarda Startera na to upozornit. Ale Len jí nařídil, aby mlčela, a Jana si dávala dobrý pozor, aby jeho příkaz neporušila.

Jeho zájem mu velel mlčet a on nebyl člověkem, který by váhal mezi povinností a osobním zájmem. Jeho obchody šly den ode dne až znepokojivě hůř a on si nemohl dovolit obětovat poslední možnost záchrany.

Situace byla velmi prostá. Kdyby paní Branicanová zemřela bez dětí, získala by celé dědictví Jana, jediná Dollina příbuzná. A od smrti Wata práva Lenovy ženy na ono dědictví pochopitelně vzrostla. A Janina práva pokládal Len za svá.

A nevyvíjely se události opravdu tak, že mu obrovské jmění mohlo spadnout do klína? Dítě bylo mrtvé a Dolly šílená. A podle úsudku lékařů mohl změnit její duševní stav jedině Johnův návrat.

Ale osud *Franklina* byl víc než znepokojivý. Jestliže nedošly ani v dalších týdnech žádné zprávy, jestliže Johna Branicana na moři nikdo nepotkal, jestliže do Andrewova

obchodního domu nedošlo žádné oznámení z jakéhokoli přístavu, pak je jasné, že *Franklin* a jeho posádka se do San Diega už nikdy nevrátí. A pak mezi dědictvím a Lenem Burkerem stojí už jenom Dolly. A co by tento nesvědomitý muž ve své zoufalé situaci neudělal, kdyby se Dolly měla smrtí Edwarda Startera stát dědičkou jeho jmění?

Ale aby paní Branicanová mohla dědit, musila by svého strýce přežít. A tak bylo v Burkerově zájmu, aby nešťastná žena žila až do dne, kdy by na ni přešlo dědictví po Edwardu Starterovi. Teď mohly Lena ohrozit jen dvě věci. Buď by Dolly zemřela příliš brzy, nebo by se vrátil John, kdyby se mu po ztroskotání na nějakém neznámém ostrově podařilo vrátit do vlasti. Ale druhá možnost byla nepravděpodobná a ztrátu *Franklina* bylo nutno pokládat už za jistou.

Tak vypadala Lenova situace, tak viděl Len svou budoucnost v době, kdy v tom byla jeho poslední možnost. Kdyby byla v těch dnech zasáhla do jeho obchodů spravedlnost, byl by se musil zodpovídat ze zneužití důvěry. Část peněz, které mu byly svěřeny neopatrnými lidmi nebo které vylákal nepoctivým předstíráním, byla dávno z jeho pokladny pryč. Tak došlo nezbytně ke stížnostem, při nichž Burker uspokojoval jedny penězi druhých. Ale to byl stav, který už nemohl dlouho trvat. Blížil se krach... a víc než krach: zneuctění a uvěznění za nejvážnější podvody. A to poslední děsilo Lena nejvíc.

Paní Burkerová snad věděla, co jejímu manželu hrozí, ale jistě nevěděla, že tu je možnost zásahu spravedlnosti.

Nadto ve Vyhlídce se žádný nedostatek zatím neprojevil. Mělo to svůj důvod.

Od Dollina onemocnění musil být za Johnovy nepřítomnosti určen její poručník. Pro tuto funkci byl docela přirozeně vybrán Len Burker jako Dollin příbuzný. A tím se taky stal správcem jejího majetku. Peníze, které nechal John doma na vedení domácnosti, byly mu teď k dispozici a on jich

používal k zajištění osobních nezbytností. Nebylo toho ovšem mnoho, protože *Franklin* měl být nepřítomen jen šest měsíců, ale bylo v tom i Dollino věno, které přinesla do manželství a které obnášelo několik tisíc dolarů. Len Burker ho použil k uspokojení nejnaléhavějších reklamací. Získával tím čas — a to bylo teď nejpodstatnější.

Nešťastný ten muž neváhal zneužít i své poručnické funkce. Zpronevěřil cenné papíry, v nichž byly uloženy peníze paní Branicanové. Ostatně návratu kapitána Branicana se mohl bát stále méně. Plynuly týdny a pan Andrew nedostával o *Franklinu* stále žádné zprávy. Příjezd této lodi nebyl dosud hlášen z žádného přístavu. Tak minuly měsíce srpen a září. Ani ze Singapuru, ani z Kalkaty nedošla od obchodních jednatelů jediná zmínka, která by naznačovala, co se s americkým trojstěžníkem stalo. A tak se musila ustálit velmi pravděpodobná domněnka, že se *Franklin* dostal do nějakého prudkého tajfunu, do strašného větrného víru, jaký se tak často objevuje u Celebesu a v Jávském moři. Tam asi loď ztroskotala a nikdo z posádky tu katastrofu nepřežil. Dne 15. října 1875 uplynulo sedm měsíců od vyplutí *Franklina* ze San Diega. Všichni už byli přesvědčeni, že se loď nikdy nevrátí.

V té době a za tohoto přesvědčení byla ve městě vypsána sbírka ve prospěch rodin postižených touto strašnou katastrofou. Posádka *Franklina*, důstojníci i mužstvo, pocházela celá ze San Diega. Teď tu po ní zbyli rodiče, ženy a děti, ohrožení bídou. A těm bylo nutno pomoci.

Podnět ke sbírce dal Andrewův obchodní dům, který sám upsal pozoruhodnou částku. Len Burker spíš z opatrnosti než ze soucitu přispěl taky na tuto charitativní akci. Andrewova příkladu pak následovaly další obchodní domy, majitelé velkoobchodů i drobní obchodníci. Rodiny zemřelých tak mohly být do značné míry zajištěny, což trochu zmírnilo důsledky námořní katastrofy.

Je pochopitelné, že pan Andrew pokládal za svou povinnost

postarat se především o paní Branicanovou, zbavenou rozumu, ale potřebující materiální zajištění. Věděl, že John Branican nechal doma před svým odjezdem částku nezbytnou k vedení domácnosti a vypočtenou na jeho šestiměsíční nepřítomnost. Řekl si však, že tyto peníze budou už asi pryč, a protože nechtěl, aby Dolly sahala na peníze po svých rodičích, rozhodl se projednat to s Lenem Burkerem.

Dne 17. října odpoledne vydal se loďař na Vyhlídku, ač nebyl ještě zcela zdrav. Když zdolal vysoko položenou městskou čtvrť, octl se u plotu vily.

Uvnitř se nic nezměnilo. Snad jen to, že okenice v přízemí a v prvním patře byly neprodyšně uzavřeny. Dům vypadal jako neobydlený, tichý, plný tajemnosti.

Pan William Andrew zazvonil u branky v zahradní zdi. Nikdo se neukázal. Zdálo se, že návštěvníka nikdo neviděl a neslyšel.

Ze by ve Vyhlídce nikdo nebyl?

Druhé zazvonění, tentokrát důraznější! A po něm se otevřely postranní dveře domu.

V nich se objevila mulatka, a když poznala pana Andrewa, neubránila se mrzutému gestu, jehož si však loďař nepovšiml.

Zatím se No přiblížila. Pan Andrew nečekal, až mu otevře branku, a ozval se ještě za plotem.

„Cožpak paní Branicanová není doma?“ zeptal se.

„Odešla, pane Andrewe,“ odpověděla No s podivným zaváháním, viditelně spojeným s obavami.

„A kde Dolly je?“ řekl pan Andrew a vymáhal si vstup.

„S paní Burkerovou na procházce.“

„Myslel jsem, že jste se už procházek zřekly, protože mohly u Dolly vyvolávat krize.“

„Ano, jistě...“ odpověděla No. „Ale před několika dny jsme s tím zase začali... Zdá se, že to teď dělá paní Branicanové dobře.“

„Škoda že jste mě o tom neuvědomili,“ odpověděl pan

Andrew. „A je doma pan Burker?“

„Nevím...“

„Podívejte se tedy a řekněte mu, že s ním chci mluvit.“

Než mohla mulatka odpovědět — a možná že by ji byla přivedla odpověď do značných rozpaků —, dveře v přízemí se otevřely. Na zápraží se objevil Len Burker, prošel zahradou a přistoupil k loďaři se slovy:

„Račte jít dál, pane Andrewe. Dovolte, abych vás přivítal jménem Jany, která šla s Dolly ven.“

Neřekl to však svým obvyklým chladným způsobem, nýbrž hlasem lehce vzrušeným.

Ale protože pan Andrew chtěl mluvit vlastně s Lenem Burkerem, překročil práh branky, odmítl pozvání do salónu a sedl si v zahradě na lavičku.

Len Burker pak potvrdil mulatčina slova. Paní Branicanová chodí už několik dní zas na procházky do okolí Vyhlídky. Jejímú zdraví to je velmi prospěšné.

„Nevrátí se už Dolly?“ zeptal se pan Andrew.

„Nemyslím, že ji Jana přivede dříve než k obědu,“ odpověděl Len Burker.

Pan William Andrew se zatvářil zklamaně, protože se musil nezbytně vrátit do svého obchodu v hodinu, kdy přicházela pošta. Len Burker mu taky nenavrhoval, aby na paní Branicanovou ve vile počkal.

„Nepozorovali jste žádnou změnu v Dollině stavu?“ zeptal se loďař.

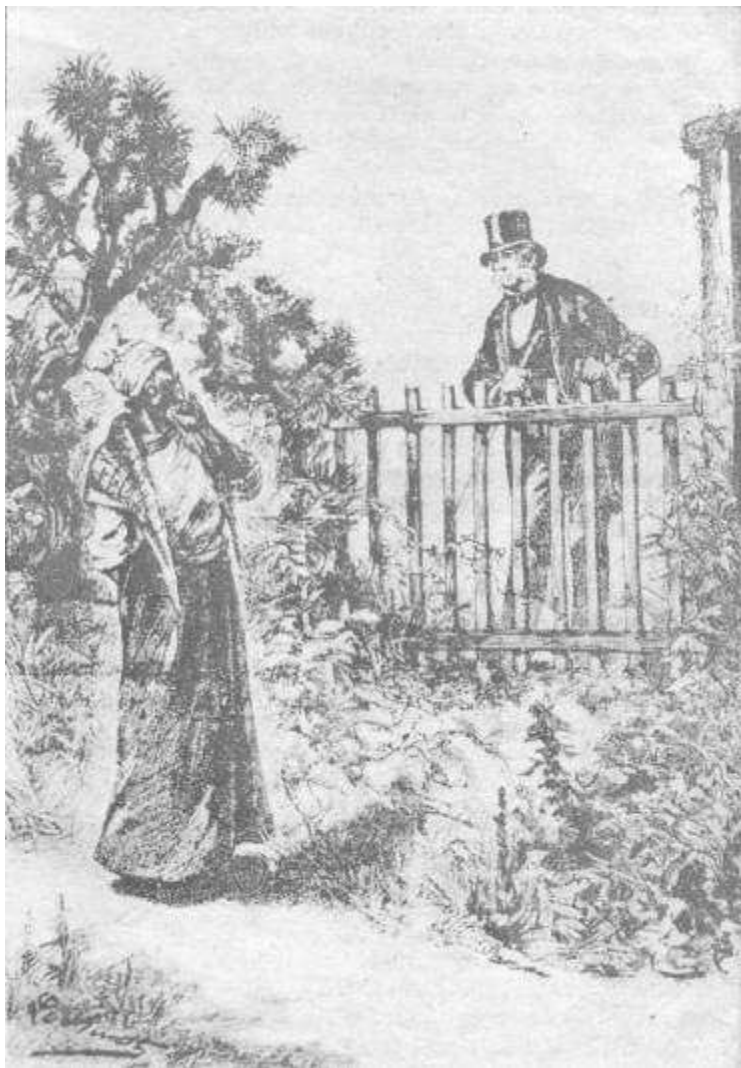
„Naneštěstí ne, pane Andrewe. Jsou dokonce obavy, že u ní jde o chorobu, kterou nemůže vyléčit ani péče, ani čas!“

„Kdo ví, pane Burkere? To, co není možné lidem, je vždy možné Bohu!“

Len Burker potřásl hlavou na znamení, že ve věcech tohoto světa neuznává žádné božské zásahy.

„Nejsmutnější na tom je,“ pokračoval pan Andrew, „že s návratem kapitána Branicana už nemůžeme počítat. Musíme se

proto vzdát i naděje na šťastný vliv, který by mohl mít jeho příchod na mentální stav ubohé Dolly. Víte přece, pane Burkere, že jsme se už vzdali každé naděje na návrat *Franklina*“

„Vím to, pane Andrewe, a pokládám to za nové a ještě větší neštěstí. Ale přesto si myslím, že v Johnově návratu by nebylo nic nepřírozeného. A ani se do toho nemusí vkládat boží prozřetelnost,“ dodal s trochu ironickým, teď zcela nemístným tónem.

„I když od poslední zprávy o *Franklinu* uplynulo už sedm měsíců,“ upozornil ho pan Andrew, „a když mé šetření vyznělo naprázdno?“

„To ještě nedokazuje, že se *Franklin* potopil na širém moři,“ pokračoval Len Burker. „Nemohl snad ztroskotat na jednom z četných úskalí ve vodách, kudy proplouval? Kdo ví, zda John a jeho námořníci se neuchýlili na nějaký osamělý ostrov? Stalo-li se to, pak se ti rozhodní a energičtí muži jistě dopracují k návratu do vlasti... Nemohli by si snad postavit z troskek lodi člun? Nemohou snad dát kolem plujícími lodím nějaké znamení? K takové možnosti je ovšem třeba hodně času. Ne, já stále ještě doufám v Johnův návrat... Za několik měsíců, ne-li týdnů. Bylo už mnoho trosečníků pokládáno za ztracené..., a přece se vrátili do svého přístavu!“

„Ano,“ odpověděl pan Andrew, „to vím. Dochází i k tak zázračnému zachránění. Vše, co jste uvedl, pane Burkere, říkal jsem si taky. Ale teď už nemohu chovat ani tu nejmenší naději. A právě proto jsem si s vámi přišel promluvit. Nechci, abyste se musil starat o Dolly ještě dál.“

„Ach pane Andrewe...“

„Ne pane Burkere, jistě dovolíte, aby plat kapitána Branicana zůstal zachován jeho ženě tak dlouho, pokud bude živa...“

„Děkuji vám za ni,“ odpověděl Len Burker. „Je to od vás šlechetné.“

„Myslím, že konám jen svou povinnost,“ pokračoval pan Andrew „A poněvadž peníze, které tu nechal John před svým odplutím, musí už být z větší části vyčerpané...“

„To je pravda, pane Andrewe,“ odpověděl Len Burker. „Ale

Dolly má své příbuzné a je naší povinností jí pomáhat. Už z náklonnosti k ní.“

„Ano . vím, že můžeme počítat s obětavostí paní Burkerové. Nicméně mi dovolu, abych do jisté míry zajistil ženu kapitána Branicana, nyní bohužel jeho vdovu! Láska a péče z vaší strany jí nikdy chybět nebudou.“ „Jak chcete, pane Andrewe.“

„Přinesl jsem vám, pane Burkere, to, co právem patří Johnu Branicanovi od vyplutí *Franklina*. A vy jako Dollin poručník můžete si každý měsíc vybírat tu částku v mé pokladně.“

„Když si to přežete...“ odpověděl Len Burker.

„A potvrdíte mi laskavě příjem částky, kterou vám přináším...“

„Velmi rád, pane Andrewe.“

A Len Burker odešel do své pracovny, aby napsal potvrzenku.

Jakmile loďař odešel, zavolal Len Burker mulatku a řekl jí:

„Ví Jana, že byl pan Andrew ve vile?“

„Asi ano, Lene. Viděla ho přicházet i odcházet.“

„Jestliže zase přijde — což však nelze po nějakou dobu očekávat —, není třeba, aby ho Dolly a Jana viděly... Rozumíš, No?“

„Dám na to pozor, Lene.“

„A kdyby Jana chtěla přijít?“

„Ach, řekneš-li jednou ne,“ odpověděla No, „pak se ani Jana nepokusí jednat proti tvé vůli.“

„Dobrá. Ale nutno vyloučit každé překvapení! Mohlo by dojít k náhodnému setkání...a v tom případě by to mohlo znamenat úplnou prohru.“

„Dám pozor,“ řekla mulatka. „Nemusíš se ničeho bát, Lene. Do Vyhlídky se nikdo nedostane, pokud to nebudeme chtít.“

Za těchto okolností končil rok 1875, pro Branicanovu rodinu tak nešťastný. John zmizel na moři, Dolly zešílela a jejich dítě se utopilo ve vodách zálivu San Diego.

VII. RŮZNÉ OKOLNOSTI

Ani v prvních měsících roku 1876 nedošla o *Franklinu* žádná zpráva. Nic nesvědčilo o jeho plavbě vodami u Filipín, Celebesu a severní Austrálie. Bylo však možno připustit, že by se byl John pustil Torresovým průlivem? Jenom jednou byla americkou lodí u Sundských ostrovů třicet mil od Djakarty vylovena a do San Diega přivezena jakási troska, která mohla pocházet z *Franklina*. Ale podrobnou prohlídkou bylo zjištěno, že troska byla ze dřeva staršího, než byl materiál použitý ke stavbě Branicanovy lodi.

A nadto by se byla tato troska uvolnila jen tehdy, kdyby se byla loď rozbila o nějaké úskalí, nebo se srazila s jinou lodí na moři. Ale v druhém případě by se po srážce potopily obě lodi. Protože však zmizení další lodi nebylo za posledních devět měsíců odnikud hlášeno, musila se odmítnout teorie srážky stejně jako ztroskotání na břehu. Nakonec zůstalo vysvětlení nejprostší: *Franklin* se potopil v nějakém tajfunu, jaké jsou v malajských vodách tak časté a jakým nemůže žádná loď vzdorovat.

Od odjezdu *Franklina* uplynul rok. Loď byla už definitivně pokládána za ztracenou a její ztráta zařazena do seznamu námořních katastrof.

Zima 1875-76 byla mimořádně tuhá. dokonce i v mírném podnebí jižní Kalifornie, kde je počasí vždy snesitelné. Velké mrazy trvaly až do konce února, a tak se nikdo nemohl divit, že paní Branicanová vůbec nevycházela z Vyhličky, aby se nadýchala čerstvého vzduchu.

Další prodlužování tohoto uzavírání bylo by se jistě stalo podezřelým všem sousedům. Lidé si však mohli myslet, že se nemoc paní Branicanové zhoršila, a nikdo by byl Lena Burkera nepodezíral, že má nějaký zájem na ukrytí nemocné. Však se taky o izolaci nešťastné ženy nikdy nemluvalo. Pan William Andrew po většinu zimy nemohl z domu vycházet, ač byl

velmi zvědav na Dollin stav. Umiňoval si, že jakmile bude moci chodit ven, vydá se na Vyhlídku.

V prvním týdnu března začala paní Branicanová chodit zas na procházky do okolí v doprovodu Jany a mulatky. Za několik dní pak přišel do vily pan Andrew, který zjistil, že ve stavu paní Branicanové není nic znepokojivého. Tělesně byla zcela v pořádku. Ovšem její duševní stav se nijak nezlepšil.

V té době se situace Lena Burkera neustále zhoršovala. Peníze paní Branicanové, z nichž část už zpronevěřil, ani zdaleka nestačily zakrýt propast pod jeho nohama. Jeho úporný zápas mohl skončit jen vyčerpáním posledních prostředků. Ještě několik měsíců — možná týdnů — a bude ohrožen soudním vyšetřováním, kterému se bude moci vyhnout jedině odstěhováním ze San Diega.

Zachránit ho mohla jediná věc, ale zdálo se, že k té asi nedojde — aspoň ve vhodnou dobu ne. Paní Branicanová stále žila a stejně byl živ i její strýc Edward Starter. Len Burker si s nesmírnou obezřelostí sehnal informace o tomto Yankeem, zahrabaném hluboko v Tennessee.

Silný a statný šedesátník v plné tělesné i duševní síle trávil život na zdravém vzduchu uprostřed luk a lesů obrovského území a rozdělával svou činnost mezi lov v kraji plném zvěře a rybolov v četných řekách, protékajících jeho územím. Celé své obrovské pozemky spravoval zcela sám. Byl to typický severoamerický farmář onoho typu, který se dožívá sta let a u něhož je smrt stejně nepochopitelná.

Na dědictví po takovém chlapíkovi se musilo čekat ještě dlouho; a bylo zcela pravděpodobné, že strýc přežije i svou neteř. Naděje, které Len Burker vkládal do toho člověka, se rozplynuly a před podvodníkovými očima vyvstával přízrak katastrofy.

Uplynuly dva měsíce a jeho situace se ještě zhoršila. Po San Diegu i v okolí se o něm počaly šířit poplašné pověsti. Lidé, kteří od něho nemohli vymoci své peníze, začali

vyhrožovat. A pan William Andrew se tehdy poprvé dověděl, jak to s Burkerem vlastně je. Velmi ho to poplašilo kvůli paní Branicanové. Rozhodl se proto přinutit jejího poručníka k vyúčtování. Bude-li to nutné, určí se za poručníka osoba spolehlivější, ač Janě Burkerové, oddaně se starající o svou sestřenicí, nemohl nikdo nic vytýkat.

Ale v té době už byly dvě třetiny majetku paní Branicanové pryč. Ze všeho zbylo Lenu Burkerovi jen půldruhého tisíce dolarů.

Brzy byly na Lena Burkera podány první žaloby. Žaloby pro podvody a pro zneužití důvěry. Byl na něho dokonce vydán zatykač. Ale když se policie dostavila do jeho kanceláře na Fleet Street, dověděla se, že se tam Len Burker od včerejška neobjevil.

Policejní agenti odešli na Vyhlídku... Ale tam zjistili, že Len Burker vilu v noci opustil. Jeho žena musela chtít nechtě jít s ním. U paní Branicanové zůstala jen mulatka No.

Okamžitě bylo v San Diegu zahájeno vyšetřování. Později se přeneslo do San Franciska i do jiných měst Kalifornie, aby se přišlo Burkerovi na stopu. Ale všechno bylo marné.

Dne 17. května hned ráno odešel na Vyhlídku pan

William Andrew a zjistil, že z peněz paní Branicanové tam nezůstalo nic. Dolly byla zcela bez prostředků. Její nepoctivý poručník tam nenechal pro její potřebu ani jediný dolar.

Pan Andrew udělal jedinou věc, kterou mohl udělat. Dal Dolly odvézt do sanatoria, kde měla zajištěnu potřebnou péči. A mulatku No, která v něm budila jen nedůvěru, propustil.

Jestliže Len Burker doufal, že No zůstane u Dolly a že mu bude podávat zprávy o jejím zdraví nebo o změnách jejího finančního stavu, pak byl ve svém očekávání zklamán.

Propuštěná No opustila Vyhlídku ještě téhož dne. Protože policie usoudila, že mulatka se pokusí vyhledat manžele Burkerovy, dala ji nějakou dobu sledovat. Ale nedůvěřivá a velmi mazaná žena všechny policejní agenty zmátla a zmizela

taky, aniž se mohlo zjistit, co se s ní stalo.

Vila na pahorku byla teď prázdná. O paní Branicanovou pečovali v sanatoriu doktora Brumleyho.

Ani během roku 1876 nedošla o Johnu Branicanovi žádná zpráva. I poslední lidé, kteří ještě věřili v návrat kapitána a jeho posádky do vlasti, musili se své naděje zříci. Vždyť koncem roku 1876 uplynulo od zmizení lodi už osmnáct měsíců beze zpráv.

Stejně tomu bylo i s manželi Burkerovými. Pátrání po nich zůstalo bez výsledku. Nevědělo se ani, kam se uchýlili, nevědělo se, kde se pod falešnými jmény skrývají.

Ve skutečnosti mohl Len Burker jen litovat, že nemohl svou situaci ještě udržet. Dva roky po jeho zmizení se počala náhoda, na které stavěl svůj plán, uskutečňovat. Dá se říci, že to prohrál na celé čáře.

V půli června roku 1878 obdržel William Andrew dopis na adresu paní Branicanové. Byla v něm zpráva o náhlé smrti Edwarda Startera. Ten Yankee zahynul při lovu. Kulka vystřelená jeho společníkem se odrazila, zasáhla ho do srdce a na místě zabila!

Při otevření jeho závěti bylo zjištěno, že celé své jmění odkázal neteři Dolly Starterové, ženě kapitána Johna Branicana.

Nebožtíkovo jmění uložené ve farmách, v lesích, ve stádech a v různých průmyslových podnicích odhadovalo se na dva milióny dolarů. Toto dědictví teď nešťastnou smrtí Edwarda Startera přešlo na jeho neteř. Dověděl se Len Burker ve svém úkrytu o smrti Edwarda Startera a o obrovském jmění, které po sobě zanechal? To nemohl nikdo vědět.

Pan William Andrew, správce Dollina majetku, prodal v Tennessee všechny farmy, lesy a pastviny, protože na tu dálku je spravovat nemohl. Vzhledem k velkému počtu zájemců byl prodej proveden za výborných podmínek. Výtěžek prodeje proměněný v nejlepší cenné papíry a spojený s hotovostí z

dědictví po Edwardu Starterovi byl uložen v *Consolidated National Bank* v San Diegu.

Poplatek za pobyt paní Branicanové v sanatoriu doktora

Brumleyho mohl odčerpávat jen nepatrnou část ročního důchodu, takže kapitál se musil stálým narůstáním stát jednou jedním z největších majetků v Dolní Kalifornii.

Ale přes tuto změnu situace nemohl nikdo uvažovat o propuštění paní Branicanové ze sanatoria doktora Brumleyho. Pan William Andrew pokládal její pobyt v sanatoriu za nezbytný. Dolly tam měla veškeré pohodlí i všechnu péči, kterou si její přátelé mohli přát. Zůstala tam proto a měla tam snad i dokončit svůj bídný a marný život, na který mohla jinak čekat tak šťastná budoucnost!

Začal rok 1879 a ti, kdo věřili, že uplyne jako roky předešlé, bez jakékoli změny v situaci, velmi se mylili.

V prvních měsících nového roku zjistil doktor Brumley i ostatní lékaři jeho sanatoria překvapivou změnu v mentálním stavu paní Branicanové. Její zoufalá lhostejnost a apatická netečnost ke všem projevům života počaly zvolna ustupovat charakteristickým příznakům vzrušení. Nebyly to zatím nervové krize, na které pak organismus reaguje ještě větší apatií. Zdálo se spíš, že Dolly pocítuje nutnost rozvíjet svůj duševní život, že její duch se pokouší prorazit krunýřem, který mu brání v proniknutí ven. Víme už, že i ve Vyhlídce měla v prvních dnech jakési pudové úniky z netečnosti, které ovšem rychle přecházely v nervové krize. Teď však byly tyto příznaky trvalejší. Zdálo se, že se Dolly snaží najít v hlubinách své paměti jakési vzdálené vzpomínky. Lékaři v tom viděli možnost jejího uzdravení. Všichni se snažili vyvolat v duši a v srdci paní Branicanové nějaký prudký otřes s léčebným účinkem. Usoudili dokonce, že bude dobré odvést ji ze sanatoria na Vyhlídku a usadit ji v jejím pokoji. Když to udělali, Dolly si zřejmě uvědomila tuto změnu ve svém životě. Zdálo se, že se o nové životní podmínky dokonce zajímá.

V prvních jarních dnech — bylo to v dubnu — počala paní Branicanová opět vycházet do okolí. Opatrovníci ji několikrát zavedli až na písčité pobřeží mysu Islandu. Dolly odtud

sledovala několik lodí na širém- moři a vztahovala ruku k obzoru. Nepokoušela se však doktoru Brumleymu utéci jako dřív. Nevzrušoval ji už šumot vln pokrývajících pobřeží bílou pěnou. Zdálo se, že se její představy vracejí k cestě, kterou sledoval *Franklin* po vyplutí ze San Diega, když jeho plachty zmizely za vysokými pobřežními srázy. Ano... snad. A jednoho dne její rty vyslovily dokonce Johnovo jméno!

Bylo jasné, že nemoc paní Branicanové vstoupila do období, jehož jednotlivé fáze bude nutno pečlivě sledovat. Pozvolna si zvykala na život ve vile a poznávala už různé, kdysi jí milé předměty. Paměť se jí ve známém prostředí vracela. Počal ji zajímat Johnův portrét zavěšený na zdi jejího pokoje. Denně se na něj upřeně dívala a několikrát jí z oka skanula slza.

Ano. I když ztráta *Franklina* nebyla vůbec jistá, i když se John mohl ještě vrátit, mohlo se doufat, že Dolly se při setkání s manželem uzdraví?

Doktor Brumley se proto rozhodl navodit u“ nešťastné ženy duševní otřes, který však nebyl bez nebezpečí. Chtěl tak učinit, dříve než projevy zlepšené situace pomínou a dříve než nemocná upadne zas do své obvyklé netečnosti, kterou se projevovala už čtyři roky. Protože se zdálo, že v její mysli se chvěje zbytek vzpomínek, musili tyto vzpomínky důrazně posílit, i kdyby ji to mělo zahubit.

To byl i názor pana Williama Andrewa, který doktora Brumleyho nabádal, aby ten pokus udělal.

A tak 27. května přišli oba za paní Branicanovou na Vyhlídku. Vůz, který na ně čekal u branky, zavezl je San Diegem k přístavu a zastavil se u můstku, z něhož cestující nasedali na převozní parník k mysu Loma.

Doktor Brumley nechtěl jen zrekonstruovat onu katastrofu, ale rozhodl se uvést paní Branicanovou přímo do situace, v níž tehdy zešílela.

Ve zrácích Dolly vzplanul v té chvíli zvláštní svit. Jako by

se otrásla v samé podstatě své bytosti.

Doktor Brumley a pari William Andrew ji zavedli na parník. Jakmile vstoupila na palubu, překvapila všechny svým chováním. Pudově zamířila přímo na místo, kde tehdy seděla na lavičce při pravoboku a držela své dítě v náručí. Pak se rozhlédla po zálivu směrem k mysu Loma, jako by tam hledala na kotvišti loď *Boundary*.

Cestující na člunu poznali paní Branicanovou. Pan William Andrew jim řekl, oč se tu pokoušejí. Všech se zmocnilo nejvyšší dojetí. Budou snad svědky scény vzkříšení? Ovšem vzkříšení duševního, ne tělesného.

Je samozřejmé, že byla provedena všechna opatření pro případ Dolliny nervové krize, v níž by se mohla vrhnout přes pažení parníčku.

Ujeli už půl míle a Dolly stále neobracela zrak od zálivu. Upírala pohled vytrvale k mysu Loma. Nakonec se přece jen podívala jinam, aby pozorovala manévrování obchodní lodí, která se objevila pod plnými plachtami při vjezdu do zálivu, aby zakotvila v karanténě.

Dollin obličej se náhle změnil... Vstala a upřeně pozorovala onu loď...

Nebyl to však *Franklin* a ona to poznala. Přesto však zavrtěla hlavou a řekla:

„Johne... můj Johne... Však se taky jednou vrátíš... A já tu na tebe budu čekat!“

Náhle počala zrakem prohledávat vody zálivu, jako by teď poznala, kde je. Vyrazila srdcervoucí výkřik a obrátila se k panu Andrewovi se slovy:

„Pane Andrewe... to jste vy? A co on... můj malý

Wat... ? Tam, tam je! Už si vzpomínám! Už si vzpomínám!“

A klesla na kolena s očima zaplavenýma slzami.

VIII. OBTÍŽNÁ SITUACE

Paní Branicanová zas nabyla zdravého rozumu. Bylo to jako vzkříšení mrtvého. A protože při tom rozpomenutí nepodlehla, protože rekonstrukce oné scény ji nezahubila, bylo možno doufat, že její uzdravení bude už trvalé.

Prudkým vzrušením vyčerpanou Dolly odvezli ihned na Vyhlídku. Ani William Andrew, ani doktor Brumley ji nechtěli opustit a Dolly díky oddaným ošetřovatelkám měla veškerou péči, kterou její stav vyžadoval.

Ale ten náhlý otřes byl tak prudký, že vyvolal silnou horečku. Dolly byla několik dní mezi životem a smrtí. Lékaři už byli velmi znepokojeni, ač Dolly byla už téměř plně při smyslech. A jaká opatření bude nutno udělat, až bude čas odhalit jí celý rozsah jejího neštěstí?

Když se Dolly zeptala, jak dlouho o sobě nevěděla, řekl jí na tuto otázku připravený doktor Brumley:

„Dva měsíce.“

„Dva měsíce...jenom?“ zašeptala. Zdálo se jí, že to trvalo celé století.

„Dva měsíce,“ opakovala. „To se John nemohl ještě vrátit, když odplul teprve před dvěma měsíci... A ví, že naše ubohé dítě...?“

„Pan Andrew mu to napsal,“ odpověděl bez zaváhání doktor Brumley.

„A přišly už nějaké zprávy o *Franklinu*?“

Odpověděl, že kapitán Branican mohl psát až ze Singapuru, ale odtamtud že dopis nemohl dosud přijít. Ale podle námořních agentur nutno mít za to, že *Franklin* co nevidět dopluje do Indie. Zanedlouho musí tedy přijít telegram.

Pak se Dolly ptala, proč u ní není Jana Burkerová. Doktor jí odpověděl, že pan a paní Burkerovi jsou na cestách a že o době jejich návratu není nic známo.

O katastrofě *Franklina* měl podat zprávu pan Andrew. Ten

se však s lékaři dohodl, že o tom nepromluví dříve, dokud Dollin mentální stav nebude natolik zpevněn, aby mohl snést další ránu. A to se ještě bude snažit neprozrazovat, že události vedou postupně k přesvědčení o smrti všech trosečníků.

Stejně jí utajili i otázku dědictví získaného smrtí Edwarda Startera. Na zprávu o takovém bohatství má paní Branicanová dost času, když se o ně nemůže podílet se svým manželem.

V dalších čtrnácti dnech neměla paní Branicanová žádné spojení se světem. Stýkala se jedině s panem Williamem Andrewem a s doktorem Brumleym. Její zprvu prudká horečka počala klesat a měla zřejmě brzy zmizet. A doktor Brumley, ani ne tak ze strachu o Dollin zdravotní stav, jako z obavy před nepříjemnými otázkami, zakázal nemocné vůbec mluvit. Všichni se střežili pronést před ní jakoukoli narážku na minulost, z níž by mohla poznat, že od odjezdu kapitána Branicana uplynuly už čtyři roky. Po určitou dobu bylo nutné, aby rok 1879 byl pro ni rokem 1875.

Dolly ostatně měla jen jedno přání, lépe řečeno projev zcela přirozené netrpělivosti: příchod prvního Johnova dopisu. Počítala, že *Franklin* se musí právě blížit ke Kalkatě, není-li už tam. A Andrew musí co nevidět dostat o tom telegrafické potvrzení... Ani zámořská pošta nemůže dát na sebe už dlouho čekat... A ona pak ihned Johnovi odepíše... Běda však! Co by asi takový dopis říkal? První dopis, který by ve svém manželství dostala, protože až do odplutí *Franklina* se od Johna nikdy neodloučila! Ano, co smutných zpráv by asi takový dopis přinesl!

Dolly se při všech vzpomínkách na minulost nyní obviňovala, že smrt svého dítěte způsobila ona! Stále se jí vracel na mysl ten strašný 31. březen. Kdyby byla nechala Wata ve Vyhliďce, chlapec by ještě žil. Proč ho jenom brala na návštěvu *Boundary* s sebou? Proč odmítla nabídku kapitána Ellise, aby zůstala na palubě až do příjezdu do San Diega? To strašné neštěstí by se nebylo stalo.

Tyto představy, tak živě jí vyvstávající na mysl, zbavovaly Dolly tolik potřebného klidu: Několikrát znepokojily doktora Brumleyho prudké záchvaty horečky. Naštěstí tyto krize vždy zase slábly a nakonec zmizely. Obavy o duševní stav paní Branicanové zase pominuly. Blížila se chvíle, kdy jí pan Andrew bude moci říci vše.

Jakmile se Doliv octla ve stavu přímého uzdravování, směla už opouštět lůžko. Usadili ji v křesle před okny, z nichž obhlédla nejen celý záliv až k mysu Loma, ale i daleký mořský obzor. Tam zůstávala celé hodiny nehybně sedět.

Pak chtěla Johnovi napsat. Potřebovala hovořit o svém dítěti, které John už neuvidí: chtěla se vymluvit ze svého siřasného hoře v dopise, který John nikdy nedostane!

Pan Andrew dopis vzal se slibem, že jej přiloží k poště do Indie. Paní Branicanová se zas trochu uklidnila. Žila teď jen nadějí, že dostane přímé nebo nepřímé zprávy o *Franklinu*.

Ale takový stav nemohl trvat dlouho. Dolly se určitě dříve, nebo později dozví vše, co před ní z opatrnosti možná přehnaně skrývají. Ale čím víc se bude upínat k myšlence na brzký příchod Johnova dopisu, k němuž ji každý uplynulý den přibližoval, tím strašnější bude pak nervový náraz.

Ukázalo se to nezvratně 19. června při hovoru paní Branicanové s panem Andrewem.

Dolly toho dne sestoupila poprvé do zahrady Vyhlídky. Pan Andrew ji tam našel na lavičce před terasou vily. Sedl si vedle ní, vzal ji za ruku a upřímně jí ji stiskl.

V tomto období uzdravování se už cítila paní Branicanová dost silná. V tváři zas měla bývalou barvu, ač jí oči neustále vlhly slzami.

„Vidím, že vaše uzdravování dělá značné pokroky, Dolly.“ řekl pan Andrew. „Ano, vypadáte lépe!“

„Opravdu, pane Andrewe,“ odpověděla Dolly, „ale zdá se mi, že jsem za ty dva měsíce hrozně zestárla...! Ubohý John mě po návratu shledá hrozně změněnou! A já ho tu budu vítat

sama...! Jenom já sama!“

„Jen odvahu, drahá Dolly. odvahu! Zakazuji vám podléhat tomu! Jsem teď váš otec...ano, váš otec...a chci, abyste mě poslouchala!“

„Ano, drahý pane Andrewe.“

„Výborně!“

„A dopis, který jsem Johnovi napsala, už odešel?“ zeptala se Dolly.

„Zajisté... Musíte čekat trpělivě na odpověď. Někdy se pošta z Indie hrozně zpozdí... Ale vy zas pláčete! Prosím vás, neplačte!“

„Cožpak za to mohu, pane Andrewe, když na to pomyslím? Ale nemohu za to všechno já sama?“

„Vůbec ne! Bůh vás sice krutě postihl, ale chce taky, aby váš bol už jednou skončil!“

„Bůh...“ šeptala paní Branicanová. „Bůh, který mi přivede Johna zpět!“

„Má drahá Dolly, byl u vás dnes už doktor Brumley?“ zeptal se pan Andrew.

„Ano...a shledal mé zdraví výtečným...! Síly se mi vracejí... Brzy už budu moci vycházet.“

„Ale ne dříve, dokud vám to nedovolí, Dolly!“

„Ne, pane Andrewe; slibuji vám, že nebudu dělat hlouposti.“

„Počítám s vaším slibem.“

„A o *Franklinu* jste se nedověděl nic, pane Andrewe?“

„Ne...a neudivuje mě to. Lodi plují do Indie někdy velmi dlouho.“

„Vás tedy nepřekvapuje, že jste dosud žádný dopis od Johna nedostal?“

„Vůbec ne...“ odpověděl pan William Andrew, kterého, tento rozhovor už začal přivádět do rozpaků.

„A námořní agentury se o jeho plavbě taky nezmínily?“ zeptala se Dolly.

„Ne...od setkání s lodí *Boundary*...což bylo asi...“,
„Ano...asi před dvěma měsíci... Ach, proč jen k tomu setkání došlo! Nebyla bych se tehdy vydala na palubu *Boundary*... a mé dítě...“

Obličej paní Branicanové se stáhl a z očí jí vytryskly slzy.

„Není třeba se bát, Dolly. Nemáte žádné důvody k obávám.“

„Pane Andrewe,“ zeptala se Dolly,“nemohl byste mi poslat některé časopisy přinášející zprávy o plavbách? Chtěla bych si je přečíst.“

„Zajisté, drahá Dolly, udělám to. Ostatně kdyby se vědělo něco o *Franklinu*...ať už o jeho setkání s nějakou lodí na moři. nebo o blížícím se příplutí do Indie, byl bych já zpraven první a ihned bych...“

Ale bylo už třeba dát hovoru jiný směr. Paní Branicanová by si byla mohla všimnout váhání, s jakým jí pan Andrew odpovídal, i jeho sklopeného zraku při každé přímé otázce. Poctivý loďař se už chtěl poprvé rozhovořit o smrti Edwarda Startera, když ho Dolly zarazila, novou otázkou:

„Řeklo se mi, že Jana Burkerová odjela s manželem na cesty... Je to už dlouho, co opustili San Diego?“ „Ne... Asi dva nebo tři týdny.“ „A nevrátí se už brzy?“

„Nevím...“ odpověděl pan Andrew.“Nemáme od nich žádné zprávy.“

„A neví se ani, kam jeli?“

„Neví. drahá Dolly. Len Burker se pustil do důležitých obchodů . velmi odváňých...a byl odvolán značně daleko.“

„A co Jana?“

„Paní Burkerová musela doprovázet manžela...ale nemohu vám říci, co se vlastně stalo.“

„Ubohá Jana!“ řekla Dolly.“Mám ji hrozně ráda. A chtěla bych ji zas brzy vidět. Vždyť je to má jediná příbuzná!“

Dolly už zřejmě nemyslela na Edwarda Startera ani na příbuzenské svazky s ním.

„Jak to je možné, že mi Jana ani jednou nenapsala?“ zeptala se.

„Má drahá Dolly, byla jste tehdy velmi nemocná, když paní Burkerová s manželem odjížděla ze San Diega...“

„Opravdu, pane Andrewe, nač psát někomu, kdo tomu nemůže rozumět! Drahá Jana! Je k politování... Bude mít zlý život... Já se stále bojím, že se Len pustí do nějaké spekulace, která skončí špatně. A John se toho taky bál.“

„Ale nikdo nečekal, že by to mělo tak nepříjemné rozuzlení!“

„Len Burker tedy odjel ze San Diega kvůli špatným obchodům?“ zeptala se živě Dolly.

A podívala se upřeně na pana Andrewa, který se octl viditelně na rozpacích.

„Pane Andrewe,“ pokračovala, „mluvte! Řekněte mi vše! Chci to vědět!“

„Nuže, Dolly, nebudu před vámi tajit malér, o kterém byste se stejně dověděla! Ano, situace Lena Burkera se za poslední dobu hodně zhoršila: Nemohl už dostát svým závazkům... Nahromadila se na něho spousta stížností... Hrozilo mu dokonce uvěznění, a proto musil utéci.“

„A Jana šla s ním?“

„Jistě ji k tomu donutil a vy víte, že se mu nedovedla v ničem vzepřít.“

„Ubohá Jana...! Ubohá Jana...!“ šeptala paní Branicanová. „Jak je mi jí líto! Kdybych jí byla přispěla na pomoc...“

„A to jste mohla,“ řekl pan Andrew. „Ano...mohla jste zachránit Lena Burkera, když ne kvůli němu samotnému, tak kvůli jeho ženě...“

„A jsem si jista, že by John souhlasil s takovým použitím našeho nepatrného majetku!“

Pan William Andrew se neodvážil prozradit, že věno paní Branicanové bylo už dávno Lenem Burkerem zpronevěřeno.

Byl by totiž musil říci, že byl určen Dolliným poručníkem, a vysvětlit, jak mohlo během pouhých dvou měsíců dojít k tolika událostem.

A tak se pan Andrew spokojil se stručnou odpovědí:

„Nemluvte o svém skromném postavení, drahá Dolly! Ono se totiž velmi změnilo!“

„Co tím chcete říci, pane Andrewe,“ zeptala se paní Branicanová.

„Chci tím říci, že jste teď bohatá...nesmírně bohatá!“ „Já?“

„Váš strýc Edward Starter totiž zemřel.“ „Zemřel? Je mrtev! A odkdy?“ „Od...?“

A pan William Andrew by se byl málem prozradil udáním přesného data Starterovy smrti, ke které došlo už před dvěma lety. Tím by byl ubohé Dolly prozradil vše.

Ale Dolly byla plně zaujata myšlenkou na smrt svého strýce a na odjezd své sestřenice, která ji tu zanechala bez příbuzných. A když se dověděla, že smrtí příbuzného, kterého sotva znala a jehož dědictví čekala s Johnem až bůhví kdy, získala majetek ve výši dvou miliónů dolarů, viděla v tom jen příležitost k prokazování dobra, které teď byla s to vykonat.

„Ano, pane Andrewe,“ řekla, „já bych Janě pomohla. Zachránila bych ji od hanby i od chudoby... Ale kde je? Kde jen může být? Co se s ní stane?“

Pan William Andrew musil přiznat, že pátrání po Lenu Burkerovi bylo bezvýsledné. Burker se uchýlil zřejmě do některého odlehlého kraje Spojených států. Nebo spíš vůbec opustil Ameriku? To nebylo možné zjistit.

„Ale, protože on a Jana zmizeli teprve před několika týdny,“ řekla paní Branicanová, „podaří se nám snad zjistit...“

„Ano...před několika týdny,“ pospíšil si říci pan Andrew.

Ale paní Branicanová teď myslela jen na jedno. S takovým majetkem se John nebude muset už plavit. -.. Ted' ji už neopustí... Jeho plavba na lodi *Franklin* pro pana Andrewa bude jeho plavbou poslední...

A neměla být opravdu poslední, neměl-li se jí John už vrátit?

„Opravdu, pane Andrewe,“ řekla Dolly loďaři, „Až se John vrátí, nevypluje už nikdy na moře! Své námořnické choutky obětuje mně! Budeme žít spolu...stále spolu...! Nic nás už nerozdělí!“

Když pan William Andrew podal zprávu o tomto hovoru doktoru Brumleymu, neskrýval lékař své obavy z nediskrétního prozrazení pravého stavu věcí paní Branicanové... Že její choroba trvala čtyři roky a čtyři roky že se už neví, co se stalo s *Franklinem*, že už Johna asi nikdy neuvidí! Ano, bylo by lepší, kdyby pan Andrew nebo doktor Brumley sám informoval Dolly za příčných opatření o pravé situaci.

Bylo proto rozhodnuto, že asi- za týden, když už nebude nutné zakazovat paní Branicanové vycházky z vily, řeknou jí o všem.

„Kéž by měla dost síly vzdorovat zkoušce tak hrozně!“ řekl William Andrew.

V posledním červnovém týdnu žila už paní Branicanová ve Vyhliďce svým obvyklým životem. Díky péči, která ji obklopovala, získala zas všechny tělesné síly a s nimi i duševní energii. Proto se taky pan Andrew ocital stále ve větších rozpacích, když na něho Dolly dotírala otázkami,, na které jí nesměl odpovídat.

Odpoledne 23. června ji navštívil, aby jí přinesl značnou peněžní částku a podal jí účetní zprávu o jmění, které bylo uloženo v cenných papírech u *Consolidated National Bank* v San Diegu.

Toho dne jevila paní Branicanová pramalý zájem o to, co jí pan Andrew říkal. Ani ho neposlouchala. Mluvila jen o Johnovi a myslela jen na něho. Žádné zprávy dosud? To ji velmi znepokojilo. Jak to, že Andrewův obchodní dům nedostal dosud telegram o příjezdu *Franklina* do Indie?

Loďař se pokoušel Dolly uklidnit zprávou, že právě odeslal

telegram do Kalkaty a že čeká každým dnem odpověď. Podařilo se mu sice odvést její myšlenky jiným směrem, ale Dolly ho velmi zmátla novým dotazem:

„Pane Andrewe, až dosud jste vůbec nemluvil o jednom člověku... Je to muž, který mě zachránil a který už nemohl zachránit mé dítě. Ten námořník...“

„Ten námořník?“ odpověděl pan Andrew s viditelným zaváháním.

„Ano...ten odvážný chlapík...kterému vděčím za život... Byl vůbec odměněn?“ „Byl, Dolly.“

A to byla skutečně pravda.

„Je ještě v San Diegu, pane Andrewe?“

„Ne, drahá Dolly, ne. Slyšel jsem, že vyplul na moře.“

To byla taky pravda.

Když onen námořník vystoupil ze služeb přístavní správy, vykonal několik plaveb na obchodních lodích a v této době byl právě na moři.

„Můžete mi však říci, jak se jmenuje?“ zeptala se paní Branicanová.

„Ano. Jmenuje se Zach Fren.“

„Zach Fren? Dobrá! Děkuji vám, pane Andrewe,“ odpověděla Dolly.

A na další informace o námořníkovi, jehož jméno se právě dověděla, už nenaléhala.

Ale od toho dne myšlenka na Zacha Frena nevycházela Dolly z mysli. Byla napříště nerozlučně spojena s její vzpomínkou na katastrofu, k níž došlo v zálivu San Diego. Proto se rozhodla Zacha Frena po skončení jeho plavby vyhledat.. . Odjel jistě jen na několik týdnů... Dolly vypátrá, na kterou loď vsedl... Pravděpodobně to je loď ze San Diega... Ta loď se vrátí nejpozději za šest měsíců...nejvýš za rok...a pak... *Franklin* se vrátí určitě dřív. John bude jistě souhlasit s odměněním Zacha Frena...se zaplacením dluhu vděčnosti... Ano, John brzy připluje s *Franklinem* a vzdá se dalšího

velení... Teď se už manželé nikdy nerozejdou!

Ale proč se bude toho dne mísit naše radost se slzami?
pomyslíla si Dolly.

IX. ODHALENÍ

Ač měl pan Andrew z odhalení pravdy strach, byl by už rád řekl paní Branicanové o ztrátě *Franklina*, o zkáze posádky i kapitána. V San Diegu o tom aspoň už nikdo nepochyboval. Ale vydrží Dollin mozek, už jednou tak těžce postižený, i tuto druhou ránu? Ačkoli od Johnova odjezdu uplynuly už čtyři roky, zdálo se, že to bylo teprve včera. Čas, který už vyléčil tolik lidských bolestí, u Dolly dosud nezapůsobil.

Pokud paní Branicanová byla ve své vile, bylo možno doufat, že ji žádná indiskrétnost neseznámí předčasně se skutečností. Pan William Andrew a doktor Brumley učinili v té věci všechna opatření. Ani časopisy a noviny nesměly do vily přijít. Ale Dolly se už cítila dost silná k vycházkám. A i když jí doktor vycházky dosud nepovolil, mohla Vyhlídku opustit a lékaři o tom neříkat. Nedalo se tedy váhat a Dolly se měla podle dohody brzy dovědět, že s návratem *Franklina* nelze už počítat.

Ale po svém posledním rozhovoru s panem Williamem Andrewem rozhodla se paní Branicanová vyjít z domu bez vědomí ošetřovatelek, které jí v tom měly zabránit. I když taková vycházka nemohla být při jejím zdravotním stavu nijak nebezpečná, mohla mít přímo tragické následky v případě, kdyby při ní poznala náhodou bez předchozího upozornění pravdu.

Když vyšla z Vyhlídky, rozhodla se paní Branicanová vyšetřit něco o Zachu Frenovi.

Od chvíle, kdy se dozvěděla jeho jméno, ovládala ji jediná myšlenka.

„Oni se jím zabývali,“ říkala si. „Ano. dali mu trochu peněz, ale já sama jsem nemohla pro něho udělat nic... A pak Zach Fren před pěti až šesti týdny odplul... Má však třeba rodinu, ženu, děti...jistě chudé lidi! Je mou povinností navštívit je, podpořit je v jejich potřebách, zajistit jim lepší život... Najdu

je a udělám pro ně vše, co budu moci.“

Kdyby se byla paní Branicanová svěčila se svým úmyslem panu Andrewovi, těžko by ji byl asi zrazoval od vykonání tohoto aktu vděčnosti a dobročinnosti.

Dne 21. června vyšla tedy Dolly v devět ráno z domova; nikdo z vily si toho nevšiml. Byla v hlubokém smutku. S hlubokým dojetím prošla zahradní brankou zcela sama — což se jí po čtyři roky nestalo — a pustila se mezi ploty horního předměstí. Zaujata jedinež myšlenkou na své předsevzetí, nepozorovala rozržitým pohledem změny, ke kterým v oné čtvrti došlo vybudováním nových vil, což by bylo jinak jistě upoutalo její pozornost.

Zamířila rychle k přístavnímu nábřeží, když jí napadlo pustit se tam podle domu Lena Burkera. Znamenalo to jen nepatrnou zacházku.

„Ubohá Jana!“ šeptala si.

Když přišla před Lenovu kancelář na Fleet Street, sotva to tam poznala. Vyvolalo to v ní značné překvapení a nejasný neklid. Místo úzkého tmavého domu, jak ho znala, stála tam velká budova o několika poschodích, s vysokými, v přízemí zamřížovanými okny.

Dolly si zprvu myslila, že se zmýlila. Rozhlédla se vpravo i vlevo. Ne! Byla tu správně na Fleet Street před domem, kam chodila navštěvovat Janu Burkerovou. Přejela si rukou čelo. Nevysvětlitelná předtucha jí sevřela srdce... Nedovedla pochopit, co pozorovala...

Nedaleko odtud byl obchodní dům Williama Andrewa. Dolly zrychlila krok, když ho v ohybu ulice zahlédla. Napřed si myslela, že tam vejde, ale pak se té myšlenky zřekla. Zastaví se tam až při návratu... až si promluví s rodinou Zacha Frena. Chtěla si vyžádat námořníkovu adresu v kanceláři převozní společnosti nedaleko přístaviště.

Tak došla až na nábřeží. Ještě několik kroků a octla se před kanceláří převozní společnosti několik kroků od můstku pro

nástup cestujících. V této chvíli právě vyplouvala loď k mysu Loma.

Dolly ji sledovala zrakem a naslouchala sykotu páry tryskající z černé trubice.

Její duše byla v té chvíli plna smutných vzpomínek — vzpomínek na její dítě, jehož tělíčko tyto vody už nevydaly. A teď jako by ji lákaly...vábily... Měla pocit, že jí chybí půda pod nohama... Hlava se jí točila... Málem by byla upadla.

Okamžik poté vstoupila do kanceláře.

Když úředník sedící tam u stolu spatřil ženu se ztrhanými rysy a s bledou tváří, vstal a podal jí židli se slovy:

„Není vám dobře, paní?“

„To nic není, pane,“ odpověděla Dolly. „Jen chvilková slabost. Nic to není...už je mi lip.“

„Nechcete si sednout a počkat na příští odjezd? Nejvýš deset minut...“

„Děkuji vám, pane,“ řekla Dolly. „Přišla jsem si pro jistou informaci... Mohl byste mi ji dát?“

„A čeho se to týká, paní?“

„Byl ve vašich službách, pane, jakýsi námořník jménem Zach Fren?“

„Ano, paní,“ odpověděl úředník. „Nebyl u nás sice dlouho, ale já ho dobře znám.“

„To on riskoval svůj život, aby zachránil jednu ženu, nešťastnou matku...“

„Skutečně! Vzpomínám si na to. Šlo o paní Branicanovou. Ano, to byl on!“

„A teď se plaví po moři?“

„Ano.“

„S kterou lodí?“

„S trojstěžníkem *Californian*,“

„Je to loď ze San Diega?“

„Ne, paní, ze San Franciska.“

„A kam plula?“

„Do evropských moří.“

„Pochází Zach Fren ze San Diega?“

„Ano, paní.“

„Můžete mi říci, kde bydlí jeho rodina?“

„Vždycky jsem slyšel, že Zach Fren je zcela sám. Nemyslím, že by měl nějaké příbuzné; ani v San Diegu, ani jinde.“

„Což nebyl ženatý?“

„Ne, paní.“

Teď tedy nemohla Dolly nic dělat, protože námořník neměl rodinu, a tak musila čekat, až se *Californian* vrátí do Ameriky.

„Víte snad, jak dlouho potrvá plavba Zacha Frena?“ zeptala se.

„To bych vám nemohl říci, paní, protože *Californian* odplul na velmi dlouhou cestu.“

„Děkuji vám, pane,“ řekla paní Branicanová. „Moc ráda bych se se Zachem Frenem setkala, ale k tomu asi dojde až za velmi dlouhou dobu.“

„Ano, paní.“

„Přesto je však možné, že za několik měsíců, možná že týdnů, dojdou nějaké zprávy o lodi *Californian*.“

„Zprávy?“ odpověděl úředník. „Ale vždyť firma, které loď patří, musila dostat nějaké zprávy už mnohokrát.“

„Už?“

„Ano, paní.“ „A mnohokrát?“

Při těchto slovech paní Branicanová vstala a podívala se na úředníka tak, jako by jeho slovům vůbec nerozuměla.

„Hled'te, paní,“ pokračoval ten muž a podal jí jakési noviny. „Tady je *Lodní zpravodaj*. Je v něm oznámení, že *Californian* opustil před týdnem Liverpool...“

„Před týdnem!“ opakovala Dolly a vzala rozechvělou rukou podávaný časopis.

A pak řekla zcela změněným hlasem, který úředník sotva slyšel:

„Kdy to Zach Fren vlastně odplul?“

„Před osmnácti měsíci.“

„Před osmnácti měsíci?“

Dolly se musela opřít o roh stolu... Srdce se jí na okamžik zastavilo.

Náhle její zrak padl na vyvěšené oznámení plavebního řádu společnosti.

V čele oznámení bylo toto slovo a tento letopočet:
BŘEZEN 1879

Březen 1879! Klamali ji tedy! Její dítě je už mrtvo čtyři roky! Ona sama byla plně čtyři roky šílená! A jestliže jí pan Andrew a doktor Brumley namlouvali, že její šílenství trvalo pouze čtyři měsíce, pak jí chtěli zakrýt pravdu o *Franklinu*... O Johnovi a o jeho lodi nejsou tedy už čtyři roky zprávy!

Paní Branicanová dostala k úředníkově hrůze prudký záchvat. Jen s největším úsilím se jí podařilo záchvat přemoci. Vyběhla z kanceláře a pustila se rychle ulicemi dolního města.

Kam mířila? V několika minutách došla k domu pana Williama Andrewa. Prošla kanceláři, minula úředníky, kteří ji nemohli zastavit, a otevřela dveře loďařovy pracovny.

Pan William Andrew byl pohledem na paní Branicanovou napřed překvapen a pak jejími ztrhanými rysy a hrůznou bledostí vyděšen.

Dříve než mohl něco říci, zvolala:

„Vím vše! Vím vše! Vy jste mě klamal! Byla jsem šílená plně čtyři roky!“

„Má drahá Dolly, uklidněte se!“

„Odpovězte! Co je s *Franklinem*? Vždyť odplul před čtyřmi roky, ne?“

Pan William Andrew sklonil hlavu.

„A vy o něm nemáte žádné zprávy...už čtyři roky... už čtyři roky!“

Pan Andrew stále mlčel.

„*Franklin* je už pokládán za ztracenou loď! Z jeho posádky

se už nikdo nevrátí... A Johna už nikdy nevidím!“

Jedinou odpovědí pana Andrewa mohly být slzy.

Paní Branicanová sklesla náhle do křesla...ztratila vědomí.

Pan William Andrew zavolal jednu z domácích ošetřovatelek, která přispěchala Dolly na pomoc. Jeden z úředníků byl poslán pro doktora Brumleyho, který bydlel v téže čtvrti a ihned přispěchal.

Pan William Andrew ho do události zasvětil. Neopatrností nebo náhodou — to sám nevěděl — dozvěděla se paní Branicanová vše.

Doktoru Brumleymu se jen s největší námahou podařilo nešťastnou Dolly vzkřísit. A byl zvědav, zda její duševní stav vydrží tento nový úder, ještě těžší, než byl ten první.

Když paní Branicanová přišla pomalu k sobě, uvědomovala si plně vše, co se právě odehrálo... Vrátila se k životu se zdravým rozumem. Závojem slz upřela tázavý pohled na Williama Andrewa, který u ní klečel a držel ji za ruku.

„Mluvte...mluvte, pane Andrewe!“

To byla jediná slova, která jí mohla přejít přes rty.

Pan William Andrew jí tedy hlasem přerývaným četnými vzlyky vysvětlil, jaký neklid vyvolal napřed nedostatek zpráv o *Franklinu*... Jak odeslal depeše do Singapuru i do Indie, kam však jeho loď nikdy nedoplula... Jak prošetřoval celou plavbu *Franklina*... A jak nesehnal ani žádný důkaz o ztroskotání.

Nehybná paní Branicanová mlčky naslouchala, s pohledem upřeným na mluvčího. Když pan Andrew skončil, zašeptala:

„Mé dítě je mrtvé...můj manžel je mrtev... Ach, proč mě Zach Fren nenechal taky zemřít!“

Ale náhle se jí obličej zjasnil a její přirozená energie se projevila takovou, silou, že to doktora Brumleyho překvapilo.

„Ani při posledním pátrání se o *Franklinu* nic nezjistilo?“ zeptala se rázným tónem.“Nic,“ odpověděl pan Andrew.“A vy pokládáte loď za ztracenou?“„Ano...za ztracenou.“

„A o Johnovi i o jeho posádce nepřišla žádná

zpráva?“ „Žádná, má ubohá Dolly. Teď už nemáme žádnou naději.“

„Žádnou naději?“ opakovala paní Branicanová tónem téměř ironickým.

Vstala a ukázala rukou oknem, kterým bylo vidět na mořský obzor.

Pan William Andrew a doktor Brumley ji vyděšeně sledovali, stále plni obav o její duševní stav.

Ale Dolly byla plně při smyslech, s ohněm zdravého rozumu v očích.

„Žádnou naději!“ opakovala znova. „Říkáte, že už nemáme žádnou naději! Pane Andrewe, jestliže je John pro vás ztracen, pro mne ztracen není! O majetek, který mi teď patří, bez Johna nestojím... Věnuji jej na pátrání po Johnovi a po jeho přátelích z *Franklina*! A s boží pomocí je najdu! Ano, já je najdu...“

X. PŘÍPRAVY

Pro paní Branicanovou měl začít nový život. I když měla naprostou jistotu o smrti svého dítěte, nebylo tomu tak v případě jejího manžela. Nemohli snad John a jeho společníci přežít ztroskotání své lodi a zachránit se na některém z četných ostrovů ve Filipínách, u Celebesu nebo u Jávy? Bylo dokonce možné, že byli přijati některým domorodým kmenem a že neměli dosud příležitost k útěku. K této naději se teď paní Branicanová upjala s tak podivuhodnou svéhlavostí, že brzy změnila i v celém San Diegu veřejné mínění týkající se osudu *Franklina*. Ne, ona nevěřila, nemohla věřit, že John se svou posádkou zahynul. A snad právě úpornost tohoto přesvědčení jí pomohla udržet si mentální zdraví.

Paní Branicanová se duševně plně uzdravila. Našla zas svou jistotu úsudku, která ji vždycky charakterizovala. Měla teď jediný cíl: najít Johna. Tento cíl se stal náplní jejího života. Za ním šla s energií, která nepříznivými okolnostmi jen sílila. Protože Bůh tomu chtěl, aby ji Zach Fren zachránil, protože se jí vrátil zdravý rozum, protože teď měla k dispozici všechny prostředky k jednání, jaké umožňuje majetek, pak je John jistě živ a ona ho zachrání! Svého majetku použije k soustavnému pátrání. Prohlédne každý ostrov a ostrůvek ve vodách, kterými se mladý kapitán plavil. To, co udělala paní Franklinová pro slavného anglického admirála Franklina, ztraceného v arktických pustinách, udělá paní Branicanová pro kapitána Branicana. A bude mít jistě úspěch tam, kde vdova po admirálu neuspěla.

Toho dne všichni Dollini přátelé pochopili, že jí musí v novém období jejího života pomáhat. Že jí musí při jejím pátrání povzbuzovat a spojit své úsilí s jejím. A to taky pan William Andrew učinil, ač vůbec nevěřil ve zdárný výsledek její snahy najít ty, kdo ztroskotání *Franklina* přežili. Proto se loďař stal nejlepším rádcem paní Branicanové, podporován v

tom kapitánem z lodi *Boundary*, která právě kotvila v San Diegu. Kapitán Ellis byl rozhodný muž, na nějž bylo spolehnutí, a navíc oddaný Johnův přítel. Rád proto přijal pozvání ke schůzce s paní Branicanovou a s panem Andrewem.

Šli se několikrát ve Vyhlídce. Ač byla paní Branicanová teď tak bohatá, nechtěla svou skromnou vilu opustit. Tam ji John před odplutím zanechal, tam ji musí po svém návratu najít!

Během jednání s panem Andrewem a s kapitánem Ellisem hovořila především o cestě, kterou měl Franklin sledovat. To musilo být zjištěno zcela přesně.

Andrewův obchodní dům vyslal svou loď do Indie se zastávkou v Singapuru, kde měl *Franklin* před vyplutím do Indie část nákladu vyložit. Ale když se vydal od amerických břehů na západ, musil John minout buď Havajské ostrovy, nebo Sandwichovy ostrovy. Po opuštění mikronéských vod musil proplout Marianami a Filipínami. Pak asi plul mořem při Celebesu a Makasarským průlivem do Jávského moře, ohraničeného na jihu Sundskými ostrovy. Odtud pak plul do Singapuru. Na západním konci Malajského průlivu mezi poloostrovem stejného jména a Jávou táhne se už Bengálský záliv, kde za Andamanami a Nikobarami nemohla už loď najít žádné útočiště. Nedalo se ostatně pochybovat, že John Branican se v Bengálském zálivu vůbec neobjevil. Ale protože se v Singapuru nezastavil — což bylo naprosto jisté —, neproplul za Jávské moře a za Sundské ostrovy.

Ale žádný námořník nemohl připustit, že by se *Franklin* pustil místo Malajským průlivem průlivem Torresovým podél severních australských břehů. Kapitán Ellis tvrdil, že John by se nemohl nikdy dopustit takové neopatrnosti, aby se pustil tímto nebezpečným průlivem. Tato domněnka byla ihned zavržena. Průzkum musil být veden jedině v malajských vodách.

Ve vodách souostroví Karolín, u Celebesu a u Jávy jsou

celé tisíce ostrovů a ostrůvků. Jedině tam mohla posádka *Franklina* přežít ztroskotání, jedině tam mohla být přijata nějakým kmenem, bez možnosti návratu do vlasti.

Když si tohle uvědomili, rozhodli se vyslat výpravu do

malajských vod. Paní Branicanová pak přišla s návrhem, na kterém jí velmi záleželo. Zeptala se totiž kapitána Ellise, zda by byl ochoten převzít na této výpravě velení.

Kapitán Ellis byl právě volný, protože jeho loď *Boundary* byla právě odstrojena. Ač ho nečekaný návrh překvapil, neváhal dát se paní Branicanové k dispozici, samozřejmě se souhlasem pana Andrewa, který mu ještě poděkoval.

„Dělám jen svou povinnost,“ prohlásil Ellis. „A co budu moci pro záchranu trosečníků z *Franklina* udělat, to udělám. Jestliže je kapitán Branican živ...“

„John žije!“ řekla paní Branicanová tak přesvědčivě, že ani největší škarohlíd by se jí byl neodvážil vzdorovat.

Kapitán Ellis s ní pak projednal celou řadu důležitých otázek. Najmout posádku schopnou podporovat její úsilí nebyl problém. Zbývala jen otázka lodi. S použitím *Boundary* se pro výpravu tohoto druhu nedalo počítat. Plachetnice nebyla schopná takové plavby. K tomu potřebovali parník.

V přístavu San Diego bylo v té době několik parníků, velmi vhodných právě pro takovou plavbu. Paní Branicanová proto pověřila kapitána Ellise, aby co nejdříve nějaký parník získal. Dala mu k dispozici značný peněžní obnos. Po několika dnech bylo jednání zdárně skončeno a paní Branicanová se stala majitelkou parníku *Davitt*, který dostal teď jméno *Naděje*, což měla být dobrá věštba.

Byl to šroubový parník o devíti stech tunách, zařízený na naložení velkého množství uhlí v podpalubí. Navíc měl tři stěžně opatřené úplným plachtovím. Jeho stroj měl výkon dvanácti set koní a zajišťoval lodi rychlost patnácti uzlů. I při této rychlosti a při své tonáži byla *Naděje* snadno ovládatelná, výborně se držela na moři a mohla splnit všechny požadavky na plavbu v mořích pokrytých ostrovy a ostrůvky s četnými skalisky. Ellis nemohl najít pro svou výpravu loď vhodnější.

Spojit dobrou loď s dobrou posádkou znamenalo posílit naděje na úspěch. V tomto ohledu si mohl kapitán Ellis jen

blahopřát k pomoci, jakou mu zajistily námořnické kruhy v San Diegu. Nabídli mu své služby nejlepší námořníci z města. Všichni se chtěli pustit do hledání obětí, které měly v přístavu své rodiny.

Posádku *Naděje* tvořil kapitánův zástupce, poručík, lodní mistr, ubytovatel a pětadvacet lodníků včetně mechaniků a topičů.

Je samozřejmé, že za těchto příprav nezůstala ani paní Branicanová v nečinnosti. Pomáhala kapitánu Ellisovi neustálými zásahy a odstraňovala všechny potíže penězi. Nezanedbala prostě nic, co mohlo úspěch výpravy zajistit.

Přitom ta soucitná žena nezapomínala na rodiny, které se po zmizení *Franklina* octly v tísní nebo v bídě. Doplnila tím jen opatření provedená už panem Andrewem a rozmnožila veřejné sbírky. Napříště byla existence těchto rodin zajištěna a ještě tu byla naděje, že se paní Branicanové podaří trosečnický z *Franklina* zachránit.

Bohužel, co udělala Dolly pro rodiny tak krutě postižené tímto neštěstím, nemohla udělat pro Janu Burkerovou. Věděla už, jak pečlivě se ubohá Jana o ni starala v době její nemoci. Věděla, že ji Jana neopouštěla ani na okamžik. Dnes mohla být Jana stále ještě ve Vyhlídce a sdílet s Dolly její naděje, kdyby ji byly nepoctivé manželovy obchody nepřinutily opustit San Diego — a možná že i Spojené státy. Ač si Len Burker zasloužil nejtěžší výčitky, bylo jisté, že Jana se k Dolly zachovala jako příbuzná, jejíž náklonnost přecházela až v absolutní oddanost. Dolly k ní chovala city nejhlubšího přátelství a při pomyšlení na Janinu zoufalou situaci živě litovala, že jí nemůže plnou pomocí prokázat svou vděčnost. Ale přes všechnu snahu pana Andrewa nebylo možné zjistit, co se s manželi Burkerovými stalo. Ale i kdyby bylo místo jejich pobytu známo, paní Branicanová by je nebyla mohla pozvat do San Diega, protože Len Burker byl obviněn z nejhorších podvodů. Ale Dolly by byla mohla poslat aspoň Janě peněžní

pomoc, kterou ta nešťastnice určitě velmi potřebovala.

Dne 27. července byla *Naděje* připravena k vyplutí. Paní Branicanová přišla na palubu hned ráno, aby dohlédla, zda kapitán Ellis nezapomněl na nic, co by pomohlo při hledání stop po *Franklinu*. Nepochybovala ostatně, že se mu to podaří. Dopraví Johna do vlasti i s celou jeho posádkou... Opakovala to stále s takovou přesvědčivostí, že to námořníci přijali vždy s potleskem. Všichni sdíleli její víru stejně jako jejich přátelé a jejich příbuzní, kteří se přišli s *Nadějí* rozloučit.

Kapitán Ellis se obrátil k paní Branicanové a k panu Andrewovi, který Dolly doprovodil až na palubu, se slovy:

„Před vámi, paní Branicanová, a před vámi, pane Andrewe, přísahám jménem svých důstojníků a námořníků, že se při hledání Johna a lidí z *Franklina* nedám odradit žádným nebezpečím a žádnou únavou. Lod', kterou jste nazvali *Naděje*, zaslouží si své jméno!“

„S pomocí boží a s oddaností těch, kteří v Boha důvěřují!“
řekla paní Branicanová.

„Hurá Johnovi a Dolly Branicanovým!“

Toto volání opakoval celý dav, který se tísnil na přístavním nábřeží.

Naděje s uvolněnými lany poslechla první otočky šroubu a vydala se na cestu ze zálivu. Jakmile proplula průlivem, zamířila předí k jihozápadu, a hnána silným motorem, zmizela brzy z dohledu amerických břehů.

XI. PRVNÍ PLAVBA MALAJSKÝMI VODAMI

Když *Naděje* zdolala dva tisíce dvě stě mil, což je asi čtyři tisíce kilometrů, zahlédla horu Mauna Kea, která se tyčí na Havaji do výše patnácti set stop.

Bylo jasné, že ztroskotání by tady vešlo už dávno ve známost, kdyby bylo k němu došlo na četných úskalích tohoto souostroví, dokonce i na Medo Manu, ač tato skaliska navštěvují pouze mořští ptáci. A zpráva o katastrofě by se byla jistě velmi rychle dostala až do kalifornských přístavů díky francouzským, americkým a anglickým misionářům, kteří na těchto ostrovech působí. Ostatně před čtyřmi roky, když se kapitán Ellis s *Franklinem* setkal, byly obě lodi daleko za Havajskými ostrovy. *Naděje* proto pokračovala v plavbě na jihozápad nádherným Tichým oceánem, který si své jméno v několika letních měsících plně zaslouží.

O šest dní později přeplul rychlý parník smlouvenou čáru pro změnu dat, táhnoucí se od severu k jihu mezi Melanésii a Mikronésii. V této západní části polynéských moří nemohl kapitán Ellis žádný průzkum provádět. Ale dál, v mikronéských vodách, se to už hemžilo ostrovy, ostrůvky a skalisky, kde už mohla *Naděje* provádět svou nebezpečnou práci při hledání stop po ztroskotání.

Dne 22. srpna se zastavil u Uaje, nejdůležitějšího ostrova Marshallova souostroví, navštíveného roku 1817 Rusy.

Naděje si tam sice mohla doplnit zásobu vody v několika hodinách, ale prodloužila si tam pobyt na plných pět dní. Kapitán Ellis se musil plavbou na parní šalupě přesvědčit, že v posledních čtyřech letech na těchto úskalích žádná loď neztroskotala. Našel sice nějaké zbytky u ostrůvku Mulgrave, ale byly to jen kmeny smrků, palem a bambusů, zanesené tam proudem od jihu nebo od severu. Domorodci jich používají ke stavbě svých lehkých člunů. Kapitán Ellis se od náčelníka Uaje dověděl, že od roku 1872 se tady na úskalích rozbila jen jedna

loď, a to byla anglická briga, jejíž posádka se později vrátila do vlasti.

Jakmile *Naděje* opustila Marshallovo souostroví, zamířila ke Karolínám. Cestou vyslala svou šalupu k ostrovu Ujelang, kde však byl průzkum bezvýsledný. Dne 3. září se pustila rozlehlým archipelem táhnoucím se mezi dvanáctým stupněm severní šířky a třetím stupněm jižní šířky a mezi stým devětadvacátým stupněm východní délky a stým sedmdesátým stupněm západní délky. To znamená sto pětadvacet mil od severu k jihu po obou stranách rovníku a asi tisíc mil od západu k východu.

Naděje zůstala tři měsíce v karolínských mořích, dnes dobře známých díky pracím odvážného ruského mořeplavce Litkeho a Francouzů Duperreyho a Dumonta d'Urville. Tuto poměrně dlouhou dobu si vyžádal postupný průzkum hlavních ostrovních skupin, tvořících tento archipel.

Kapitán Ellis si zvolil za východisko svých operací ostrovy Jap a Ngulu z vlastních Karolín, které čítají na pět set ostrovů. Odtud vyjžděl parník na průzkum i k nejbzdálenějším ostrovům archipel.

V té době pracovala posádka *Naděje* s nepopsatelnou pílí. Žádný lodník nehleděl na nebezpečí nebo na únavu z plavby mezi nesčetnými skalisky a v úzkých průlivech, kde bylo dno poseto korálovými útesy. Nadto se počalo v těch vodách projevovat špatné počasí, přičemž se zdvihl se strašnou prudkostí silný víchř, příčina tak častých neštěstí.

Palubní čluny prohledávaly denně každou zátoku, kde mohl proud vyvrhnout zbytky trosk. Když námořníci vystupovali na břeh, byli vždy dobře ozbrojeni, protože šlo o průzkum podobný průzkumu admirála Franklina v pustých krajích arktických. Tyto ostrovy byly většinou obydleny a kapitán Ellis tam postupoval tak, jako to dělal d'Entrecasteaux, když mezi úskalími hledal ztraceného Lapérouse. Důležité bylo navazovat všude styky s domorodci. Posádka *Naděje* byla některými

kmeny přijímána dost nepřátelsky, i když se zas jiní domorodci chovali k cizincům pohostinně.

Právě z archipelů Karolín mohl kapitán Ellis odeslat paní Branicanové první dopisy po lodích plujících k americkým břehům. Nemohl však napsat nic, co by se týkalo stop po *Franklinu* a po jeho trosečnicích. Průzkum na Karolínách byl bezúspěšný. Musili ho přenést na západ do rozlehlých archipelů severně od Austrálie. Tam mohli mít opravdu naději na setkání s těmi, kdo katastrofu přežili. Možná na některém z četných ostrůvků, jejichž existenci hydrografové dosud neobjevili, ač byly v této části Pacifiku provedeny už nesčetné průzkumy.

Dne 2. prosince doplula *Naděje* o sedm set mil dále na západ v Karolínách k jednomu z velkých tichomořských archipelů, k Filipínám. Ale na největším filipínském ostrově Luzonu se nezastavila. Nebylo myslitelné, že by byl *Franklin* plul tak vysoko od čínských moří, když měl zaměřeno do Singapur. Proto se kapitán Ellis rozhodl zřídit pátrací základnu na ostrově Mindanao, tedy právě v dráze, po níž se musil plavit John Branican, aby se dostal do Jávského moře.

Od toho dne kotvila *Naděje* u jihozápadního břehu v přístavu Zamboanga, v sídle guvernéra.

Kapitán Ellis se u guvernéra ihned informoval o ztroskotání, k němuž snad na pobřeží Mindanaa došlo. Všechny úřady mu vyšly plně vstříc, ale ujistily ho, že v posledních pěti letech tu žádné ztroskotání hlášeno nebylo.

Během zimy musila *Naděje* vzdorovat velmi zlému moři. Námořníci několikrát vystoupili na různých místech pobřeží a odvážili se do hustých lesních porostů, které tvoří bohatství Filipín. Kapitán Ellis navštívil i několik vesnic. Doufal, že najde nějaké stopy, zbytky trosk nebo zajatce zadržené tamními kmeny. Ale jeho průzkumy byly bezvýsledné. Parník se musel vrátit zpět do Zamboangy, velmi poškozen špatným počasím, když byl jako zázrakem unikl zkáze na podmořských

útesech těchto vod.

Průzkum filipínského archipelů trval dva a půl měsíce. Lodníci se musili zastavit na stu ostrovech. Kapitán Ellis prohledal i skupinu Basilan jižně od Zamboangy a potom

zamířil k archipelu Jolo, kam doplul 25. ledna 1880. Jediný tamní přístav je často navštěvován loďmi plujícími přes Jihočínské moře a malajskými vodami. Je to přístav Bewuan na hlavním ostrově celého archipelu.

A v Bewuanu zakotvila i posádka *Naděje*. Mohla tam navázat styky se sultánem a s jeho správcí. Je pravda, že kapitán Ellis nešetřil ani peněžními, ani věcnými dary. Domorodci ho taky uvedli na stopy různých ztroskotání, ke kterým došlo na těchto ostrovech chráněných pásem korálových útesů.

Ale mezi prohlédnutými troskami nebyla ani jediná z *Franklina*. A trosečníci v těchto případech buď zahynuli, nebo se vrátili do vlasti.

Naděje, která během pobytu na Mindanau doplnila své zásoby uhlí, plavbou četnými průlivy v archipelu je zas značně vyčerpala. Nicméně jí zbylo paliva ještě dost, aby mohla doplout k Celebesu a dosáhnout přístavu Bandjarmasinu v jižním Borneu.

Kapitán Ellis se pustil napříč Celebeským mořem, které je velmi špatně chráněno před zuřivostí bouří. Může se sice chlubit nádherou svých vod, ale co je to všechno platné, když stínem tohoto nádherného obrazu jsou ničivé tajfuny!

Naděje jimi nesmírně trpěla v noci z 28. na 29. února. Za dne vítr postupně sílil, a ač večer znatelně zeslábl, obrovská bledá mračna věštila velmi neklidnou noc.

A uragán se skutečně k jedenácté hodině s nesmírnou prudkostí rozzuřil a moře se ve chvíli rozbouřilo do neuvěřitelné zběsilosti.

Kapitán Ellis měl hlavně strach o stroje *Naděje*. Chtěl se proto vyhnout všemu, co mohlo výpravu ohrozit. Pustil se tedy s lodí po větru, aby nebyl odkázán na šroub a aby loď neztratila citlivost k pohybům kormidla.

Posádka prokázala v těchto kritických chvílích stejnou míru chladnokrevnosti jako odvahy. Pomáhala statečně svému

veliteli i svým důstojníkům. Byla hodna svého kapitána, který si mužstvo vybral mezi nejlepšími námořníky ze San Diega. Loď se zachránila díky obratnosti a přesnosti svých manévřů.

Moře se po patnácti strašných hodinách uklidnilo; dalo by se říci, že se utišilo naráz. A ráno 2. března se loď octla poblíž Bornea u ostrovů Maratubas.

Tyto ostrovy patří zeměpisně k Borneu. V první půli března je kapitán Ellis velmi důkladně prohledal. Díky darům, kterými nijak nešetřil, pomáhali mu náčelníci jednotlivých kmenů při všech pátráních. Nedokázal však získat ani jediný důkaz o zmizení *Franklina*. A protože jsou tyto vody velmi častým rejdištěm pirátů, byly obavy, že John Branican a jeho lidé byli až do posledního muže pobiti.

Jednoho dne kapitán Ellis o tom hovořil se svým zástupcem, kterému řekl:

„Je docela možné, že *Franklin* byl zničen po nějakém podobném přepadení. To by vysvětlovalo, proč jsme až dosud nenašli žádné stopy po ztroskotání. Piráti se přece svými kousky nikde nechlubí. Když nějaká loď zmizí, připíše se katastrofa na účet tajfunu a tím je řečeno vše!“

„Můžete mít pravdu, kapitáne,“ řekl zástupce velitele lodi. „V těchto mořích je pirátů dost a my budeme musít v Makasarském průlivu zvýšit ostražitost!“

„To jistě,“ souhlasil kapitán Ellis. „Ale my jsme na tom lépe než kdysi John, když chtěl těm ničemům uniknout. Ve stále se měnících nepravidelných větrech nemanévruje plachetnice tak, jak by chtěla. Ale my, pokud bude náš stroj fungovat, unikneme malajským lodicím docela snadno. Nicméně však doporučuji největší bdělost.“

Naděje vplula do Makasarského průlivu, oddělujícího pobřeží Bornea od vrtošivě členěných břehů Celebesu. Po dva měsíce — od 15. března do 15. května — prohledával kapitán Ellis všechny zátoky na východě, když doplnil v přístavu Damaringu své zásoby uhlí.

Plavbou k jižnímu cípu průlivu mohla se *Naděje* pohybovat už mnohem bezpečněji. Do hlavního města Makasaru připlul kapitán Ellis 17. května, aby tam dal posádce volno k odpočinku a doplnil si pak zásoby uhlí. I když neobjevil nic, co by ho přivedlo na stopu Johna Branicana, dověděl se v tomto přístavu velmi důležitou zprávu o cestě, kterou musil *Franklin* plout. Tato loď tam byla ohlášena 3. května 1875 ve vzdálenosti deseti mil od Makasaru na cestě do Jávského moře. Bylo tedy jisté, že ztroskotala v obávaných Sundských vodách. Musili proto hledat její zbytky za Celebesem a Borneem, to znamená v Jávském moři a dál až k Singapuru.

V dopise paní Branicanové, odeslaném z Celebesu, podal kapitán Ellis o tom zprávu a opakoval svůj slib, že ji bude i nadále informovat o průběhu pátrání, omezeného teď na Jávské moře a Sundské ostrovy.

Naděje skutečně nesměla překročit singapurský poledník, kterým její plavba na západ skončí. Na zpáteční cestě doplní pátrání prohledáním jižních částí Jávského moře a návštěvou různých ostrovů, které tvoří jeho jižní hranici. Pak se pustí Molukami do Tichého oceánu, aby se vrátila k americkým břehům.

Naděje opustila Makasar 23. května. Proplula horní částí průlivu mezi Celebesem a Borneem a přistala v Bandjarmasinu. Tam je sídlo bornejského guvernéra. Kapitán Ellis tam pečlivě prostudoval všechny námořní rejstříky, ale nikde nenašel ani zmínku, že by se byl *Franklin* v těchto vodách někdy objevil. Bylo to ostatně vysvětlitelné, když se pustil napříč Jávským mořem.

Po deseti dnech vyplul kapitán Ellis k jihozápadu a zakotvil v Djakartě na Jávě.

Tedy tam vládl holandský generální guvernér, který z námořních zpráv věděl o snaze paní Branicanové zachránit nešťastné trosečníky. O osudu *Franklina* však bohužel nemohl podat žádnou zprávu. V té době byli všichni námořníci v

Djakartě přesvědčení, že americký trojstěžník byl v nějakém tajfunu zbaven plachet a se vším všudy potopen. V prvních šesti měsících roku 1875 zmizelo bez stop několik lodí, aniž mořské proudy vyvrhly na pobřeží jedinou trosku.

Po vyplutí z Djakarty nechala *Naděje* po levoboku Sundský průliv, spojující Jávské moře s Indickým oceánem, a minula ostrovy Belitung a Bangku.

Plavbou k severozápadu navštívila *Naděje* ostrovy při pobřeží Sumatry, přiblížila se k Malajskému poloostrovu a 20. června přistála na singapurském ostrově po plavbě značně zdržené nepříznivým větrem.

Opravy stroje přinutily kapitána Ellise ke čtrnáctidennímu pobytu v přístavu na jižním cípu ostrova. Právě v Singapuru měl *Franklin* vyložit část svého nákladu před vyplutím do Kalkaty. Vědělo se ovšem, že se tam americký trojstěžník nikdy neobjevil. Kapitán Ellis chtěl pobytu v Singapuru využít k získání informací o ztroskotáních, k nimž došlo v jávských vodách v posledních letech.

Protože byl *Franklin* naposled spatřen na širém moři u Makasaru a protože do Singapuru nikdy nedoplul, bylo nutno připustit, že mezi těmito dvěma body někde ztroskotal. Ledaže kapitán Branican opustil Jávské moře a pustil se některým z průlivů v Sundských ostrovech k Timorskému moři. Ale proč by to byl dělal, když měl plout do Singapuru? Bylo to nevyšetřitelné a nemyslitelné.

Pátrání nepřineslo žádné kladné výsledky. Kapitán Ellis se musil s guvernérem rozloučit a vrátit se se svou lodí do Ameriky.

Dne 25. srpna vyplul za dost bouřlivého počasí. Bylo strašné horko, jako obvykle v srpnu v této části tropického pásma, ležícího několik stupňů pod rovníkem. *Naděje* velmi trpěla nečasem posledních srpnových dnů. Ale plavbou Sundským souostrovím své pátrání nijak nepřerušila. Prohlédla postupně ostrovy Maduru, Bali, Lombok a Sumbawu.

Mezi těmito ostrovy je množství úžin vedoucích do Timorského moře. *Naděje* tam manévrovala velmi opatrně, aby se vyhnula mořským proudům, které mnohdy odnášejí lodi i proti západnímu monzunu. Je z toho jasné, kolik nebezpečí hrozí lodím v těchto vodách, především lodím plachetním, které se nepohybují vlastní silou. Vyplývá z toho i množství námořních katastrof uvnitř sundských moří.

Od ostrova Flores sledoval kapitán Ellis řetěz ostrovů, které uzavírají na jihu Molucké moře. Ale i tam bylo pátrání bezvýsledné. Není divu, že posádka byla po tolika zklamáních roztrpčena. Ale přesto nebylo třeba vzdávat se naděje na vypátrání *Franklina*, dokud nebyl průzkum doveden až do konce. Bylo možné, že kapitán Branican se pustil od Mindanaa na Filipínách místo Makasarským průlivem napříč souostrovím do Jávského moře, kde se pak objevil u Celebesu.

Čas zatím plynul a palubní deník o osudu *Franklina* stále mlčel. Ani na Timoru, ani ve třech skupinách ostrovů tvořících archipel Moluky. Od 23. září do 27. prosince uběhly tři měsíce pátrání, při němž holandské úřady všemožně pomáhaly, aniž bylo vrženo na katastrofu sebemenší světlo.

Výprava *Naděje* tím končila. Na ostrově Halmahaře, nejdůležitějším z Moluk, uzavřel se kruh, který se kapitán Ellis zavázal vykonat v sundských vodách. Posádka dostala několik dní volna k odpočinku, který si plně zasloužila. Ale kdyby se byla objevila sebemenší stopa, byli by se ti stateční lidé okamžitě dali zas do práce i za cenu ještě většího nebezpečí.

Hlavní město ostrova Halmahery Ternate, které ovládá Molucké moře, poskytlo *Naději* vše, co potřebovala k doplnění potravin i uhlí na zpáteční cestu. Tak skončil rok 1881, šestý rok od zmizení *Franklina*.

Kapitán Ellis vyplul ráno 9. ledna a zamířil k severovýchodu.

Nastalo zimní období, v němž byla plavba velmi obtížná. Nepříznivé větry plavbu velmi zdržovaly. A tak se *Naděje* octla

v San Diegu až 23. ledna.

Celá výprava do sundských vod trvala devatenáct měsíců. A přes všechno úsilí kapitána Ellise i přes obětavost jeho posádky zůstalo tajemství *Franklina* skryto v záhadném bludišti moří.

XII. JEŠTĚ JEDEN ROK

Dopisy, které paní Branicanová dostávala během expedice, nedávaly jí nejmenší naději, že její snaha bude korunována úspěchem. Po posledním dopise už příliš nevěřila ve zdar průzkumu kapitána Ellise v moluckých vodách.

Jakmile se dověděla, že *Naděje* přistala v San Diegu, vydala se ihned v doprovodu pana Andrewa do přístavu. Když zjistili místo jejího zakotvení, odebrali se ihned na palubu..

Pohledy kapitána Ellise a jeho posádky prozrazovaly, že ani druhá část expedice neměla víc štěstí než část první.

Paní Branicanová podala kapitánovi ruku a obrátila se k posádce, značně vyčerpané plavbou tak únavnou, se slovy:

„Děkuji vám, pane kapitáne, i vám, přátelé! Udělali jste vše, co jsem od vaší obětavosti očekávala. Neměli jste sice úspěch, ale věřte snad, že tomu tak bude vždy? Já tomu nevěřím! Nevěřím, že už nikdy nespátřím Johna a jeho společníky z *Franklina*! Důvěřuji v Boha a Bůh mě vyslyší!“

Tato slova, pronesená s tak pevnou důvěrou, prozrazovala nevšední energii a rozhodnost nikdy se nevzdávající paní Branicanové. Její přesvědčení by se bylo mělo přenášet do srdcí všech. Lidé jí však naslouchali sice s úctou, kterou v nich budil její postoj, ale nikdo z nich už nepochyboval, že *Franklin* je i se svou posádkou definitivně ztracen.

Ale možná že by bylo bývalo lepší, kdyby se byli všichni upnuli k jasnozřivosti, která je přirozenou vlastností mnohých žen. Kdo ví, zda paní Branicanová nebude jednou nad všeobecným míněním triumfovat?

Pan William Andrew se s ní odebral do kajuty *Naděje*, kde jim kapitán Ellis podal podrobnou zprávu o expedici. Besedu uzavřel slovy:

„Dovolte mi, paní Branicanová, upozornit vás především na toto: *Franklin* byl naposled spatřen u jižního cípu Celebesu 3. května 1875, asi sedm týdnů po vyplutí ze San Diega. A od

toho dne ho už nikdo nespátřil. A protože do Singapuru nedoplul, musilo ke katastrofě dojít beze všech pochyb v Jávském moři. Jak? Jsou dvě možnosti. Buď se *Franklin* potopil na širém moři, nebo zmizel beze stop u pobřeží. Podle první možnosti mohl být zničen srážkou, podle druhé se roztříštil na nějakém úskalí nebo byl zničen piráty. V obou případech by však bylo možné najít nějaké trosky. My jsme však při svých pátráních nenašli žádný materiální důkaz o jeho zničení.“

Z těchto argumentů vyplýval jediný závěr. Bylo logičtější uvěřit spíš v první možnost, to jest ve ztroskotání *Franklina* při nějakém tajfunu, v sundských vodách velmi častém. V případech lodních srážek se však málokdy stane, že by jedna z lodí nemohla pokračovat v plavbě, takže zpráva o kolizi by se dříve nebo později dostala na veřejnost. To tedy znamenalo konec všem nadějím.

Tak to taky pochopil pan William Andrew. Sklopil proto smutně zrak před pohledem paní Branicanové, která se nepřestávala vyptávat.

„Ne, ne, ne!“ opakovala. „*Franklin* se nepotopil! Ne! John a jeho posádka nezahynuli!“

Na Dollino naléhání pokračovali v hovoru. Kapitán Ellis musil podat zprávu o každé podrobnosti. Dolly se neustále vracela k té výpravě, ptala se, diskutovala, v ničem od svého přesvědčení neustupovala.

Rozhovor se protáhl na tři hodiny, a když se paní Branicanová konečně chystala k odchodu, zeptal se jí kapitán Ellis, zda má v úmyslu dát *Naději* odstrojít.

„Vůbec ne, pane kapitáne,“ odpověděla. „Velmi by mě mrzelo, kdybyste měl se svou posádkou v úmyslu loď opustit. Nemohou nás snad nějaké nové stopy přimět k podniknutí druhé výpravy? A jestliže souhlasíte s dalším velením na *Naději*...“

„Rád, paní Branicanová,“ odpověděl kapitán, „ale jsem ve

službách pana Andrewa, a on by mě mohl potřebovat...“

„Tato možnost vás nesmí odradit, milý Ellisi,“ řekl pan Andrew. „Byl bych šťasten, kdybyste zůstal Dolly k dispozici, když si to přeje.“

„Prosím, pane Andrewe. Moje posádka a já tedy *Naději* neopustíme.“

„A já vás prosím, pane kapitáne,“ řekla paní Branicanová, „abyste dohlédl na loď tak, aby byla neustále připravena k vyplutí na moře.“

Loďař dal k tomu svolení, protože nechtěl paní Branicanové v ničem bránit. Ale ani on, ani kapitán Ellis nepochybovali, že ona sama se druhé výpravy vzdá, když první skončila tak bezúspěšně. Jestliže v ní čas nevymaže vzpomínky na onu katastrofu, zničí v ní aspoň i zbytky posledních nadějí.

A tak *Naděje* v souhlasu s přáním paní Branicanové nebyla zatím odstrojena. Kapitán Ellis a jeho lidé pokračovali ve své práci na lodi a pobírali plat jako při plavbě. Musili ostatně hodně opravovat po těch devatenácti měsících v krušných vodách sundských. Když práce konečně skončily, doplnila *Naděje* zásoby potravin i uhlí a byla připravena na první rozkaz zase vyplout.

Paní Branicanová vedla ve Vyhlídce dál svůj obvyklý život. Kromě pana Andrewa a kapitána Ellise se s nikým důvěrněji nestýkala. Žila jen svým vzpomínkám a nadějím, s obrazem dvojího neštěstí neustále na mysli. Malému Watovi by už v té době bylo sedm let, což je věk, kdy se ve vnímavém mozku objevují první projevy rozumu. Ale Wat tu nebyl! Dolliny myšlenky se přenášely k tomu, kdo se pro ni obětoval, k Zachu Frenovi, kterého by byla chtěla poznat, ale který se do San Diega dosud nevrátil. Ale to už nemohlo dlouho trvat. Námořní agentury přinesly už několikrát zprávy o lodi *Californian* a zdálo se, že se ta loď vrátí do svého mateřského přístavu ještě před koncem roku 1881. Jakmile se tak stane, zavolá si paní Branicanová Zacha Frena k sobě a zajistí mu svou splátkou

vděčnosti jeho budoucnost.

Jinak paní Branicanová nepřestávala podporovat rodiny postižené zkázou *Franklina*. Její šlechtnost se projevovala všemi způsoby. Starala se o tělesné i duševní potřeby svých

chráněnou. V prvních měsících toho roku se taky radila s panem Andrewem o plánu, který chtěla co nejdřív uskutečnit.

Šlo o založení domova pro opuštěné děti, pro malé sirotky bez otce a matky v San Diegu.

„Pane Andrewe,“ prohlásila, „chci takový domov založit ha památku svého dítěte a zajistit jeho udržování potřebnou částkou. Nepochybují o tom, že John s tím bude po svém návratu souhlasit. A mohla bych snad využít svého majetku lépe?“

Pan William Andrew nic nenamítal a nabídl paní Branicanové svou pomoc při zřizování tohoto ústavu. Mělo na to být věnováno sto padesát tisíc dolarů. Především na zakoupení vhodné budovy a na roční placení různých služeb.

Celá věc byla zařízena velmi rychle díky pomoci městského úřadu, který vyšel paní Branicanové vstříc.

Dne 19. května byl domov otevřen pod názvem *Watův domov* za potlesku celého města. Všichni byli šťastni, že budou moci při této příležitosti projevit paní Branicanové své nejhlubší sympatie. Dobročinná žena se však na slavnosti neobjevila. Nechtěla opustit svou vilu. Ale jakmile bylo do *Watova domova* přijato několik prvních dětí, přicházela tam každý den na návštěvu jako jejich matka.

Děti mohly v domově zůstat do dvanácti let. Jakmile to jejich věk dovolil, učily se číst a psát, dostalo se jim i mravní výchovy a podle svých schopností se učily i některému řemeslu. Některé děti pocházely z námořnických rodin. Ty pak nastupovaly službu jako plavčíci na lodích. Zdálo se, že Dolly právě k těmto dětem cítila náklonnost největší. Snad ve vzpomínce na svého Johna.

Koncem roku 1881 se ani do San Diega, ani nikam jinam nedostala sebemenší zpráva o *Franklinu*. Ačkoli Dolly vypsala vysoké odměny komukoli za každou nepatrnou stopu, nemohla se *Naděje* vydat na druhou výpravu. Ale paní Branicanová nezoufala. Proč by se roku 1882 nezdařilo to, k čemu nedošlo

roku 1881?

A co se asi stalo s panem a s paní Burkerovými? Kam se Len uchýlil, aby unikl pronásledování? Federální policie se nakonec pátrání vzdala a Dolly se musila smířit s myšlenkou, že se už o Janě nikdy nedoví. Divila se jen, že nedostala od Jany žádný dopis. Vždyť psaní mohla Jana docela dobře poslat, aniž by tím ohrozila manželovu bezpečnost. Věděli oba, že se Dolly zas uzdravila, že vyslala loď, aby pátrala po *Franklinu*, a že výprava neměla úspěch? To bylo pravděpodobné. Musili přece vědět i to, že Dolly získala po smrti Edwarda Startera velké bohatství a že je teď v situaci, v níž by jim mohla pomoci. A přece se ani jeden, ani druhý nepokusil navázat s Dolly písemné spojení, ačkoli jejich finanční situace musila být velmi zlá.

Minul leden, únor, březen... Zdálo se, že ani rok 1882 nepřinese žádnou změnu ve stavu věcí. Ale pak přece jen došlo k něčemu, co vrhlo trochu světla na katastrofu *Franklina*.

Dne 27. března zakotvil v zálivu San Franciska parník *Californian*, na němž se plavil Zach Fren. Měl za sebou plavbu různými evropskými vodami.

Jakmile se paní Branicanová o příjezdu této lodi dověděla, napsala ihned Zachu Frenovi, který byl už lodním mistrem, a pozvala ho do San Diega.

Protože Zach Fren měl stejně v úmyslu vrátit se do svého rodného města k několikaměsíčnímu odpočinku, odpověděl, že přijede, jakmile bude moci. do San Diega a jeho první návštěva že bude platit Vyhlídce.

Ale v té době se rozšířila zpráva, která mohla mít v celých Spojených státech obrovský ohlas, kdyby se ukázala jako pravdivá.

Tvrdilo se totiž, že *Californian* vylovil jakousi trosku pocházející pravděpodobně z *Franklina*. Jeden deník v San Francisku napsal, že *Californian* se s tou troskou setkal severně od Austrálie mezi Timorským mořem a Arafurským mořem,

poblíž Melvillova ostrova, západně od Torresova průlivu.

Jakmile tato zpráva došla telegraficky do San Diega k rukám pana Andrewa, přispěchal loďař ihned s kapitánem Ellisem na Vyhlídku.

Při prvních slovech o této události Dolly zbledla. Ale hned poté tónem pevného přesvědčení prohlásila:

„Po trosce se najde i *Franklin*! A po *Franklinu* najdeme i Johna a jeho společníky!“

Vylovení oné trosky bylo událostí opravdu důležitou.

Bylo to poprvé, co se našel zbytek ze ztracené lodi. K vyhledání místa katastrofy měla teď paní Branicanová jeden článek řetězu, který spojoval přítomnost s minulostí.

Dala si přinést mapu Oceánie. A pan Andrew s kapitánem Ellisem musili ihned sestavit plán druhé výpravy, kterou chtěla Dolly okamžitě podniknout.

„*Franklin* tedy neplul do Singapuru Filipínami a Sundskými ostrovy,“ řekl pan William Andrew.

„Ale to nelze připustit! To je nemožné!“ zvolal kapitán Ellis.

„A přece!“ pokračoval loďař. „Kdyby byl plul původním směrem, jak by se byla ona troska dostala do Arafurského moře severně od Melvillova ostrova?“

„To nedovedu vysvětlit a nemohu to ani pochopit, pane Andrewe,“ odpověděl kapitán Ellis. „Vím jenom, že byl *Franklin* spatřen při plavbě na jihozápad od Celebesu po vyplutí z Makasarského průlivu. A tímto průlivem se musil pustit, protože plul od severu, a ne od východu. Proto taky nemohl proplout Torresovým průlivem!“

O tomto problému diskutovali ještě dlouho. Nakonec se musili přiklonit k mínění kapitána Ellise.

Paní Branicanová naslouchala důvodům pro i proti bez jediné poznámky. Ale svislá rýha na jejím čele prozrazovala, s jakou úporností a umíněností odmítala myšlenku na smrt Johna a jeho společníků. Ně! Tomu neuvěří, dokud jí někdo

nepředloží hmatatelný důkaz o jejich smrti!

„Dobrá,“ řekl William Andrew. „Já souhlasím s vámi, Ellisi, že *Franklin* cestou do Singapuru proplul Jávským mořem.“

„Aspoň jeho částí, pane Andrewe, protože mezi Celebesem a Singapurem musilo dojít ke ztroskotání.“

„Budiž, souhlasím. Ale jak se mohla ta troska dostat až do australských vod, jestliže *Franklin* ztroskotal na některém útesu v Jávském moři?“

„To se dá vysvětlit jediným způsobem,“ odpověděl kapitán Ellis. „Ta troska byla prostě stržena Sundským průlivem nebo některým jiným mezi tamními ostrovy Timorského nebo Arafurského moře.“

„A směřují do těch míst mořské proudy?“

„Ano, pane Andrewe. Řekl bych dokonce, že byl-li *Franklin* zbaven v bouři plachet, mohl být zahrán do některého z oněch průlivů, aby nakonec ztroskotal na útesech severně od Austrálie.“

„To je opravdu jediná přijatelná teorie, Ellisi,“ řekl pan Andrew. „A jestliže se za šest let po ztroskotání našla severně od Melvillova ostrova troska, pak musila být uvolněna z útesů, na nichž *Franklin* ztroskotal.“

Toto velmi vážné vysvětlení by byl žádný námořník nepopřel.

Paní Branicanová, která nespouštěla zrak z map rozložených před ní, prohlásila:

„Protože byl *Franklin* pravděpodobně vržen na australský břeh a protože ti, kdo ztroskotání přežili, se dosud neobjevili, stali se jistě zajatci nějakého kmene domorodců.“

„To není nemožné, Dolly... a přece řekl pan Andrew.“

Paní Branicanová protestovala energicky proti pochybám, které vycítila v odpovědi pana Andrewa. Ale kapitán Ellis ji přerušil slovy:

„Zbývá zjistit, zda troska vylovená parníkem *Californian*

pochází skutečně z *Franklina*.“

„A vy o tom pochybujete?“ zeptala se Dolly.

„Brzy se o tom přesvědčím,“ odpověděl loďař, „protože jsem vydal příkaz, aby ta troska byla zaslána sem.“

„A já dám příkaz, aby se *Naděje* přichystala k vyplutí na moře,“ řekla Dolly.

Za tři dny po tomto rozhovoru dorazil do San Diega lodní mistr Zach Fren a dostavil se ihned na Vyhlídku.

Bylo mu v té době sedmatřicet let. Byl to silný chlapík rozhodného chování, s tváří ožehlou sluncem a s upřímným pohledem, jeden z oněch námořníků, kteří vzbuzují důvěru a jednají vždy přímo.

Paní Branicanová ho přijala s takovými projevy vděčnosti, že námořník nevěděl, jak na to reagovat.

„Příteli,“ řekla mu po prvních citových výlevech, „to vy jste mi zachránil život a udělal jste vše i pro záchranu mého dítěte... Co bych teď mohla udělat já pro vás?“

Lodní mistr musil prohlásit, že konal přece jen svou povinnost... A jen lituje, že nemohl matce zachránit dítě! Za svůj čin však nemůže nic chtít... Děkuje paní Branicanové za její dobré úmysly... a jestliže mu to dovolí, přijde ji při každém přistání navštívit.

„Cekám na váš návrat už několik let, pane Frene,“ odpověděla mu paní Branicanová, „a doufám, že tady budete i v den, kdy se vrátí kapitán Branican...“

„V den, kdy se vrátí kapitán Branican?“

„Nu, pane Frene, snad si nemyslíte...?“

„Ze kapitán zahynul? Ale kdepak! Vůbec ne!“ ohradil se lodní mistr.

„Vy tedy máte naději..“

„Víc než naději, paní Branicanová... Mám zcela pevnou jistotu. Copak kapitán Branican se může ztratit jako hloupý v závanu větru? To není přece možné... To není vůbec myslitelné!“

Po Frenových slovech, z nichž vyvěrala neotřesitelná víra, srdce paní Branicanové se rozbušilo. Nebyla už sama, kdo věřil v Johnův návrat! Její mínění s ní sdílel dobrý člověk! A byl to muž, kterému vděčila za svůj život... Viděla v tom přímo prst boží.

„Děkuji vám, pane Frene, děkuji vám,“ řekla. „Ani nevíte, jaké dobro mi prokazujete... Opakujte ještě jednou, že kapitán Branican ztroskotání přežil!“

„Ale ano. .. ano, paní Branicanová. A jednoho dne se najde o tom důkaz. Jestli ovšem ten důkaz už neexistuje...“

A Zach Fren uvedl řadu podrobností o okolnostech, za nichž byla parníkem *Californian* vylovena ona troska. Paní Branicanová nakonec řekla:

„Pane Frene, rozhodla jsem se podniknout ihned nový průzkum.“

„Dobrá...bude tentokrát úspěšný. A já, paní Branicanová, budu u toho, dovolíte-li to.“

„Přijal byste službu u kapitána Ellise?“ „Hrozně rád.“

„Děkuji vám, pane Frene. Myslím, že s vámi na palubě bude mít *Naděje* ještě větší štěstí...“

„Věřím tomu, paní Branicanová,“ odpověděl námořník s přikývnutím. „Ano...věřím tomu...a jsem připraven k vyplutí.“

Dolly podala Zachu Frenovi ruku a stiskla mu ji jako starému příteli. Její představivost ji možná zaváděla, ale ona chtěla věřit, že lodní mistr bude mít úspěch tam, kde jiní neuspěli.

Ale zatím musili podle připomínky kapitána Ellise a přes pevné přesvědčení paní Branicanové mít jistotu, že troska vylovená lodí *Californian* pochází vskutku z *Franklina*.

Na příkaz pana Andrewa byla troska odeslána dráhou do San Diega a ihned vyložena u loděnic. Tam ji podrobili zkoumání inženýr a mistr, kteří řídili stavbu *Franklina*.

Troska vylovená parníkem na širém moři u Melvillova ostrova dvanáct mil od pobřeží byl kus dřevěné figury, jaké

obvykle zdobí příď plachetnice. Tento dřevěný úlomek byl velmi porušen nejen dlouhým pobytem ve vodě, ale i vlivem povětrnosti. Plynulo z toho, že musil zůstat velmi dlouho na útesu, kde loď ztroskotala, a teprve později že byl nějakým způsobem uvolněn — patrně vlivem mořského proudu — a odnášen vlnami několik týdnů, možná i měsíců, až byl konečně spatřen námořníky z *Californianu*. Ale pocházel z lodi Johna Branicana? Ano, protože zbytek figury, rozpoznané v oné trosce, podobal se ozdobě na přídi *Franklina*.

To bylo v San Diegu zjištěno. Stavitelé lodi se v tom nemohli mýlit. Teakové dřevo, z něhož byla figura zhotovena, pocházelo ze zásob zdejších loděnic. Na trosce byl dokonce objeven kus kovového osazení, které spojovalo figuru s přídí, a zbytky červené barvy a zlatých proužků z přídní malby.

Troska přivezená *Californianem* pocházela tedy bezesporu z lodi Andrewova obchodního domu, tak dlouho a marně hledané v sundských mořích.

Po tomto zjištění bylo nutno přijmout vysvětlení kapitána Ellise. Protože byl *Franklin* spatřen v Jávském moři jihozápadně od Celebesu, musil být nezbytně o několik dní později zanesen Sundským průlivem nebo jinou úžinou do Timorského nebo Arafurského moře a pak na útesech při severní Austrálii ztroskotat.

Proto bylo docela rozumné vyslat loď na průzkum mezi Sundské ostrovy a k severnímu australskému pobřeží. Druhá výprava by mohla mít větší úspěch -než první k Filipínám, k Celebesu a k Molukám.

V to bylo možno doufat.

Tentokrát se paní Branicanová rozhodla zúčastnit se výpravy osobně na palubě *Naděje*. Ale pan Andrew a kapitán Ellis, k nimž se připojil i Zach Fren, ji nakonec s námahou přece jen přesvědčili, že bude lepší, zůstane-li doma. Plavba tohoto druhu, patrně velmi dlouhá, mohla by být přítomností ženy na palubě ohrožena.

Zach Fren se nalodil na *Naději* samozřejmě jako lodní mistr a kapitán Ellis vydal poslední příkazy k vyplutí v době co možno nejkratší.

XIII. VÝPRAVA DO TIMORSKÉHO MOŘE

Naděje vyplula ze San Diega 3. dubna 1882 v deset hodin dopoledne. Na širém moři se kapitán Ellis pustil jihozápadním směrem, trochu odlišným od směru první výpravy. Chtěl se nejkratší cestou dostat Torresovým průlivem do Arafurského moře, kde byla nalezena troska z *Franklina*.

Dne 26. dubna minul Gilbertovy ostrovy ve vodách pásma tišin, kde byla v této roční době plavba velmi pomalá a pro plachetnice obtížná. Když nechal za sebou na severu ostrovy Scarborough a Kingsmill, proplul kapitán Ellis skupinou Vanikoro, na patnáct mil daleko viditelnou díky hoře Kapogo tyčící se vysoko nad obzor.

O dvě stě mil dále přeplula *Naděje* napříč archipelem Nová Georgia. Kapitán Ellis nepotřeboval od domorodců na těchto ostrovech žádné zprávy a průzkum těchto vod byl zbytečný. Nezastavil se tam proto a spěchal dál k Torresovu průlivu, stejně nedočkavý jako Zach Fren, aby už byl na oněch místech Arafurského moře, kde byla troska vylovena. Odtud se pak už bude provádět průzkum s úzkostlivou péčí a s neúnavnou vytrvalostí, což mu jistě zaručí úspěch.

Papuánský ostrov, nazvaný Nová Guinea, nebyl už daleko. Za několik dní po přeplutí Šalomounových ostrovů vplula *Naděje* do archipelů Louisiad. Minula ostrovy d'Entrecasteauxovy i velké množství ostrůvků skrytých pod nádhernými chocholy kokosovníků.

Konečně po třítýdenní plavbě rozpoznaly hlídky na obzoru vysoké hory Nové Guineje a pak Yorský mys vybíhající od australských břehů a uzavírající na jihu Torresův průliv.

Je to průliv nesmírně nebezpečný. I když to znamená velké zdržení, kapitáni dalekých plaveb se mu raději vyhýbají. Pojišťovací společnosti odmítají pojistit lodi proti nebezpečím moře, která tam na plavce číhají.

A právě o Torresově průlivu se kapitán Ellis radil se svým

zástupcem a se Zachem Frenem. Kapitán se lodního mistra zeptal:

„A našli jste trosku z *Franklina* opravdu na výši Melvillova ostrova?“

„Přesně tam,“ odpověděl Zach Fren.

„Musíme se tedy dostat od Torresova průlivu pět set mil napříč Arafurským mořem?“

„Právě, kapitáne. A já vím, co vás mylí. Protože proud od východu na západ je pravidelný a protože ten kus přídě byl vyloven u Melvillova ostrova, musil *Franklin* ztroskotat u vjezdu do Torresova průlivu...“

„Přesně tak, Frene. Ale máme snad z toho vyvodit, že se John Branican pustil cestou do Singapuru do vod tak nebezpečných? To nikdy nepřipustím. I když neznám ony okolnosti, tvrdím, že musil plout sundskými vodami, jak jsme to dělali my při první výpravě. Vždyť byl naposled spatřen jižně od Celebesu!“

„A protože to je nepopiratelný fakt,“ řekl lodní mistr, „vyplývá z toho, že kapitán Branican vplul do Timorského moře jedině některým průlivem mezi Sundskými ostrovy.“

„To je zcela jisté,“ odpověděl kapitán Ellis. „A proto vůbec nechápu, jak mohl být *Franklin* zahrán tak daleko k východu. Lze to vysvětlit jen jediným způsobem. Loď byla zbavena plachet a mořský proud ji zanesl stovky mil od Torresova průlivu. Ale jestliže si plachty udržela, proč se vracela do průlivu, když Singapur leží opačným směrem?“

„To si nedovedu vysvětlit,“ odpověděl kapitánův zástupce. „Kdyby byla troska vylovena v Indickém oceánu, dalo by se to vysvětlit ztroskotáním na Sundských ostrovech nebo na západním pobřeží Austrálie...“

„Ale ona byla vylovena na výši Melvillova ostrova,“ odpověděl kapitán Ellis. „To by znamenalo, že *Franklin* ztroskotal v Arafurském moři poblíž Torresova průlivu nebo přímo v

něm...“

„Možná že při australském pobřeží existují protiproudy, které trosku zanesly k průlivu,“ mínil Zach Fren.“V tom případě mohlo k ztroskotání dojít v západní části Arafurského moře.“

„To uvidíme,“ řekl kapitán Ellis.“Ale zatím musíme předpokládat, že *Franklin* ztroskotal na útesech Torresova průlivu.“

„A budeme-li hledat dobře, najdeme tam kapitána Branicana!“ uzavřel Zach Fren.

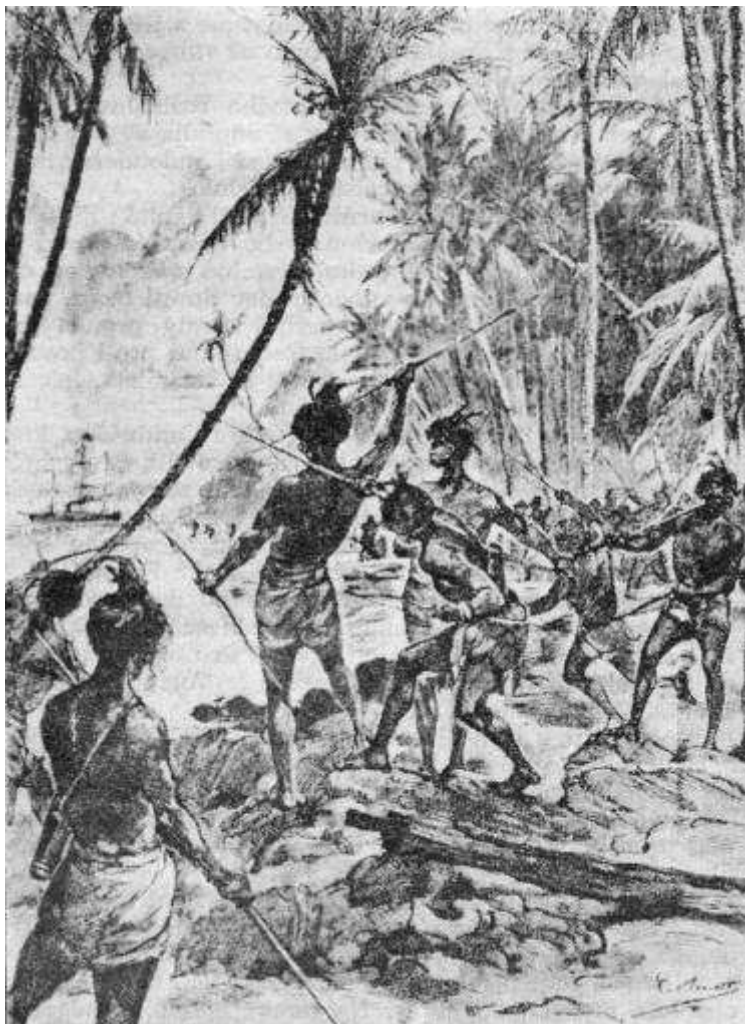
To bylo to nejlepší, co mohli dělat, a tak to taky udělali.

Šířka Torresova průlivu je odhadována na třicet mil. Jen těžko si lze představit to mraveniště ostrůvků a útesů, jejichž polohu ani nejlepší topografové ještě nezjistili. Kdyby se byl kapitán Branican a jeho společníci uchýlili na některý z těchto ostrůvků, byli by se mohli lehce dostat na australskou pevninu a tam do nějaké osady při Carpentarském zálivu na Yorském mysu, kde by jim návrat do vlasti nedělal už žádné potíže. Ale protože se nikdo z nich dosud neobjevil, zbývala jako jediná pravděpodobná domněnka, že padli do rukou domorodců v průlivu, od nichž nějaké ohledy k zajatcům nelze očekávat. Nemilosrdně je zabíjejí a pojídají. A kde potom hledat stopy krvavých katastrof?

Na to myslel kapitán Ellis a o tom si vypravovala i posádka *Naděje*. Takový byl nutně osud posádky *Franklina*, ztroskotala-li loď v Torresově průlivu... Je pravda, že tu byla ještě jedna možnost. John se nemusel pouštět průlivem. Ale jak potom vysvětlit, že troska se našla na širém moři u Melvillova ostrova?

Kapitán Ellis se pustil odvážně do obávaných průlivů za všech opatření, která mu nařizovala opatrnost. Měl dobrý parník, bdělé důstojníky a odvážnou i chladnokrevnou posádku. Věřil, že se mu podaří proplout labyrintem útesů a udržet domorodce v uctivé vzdálenosti, kdyby se pokoušeli o

útok.

Když se lodi z toho či onoho důvodu pouštějí Torresovým průlivem, který je při svém vyústění do Pacifiku plný korálových útesů, dávají přednost plavbě při australských březích. Ale jižně od Nové Guineje je velký ostrov Murray,

který musil kapitán Ellis důkladně prohlédnout.

Proto se *Naděje* pustila mezi dvěma nebezpečnými útesy označovanými jmény Eastern Fields a Boot Reef. Druhý z nich se utvářením podobá z dálky ztroskotané lodi, takže posádka *Naděje* jej pokládala přímo za trosku *Franklina*. Vzrušení však netrvalo dlouho, protože parní šalupa brzy zjistila, že to je jen malebné seskupení korálových trsů.

Poblíž ostrova Murray zahlédli několik člunů vyrobených ze stromových kmenů ohněm a sekerou, opatřených plovákem pro lepší udržení stability na moři a poháněných pádly v rukou pěti nebo šesti domorodců. Tito divoši se ohlásili pokřikem, lépe řečeno řevem divé zvěře. *Naděje* pod nízkým tlakem páry mohla obeplout celý ostrov, aniž musela odrazet útok domorodců. Nikde však námořníci neviděli stopy nějakého ztroskotání.

Když kapitán Ellis doplnil zásoby paliv v severoaustralském přístavu Somersetu, prozkoumával po celý měsíc velmi důkladně prostor mezi Carpentarským zálivem a Novou Guineou. Zastavil se i u ostrovů Mulgrave, Banks, Horn, Albany a Booby, plných temných jeskyň. V jedné z nich je umístěna poštovní schránka pro dopisy z Torresova průlivu. Mořeplavci však do této schránky nevkládají jen dopisy, vyzvedávané přirozeně velmi nepravidelně. Podle jakési mezinárodní konvence nechávají plavci z různých států u“schránky na ostrově Booby i zásobu uhlí a potravin bez obavy o vyloupení, protože prudké mořské proudy brání lehkým plavidlům domorodců v přistávání.

Několikrát se kapitánu Ellisovi podařilo pomocí dárků nepatrné ceny dohovorit se s několika vůdci a náčelníky těchto kmenů. Ti mu na oplátku dali“kaiso“, želví štíty, nebo“inkras“, navlečené lastury, sloužící jim jako peníze. Protože neznal zdejší dialekty a nemohl se dobře dorozumět, nedověděl se, zda se tito Andamanci dověděli o nějakém ztroskotání, které by časově odpovídalo zkáze *Franklina*. Rozhodně se nezdálo, že

by měli v majetku nějaké předměty americké výroby, ať zbraně, nebo nástroje. Mořeplavci u nich nenašli ani železné kování, ani zbytky lodní kostry nebo úlomky stožárů, které by svědčily o rozbití nějaké lodi. A když kapitán Ellis definitivně opustil ostrovy Torresova průlivu, nemohl vůbec tvrdit, že by se byl *Franklin* rozbil právě o tyto útesy. Nenašel tam po něm nejmenší stopu.

Ted' šlo o prozkoumání Arafurského moře, do něhož se dostali z Timorského moře mezi růžencem malých ostrovů na severu a australským pobřežím na jihu. Co se Carpentarského zálivu týče, nepokládal kapitán Ellis za nutné jej navštívit, protože o každém ztroskotání v těchto vodách by se byli jistě ihned dověděli tamní kolonisté. Pomýšlel na průzkum především v Arnhemské zemi. Na zpáteční cestě by pak prohledal severní část Timorského moře a četné průlivy mezi ostrovy.

Tato plavba podle strmých břehů Arnhemské země vodami plnými ostrůvků a útesů vyžádala si plný měsíc. Byla provedena s pečlivostí i odvahou, kterou nic nemohlo oslabit. Ale všude od západní části Carpentarského zálivu až po záliv Van Diemenův nenašli plavci vůbec nic. Nikde se posádka *Naděje* nesetkala se zbytky ztroskotané lodi. Ani australští domorodci, ani Číňané na obchodních džunkách těchto moří nemohli podat uspokojivou zprávu. Kdyby se ostatně námořníci z *Franklina* byli stali zajatci australských kmenů v těchto končinách, byl by to úplný zázrak, kdyby těm kanibalům unikl třeba jen jediný z nich.

Dne 11. července se octl kapitán Ellis na stém třicátém stupni východní délky a počal prozkoumávat ostrovy Melvillův a Bathurstův, oddělené od sebe jen úzkým průlivem. Asi deset kilometrů severně od této skupiny byla vylověna troska z *Franklina*. Protože nebyla zanesena dál na západ, musil ji proud uvolnit z útesů teprve krátký čas před příplutím *Californianu*. Bylo proto možné, že dějiště katastrofy už není

daleko.

Tento průzkum trval skoro čtyři měsíce, protože se neomezil jen na okolí obou ostrůvků, ale rozšířil se i na pobřeží Arnhemské země až ke Královině zátocy při ústí řeky Victoria.

Bylo velmi nesnadné vést pátrání i do nitra pevniny. To by znamenalo zbytečné riskování a nemělo by to naději na získání nějakých informací. Kmeny žijící v severoaustralských oblastech byly velmi nebezpečné.

I když se kapitán Ellis musil vzdát snahy dovědět se od domorodců, kde a jak se dostala posádka *Franklina* do jejich rukou, mohl doufat, že někde najde stopy jejich ztroskotání. A mohl v to doufat plným právem, protože od doby, kdy *Californian* vylovil onen úlomek přídě severně od Melvillova ostrova, uplynulo teprve osm měsíců.

Kapitán Ellis počal opět se svou posádkou prohledávat každou zátoku, každý záliv i všechny pobřežní útesy bez ohledu na únavu a na nebezpečí, kterým se vystavoval. Trvalo to velmi dlouho, protože průzkum musil být velmi pečlivý.

Ale ani na Melvillu, ani na Bathurstu, ani v Arnhemské zemi až po ústí řeky Victoria, ani v Torresově průlivu nepřinesl průzkum žádný výsledek. Plavci nenašli žádné zbytky trosek a nespátřili jedinou lodní součást.

Tak na tom byla výprava 3. listopadu. Co teď kapitán Ellis udělá? Bude pokládat svůj úkol za skončený — aspoň při australském pobřeží a na přilehlých ostrovech a ostrůvcích? Měl snad ještě prozkoumat Sundské ostrovy v severní části Timorského moře a pomýšlet pak na návrat? Jedním slovem: byl přesvědčen, že udělal vše, co bylo v lidských silách?

Statečný námořník se samozřejmě rozmýšlel, má-li pokládat svůj úkol za splněný průzkumem severního australského pobřeží. Ale nová příhoda učinila jeho váhání konec.

Ráno 4. listopadu procházel se se Zachem Frenem po zádi, když mu lodní mistr ukázal náhle na několik plovoucích

předmětů asi půl míle od *Naděje*. Nebyly to kusy dřeva — zbytky lodního pažení nebo kmeny stromů —, nýbrž obrovské trsy trávy, jakési žlutavé řasy vyrvané z mořských hlubin a plující podle pobřeží.

„To je divné,“ řekl Zach Fren. „Ať jsem papež, jestli ty řasy neplují od západu nebo od jihozápadu! Je tu snad nějaký proud, který je unáší k průlivu?“

„Ano,“ odpověděl kapitán Ellis. „Je tu nějaký místní proud směřující k východu, není-li to ovšem přílivová vlna.“

„To nemyslím, kapitáne,“ odpověděl Zach Fren, „protože si vzpomínám, že jsem viděl několik trsů plovoucích řas už ráno za svítání.“

„Jste si tím jist?“

„Tak jist, jako že kapitána Branicana přece jen najdeme.“

„Ale jestliže tu takový proud existuje,“ pokračoval kapitán Ellis, „pak mohla troska z *Franklina* připlout podle australského pobřeží od západu.“

„To je právě to, co si myslím i já,“ řekl Zach Fren.

„Pak ovšem nemůžeme váhat a musíme prozkoumat tyto břehy Timorského moře až k západnímu pobřeží Austrálie!“

„Nikdy jsem o tom nebyl přesvědčen víc, kapitáne, protože nemůžeme už pochybovat o pobřežním, velmi silném proudu, který omývá Melvillův ostrov. A předpokladem Branicanová ztroskotání v západních vodách by se dala vysvětlit cesta trosky až do vod, kde ji *Californian* vylovil.“

Kapitán Ellis zavolal svého zástupce a radil se s ním o možnosti prodloužit průzkum plavbou dál na západ.

Kapitánův zástupce byl toho názoru, že existence tohoto proudu vyžaduje prodloužení průzkumu až do míst, kde proud vzniká.

„Poplujeme tedy dál na západ,“ řekl kapitán Ellis. „Do

San Diega nesmíme připlout s dohady, ale s jistotou! Třeba i s jistotou, že z *Franklina* nezbylo už vůbec nic, jestliže ztroskotal v australských vodách.“

V důsledku tohoto velmi správného rozhodnutí plula *Naděje* až k ostrovu Timoru, aby si doplnila zásoby uhlí. Po dvoudenní zastávce vyplula k mysu Londonderry, který vybíhá od severních australských břehů.

Po proplutí Královniým průlivem vedl kapitán Ellis loď od Želvího mysu pokud možno podle pobřeží. Proud se v těch místech projevoval velmi zřetelně směrem od západu na východ. Nebyl to vůbec projev dmutí moře, způsobeného odlivem a přílivem, nýbrž trvalý proud jižní části Timorského moře. Teď bylo třeba plout proti proudu a prohledat všechny zátoky a zálivy až na místa, kde se loď octne na hranici Indického oceánu.

Když kapitán Ellis doplul k ústí zálivu Cambridge, který se táhne při úpatí hory Cockburnu, usoudil, že by bylo příliš odvážné pouštět se s lodí do tohoto zálivu posetého útesy a ke břehům navštěvovaným nebezpečnými kmeny. Dal proto záliv prohledat parní šalupou obsazenou šesti dobře ozbrojenými muži pod velením Zacha Frena.

„Jestliže John Branican padl do rukou domorodců na této části pevniny,“ řekl kapitán, „nedá se předpokládat, že by byli on a jeho lidé zajetí přežili. Pro nás je důležité najít nějaké zbytky *Franklina*, jestliže jej Australané v zálivu Cambridge zničili...“

„Což by mě u těch ničemů neudivilo,“ dodal Zach Fren.

Úkol lodního mistra byl dobře uvážený. Zach Fren jej taky poctivě plnil a byl neustále ve střehu. Vedl svou šalupu až k Adolfovu ostrovu, skoro na konci zálivu. Obeplul jej celý, ale nenašel nic, co by ho opravňovalo k prodlužování pátrání.

Naděje tedy záliv Cambridge opustila a zamířila k severozápadu podle pobřeží jedné z největších australských oblastí, známé pod jménem Západní Austrálie. Námaha a nebezpečí této plavby byly ještě vážnější, když *Naděje* obeplula mys Londonderry. Na tomto břehu napadaném přímo velkými vlnami z Indického oceánu je jen málo vhodných útočišť, kam

se mohla poškozená loď uchýlit do bezpečí. A parník je vydán na milost a nemilost svému stroji, který se může porouchat, když se loď na rozbouřeném moři podélně i příčně rozkymácí.

Od tohoto mysu až k zálivu Brunswicku plula *Naděje* spleť ostrůvků a útesů, srovnatelných jedině se stejným seskupením v Torresově průlivu. Ze zálivu Collier se pak kapitán Ellis pustil napříč souostrovím Pirátů. Neměl ovšem v úmyslu plout až za Biskupův mys, který na severovýchodě uzavírá Královský záliv.

Teď se taky nemusel už starat o počasí, které se den ze dne ustalovalo. Začínalo léto a výprava mohla počítat s velmi příznivými podmínkami. Ale nadlouho to tam nemohli protahovat. Plavba by měla skončit tam, kde se už přestane projevovat pobřežní proud, který směřuje k východu a který odnesl trosku až k Melvillovu ostrovu.

K tomu došlo koncem ledna 1883, když *Naděje* dokončila bezvýsledný průzkum širokého Královského zálivu, kde se do moře vlévá řeka Fitzroy. Parní šalupu přepadli při ústí této důležité řeky zuřiví domorodci. Dva muži byli při potyčce zraněni, naštěstí nepříliš vážně. Střetnutí jen díky kapitánově chladnokrevnosti neskončilo katastrofou.

Jakmile *Naděje* opustila Královský záliv, zastavila se i u Biskupova mysu. Kapitán Ellis se tam radil s lodním mistrem a se svým zástupcem. Prostudoval s nimi pečlivě mapy a rozhodl se skončit výpravu na hranici osmnácté rovnoběžky jižní polokoule. Za Královským zálivem je pobřeží už rovné a ostrůvků je tam jen málo. V oné době byla tato část Austrálie při Indickém oceánu zakreslována do map jako bílé místo.

Naději už zbývalo velmi málo uhlí, takže bylo lepší pustit se přímo do Djakarty, kde mohla své uhelné zásoby doplnit. Pak by se vrátila do Tichého oceánu přes Timorské moře podle Sundských ostrovů. Zamířila proto přídí k severu a brzy se ztratila australským břehům z dohledu.

XIV. OSTROV BROWSE

V prostoru mezi severoaustralským pobřežím a západní částí Timorského moře nejsou žádné důležitější ostrovy. Jsou tam však rozlehlé mělčiny s korálovým podkladem. Proto je tam plavba tak obtížná.

Bylo krásné počasí a moře za příbojovou čarou klidné. Výtečné stroje *Naděje* neměly od výjezdu ze San Diega žádnou poruchu. Kotle pracovaly bezvadně. Všechny okolnosti na moři a v počasí slibovaly dobrou plavbu od Biskupova mysu až k ostrovu Jávě. Ve skutečnosti to už byla zpáteční cesta.

V prvních dnech po vyplutí od Biskupova mysu nedošlo na moři k žádné nehodě. Hlídkám byla uložena nejpřísnější bdělost. Měly ze svého místa v ráhnovi oznamovat každý útes, z nichž některé sotva vyčnívaly nad vodu.

Dne 7. února v devět hodin ráno jeden z námořníků, zavěšený na ráhnu předního stožáru, zvolal:“Útes vpředu při pravoboku!“

Protože mužstvo na palubě útes nevidělo, vyšplhal se Zach Fren po stožárovém lanu, aby si sám ověřil správný směr.

Když si sedl obkročmo na ráhno, zahlédl docela zřetelně šest mil vpředu při pravoboku skalnatou plošinu. Nebyl to vlastně útes, ale ostrůvek v podobě oslího hřbetu, černající se na severozápadě. Vzhledem ke vzdálenosti se dalo soudit, že má ten ostrůvek dost velké rozměry, jestliže se teď jevil ve své šířce.

Po několika minutách Zach Fren sestoupil na palubu a podal hlášení kapitánovi. Ten dal příkaz stočit loď o čtvrtinu, aby se dostala blíž k ostrůvku.

Podle poledního měření mohl kapitán zapsat do lodního deníku svou polohu. Byl na 14° 7' jižní šířky a na 133° 13' východní délky. Kapitán zanesl tyto souřadnice do mapy a zjistil, že se octl u ostrůvku Browse, dvě stě padesát mil od York Šandu na australském břehu.

Protože ostrůvek ležel v dráze lodi, rozhodl se kapitán celý jej obeplout, ale zastavit se tam nehodlal.

Za hodinu byl ostrov Browse sotva na míli před *Nadějí*.. Trochu zvlněné moře se s hlukem tříštilo o mys vybíhající k severovýchodu a pokrývalo jej mlžnou clonou. Rozlohu ostrova nebylo možno odhadnout, protože se loď k němu blížila kose. Jevil se teď jako zvlněná plocha, nad níž nevystupovala žádná vyvýšenina.

Protože kapitán Ellis nechtěl ztrácet čas, zvolnil jen trochu rychlost a pak dal mechanikovi příkaz k další plavbě. Ale Zach Fren ho náhle na cosi upozornil slovy:

„Kapitáne, vidíte...tamhle...? Nestojí tam na tom mysu nějaký stožár?“

A lodní mistr ukázal rukou k mysu vybíhajícímu na severovýchod a zakončenému vysokou špičatou skálou.

„Stožár...? Ne! Zdá se mi, že to je jen strom,“ odpověděl kapitán Ellis.

Pak vzal dalekohled a podíval se pozorně na předmět objevený Zachem Frenem.

„Je to pravda, nemýlil jste se! Je to skutečně stožár: Vidím ještě kus větrem rozervané vlajky... Ano...! Ano...! To mělo být znamení!“

„Pak bychom udělali dobře, kdybychom se tam vydali,“ řekl lodní mistr.

„To je i můj názor,“ odpověděl kapitán Ellis.

A dal mužstvu rozkaz pustit se malou rychlostí k ostrovu Browse.

Rozkaz byl ihned vykonán. *Naděje* se počala k útesu blížít objížděnou ostrova ve vzdálenosti asi tří set stop. Moře zuřivě bilo do pobřeží, ne že by bylo rozbouřeno, ale protože mořský proud hnal vlny přímo proti ostrůvku.

Brzy bylo vidět podrobnosti břehu i pouhým okem. Bylo to divoké a pusté pobřeží bez zeleně, se zejícími jeskyněmi, v nichž se s hromovým rachotem tříštil příboj. Občas se za linií

skalisek objevoval žlutý pruh písku, nad nímž létala hejna mořských ptáků. Nikde však nebyly vidět stopy nějakého ztroskotání, ani zbytky stěžňů nebo trosky trupu. Stožár na konci mysu byl zřejmě vršek čelenu. Ale na zbytcích vlajky, jejíž cáry tu vlály ve větru, nedaly se původní barvy zjistit.

„Tady musí být nějakí trosečníci!“ zvolal Zach Fren.

„Nebo tu aspoň byli,“ odpověděl kapitán. „Tady zcela určitě najela na ostrůvek loď!“

„Stejně jisté je i to,“ dodal kapitánův zástupce, „že tu našli trosečníci útočiště a vztyčili pak ten signální stožár, A ostrůvek možná dodnes neopustili, protože lodi na cestě do Austrálie nebo do Indie zřídka plují kolem ostrova Browse.“

„Doufám, že máte v úmyslu ostrov prohledat, kapitáne,“ řekl Zach Fren.

„Samozřejmě, Frene. Ale až dosud jsem nikde nespatrił místo vhodné k přistání. Musíme ostrov obeplout, než se pro něco rozhodneme. Je-li obydlen nešťastnými trosečníky, není možné, aby nás nespatriłi a nedali nám znamení...“

„A neuvidíme-li nikoho, co budeme dělat?“ zeptal se Zach Fren.

„Pokusíme se vystoupit na břeh, jakmile to bude možné,“ odpověděl kapitán Ellis. „Je-li ostrov neobydlený, mohou tam být stopy po onom ztroskotání. A to má pro naši výpravu nesmírnou cenu.“

„Ba právě... Možná že...“, bručel si Zach Fren.

„Copak možná, Frene? Myslíte si snad, že tu ztroskotal *Franklin*? Tak daleko od svého plavebního kursu?“

„A proč ne, kapitáne?“

„Ačkoli je to zcela nepravděpodobné,“ odpověděl kapitán Ellis, „neměli bychom se před nepravděpodobností zastavovat. Pokusme se proto o vylodění!“

Návrh na obeplutí ostrova byl ihned proveden. *Naděje* se z opatrnosti držela několik set metrů od břehu a obeplula všechny výběžky, které ostrov vysílal k severu. Vzhled pobřeží

se nikde neměnil. Všude jen skály jakoby vyšlé z jedné formy, strmé břehy zuřivě bičované vlnami, skaliska pokrytá pěnou a nikde místo k přistání. V pozadí stálo několik skupin palem nad šterkovou plání a nikde ani stopa po kultivaci. Zádní obyvatelé, žádná obydlí! Nikde rybářská šalupa nebo člun. Moře i ostrov zcela pusté.

I když to nebyl ostrov, na němž by trosečníci našli možnosti obživy, mohli tam najít aspoň útočiště.

Ostrov Browse měří v obvodu asi šest až sedm mil. To bylo zjištěno, když *Naděje* doplula zpět k jižním břehům. Ale všude se posádka marně snažila najít nějaký vjezd do přístavu, a když ne do přístavu, tak aspoň do nějaké zátoky mezi skalisky, kde by se mohl parník na několik hodin skrýt. Brzy bylo zřejmé, že se tam budou moci vylodit jedině s palubním člunem, a to ještě budou musit pečlivě hledat mezi skalisky místo k proplutí.

Byla jedna hodina s poledne, když se *Naděje* octla ve větru vanoucím k ostrovu. Protože to byl vítr severozápadní, moře se mezi skalisky příliš nebouřilo. Břeh v oněch místech vytvářel dlouhý oblouk a v něm jakési kotviště, kde mohla loď celkem bezpečně zakotvit, pokud se ovšem vítr nezmění. Plavci se ihned rozhodli, že tam *Naděje* zůstane, i když ne na kotvě, ale volně a pod plným tlakem, zatímco u břehu přistane parní šalupa.

Kapitán Ellis prohledal pobřeží dalekohledem a objevil konečně snížený kus břehu, jakýsi výřez v masívu ostrova, jímž se vléval do moře malý potok.

Když se tam podíval i Zach Fren, nabyl i on přesvědčení, že bude možné vystoupit tam na břeh. Pobřeží tam nebylo tak strmé a lámalo se ve velmi ostrém úhlu. Zahlédli i úzký průliv mezi útesy, v němž se vlny už o nic netřítily.

Kapitán Ellis nařídil vyzbrojit parní šalupu, které stačila půlhodinka k přípravě. Vsedli do ní kapitán, Zach Fren, kormidelník, topič, mechanik a jeden námořník. Z opatrnosti s sebou vzali dvě pušky, dvě sekery a několik revolverů. Za

kapitánovy nepřítomnosti měl jeho zástupce křížovat s *Nadějí* na kotvišti a dávat pozor na všechna znamení, která mohou být vyslána.

V půl druhé člun vyplul a zamířil k pobřeží vzdálenému asi

míli. Vnikl hned mezi útesy za ohlušujícího křiku tisíců racků. Po několika minutách spočinula šalupa na písčném pobřeží, zježeném tu a tam špičatými skalisky. Kapitán Ellis, Zach Fren a dva námořníci vystoupili, zatímco mechanik a kormidelník zůstali hlídat v šalupě, která musila být stále pod tlakem. Všichni čtyři muži vystoupili úžlabinou, kterou sbíhal do moře potok, a octli se na hřebenu břehu. Několik set metrů daleko se táhly chmurné skály podivných tvarů, tyčící se do výše asi třiceti yardů nad pobřežím.

Kapitán Ellis a jeho společníci zamířili ihned k této výšině. Se značnými obtížemi se vydrápali nahoru a rozhlédli se z výše po celém ostrově.

Byla to skutečně jen oválná plošina podobná želvímu štítu, s mysem jako s ocasem. Místy se objevovalo trochu ornice. Celý ostrov byl korálového původu jako všechny útvary sundských vod a ostrovy v Torresově průlivu. Z hřebenu výšiny se kapitán Ellis rozhlédl všemi směry. Vzduchem se nenesl žádný kouř, nikde se neukázala lidská bytost. Plynulo z toho, že i když byl ostrov Browse kdysi obydlen — a o tom se nedalo pochybovat —, velmi pravděpodobně teď už ubydlen nebyl.

„Velmi smutné útočiště trosečníků!“ řekl kapitán Ellis. „Jestliže se tu jejich pobyt poněkud prodloužil, pak nevím, z čeho tu žili.“

„Ano...“ odpověděl Zach Fren, „je to jen skoro holá planina. Pouze tu a tam skupinka stromů... Půda je tu jen zřídka pokryta prstí... Ale když někdo ztroskotá, nesmí být příliš vybíravý! Kus skály pod nohama je vždycky lepší než hlubina s vodou nad hlavou.“

„Aspoň v první chvíli,“ řekl kapitán Ellis. „Ale co potom?“

„Je ostatně možné,“ podotkl Zach Fren, „že trosečníci, kteří se na tento ostrov uchýlili, byli brzy zachráněni nějakou lodí...“

„Stejně je však možné, Frene, že podlehli strádání...“

„A co vás k té myšlence vede, kapitáne?“

„Kdyby byli mohli tak či onak tento ostrov opustit, byli by z opatrnosti signální stožár strhli. Bojím se, že i poslední z nich zemřel, dříve než mohl být zachráněn. Ale pojďme se na ten stožár podívat! Možná že tam najdeme nějakou stopu, která nám prozradí národnost lodi ztracené v těchto pustých vodách.“

Kapitán Ellis, Zach Fren a oba námořníci sestoupili po svahu vyvýšeniny a zamířili k mysu, který vybíhal na sever od pobřeží. Ale sotva vykročili, jeden z mužů se zastavil, aby zvedl předmět, který právě odkopl.

„I hled'me! Copak to je?“ podivil se.

„Ukaž!“ řekl mu Zach Fren.

Byla to čepel nože onoho druhu, který nosí námořníci v pouzdře za pasem. Byla těsně u střenky zlomena, ztupena a jako nepotřebná patrně zahozena.

„Tak co, mistře Frene?“ zeptal se kapitán Ellis.

„Hledám nějakou značku, která by prozradila původ tohoto nože,“ odpověděl Zach Fren.

Dalo se vskutku čekat, že tam bude výrobní značka. Ale čepel už byla tak zrezivělá, že Fren musel napřed rez seškrábat.

Když to udělal, mohl se značnými obtížemi přečíst slova vyražená do oceli: *Sheffield — England*.

Byl to tedy nůž anglického původu. Ale usuzovat z toho, že trosečníci byli Angličané, bylo by upřílišněné. Proč by takový nástroj nemohl patřit námořníku jakékoli národnosti?

Kapitán Ellis a jeho společníci pokračovali v cestě k mysu. Na ostrově bez jakýchkoli stezek byla chůze nesmírně obtížná. I když se dalo připustit, že tudy lidská noha už procházela, nedalo se určit, kdy to bylo, protože všechny stopy zmizely pod trávou s mechem.

Po cestě dlouhé asi dvě míle zastavil se kapitán Ellis u skupiny kokosovníků, jejichž dávno spadlé ořechy se proměnily v prach a troud.

Až dosud nepřišli na žádnou stopu. Ale několik kroků za skupinou stromů na svahu mělkého údolíčka objevili uprostřed křoviskového porostu stopy obdělávání půdy. Našli tam zbytky zdivočelých topinambur a brambor. V hustém ostružiní ležela motyka, kterou námořníci objevili čirou náhodou. Zdálo se, že byla vyrobena v Americe. Poznali to podle nasazení na topůrko, protože jinak byla zcela zrezivělá.

„Co si o tom myslíte, kapitáne?“ zeptal se lodní mistr.

„Myslím, že se o tom zatím nemůžeme vyjádřit,“ odpověděl kapitán Ellis.

„Pojďme tedy dál,“ řekl Zach Fren a dal mužům znamení, aby ho následovali.

Když sestoupili z planiny, došli k pobřeží, z něhož vybíhal na sever onen mys. V těch místech byl pobřežní sráz prorván křivolakou úžlabinou, kterou bylo možno bez námahy sejít až na písčitou pláž. Lemovala ji krásně červená skaliska omývaná neustále příbojem.

Na písku leželo několik předmětů svědčících o delším pobytu lidských bytostí na této části ostrova. Byly to kusy skla, porcelánu a kameniny, železné svorníky a plechovky od konzerv, tentokrát nepochybně amerického původu. Dále tam byly i různé námořnické nástroje, kusy řetězů, části lodní výstroje, hák, několik kladkových kotoučů, píst z čerpadla, různé lodní trosky a urvané plechové pláty z nádrží na vodu, o jejichž původu se kalifornští námořníci nemohli myslit.

„To nebyla anglická loď, která tu u ostrova ztroskotala,“ řekl kapitán Ellis. „Byla to loď ze Spojených států!“

„A lze tvrdit, že byla postavena v jednom z našich tichomořských přístavů!“ řekl Zach Fren, jehož mínění sdíleli i ostatní námořníci. Nicméně zatím nic nenasvědčovalo tomu, že to byl *Franklin*.

Rozhodně se naskytla otázka. Ať to byla jakákoli loď, ztroskotala snad na moři, když tu nenašli ani lana, ani bednění z trupu? Vystoupila snad posádka na ostrov Browse ze

záchranných člunů?

Ne! A kapitán Ellis brzy našel hmotný důkaz, že loď ztroskotala na těchto útesech.

Asi dvě stě metrů od břehu mezi ostrými skalisky a útesy objevil žalostné zbytky lodi, která najela na břeh za rozbouřeného moře, když se vlny řítily k pobřeží se zuřivostí přílivové vlny a když v jediném okamžiku se všechno — železo i dřevo — rozbilo, rozlámalo a rozpadlo v příboji mezi útesy.

Kapitán Ellis, Zach Fren a oba námořníci pohlíželi s hlubokým dojetím na stopy katastrofy mezi skalisky. Z trupu lodi zůstala jen zlámaná žebra, rozbité pažení se zpřeráženými svorníky, zkroucené zábradlí, kusy kormidelního hřídele a několik palubních šroubů. Při pohledu na ostrá skaliska, rozsetá zde jako bojové překážky, bylo zřejmé, že loď byla rozbita tak důkladně, že se žádné z trosk nedalo už použít.

„Hledejme dál!“ řekl kapitán Ellis. „Snad najdeme nějaké jméno, dopis, známku, prostě něco, co nám umožní poznat národnost té lodi...!“

„Ano, ale nedej Bůh, aby to byl *Franklin*, který se zde dostal do tohoto stavu!“ řekl Zach Fren.

Ale byla tam vůbec nějaká věc, jakou kapitán Ellis hledal? I kdyby byl připustil, že příboj ušetřil kus lodního štítu nebo přídní figuru, kde bývá obyčejně uvedeno jméno lodí, pak nečas a mořské mlhy musily každý nápis smazat.

Nenašlo se však nic. Ani štít, ani figura. Hledání bylo bezvýsledné, a i když několik předmětů sebraných na pobřeží bylo jasně amerického původu, nedalo se ještě tvrdit, že jde o věci z *Franklina*.

Ale když všichni připustili, že se na ostrově Browse usadili trosečníci (což nezvratně dokazoval signální stožár postavený na konci mysu) a že zde prožili určitou, přesně nezjistitelnou dobu, pak si musili nezbytně vyhledat přístřeší v nějaké jeskyni, patrně nedaleko pobřeží, aby mohli využít trosk

zanesených mezi skaliska.

Jednomu z námořníků skutečně netrvalo dlouho a objevil jeskyni, obývanou kdysi těmi, kdo ztroskotání přežili. Byla vyhloubena v ohybu velké skalní stěny mezi planinou a pobřežím.

Kapitán Ellis a Zach Fren si tam za námořníkem pospíšili. Možná že najdou v jeskyni klíč k tajemství této katastrofy! Možná že objeví i jméno lodi.

Mohli tam vniknout úzkou a nízkou chodbou, před níž našli popel z vnějšího ohniště, jehož kouř začernil celou skalní stěnu.

Uvnitř skály byla jeskyně deset stop vysoká, dvacet hluboká a patnáct široká. Mohla pohodlně stačit dvanácti osobám. Jako všechn nábytek tam bylo lůžko ze suché trávy, pokryté roztrhanou plachtou, lavice z kusů pažení, dvě židle ze stejného materiálu, dřevěný stůl z lodi — patrně z důstojnické kabiny. Jako nádobí několik talířů a mis z tepaného železa, tři vidličky, dvě lžíce, nůž a tři kovové pohárky — vše rozežrané rzí. V koutě byla na bok položená bečka, zřejmě na zásobu vody z potoka. Na stole stála zdeformovaná a zrezivělá lodní lampa neschopná použití. Tu a tam ležely různé kuchyňské potřeby a nějaké roztrhané oděvy odhozené na lůžka z trávy.

„Nešťastníci!“ zvolal Zach Fren. „Jaké bídě byli vystaveni za svého pobytu na tomto ostrově!“

„Z lodního materiálu nezachránili skoro nic,“ odpověděl kapitán Ellis. „To dokazuje, že byli vrženi na břeh s nepředstavitelnou prudkostí! Vše bylo rozbito! Vše! Jak jen si ti ubožáci opatrovali potravu? Snad měli trochu zrní, které si zaseli, maso a konzervy, které snědli do poslední plechovky! Ale jaký to byl život... a jak musili trpět!“

Ano! Připočteme-li k tomu ryby získané rybolovem, máme všechny prameny obživy, které zajišťovaly potřeby trosečníků. Ale byli ještě na ostrově? Tuto otázku bylo nutno zodpovědět rozhodně negativně. A jestliže tu zemřeli, pak námořníci jistě

najdou ostatky toho, který zemřel poslední... Ale pečlivá prohlídka uvnitř i vně jeskyně nepřinesla žádný výsledek.

„To by znamenalo.“ řekl Zach Fren, „že se ti trosečníci vrátili do vlasti.“

„Ale jak?“ odpověděl kapitán Ellis. „Byli snad s to postavit si z trosk své lodi člun dost velký, aby se s nimi udržel na moři?“

„To ne, kapitáne. Člun neměli z čeho postavit. Já bych spíš věřil, že jejich signální stožár zahlédla nějaká loď...“,

„Tuhle domněnku nemohu přijmout.“

„A proč, kapitáne?“

„Kdyby je byla zachránila nějaká loď, zpráva o tom by se byla rozšířila po celém světě, jestliže se ovšem ta loď i s nimi později se vším všudy nepotopila — čemuž nelze vůbec věřit. Proto zavrhuji domněnku, že se trosečníci zachránili z ostrova tímto způsobem.“

„Dobrá,“ řekl Zach Fren, který se nerad vzdával. „Ale i když si nemohli postavit šalupu, nedá se ještě tvrdit, že se při ztroskotání rozbily i všechny záchranné čluny...“ a v tom případě...“

„Nuže, v tomto případě by se byl musil člun potopit během plavby několik set mil dlouhé od ostrova Browse k australským břehům, protože jsem v posledních letech neslyšel, že by byla někde přijata posádka ztracená v australských vodách.“

Na tento důvod se těžko odpovídalo. Zach Fren to brzy uznal. Nechtěl se však vzdát snahy zvědět, co se s trosečníky stalo.

„Myslím si, kapitáne,“ řekl, „že máte teď v úmyslu navštívit i ostatní části ostrova.“

„Ano... jen pro čisté svědomí,“ odpověděl kapitán Ellis. „Ale napřed porazíme signální stožár, aby nesváděl lodi z cesty, když tu už nemohou nikoho zachraňovat.“

Kapitán, Zach Fren a oba námořníci prohlédli naposled pobřeží. Pak vystoupili úžlabinou zase na planinu a zamířili ke

konci mysu.

Musili obcházet hlubokou jámu, jakýsi kamenitý rybník, v němž se zadržovala dešťová voda.“ Pak zas pokračovali přímým směrem.

Náhle se kapitán Ellis zastavil.

Na tomto místě byly čtyři rovnoběžné podlouhlé vyvýšeniny. Jejich vzájemná poloha by byla asi kapitánovu pozornost nepřilákala, kdyby na nich nebyly malé, dřevěné, napůl shnilé kříže. Byly to hroby! Zřejmě tady byl hřbitov trosečníků.

„Konečně!“ zvolal kapitán Ellis. „Snad se teď dozvíme...“

Nemohlo být pokládáno za prohřešek proti úctě k mrtvým, když ty hroby otevřou, těla v nich ležící vyjmou, zjistí jejich stav a pokusí se najít i něco, co by prozradilo národnost těch nešťastníků.

Oba námořníci se dali hned do práce. Svými noži odhrabali zem a uložili ji stranou. Ale od pohřbení mrtvol na tomto místě musilo už uplynout mnoho let, protože v zemi už byly jen kosti. Kapitán Ellis je dal proto zas zasypat a na hroby postavit kříže.

Do vysvětlení zdejších událostí chybělo ještě mnoho nevyřešených otázek. Jestliže na tomto místě byla pochována čtyři lidská těla, co se stalo s těmi, kdo jim prokázali poslední službu? A co když tu potkala smrt i toho posledního? Kde ten zahynul? Nenajdou jeho opuštěnou mrtvolu na jiném místě ostrova?

Kapitán Ellis v to nevěřil.

„Což se nám nepodaří zjistit jméno lodi, která byla zničena na ostrově Browse?“ zvolal. „Máme se snad vrátit do San Diega, aniž jsme našli zbytky *Franklina*, aniž jsme se dověděli, co se stalo s Johnem Branicanem?“

„A proč by tahle loď nemohla být *Franklin*?“ ptali se námořníci.

„A proč by to měl být *Franklin*?“ odpověděl jim Zach Fren.

Opravdu nic nenasvědčovalo tomu, že pobřeží ostrova Browse pokrývají trosky z *Franklina*. A tak se zdálo, že druhá výprava *Naděje* bude stejně neúspěšná jako ta první.

Kapitán Ellis se odmlčel, s očima skloněnýma k zemi, kde čtyři trosečníci s koncem života došli i ke konci svých běd. Byli to krajané? Američané jako oni? Byli to ti, které *Naděje* vyplula hledat?

„K signálnímu stožáru!“ řekl nakonec Zach Fren a jeho muži ho následovali po šterkovitém svahu, kterým byl mys spojen s ostrovem.

Od stožáru je oddělovalo půl míle, kterou zdolali za dvacet minut, protože půda byla pokryta ostružiním a kamením.

Když se kapitán a jeho lidé zastavili u stožáru, viděli, že je patou hluboko zapuštěn do skalní rozsedliny. Tím bylo vysvětleno, proč mohl tak dlouho vzdorovat účinkům povětrnosti. A jak už zjistili ze své lodi, stožár byla opravdu špička předního čelenu ze ztroskotané lodi.

Vlajka na jeho konci byl jen kus plachtového plátna, vichrem dávno rozervaný a bez jakýchkoli znaků národnosti.

Na příkaz kapitána Ellise se oba námořníci chystali stožár strhnout, když tu Zach Fren vykřikl: „Kapitáne...! Podívejte se...!“ „Co je Frene?“ „Tenhle zvon!“

Na dosud silném podstavci tam byl zavěšen zvon, jehož kovové držadlo bylo rozežráno rzi.

Trosečníci se tedy nespokojili jen vztyčením signálního stožáru s vlajkou. Přenesli sem i lodní zvon a doufali, že jeho hlas zaslechne nějaká loď, octne-li se v doslechu z ostrova. Ale každý zvon je označen jménem lodi, jak je to zvyklostí u všeho námořnictva.

Kapitán Ellis zamířil k podstavci a prudce se zastavil.

U paty podstavce ležela kostra, lépe řečeno kupa kostí, na nichž byly ještě cáry oděvu.

Na ostrově Browse našlo tedy útulek pět mužů. Čtyři zemřeli a pátý zůstal sám.

Pak jednoho dne opustil jeskyni a dovlekl se až na kopec mysu. Tam rozezněl zvon. aby jej zaslechla nějaká loď na širém moři... Pak na místě padl a víc už nevstal.

Kapitán Ellis zavolal oba námořníky, aby vykopali hrob pro tyto kosti, a pak dal znamení Zachu Frenovi, aby si šel s ním prohlédnout zvon... V bronzu zvonu bylo vyryto ještě dobře čitelné slovo: FRANKLIN 1875

XV. ŽIVÁ TROSKA

Zatímco *Naděje* pokračovala v průzkumu Timorského moře a dokončovala- jej za známých už okolností, paní Branicanová, její přátelé a rodiny zmizelých námořníků na ni v úzkostech čekali. Kolik nadějí upírali k tomu kusu dřeva vyloveného *Californianem* a pocházejícího bezesporně z *Franklina*! Podaří se kapitánu Ellisovi objevit zbytky lodi na některém ostrově v moři nebo při australském pobřeží? Najde Johna Branicana, Harryho Feltona a dvanáct lodníků plavících se pod jejich velením? Přiveze nakonec zpět do San Diega některého z nich nebo všechny, kdo tu katastrofu přežili?

Od odjezdu *Naděje* došly od kapitána Ellise dva dopisy. První oznamoval záporný výsledek průzkumu Torresova průlivu po Arafurské moře. Druhý přinesl zprávu o návštěvě ostrovů Melvillova a Bathurstova, kde se taky nenašla ani jediná stopa po *Franklinu*. Paní Branicanová se tak dověděla, že v pátrání se bude pokračovat dál přes Timorské moře až k Západní Austrálii v různých archipelech táhnoucích se až k Tasmanově zemi. *Naděje* pak měla prozkoumat ostrovy Malé Sundy a po nesporném zjištění marnosti pátrání měla se vrátit do San Diega.

Po odeslání posledního dopisu byl písemný styk přerušen. Uplynulo mnoho měsíců a teď už všichni jen čekali, že semaforey přístavu v San Diegu každým dnem musí ohlásit příjezd *Naděje*.

Ale rok 1882 skončil a ačkoli paní Branicanová žádnou zprávu od kapitána Ellise nedostala, nemohla tím být nijak překvapena. Poštovní spojení v Tichém oceánu bylo tehdy velmi pomalé a nepravidelné. Nebyl v tom proto žádný důvod k obavám o *Naději*, i když netrpělivost z čekání trvala dál.

Ale koncem února si pan Andrew už myslel, že výprava *Naděje* trvá nadměrně dlouho. Každý den odcházeli někteří z čekajících na mys Island s nadějí, že zahlédnou očekávanou

lod' na širém moři. Aniž potřebovali vidět číslo lodi, dokázali námořníci ze San Diega rozpoznat každou lod' na velkou dálku jen podle vzhledu, tak jako lze rozpoznat Němce od Francouze nebo Angličana od Američana.

Ráno 27. března se *Naděje* konečně objevila devět mil daleko na moři pod plnou parou a v čerstvém severozápadním větru. Po hodině proplula průlivem zálivu a zakotvila na vnitřní rejdě zálivu San Diego.

Zorává o tom se ihned roznesla celým světem. Davy lidí obsadily okamžitě nábřeží, mys Island a mys Lomu.

Paní Branicanová a pan Andrew s několika přáteli chtěli co nejrychleji navázat s *Nadějí* spojení. Vsedli proto do vlečného člunu, který je tam dopravil. Davu přihlížejících se zmocnil neklid, a když vlečný člun zmizel za posledním molem při výjezdu z přístavu, neozval se ani hlásek. Jestliže měl kapitán Ellis na druhé výpravě úspěch, bylo jasné, že šťastná zpráva se ihned rozletí celým světem.

O dvacet minut později paní Branicanová, pan William Andrew a jejich přátelé dorazili se svým člunem k *Naději*.

Ještě několik okamžiků a všichni se dověděli o výsledku výpravy. Ze *Franklin* ztroskotal při západním konci Timorského moře na ostrově Browse. Tam našli útočiště ti, kdo katastrofu přežili... a tam taky všichni zemřeli.

„Všichni?“ zvolala paní Branicanová.

„Všichni,“ odpověděl kapitán Ellis.

Nastalo všeobecné zděšení, když *Naděje* zakotvila uprostřed zálivu s vlajkou v půli stožáru na znamení smutku — smutku za trosečníky z *Franklina*.

Naděje vyplula ze San Diega 3. dubna 1882 a vrátila se 17 března 1883. Její výprava trvala skoro dvanáct měsíců. Na této expedici obětavost jejích účastníků nikdy nepolevila. Ale výsledkem bylo jen zničení posledních nadějí.

V několika minutách, které paní Branicanová a pan Andrew zůstali na palubě, mohl kapitán Ellis podat všeobecnou zprávu

o událostech kolem ztroskotání *Franklina* na útesech ostrova Browse.

Ač se Dolly dověděla, že o osudu Johna a jeho společníků

už nemůže pochybovat, nezměnila vůbec své chování. Z očí jí nevytekla jediná slza. Nepoložila žádnou otázku. Protože na tom ostrově byly nalezeny trosky z *Franklina*, protože nezůstal naživu ani jeden z těch, kteří se tam uchýlili, nemohla se už na nic ptát. Podrobný popis výpravy měla vyslechnout později. Teď jen podala ruku kapitánu Ellisovi a Zachu Frenovi a šla si sednout na zád' *Naděje*, zahlubána do sebe. Ale přes všechny nevyvratitelné důkazy vůbec nezoufala. Stále se nepokládala za "vdovu po kapitánu Branicanovi".

Jakmile *Naděje* v zálivu zakotvila, vrátila se Dolly na příď a poprosila kapitána Ellise, pana Andrewa a Zacha Frena, aby ji ještě téhož dne navštívili na Vyhlídce. Bude je odpoledne čekat, aby se dověděla zcela podrobně vše, co se událo při pátrání v Torresově průlivu, v Arafurském a Timorském moři.

Pak paní Branicanovou odvezl člun na břeh. Dav uctivě ustoupil, když Dolly kráčela po nábřeží a zamířila k horní části San Diega.

Téhož dne před třetí hodinou odpolední přišel do vily pan Andrew s kapitánem Ellisem a se Zachem Frenem. Byli okamžitě přijati a odvedeni do salónu v přízemí, kde už je paní Branicanová očekávala.

Když si sedli ke stolu s rozloženými mapami severoausttralských moří, řekla Dolly:

„Kapitáne Ellisi, chcete mi podat podrobnou zprávu o své cestě?“

Kapitán Ellis počal hovořit tak, jako by měl před očima svůj lodní deník. Nezapomněl na žádnou zvláštní událost ani na žádnou příhodu a často se obracel k Zachu Frenovi, aby lodní mistr jeho slova potvrdil. Popisoval podrobně pátrání v Torresově průlivu, v Arafurském moři, u Melvillova a Bathurstova ostrova i na ostrovech při Tasmanově zemi — pátrání vesměs bezúspěšná. Ale paní Branicanová se o všechno zajímala, poslouchala beze slova a upírala oči na kapitána bez jediného mrknutí.

Když se Ellis dostal k vyprávění o příhodách na ostrově Browse, musil popsat co nejpodrobněji vše, co se tam dělo od chvíle, kdy z *Naděje* zahlédli onen signální stožár. Paní Branicanová bez hnutí, jen s lehkým chvěním rukou, prožívala ve své představitivosti znovu všechny události, jako by se byly odehrávaly před jejíma očima: vylodění kapitána Ellise a jeho lidí u ústí potoka, výstup na hřeben skal, nález čepele nože, zbytky obdělávané půdy, odhozenou motyku, pobřeží s troskami a beztvaré zbytky z *Franklina* mezi skalisky, kam musila být loď vržena strašnou silou, jeskyni trosečníků, objev čtyř hrobů a kostí posledního z nešťastníků u paty signálního stožáru a lodní zvon... Při líčení posledního nálezu Dolly vstala, jako by byla v tichu Vyhlídky zaslechla zvuk toho zvonu...

Kapitán Ellis vytáhl z kapsy medailon porušený vlhkostí a podal jej paní Branicanové.

Byl to její portrét, napůl zničená fotografie, kterou dala Johnovi před vyplutím *Franklina* a kterou námořníci našli při podrobném prohledávání tmavých koutů jeskyně.

Ten medailon byl zřejmě důkazem, že John byl mezi oněmi pěti trosečníky, kteří našli na ostrově útočiště. Neplynulo však z toho, že byl i mezi těmi, kteří podleli dlouhým bédám opuštění a nouze?

Na stole byla rozložena mapa australských moří. Ona mapa, nad níž Dolly už sedm let vzpomínala na Johna. Požádala teď kapitána Ellise, aby jí ukázal ostrov Browse, sotva postřehnutelný bod ztracený ve vodách bičovaných tajfuny z Indického oceánu.

„Kdybychom se tam byli dostali o několik let dříve,“ dodal kapitán Ellis, „byli bychom je možná našli ještě živé... Johna i jeho společníky...“

„Ano, snad,“ šeptal pan William Andrew. „Tam měla *Naděje* zamířit už při své první výpravě...! Ale komu by bylo napadlo, že *Franklin* ztroskotá na ostrově v Indickém oceánu?“

„To by si byl nikdo nepomyslíl,“ řekl kapitán Ellis, „už podle směru, kterým měl plout a kterým skutečně plul, protože byl spatřen jižně od ostrova Celebesu! Ale kapitán John zřejmě ztratil vládu nad lodí a byl zanesen sundskými průlivy do Timorského moře a zahnán až k ostrovu Browse.“

„Ano, vše se nepochybně odehrálo právě takto,“ potvrdil Zach Fren.

„Kapitáne Ellisi,“ řekla paní Branicanová, „když jste hledal *Franklina* v sundských vodách, jednal jste tak, jak jste musil jednat... Ale mělo se jet na ostrov Browse! Ano...tam se to stalo!“

Pak pokračovala ve snaze podepřít jistým výpočtem svou snahu uchovat si ještě jiskřičku naděje:

„Na palubě *Franklina* byl kapitán John, jeho zástupce Harry Felton a dvanáct námořníků. Vy jste našel na ostrově zbytky čtyř pohřbených osob a pátého muže, který zemřel u paty signálního stožáru. Co myslíte, že se stalo se zbývajícými devíti?“

„To nevím,“ odpověděl kapitán Ellis.

„Já to vím,“ prohlásila paní Branicanová, „ale přesto se vás ptám: Co myslíte, že se s nimi mohlo stát?“

„Možná že zahynuli, když se Franklin roztříštil na útesech.“

„Vy předpokládáte, že ztroskotání přežilo jen pět lidí?“ „To by bylo vysvětlení velmi bolestné,“ řekl pan Andrew.

„Ale já si myslím něco jiného,“ prohlásila paní Branicanová. „Proč by se byli John, Felton a dvanáct mužů posádky nedostali na ostrov Browse živí a zdraví? A proč by se devíti z nich nebylo podařilo ostrov opustit?“

„Ale jak, paní Branicanová?“ zeptal se živě kapitán.

„Se šalupou postavenou ze zbytků lodi.“

„Paní Branicanová,“ pokračoval kapitán Ellis, „Zach Fren vám potvrdí stejně jako já, že vzhledem ke stavu těch trosků to bylo zcela nemožné.“

„Ale...jeden ze záchranných člunů...“

„I kdybychom připustili, že se záchranné čluny nerozbily, nemohli se přece ti lidé pokusit o plavbu až k australskému pobřeží nebo k Sundským ostrovům!“

„A kdyby devět trosečníků i nakrásně mohlo ostrov opustit,“ řekl pan Andrew, „proč by tam bylo těch pět zůstávalo?“

„A já bych ještě dodal,“ řekl kapitán Ellis, „že i s použitím jakéhokoli člunu musili všichni buď zahynout na moři, nebo se stát obětmi australských domorodců, protože se už nikdy nevrátili.“

Paní Branicanová se bez nejmenšího projevu slabosti obrátila k Zachu Frenovi.

„Pane Frene,“ řekla mu, „jste téhož názoru jako kapitán Ellis?“

„Já si myslím...,“ začal Zach Fren se zavrtěním hlavy, „já si myslím, že se to tak mohlo odehrát...ale zároveň je pravděpodobné, že se to odehrálo zcela jinak!“

„I já jsem přesvědčena,“ řekla paní Branicanová, „že nemáme žádnou jistotu o osudu devíti mužů, jejichž ostatky jste na ostrově nenašli. Vy a vaše posádka, kapitáne Ellisi, jste udělali vše, co možno žádat od neohroženosti a obětavosti.“

„Já jsem však doufal ve větší úspěch, paní Branicanová.“

„Myslím, že bychom už měli jít, drahá Dolly,“ řekl pan Andrew, který usoudil, že hovor už trvá příliš dlouho.

„Ano, přátelé,“ odpověděla paní Branicanová. „Potřebuji už být sama... Ale kdykoli kapitán Ellis přijde na Vyhlídku, budu šťastná, že si s ním budu moci pohovořit o Johnovi a o jeho společnicích.“

„Jsem vám kdykoli k dispozici, paní Branicanová,“ odpověděl kapitán.

„A vy taky, pane Frene,“ dodala Dolly, „nezapomínejte, že můj dům je i váš!“

„Můj?“ odpověděl lodní mistr. „A co se stane s *Nadějí*?“

„S *Nadějí*?“ řekla paní Branicanová tónem, jako by po-

kládala tuto otázku za zbytečnou.

„Nemáte v úmyslu ji prodat, kdyby se k tomu naskytla vhodná příležitost?“ zeptal se pan Andrew.

„Prodat?“ zvolala živě Dolly. „Prodat? Ne, ne, pane Andrewe. Nikdy!“

Paní Branicanová a Zach Fren si vyměnili významné pohledy. Oba si rozuměli.

Od toho dne žila Dolly v ústraní na Vyhlídce, kam dala dopravit několik předmětů nalezených na ostrově Browse a kterých tam trosečníci užívali: lodní lampu, kus plátna přibitého na signální stožár, zvon z *Franklina* apod.

Naděje byla zakotvena v přístavu, odstrojena a svěřena dohledu Zacha Frena. Bohatě odměněná posádka měla o živobytí postaráno. A bude-li musit *Naděje* vyplout na novou výpravu, mohla se svou starou posádkou znovu počítat.

Zach Fren docházel velmi často na Vyhlídku. Paní Branicanová ho vždy ráda viděla a hovořila s ním znovu a znovu o podrobnostech různých příhod výpravy. Ostatně stejné názory a stejné přesvědčení je stále více sblížovaly. Oba nevěřili, že o katastrofě *Franklina* bylo už řečeno poslední slovo. Dolly lodnímu mistru opakovala:

„Pane Frene, ani John, ani jeho osm společníků nezemřeli!“

„O těch osmi se nechci vyjadřovat,“ odpovídal vždy Zach Fren, „ale kapitán Branican je určitě živ.“

„Ano, je živ! Ale kde ho hledat, pane Frene? Kde jen ten můj ubohý John může být?“

„Je tam, kde je, určitě někde hodně stranou, paní Branicanová. A i když se tam nedostaneme, dozvíme se o něm... Neříkám, že poštou a frankovaným dopisem...ale dozvíme se o něm!“

„John žije, pane Frene!“

„Určitě, paní Branicanová. Což bych vás byl mohl jinak zachránit? Cožpak by to Bůh připustil? Ne... To by bylo od něho příliš nemilosrdné!“

A tak Zach Fren se svými řečmi a paní Branicanová se svou vytrvalostí si společně uchovávali naději, kterou pan Andrew, kapitán Ellis a jejich přátelé už dávno ztratili.

Během roku 1883 nedošlo k žádné události, která by byla přilákala pozornost veřejnosti k záležitosti *Franklina*. Kapitán Ellis, vázán povinnostmi k obchodnímu domu pana Andrewa, vyplul zas na moře. A tak jedinými návštěvníky vily byli teď pan Andrew a Zach Fren. Paní Branicanová se plně věnovala opuštěným dětem ve *Watově domově*.

V té době bylo v domově na padesát dětí, těch nejmenších i odrostlejších. Paní Branicanová je denně navštěvovala, zajímala se o jejich zdraví, o jejich výchovu, o jejich budoucnost. Pozoruhodná částka věnovaná na udržování *Watova domova* dovolovala učinit děti bez matek a otců poměrně šťastnými tvory. Když chovanci dosáhli učebních let, umísťovala je Dolly v dílnách, v obchodech a v loděnicích San Diega, kde pak nad nimi bděla dál. Toho roku se tři nebo čtyři synové námořníků mohli nalodit pod velením výtečných kapitánů. Malí plavčíci se v třinácti až osmnácti letech stávali mladšími námořníky a pak námořníky a lodními mistry, když si ve zralém věku osvojili výnosné řemeslo a získali právo na útulek ve stáří. A během času se ukázalo, že *Watův domov* je chovná stáj dobrých námořníků, kteří dělali čest obyvatelstvu San Diega i jiných kalifornských přístavů.

Kromě toho nepřestala paní Branicanová podporovat všechny chudáky. Žádný z nich neklepal na branku Vyhličky marně. Z pozoruhodných výnosů svého jmění, spravovaného panem Andrewem, vykonávala dobré skutky, z nichž podstatnou část zaměřovala k rodinám námořníků z *Franklina*. Doufala snad, že ze ztracených lodníků se někteří vrátí?

To byl jediný předmět jejich rozhovorů se Zachem Frenem. Co se stalo s trosečníky, po nichž se na ostrově Browse nenašla jediná stopa? Proč by byli nemohli odplout na vlastnoručně vyrobeném člunu, i když to kapitán Ellis popírá? Je ovšem

pravda, že doufat ještě po tolika letech byla čirá pošetilost.

Dolly hlavně v noci vídala v podivných snech Johna... Byl zachráněn ze ztroskotání a přijat na loď v dalekých mořích... Loď, která ho vezla do vlasti, byla už vidět na širém moři... Tak se John vrátil do San Diega... A nejpodivnější na tom bylo, že tyto sny po probuzení trvaly dál s takovou realitou, že Dolly se k nim upínala jako ke skutečnosti.

A Zach Fren umíněně věřil v totéž. Možno říci, že tyto myšlenky mu vnikaly do vědomí jako hřeby do lodních žeber pod ranami kladiva v loděnicích. Taky on si stále opakoval, že našli jen pět ze čtrnácti námořníků, že ti ostatní zřejmě mohli ostrov Browse opustit, že tvrzení o nemožnosti stavby člunu z trosek *Franklina* je omyl. Naproti tomu je ovšem pravda, že si jejich dlouhou nepřítomnost nelze vysvětlit. Ale na to nechtěl Zach Fren myslet a pan Andrew s hrůzou pozoroval, že lodní mistr paní Branicanovou v těch iluzích jen utvrzoval. Neměl snad oprávněné obavy, že neustálé vzrušování může být nebezpečné mozku už jednou nemocnému? Ale když pan William Andrew chtěl na to lodního mistra upozornit, Zach Fren mu odpověděl:

„Zakousl jsem se do toho jako kotva se silnými hroty a s pevným lanem!“

Uplynulo několik let. Roku 1890 tomu už bylo patnáct roků, co kapitán Branican a lidé z *Franklina* opustili přístav San Diego. Paní Branicanové už bylo sedmatřicet let. I když jí počínaly vlasy šedivět, i když teplé zbarvení pleti trochu pobledlo, její oči byly oživeny stále stejným ohněm. Nezdálo se, že by byla ztratila něco ze svých tělesných i duševních sil, svou typickou energii, s níž stále čekala na vhodnou příležitost k novým akcím. Mohla ovšem stejně jako lady Franklinová organizovat výpravu za výpravou a utratit třeba celé své jmění hledáním stop po Johnovi a jeho družích. Ale kde je měla hledat? Všeobecné mínění vedlo k přesvědčení, že toto námořní drama skončilo stejně jako drama slavného anglického

admirála. Námořníci z *Franklina* zahynuli ve vodách ostrova Browse stejně jako námořníci z lodí *Erebus* a *Terror* uprostřed ledů ark-tických moří!

Během dlouhých let, která nepřinesla žádné objasnění záhadné katastrofy, nepřestávala se paní Branicanová zajímat o osud Lena a Jany Burkerových. Ani o nich neměla nejmenší zprávu. Do San Diega nedošel od nich žádný dopis. Vše ji proto vedlo k přesvědčení, že Len Burker opustil Ameriku a usadil se pod falešným jménem někde v daleké zemi. Pro paní Branicanovou to znamenalo o jeden zármutek navíc. Nešťastná žena by byla bývala ráda, kdyby měla Janu u sebe. Jana byla přece přítelkyně tak oddaná! Teď však byla daleko a pro Dolly ztracena stejně jako John.

Prvních šest měsíců roku 1890 skončilo, když jeden z časopisů v San Diegu přinesl v čísle ze šestadvacátého července zprávu, jejíž účín byl ve Starém i Novém světě vskutku nesmírný.

Byla to zpráva převzatá z australského listu *Morning Herald* v Sydney. .

„Je dosud v naší paměti, že pátrání, které před sedmi lety prováděla loď *Naděje* s cílem najít trosečníky z *Franklina*, nesetkala se s úspěchem. Bylo jasné, že trosečníci zahynuli buď před opuštěním ostrova Browse, nebo po jeho opuštění. Ale otázka není ani zdaleka vyřešena.

Do Sydney totiž přijel jeden z důstojníků na *Franklinu*, kapitánův zástupce Harry Felton. Byl nalezen na březích řeky Parru, jednoho z přítoků řeky Darlingu, skoro na hranicích Nového Jižního Walesu a Queenslandu, a přivezen do Sydney. Byl však v tak zuboženém stavu, že nemohl podat nejmenší vysvětlení. Jsou dokonce obavy, že může každým dnem zemřít.

Zpráva o této události byla zaslána zájemcům o osud *Franklina*.“

Jakmile tato zvěst došla sedmadvacátého července telegraficky panu Williamu Andrewovi do San Diega, odebral se

loďař ihned na Vyhlídku, kde byl právě i Zach Fren.

Paní Branicanová byla okamžitě do události zasvěcena. Její jediná odpověď zněla:

„Okamžitě odjíždím do Sydney!“

„Do Sydney?“ podivil se pan Andrew.

„Ano,“ odpověděla Dolly.

A obrátila se k lodnímu mistrovi:

„Doprovodíte mě, pane Frene?“

„Všude, kam půjdete, paní Branicanová!“

„Je *Naděje* připravena k odjezdu?“

„Ne,“ odpověděl pan Andrew. „A vystrojení by si vyžádalo tři týdny.“

„Za tři týdny musím být v Sydney!“ řekla Dolly. „Je tu nějaký parník připravený k vyplutí do Austrálie?“

„Ještě dnes v noci vyplouvá ze San Franciska parník *Oregon*.“

„Budu tedy s panem Frenem večer v San Francisku!“

„Drahá Dolly, kéž by vás Bůh s Johnem konečně spojil!“ zvolal pan Andrew.

„On nás spojí!“ prohlásila paní Branicanová.

Toho večera v jedenáct hodin zvláštní vlak, objednaný paní Branicanovou, vyložil statečnou ženu a Zacha Frena v hlavním městě Kalifornie.

V -jednu hodinu z půlnoci vyplul ze San Franciska parník *Oregon* s cílem v Sydney.

XVI. HARRY FELTON

Parník *Oregon* plul průměrnou rychlostí sedmnácti uzlů. Umožnilo mu to nádherné počasí — v této roční době a v této části Pacifiku ostatně zcela normální. Statečná loď byla stejně netrpělivá jako paní Branicanová, jak to opakoval Zach Fren. Je přirozené, že důstojníci, cestující i posádka projevovali vůči statečné ženě sympatie i úctu. Zasloužila si ji svou energií, s jakou bojovala proti tolika ranám osudu.

Když byl *Oregon* na 33° 51' jižní šířky a na 148° 40' východní délky, ohlásily hlídky zemi. Dne 15. srpna po zdolání sedmi tisíc mil v devatenácti dnech vplul parník do zálivu Port Jackson a přistal u nábřeží v Darling Harbouru, což je vlastně sydneyjský přístav.

První osoba, která se dostavila na palubu, byl celní úředník, kterého se paní Branicanová ihned zeptala:

„Co je s Harrym Feltonem?“

„Je živ,“ odpověděl úředník, který uhadl, že mluví s paní Branicanovou. Vždyť už celá Sydney věděla, že Dolly se nalodila na *Oregon*. A teď ji všichni netrpělivě očekávali.

„Kde je Harry Felton?“ pokračovala Dolly.

„V námořnické nemocnici.“

Paní Branicanová ve Frenově doprovodu ihned vystoupila na břeh. Dav ji přijal se stejnou uctivostí, s jakou se setkávala v San Diegu a všude jinde.

Vůz je ihned dopravil do námořnické nemocnice, kde je přijal službu konající lékař.

„Může Harry Felton mluvit? Nabyl už vědomí?“ zeptala se Dolly.

„Ne, paní Branicanová,“ odpověděl doktor. „Ten nešťastník dosud k sobě nepřišel. Zdá se, že nemůže mluvit... A každou chvíli by mohl zemřít!“

„Harry Felton nesmí zemřít!“ zvolala paní Branicanová. „Jen on ví o Johnu Branicanovi a o jeho

společnicích, jsou-li ještě naživu! Jen on nám může říci, kde jsou! Přijela jsem, abych ho spatřila...a mluvila s ním!“

„Paní Branicanová, odvedu vás ihned k němu...,“ odpovéděl lékař.

Za několik minut byli Dolly a Zach Fren uvedeni do pokoje, kde Harry Felton ležel.

Před šesti týdny procházeli nějakí cestovatelé provincií Ulkarara v Novém Jižním Walesu poblíž Queenslandských hranic. Když přišli na levý břeh řeky Paroo, spatřili u paty stromu ležet jakéhosi muže. Byl oděn v pouhé cáry, vysílen strádáním a zmožen únavou. Byl v bezvědomí, a nemít v kapse průkaz důstojníka obchodního loďstva, nebyl by se nikdo dověděl, kdo to je.

Byl to Harry Felton, zástupce kapitána *Franklina*.

Kde se tam vzal? Z jakých vzdálených a neznámých australských končin? Jak dlouho bloudil obávanými pustinami střední Austrálie? Byl snad vězněm domorodců, kterým utekl? A kde nechal své společníky, měl-li jaké? Je snad jediný, kdo přežil katastrofu, teď už čtrnáct let starou...? Všechny tyto otázky zůstaly zatím bez odpovědi.

A přece bylo nesmírně důležité dovědět se, odkud Harry Felton přišel, a poznat jeho osudy od ztroskotám *Franklina* na útesech ostrova Browse. Tím by konečně padlo o katastrofě poslední slovo.

Harry Felton byl odnesen na blízkou stanici Oxley, odtud dopraven železnicí do Sydney. Nejdřív se o jeho příjezdu dověděl časopis *Morning Herald*, který uveřejnil známý už článek s dodatkem, že důstojník z *Franklina* dosud neodpovéděl ani na jednu z položených otázek.

A teď paní Branicanová stála u Harryho Feltona, kterého nepoznávala. Nebylo mu ani šestačtyřicet let, ale vypadal na šedesát. Byl to však jediný člověk — skoro mrtvola — který mohl říci, co se stalo s kapitánem Branicanem a s jeho posádkou!

Až dosud ani nejobětavější péče nedokázala změnit trosečnickův stav, vyvolaný zřejmě strašným utrpením trvajícím celé týdny. A kdo ví, zda jeho cesta střední Austrálií netrvala celé měsíce? Ten zbytek života, který v něm ještě doutnal, mohl každým okamžikem zhasnout. Za celou dobu nemocničního pobytu neotevřel ještě oči a snad ani nevnímal, co se kolem něho děje. Udržovali ho při životě trochou potravy, což si zřejmě neuvědomoval. Byly obavy, že tělesné utrpení oslabilo jeho duševní schopnosti a otupilo jeho paměť, ač na tom závisela záchrana ostatních trosečnicků.

Paní Branicanová se postavila u hlavy Harryho Feltona a číhala po jeho pohledu, jakmile se mu zachvěla víčka, po každém zašeptání, po každém projevu, který bylo možno zachytit, po každém slovu, které mu přešlo přes rty. Zach Fren stál vedle ní a snažil se zahlédnout nějaký projev inteligence, tak jako námořník hledá světlo v mlhách na obzoru.

Ale toho dne ani ve dnech dalších se žádné světlo neobjevilo. Víčka Harryho Feltona zůstávala umíněně uzavřená, a když je Dolly nadzvedla, spatřila jen prázdný pohled.

Nezoufala však stejně jako Zach Fren, který říkal:

„Kdyby Harry Felton poznal ženu svého kapitána, dorozuměli bychom se s ním, i kdyby nepromluvil.“

Ano, bylo důležité, aby poznal paní Branicanovou. Možná že by to byl pro něho uzdravující popud, Musili však postupovat velmi opatrně, zatímco by si na Dollinu přítomnost zvykal. Z paměti by mu pak vyvstávaly vzpomínky na *Franklina*... A snad by dokázal vyjádřit posušky to, co nemohl zodpovědět slovy.

Ačkoli lékaři paní Branicanové nedoporučovali zůstat v pokoji u Harryho Feltona, ona odmítala jít si aspoň na hodinu odpočinout a nadýchat se čerstvého vzduchu. Nechtěla prostě jeho lůžko opustit.

„Harry Felton může zemřít, a jestliže mu s posledním dechem unikne třeba jen jediné slůvko, musím u něho být,

abych je slyšela... Proto ho neopustím!“

Večer se ve stavu Harryho Feltona projevilo určité zlepšení. Několikrát otevřel oči, ale jeho pohled na paní Branicanové nespočinul. Marně se nad něho skláněla, marně ho volala jménem a opakovala Johnovo jméno...jméno kapitána *Franklina*...jméno města San Diega! Ta jména v něm měla vyvolat vzpomínky na jeho druhy. Teď od něho Dolly žádala jen jedno slovo. Žijí? Jsou ještě naživu?

Vše, co Harry Felton vytrpěl, než se dostal do tohoto stavu, vytrpěl jistě i John... Dolly pak napadlo, že John někde cestou zemřel... Ale ne! Zůstal tam někde...s ostatními. .. Ale kde? U některého kmene na australském pobřeží? Ale co je to za kmen? To mohl říci jedině Harry Felton, ale zdálo se, že jeho inteligence je navždy porušena a jeho ústa zbavena schopnosti promluvit.

V noci se stav Harryho Feltona zase zhoršil. Jeho oči se už neotvíraly, jako by se poslední zbytky života stáhly k srdci.

Ráno byl doktor Feltonovým stavem velmi znepokojen. Použil několika velmi účinných léků, ale bez výsledku... Felton už zvolna dokonával,

Paní Branicanová měla zas ztratit všechny naděje, které v ní Feltonův návrat opět vyvolal... Místo světla, které mohl rozsvítit, nastane zas hluboká tma, kterou už nic nerozptýlí! A pak bude konec... Úplný konec!

Na Dolinu žádost přišli na konzultaci nejlepší lékaři z města. Ale po prohlídce nemocného přiznali svou bezmocnost.

„Nemůžete pro nemocného něco udělat?“ zeptala se jich paní Branicanová.

„Bohužel ne,“ odpověděl jeden z nich.

Ale co není v moci lidí, je ještě v moci boží.

Jakmile lékaři odešli, paní Branicanová poklekla, a když tam vešel Zach Fren, našel ji na modlitbách u umírajícího.

Když Zach Fren přistoupil blíž, aby se přesvědčil, nevychází-li ze rtů Harryho Feltona ještě dech, náhle vy-

křikl: „Paní Branicanová...! Paní Branicanová...!“

Dolly v přesvědčení, že lodní mistr našel na lůžku už jen mrtvolu, vstala.

„Mrtev?“ zašeptala.

„Ne, paní Branicanová... Ne! Hled'te! Otevřel oči! Dívá se na vás!“

Opravdu! Pod zdviženými víčky Harryho Feltona zajiskřily oči podivným leskem. Tvář mu lehce zčervenala, ruce se několikrát zachvěly. Zdálo se, že Felton setřásl svou strnulost, do níž byl pohroužen tak dlouho. Pak stočil zrak k paní Branicanové a na rtech se mu objevil náznak úsměvu.

„Poznal mě!“ zvolala Dolly.

„Ano!“ potvrdil Zach Fren. „Víš, že je u něho žena jeho kapitána... Teď promluví!“

„A nebude-li moci mluvit, dej Bůh, aby se projevil jinak!“

A vzala Harryho Feltona za ruku, slabě mu ji stiskla a naklonila se k němu. „John? John?“ řekla.

Pohybem očí jí Harry Felton naznačil, že slyšel a porozuměl.

„Žije?“ zeptala se Dolly.

A Feltonovo ano, ač bylo proneseno tak slabě, Dolly přece jen zaslechla.

XVII. HRA NA ANO - NE

Paní Branicanová zavolala ihned lékaře. Ten přes náhlou změnu v duševním stavu Harryho Feltona pochopil, že to je poslední projev života, který bude přerván smrtí.

Zdálo se ostatně, že umírající vnímá jen paní Branicanovou. Ani Zach Fren, ani lékař nepřilákali jeho pozornost. Vše, co zbylo z jeho duševních sil, soustředilo se na ženu jeho kapitána.

„Harry Feltone,“ zeptala se ho paní Branicanová, „je-li John živ, řekněte mi, kde jste ho opustil! Kde je?“

Harry Felton neodpověděl.

„On asi nemůže odpovídat,“ řekl lékař. „Ale možná že bychom od něho dostali odpovědi znameními.“

„Jsem přesvědčena, že by mohl odpovídat očima,“ řekla paní Branicanová.

„Počkejte!“ zvolal Zach Fren. „Musíme mu klást otázky určitým způsobem, jak to někdy mezi námořníky hrajeme. Nechte mě jednat! Ať paní Branicanová drží Feltona za ruku a dívá se mu do očí! Já se budu ptát... On nám bude odpovídat ano nebo ne pohledem, a to nám postačí.“

Paní Branicanová se sklonila nad Harryho Feltona a vzala ho za ruku.

Kdyby byl Zach Fren začal s otázkou na místo pobytu kapitána Branicana, nebyl by dostal uspokojuvounou odpověď, protože Felton by byl musel odpovědět jménem kraje, země nebo osady — ale to by byl nedokázal. Bylo nutno vysledovat otázkami celý příběh *Franklina* ode dne, kdy byla loď spatřena naposled, až do dne, kdy se Felton rozešel s kapitánem Branicanem.

„Pane Feltone,“ řekl Zach Fren zřetelným hlasem, „máte před sebou paní Branicanovou, ženu Johna Branicana, velitele *Franklina*. Jistě jste ji poznal.“

Rty Harryho Feltona se nepohnuly, ale pohyb očních víček

a slabý stisk ruky naznačily přisvědčení.

„Od chvíle, kdy byl *Franklin* spatřen jižně od Celebesu,“ pokračoval Zach Fren, „nepřišly už o něm žádné zprávy... Vy mě slyšíte, jistě mě slyšíte, pane Feltone!“

Nový souhlas pohledem.

„Nuže,“ pokračoval Zach Fren, „poslouchejte mě a otvíráním nebo zavíráním očí mi dejte najevo, vyjadřuji-li se správně, nebo ne.“

Nebylo pochyby, že Felton rozumí, co mu Zach Fren říká.

„Když jste opustili Jávské moře,“ pokračoval lodní mistr, „přeplul kapitán Branican Timorské moře?“ „Ano.“

„Sundským průlivem?“ „Ano.“

„Dobrovolně?“

Na tuto otázku dostal neomylně zápornou odpověď. „Tedy ne?“ řekl Zach Fren.

Bylo to tedy tak, jak si to on a kapitán Ellis vždy mysleli. Aby se dostal *Franklin* z Jávského moře do moře Timorského, musil k tomu být přinucen.

„Stalo se to za bouře?“ ptal se dál Zach Fren.

„Ano.“

„Patrně za prudkého tornáda, které vás zahnilo až do Jávského moře?“ „Ano.“

„A dál Sundským průlivem?“ „Ano.“

„Byl snad *Franklin* poškozen, zbaven stožárů, plachet . a kormidla?“ „Ano.“

Paní Branicanová s očima upřenýma na Harryho Feltona beze slova přihlížela.

Zach Fren si chtěl ověřit postupně všechny fáze katastrofy, a proto pokračoval:

„Nemohl snad kapitán Branican několik dní zjišťovat souřadnice, takže neznal svou polohu?“

„Ano.“

„A když byl za určitou dobu zahánán na západ až do Timorského moře, ztroskotal na útesech u ostrova Browse?“

Lehký pohyb prozradil Feltonovo překvapení. Nešťastník určitě neznal jméno ostrova, u něhož byl *Franklin* zničen a jehož polohu si trosečníci nemohli pozorováním stanovit.

Zach Fren pokračoval:

„Když jste opouštěli San Diego, byl na palubě kapitán Branican. vy a dvanáct mužů posádky — celkem čtrnáct osob. Bylo vás čtrnáct i po ztroskotání *Franklina*?“

„Ne.“

„Někteří z vás zahynuli ve chvíli, kdy loď narazila na útesy?“ „Ano.“

„Jeden, dva ...?“

Souhlasný pohled potvrdil druhý údaj.

Když se tedy trosečníci zachránili na ostrově Browse, dva muži chyběli.

V této chvíli lékař nařídil, aby si Felton na chvíli odpočinul; vyptávání ho viditelně unavovalo.

Po několika minutách Zach Fren s otázkami pokračoval a dověděl se tak, jak si kapitán Branican a Harry Felton s deseti námořníky zajišťovali na ostrově možnosti k životu Bez zbytku lodních zásob sestávajících z konzerv a z mouky, které vylovili na pobřeží, a bez rybolovu, který se stal jejich hlavním způsobem obživy, byli by trosečníci zemřeli hladem. Jen málokdy zahlédli na širém moři míjet loď Jejich vlajku vztyčenou na signálním stožáru nikdo nezahlédl. A oni neměli jinou možnost návratu do vlasti než s nějakou lodí.

Zach Fren se pak zeptal:

„Jak dlouho jste byli na ostrově Browse? Rok...dva roky...tři roky...šest let...?“

Harry Felton odpověděl souhlasným pohledem na poslední číslo.

Tak od roku 1875 až do roku 1881 žil kapitán Branican se svými druhy na tom ostrově! Ale jak se jim podařilo ostrov opustit? To byl jeden z nejzajímavějších bodů, který si chtěl Zach Fren otázkami osvětlit.

„Postavili jste si ze zbytků lodi člun?“

„Ne.“

Tím bylo potvrzeno přesvědčení kapitána Ellise a lodního mistra při prohlídce místa ztroskotání; člun z těch zbytků vraku

si trosečníci opravdu nemohli postavit.

V této části výslechu se octl Zach Fren na rozpacích při výběru otázek na způsob dopravy trosečníků z ostrova Browse.

„Říkáte, že váš signální stožár žádná loď nespatriła?“ zeptal se. „Ne.“

„Přistaly snad u ostrova malajské čluny nebo nějaké plavidlo australských domorodců?“ „Ne.“

„Nebyla k ostrovu zahnána nějaká šalupa?“ „Ano.“

Po tomto vysvětlení mohl už Zach Fren lehce vyvodit přirozené důsledky.

„Mohli jste tu šalupu opravit tak, že byla schopna plavby?“

„Ano.“

„A kapitán Branican ji použil k plavbě po větru k nejbližšímu břehu?“ „Ano.“

Ale proč se kapitán Branican nenalodil na šalupu se všemi svými druhy? To bylo nutno vyzvědět.

„Byla snad šalupa pro dvanáct mužů příliš malá?“ pokračoval Zach Fren.

„Ano.“

„Odplulo vás tedy jen sedm? Kapitán, vy a pět námořníků?“ „Ano.“

A z očí umírajícího jasně vysvitlo přání, aby byli zachráněni i ti, kdo zůstali na ostrově Browse.

Ale na Dollin pokyn Zach Fren Feltonovi zamlčel, že pět námořníků po kapitánově odjezdu zemřelo.

Popřáli zas Feltonovi několikaminutový odpočinek. Ubožák zavřel oči, ale rukou stále tiskl dlaň paní Branicanové.

Dolly se v mysli přenesla na ostrov Browse a sledovala v duchu všechny ty scény Viděla Johna pokoušet se o nemožné, jen aby své druhy zachránil... Slyšela ho, mluvila s ním. povzbuzovala ho, vyplouvala s ním... Ale kde ta šalupa přistala?

Felton zas otevřel oči a Zach pokračoval ve vyptávání.

„Tak tedy kapitán Branican opustil s vámi a s pěti muži

ostrov Browse?“

„Ano.“

„A šalupa zamířila k východu, aby dosáhla nejbližších břehů?“ „Ano.“

„A nakonec byla vržena bouří na břeh?“ „Ne.“

„Mohli jste přistat v některé australské zátocě?“ „Ano.“

„Patrně poblíž Biskupského mysu?“ „Ano.“

„Poblíž York Sundu?“

„Ano.“

„A po vylodění jste padli do rukou domorodců.“

„Ano.“

„A ti vás odvěkli?“ „Ano.“ „Všechny?“ „Ne.“

„Někteří z vás při vylodění u York Sundu zahynuli?“ „Ano.“

„Zabití domorodci?“ „Ano.“

„Jeden...dva...tři...čtyři?“ „Ano.“

„A když vás Australci odvěkli do vnitrozemí pevniny, byli jste už jen tři?“ „Ano.“

„A je ten námořník ještě s kapitánem?“ „Ne.“

„Zemřel před vaším rozchodem?“ „Ano.“

„Je to už dávno?“ „Ano.“

Tak tedy kapitán Branican a jeho zástupce Harry Felton byli teď jediní lidé, kteří přežili zkázu *Franklina*, a k tomu Feltonovi zbývalo už jen několik hodin života.

Nebylo snadné dostat od Feltona objasnění co nejpřesnější. Zach Fren musil několikrát vyptávání přerušit. A když v něm pokračoval, paní Branicanová mu napovídala otázku za otázkou, aby se dověděla, co se odehrálo v posledních devíti letech, to jest ode dne, kdy kapitán Branican a Harry Felton byli zajati na pobřeží australskými domorodci. Dověděl se tak, že šlo o kočovné divochy... Zajatci je musili doprovázet na jejich neustálých cestách napříč oblastmi Tasmanovy země. Vedli přitom nesmírně bědný život. A proč je domorodci ušetřili? Jednak od nich vyžadovali různé služby, jednak za ně

hodlali vymáhat od anglických úřadů vysoké peněžní odměny. Všechny tyto důležité informace byly sestaveny z Feltonových odpovědí. Kdyby se tedy někdo dostal až k těm domorodcům, bylo by osvobození kapitána Branicana jen otázkou výkupného. Několik dalších otázek umožnilo nové informace. Kapitán Branican a Harry Felton byli po celých devět let hlídání tak dobře, že se jim ani jednou nenaskytla možnost útěku.

Pak se však příležitost dostavila. Oba vězni se smluvili, že se sejdou na určitém místě ke společnému útěku. Ale z důvodů Feltonovi neznámých nemohl kapitán Branican na ono místo přijít. Harry Felton tam několik dní čekal.

nechtěl utéci sám a šel domorodce hledat. Kmen se však zatím přesunul jinam... Felton se rozhodl, že se vrátí svého kapitána osvobodit, podaří-li se mu dojít do nějaké osady ve vnitrozemí. Pustil se napříč střední Austrálií a skrýval se, aby nepadl domorodcům znovu do rukou. Nakonec byl zcela vyčerpán horkem a umíral hladem a žízní. Šest měsíců tak bloudil až do chvíle, kdy padl v bezvědomí na břehu řeky Paroo při jižní hranici Queenslandu.

A tam byl taky poznán díky dokladům, které měl při sobě. Odtamtud byl dopraven do Sydney, kde se jako zázrakem podařilo prodloužit mu život, aby pomohl objasnit to, co se lidé po celá léta snažili odhalit.

Kapitán Branican zůstal tedy živ jako jediný z celé posádky. Byl však zajatcem kočovného kmene, který procházel pustinami Tasmanovy země.

Když Zach Fren uvedl jména některých kmenů, které obvykle navštěvují ono území, dal Felton souhlasné znamení při jménu Indasů. Zach Fren se taky dověděl, že tento kmen v zimě táboří obvykle na břehu řeky Fitzroy, což je vodní tok vlévající se do Královského zálivu na severozápadě australské pevniny.

„Tam musíme jít Johna hledat!“ zvolala paní Branicanová. „A tam ho taky najdem!“

Harry Felton to pochopil, protože se mu zrak rozjasnil při slovech, že John Branican bude konečně zachráněn... Zachráněn svou ženou!

Harry Felton tím skončil své posláním. Paní Branicanová teď věděla, v které části Austrálie má Johna hledat... Umírající zavřel oči, protože víc už prozradit, nemohl.

Do takového stavu se dostal silný a statný muž vlivem strádání, bídy, a především působením strašného australského podnebí! A když tomu všemu chtěl čelit, podlehl ve chvíli, kdy jeho bědy měly končit. A nebylo by totéž čekalo i kapitána Branicana, kdyby se byl taky pokusil o útěk oblastmi střední Austrálie? A nehrozí stejná nebezpečí i těm, kdo se vydají hledat Johna Branicana ke kmeni Indasů?

Taková myšlenka však paní Branicanové na mysl vůbec nepřišla. Zatímco ji *Oregon* unášel k australské pevnině, promyslela si už plán nové výpravy. Teď šlo jen o jeho provedení.

Harry Felton zemřel v devět hodin večer. Dolly ho naposled oslovila jeho jménem. Nadzdvihl trochu víčka a ze rtů mu konečně splynula dvě slova:

„John... John...“

Pak se mu hrud' zvedla chraptivým výdechem a srdce přestalo tlouci...

DRUHÁ ČÁST

I. PLAVBA

Celá Austrálie měří v největší šířce od západu k východu tři tisíce devět set kilometrů a od jihu k severu tři tisíce dvě stě kilometrů. Tyto rozměry dávají plochu asi čtyř miliónů osmi set třiceti tisíc čtverečních kilometrů, což je sedm devítin rozlohy Evropy.

Brzy uvidíme, do jakých nebezpečných a dosud neznámých končin této pevniny se dostala paní Branicanová s pochybnou nadějí a s téměř nerealizovatelným plánem na vysvobození kapitána Branicana z rukou kmene, který ho už devět let věznil. Ale nebyly na místě i obavy, že Indasové po Feltonově útěku už Branicanův život nerespektovali?

Paní Branicanová se rozhodla opustit co nejrychleji Sydney. Mohla počítat s bezmeznou oddaností Zacha Frena i s jeho inteligencí a s výrazným praktickým smyslem. Při dlouhém rozhovoru nad mapou Austrálie si oba ujasnili nejbližší úkoly, i ty nejformálnější, které měly zajistit úspěch nové akce. Je přirozené, že volba východiště výpravy byla nesmírně důležitá věc, a proto bylo rozhodnuto takto:

1. Péčí a nákladem paní Branicanové bude zorganizována výprava vyzbrojená nejlepšími pátracími i obrannými prostředky a opatřená vším materiálem nutným pro cestu pustinami střední Austrálie.

2. Pátrání bude zahájeno co nejdříve, a proto musí výprava dosáhnout nejrychlejšími vodními i suchozemskými dopravními prostředky nejzazšího místa spojujícího pobřeží se střední částí pevniny.

Především byla položena a projednána otázka místa na severozápadním pobřeží, onoho místa Tasmanovy země, kde přistali trosečníci z *Franklina*. Ale taková zajížďka by znamenala obrovskou ztrátu času a přinesla by spoustu potíží

pro členy výpravy i pro materiál, kterého bude samozřejmě hodně. Celkem nic nenasvědčovalo tomu, že by výprava pronikáním do Austrálie od západu našla s větší jistotou kmen, který držel Johna Branicana v zajetí. Vždyť domorodí kočovníci procházejí stejně Alexandrovou zemí jako oblastmi Západní Austrálie. Proto byla tato otázka rozhodnuta záporně.

Pak byl stanoven směr cesty od začátku výpravy. Byl to právě onen směr, kterým se musil ubírat do střední Austrálie i Harry Felton. I když výprava tento směr neznala přesně, byla si aspoň jista místem, kde byl Harry Felton nalezen, to znamená na břehu řeky Paroo na hranicích Queenslandu a Nového Jižního Walesu, v severozápadní části této druhé provincie.

Dále bylo rozhodnuto, že třetí výprava, která měla za cíl vyhledat kapitána Branicana, bude zorganizována v Adelaide a odjede železnicí na sever asi sedm set kilometrů daleko.

Ale jak se paní Branicanová dostane ze Sydney do Adelaide? Kdyby byla bývala tato města spojena tehdy železnicí, nebyla by váhala. Takto se rozhodla plout do Adelaide po moři. Byla to čtyřdenní plavba s dvoudenní zastávkou v Melbourne. Měla se tedy vylodit paní Branicanová v Adelaide po šestidenní plavbě podél břehů. Je pravda, že byl srpen, který odpovídá únoru na severní polokouli. Ale počasí bylo klidné a vítr vanul od severozápadu, takže parník byl před ním chráněn po průjezdu Bassovým průlivem pevninou. Ostatně po plavbě ze San Franciska do Sydney nemohla cesta ze Sydney do Adelaide přivést paní Branicanovou z míry.

Parník *Brisbane* vyplouval druhého dne v jedenáct hodin večer. Po zastávce v Melbourne měl přistat v adelaidském přístavu 27. srpna ráno. Paní Branicanová si na něm zamluvila dvě kabiny a učinila potřebná opatření v sydneyjské bance, aby tamní otevřený účet byl převeden na banku v Adelaide.

Po odchodu z námořnické nemocnice odešla paní Branicanová do hotelu, aby si tam zajistila pobyt až do svého odjezdu. Všechny její myšlenky se soustředily do jediného: John

žije! S očima upřenýma na mapu Austrálie, s pohledem ztraceným uprostřed nesmírných plání ve středu a na severu pevniny a ovládána svou představivostí ho už hledala, našla ho a zachránila.

Toho dne po obvyklé poradě uznal Zach Fren za dobré nechat Dolly o samotě a vyšel si do ulic v Sydney, které vůbec neznal. Především chtěl navštívit parník *Brisbane* — což nemůže u námořníka udivit —, aby se přesvědčil, že tam bude mít paní Branicanová všechno pohodlí. Shledal, že loď je pro pobřežní plavbu zařízena co nejlépe. Chtěl vidět i kajuty pro cestující. Zavedl ho tam mladý plavčík, který pak přijal ještě několik připomínek ke zlepšení pohodlí v kajutě. Ten dobrý Zach Fren! Jednal tak, jako by šlo o dalekou plavbu!

Ve chvíli, kdy se už chystal loď opustit, mladý plavčík ho zadržel a řekl rozdechvělým hlasem:

„Je to pravda, že se paní Branicanová nalodí zítra k cestě do Adelaide?“

„Ano,“ odpověděl mu Zach Fren.

„Na parníku *Brisbane*?“

„Ano.“

„Kéž by se jí podařilo kapitána Branicana najít!“ „Uděláme pro to vše, tomu můžeš věřit.“ „O tom jsem přesvědčen, pane.“ „Ty taky pojedeš s touto lodí?“ „Ano, pane.“

„Tak tedy zítra na shledanou, chlapče.“

Nazítří večer přišla paní Branicanová se Zachem Frenem na palubu. V jedenáct hodin *Brisbane* vyplul z přístavu a pustil se napříč zálivem Port Jackson. Když obeplul Inner South Head, zamířil přídíl k jihu a držel se pak několik mil od břehů.

V prvních hodinách plavby zůstala Dolly na palubě. Usadila se na zádi a pozorovala utváření pobřeží, které vystupovalo nejasně z mlhy. Tohle byla ta pevnina, do níž chtěla vniknout jako do obrovského vězení, z něhož se Johnovi nepodařilo uniknout. Už patnáct let byli od sebe odloučení!

„Patnáct let!“ šeptala si.

Když *Brisbane* minul Botanický záliv a Jorrisův záliv, šla si paní Branicanová odpočinout. Ale nazítří byla už za svítání vzhůru ve chvíli, kdy se na obzoru objevily dvě hory z Australských Alp, hora Bimbery a hora Košciuskova.

Zach Fren se připojil na palubě k paní Branicanové a oba se rozhovořili o“tom, co jediné bylo předmětem jejich hovorů.

V té chvíli se k nim váhavě přiblížil mladý plavčík a ptal - se jich jménem kapitána, zda něco nepotřebují.

„Ne, chlapče, nic,“ odpověděla mu Dolly.

„Ach, jsi ty ten plavčík, který mě včera přijal, když jsem si přišel *Brisbane* prohlédnout?“ zeptal se ho Zacil Fren.

„Ano, pane, to jsem byl já.“ „Jak se jmenuješ?“ „Godfrey.“

„Nuže, Godfrey, přesvědčil ses už, že paní Branicanová se nalodila na tvůj parník... a jsi, doufám, spokojen.“

„Ano, pane, jsme spokojeni na lodi všichni. A všichni paní Branicanové přejeme, aby měla při osvobození kapitána Branicana úspěch.“

A Godfrey se při těch slovech podíval na Dolly s takovou úctou a nadšením, že se v hloubi duše zachvěla... A náhle jí plavčíkův hlas připomněl, že jej už jednou slyšela. A hned si taky uvědomila kde.

„Poslyš, chlapče, neptal ses mě tehdy u dveří nemocnice ty?“

„Ano, to jsem byl já, paní Branicanová.“

„Ptal ses mě tehdy, je-li kapitán Branican živ, že?“

„Ano.“

„Jsi tady členem posádky?“

„Ano, už rok,“ odpověděl Godfrey. „Ale doufám, že loď brzy opustím.“

A neodvažuje se už hovořit ještě dál, Godfrey odešel, aby podal kapitánovi hlášení o paní Branicanové.

„Tohle je chlapec, který má jasně v žilách námořnickou krev,“ řekl Zach Fren. „To je hned vidět. Má tak upřímný, jasný a rozhodný pohled... A jeho hlas je pevný i zároveň jemný.“

„Jeho hlas!“ zašeptala Dolly.

Zvláštním šálením smyslů se jí zdálo, že právě slyšela hovořit Johna zjemnělým, věkem dosud nezformovaným hlasem.

A zároveň zjistila ještě něco jiného, mnohem významnějšího. Zřejmě se jí jen zdálo, ale tvář toho chlapce jí připomínala tvář jejího Johna... Johna, kterému nebylo ještě třicet let, když ho *Franklin* na tak dlouho odvezl!

„Vidíte, paní Branicanová,“ řekl Zach Fren a zamnul si ruce, „že Angličané i Američané jsou stejně sympatičtí.“

V Austrálii nacházíte stejnou obětavost jako v Americe.

V Adelaide tomu bude stejně jako v San Diegu. Všichni ti mladí Angličané vám přejí to nejlepší.“

„Cožpak to je Angličan?“ zeptala se hluboce dojatá paní Branicanová.

V tom dni neopustila Dolly vůbec palubu. Cestující jí prokazovali největší úctu a živou touhu dělat jí společnost. Všichni chtěli vidět tu ženu, jejíž neštěstí mělo všude takový ohlas a která neváhala čelit všemožným nebezpečím a útrapám v naději na záchranu manžela. Nikdo před ní nevyslovil pochyby o zdatu její snahy.

Ale Dolly se při těchto hovorech často odmlčovala. Její pohled nabýval zvláštního výrazu. V očích jí blýskalo a jen Zach Fren rozuměl, co se v ní děje.

Bylo to vždy, když zahlédla Godfrey ho. Chování mladého plavčíka, jeho postoj, gesta a naléhavost jeho pohledů, to vše jí k němu instinktivně pudilo, dojímalo ji to a mátló natolik, že plavčík a John jí v představách splývali.

Dolly se Zachu Frenovi přiznala, že v Godfreym vidí úžasnou podobnost k Johnovi. A Zach Fren s obavami pozoroval, jak se Dolly dává ovlivňovat podobností ryze náhodnou. Právem se obával, že tato zdánlivá podobnost v ní vyvolává příliš živé vzpomínky na dítě, které ztratila. Bylo to velmi zneklidňující, že se paní Branicanová v chlapcově

přítomnosti vždy tak vzrušila.

Godfrey se však u ní už neobjeoval. Služba ho neza-městnávala na zádi vyhrazené cestujícím první třídy. Ale jejich pohledy se často střetly na dálku a Doliv měla vždy chuť plavčíka zavolat... Ano, Godfrey by na její znamení ihned

přiběhl... Ale Dolly mu nepokynula a Godfrey nepřišel.

Toho večera, když Zach Fren doprovodil Dolly k její kabině, řekla mu:

„Pane Frene, chtěla bych vědět, kdo je ten mladý plavčík...z jaké je rodiny...kde se narodil... Možná že není anglického původu.“

„To je možné, paní Branicanová,“ odpověděl Zach Fren.“Může být docela dobře Američan. Chcete-li, zeptám se ho na to.“

„Ne, pane Frene, vpytám se na to Godfreyho sama“ A lodní mistr zaslechl, jak si paní Branicanová šeptá:“Mé dítě, můj ubohý Wat, by byl teď stejně starý. !“ Toho jsem se právě bál, pomyslně si Zach Fren, když se vracel do své kajuty.

Nazítří, 22. srpna, obeplul *Brisbane* ještě v noci mys

Howe a pokračoval za nejpříznivějších podmínek v další plavbě.

Paní Branicanová opustila za prvního svítání svou Kajutu a usadila se zas na zádi. Brzy se k ní připojil i Zach Fren a hned si všiml podstatné změny v jejím chování. Země táhnoucí se k severozápadu nelákala už její pohledy. Ve svém zamyšlení sotva Zachu Frenovi odpověděla. když se jí zeptal, jak strávila noc.

Lodní mistr dál nenaléhal. Podstatné bylo, že Dolly zapomněla na podivnou podobnost Godfreyho ke kapitánu Branicanovi, že už nechtěla plavčíka vidět a vypytovat se ho. Bylo možné, že se toho už vzdala, že její myšlenky se teď braly jiným směrem. A opravdu! Už Zacha Frena nežádala, aby mladého chlapce přivedl. Plavčík byl ostatně službou vázán na přídi parníku.

Po snídani se vrátila paní Branicanová do své kajuty a na palubě se objevila až mezi třetí a čtvrtou hodinou odpolední.

V té chvíli proplouval *Brisbane* plnou parou Bassovým průlivem, který odděluje Austrálii od Tasmánie.

II. GODFREY

Brisbane proplul večer Bassovým průlivem. V těchto šířkách jižní polokoule se den v srpnu neprodlužuje přes pátou hodinu odpolední. Měsíc v první čtvrti brzy zmizel v mlze nad obzorem. Hluboká tma znemožňovala pozorovat utváření břehů pevniny.

Plavbu průlivem ucítili na palubě všichni podle kymácení, do něhož dostaly loď rozvlněné vody průlivu. V úzkém kanálu vyúsťujícím do Indického oceánu bojují stále silné proudy a protiproudů..

Nazítří, 23. srpna, přistal *Brisbane* u nábřeží ve Williamstownu, aby tam vylodil část cestujících.

Protože tam měla být šestatřicetihodinová zastávka, rozhodla se paní Branicanová strávit ten čas v Melbourne. Neměla tam ovšem žádné řízení, protože přípravu expedice, která se patrně dostane až k nejzazším končinám Západní Austrálie, měla řídit až v Adelaide. Proč se tedy rozhodla parník opustit? Bála se snad, že bude obětí četných a příliš častých návštěv? Nemohla by se jim vyhnout prostým zamčením ve své kajutě? Když se přece ubytuje v některém hotelu tohoto města, dozví se to brzy kdekdo a Dolly tam bude vystavena ještě čtenějším návštěvám a neodbytným dotěravcům!

Zach Fren si rozhodnutí paní Branicanová nedovedl vysvětlit. Pozorováním zjistil, že její chování je tady zcela jiné než v Sydney. Z bývalé sdílné ženy se stal tvor velmi nesdílný. Měl snad loďní mistr pravdu, když viděl příčinu v přítomnosti Godfreyho, který v Dolly vyvolal vzpomínky na její dítě? Ne, Zach Fren se skutečně nemýlil. Pohled na mladého plavčíka Dolly tak hluboce vzrušil, že pocítila prudkou touhu po samotě. Nemyslela už na rozhovor s tím chlapcem? Asi ne, protože to včera neudělala, ač si to původně přála. Jestliže se teď chtěla v Melbourne vylodit a zůstat tam po čtyřiaadvacet hodin, musila

se tím vystavit značným nepříjemnostem, protože o jejím neštěstí tam věděl každý. Ona však chtěla prostě utéci — jinak se to nedá nazvat —, ano, utéci před tím čtrnáctiletým chlapcem, k němuž ji pudově vábila neznámá síla. Proč si tedy s chlapcem nepromluvila? Proč se nezeptala na vše, co ji zajímalo? Na jeho národnost, na původ, na rodinu! Bála se snad — což bylo velmi pravděpodobné —, že jeho odpovědi v ní zničí všechny bláhové iluze, prchavou naději, které se ve své představitosti oddávala a kterou ve svém vzrušení prozradila Zachu Frenovi?

Paní Branicanová se v doprovodu lodního mistra hned po přistání vylodila. Jakmile vykročila na můstek, obrátila se.

Godfrey byl opřen na přídi o pažení. Když ji viděl odcházet, v tváři posmutněl a učinil výrazný pohyb, jako by ji chtěl zadržet na palubě. Dolly pocítila prudkou chuť zavolat na něho: Já se zas vrátím, můj chlapče!

Ovládla se však, dala znamení Zachu Frenovi, aby šel s ní, a odešla na nádraží železnice spojující přístav s městem.

Ačkoli se paní Branicanová usadila v nejméně navštěvovaném hotelu, neunikla četným zvědavcům, kteří jí jako všude, kde se objevila, chtěli dát najevo své sympatie. Tak spolu se Zachem Frenem procházela ulicemi města, z něhož její zamyšlený pohled nic nevnímal.

Nazítí zůstala Dolly ve svém pokoji až do druhé hodiny odpolední. Napsala dlouhý dopis panu Williamu Andrewovi. Oznamovala mu, že odplula ze Sydney a pluje do Adelaide. Zmínila se znovu o svých nadějích na úspěch výpravy. Když pan Andrew ten dopis dostal, zjistil ke svému překvapení a taky k velkému znepokojení, že Dolly mluví o Johnovi tak, jako by si byla naprosto jista, že ho najde živého, a nadto že píše i o svém malém Watovi tak, jako by nebyl mrtev. Výtečný ten muž se už v duchu obával, zda nemá očekávat novou duševní poruchu ženy tak tvrdě zkoušené.

Cestující z parníku *Brisbane* s cílem v Adelaide byli už

všichni na palubě, když se na loď vrátila i paní Branicanová se Zachem Frenem. Godfrey je už očekával, a jakmile Dolly z dálky spatřil, rozzářila se mu tvář úsměvem. Rozběhl se k můstku, a když Dolly vkročila na palubu, byl už u ní.

Zacha Frena to velmi podráždilo. Jeho husté obočí se svraštilo. Byl by dal bůhvíco za to, aby mladý plavčík parník opustil nebo aby se aspoň nestavěl Dolly do cesty, když v ní jeho přítomnost vyvolává tak bolestné vzpomínky.

Paní Branicanová Godfreyho zahlédla. Na okamžik se zastavila a upřela na něho pronikavý pohled. Nepromluvila však na něho. Sklonila hlavu a odešla do své kajuty, kde se zamkla.

Ve tři hodiny odpoledne zvedl *Brisbane* kotvu a zamířil k výjezdu z přístavu a pak k Adelaide plavbou asi tři míle od pobřeží.

V Melbourne se nalodilo asi sto cestujících. Byli to většinou obyvatelé Jižní Austrálie, kteří se vraceli do svých okresů. Bylo mezi nimi několik cizinců — kromě jiných i Číňan starý třicet až pětatřicet let! Měl ospalý pohled krtka, byl žlutý jako citrón, kulatý jako čínská váza a tlustý jako mandarín. Ale mandarín to nebyl. Byl to pouhý sluha ve službách osobnosti, jejíž vzhled si zaslouží podrobnější popis.

Představte si syna Albionu, co“nejangličtějšího“, vysokého, hubeného, kostnatého, skutečnou kostru složenou z krku, z trupu a z nohou. Tento anglosaský typ byl asi pětáctyřicet až padesát let starý, vysoký asi šest stop. Měl plavou bradku, plavé vlasy 9 několika rezavými prameny, oči jako fretka, nos u chřípí tenký a ohnutý jako zobák pelikána nebo jeřába a nezvykle dlouhý. Na jeho lebce by byl znalec našel hrboly ješitnosti a tvrdohlavosti. Celek tvořil onen typ, který vábí pozornost, budí úsměšky a je předmětem karikatur duchaplných kreslířů.

Co to bylo za originál? Nikdo to nevěděl, protože na australských lodích se cestující mezi sebou nepřáteli a nevyptávají se, odkud kdo jede a kam má zaměřeno. A palubní stevard by

byl mohl prozradit jen to, že podivný Angličan si najal kajutu na jméno Joshua Meritt — zkráceně Jos Meritt — z Liverpoolu a že ho doprovází sluha Gin Ghi z Hongkongu.

Jakmile se Jos Meritt nalodil, usadil se na jedné z lavic na přídi. Opouštěl ji jen v době oběda, když lodní zvon odbil čtvrtou hodinu. V půl páté se zas vrátil a odešel v sedm hodin na večeři. V osm se zase objevil a zaujal pozici loutky s oběma rukama na kolenou. V deset hodin odcházel do své kajuty geometricky přesným krokem, který nemohlo porušit ani největší kymácení lodi.

Paní Branicanová vystoupila před devátou hodinou na palubu a v nastalé noci se procházela po zádi, ačkoli bylo dost chladno. Se vzrušením v duši, přesněji řečeno s jakýmsi viděním před očima, nemohla usnout. V úzké kajutě zatoužila po čerstvém vzduchu, provoněném dechem akácií, nesoucím se od australské pevniny na padesát mil daleko přes moře. Hodlala se snad sejít s mladým plavčíkem, pohovořit s ním, vyptat se ho, dovědět se o něm něco? Ale co? Godfrey právě dokončil službu a na novou směnu měl jít až ve dvě hodiny v noci. Ale Dolly, unavená duševním vzrušením, vrátila se zas do kajuty.

O půlnoci *Brisbane* obeplul mys Otway a od něho se pustil přímo na severozápad k mysu Discovery.

Hned ráno byl Jos Meritt na svém obvyklém místě na zádi, v obvyklé pozici, jako by byl včera lavici vůbec neopustil. Co se Číňana Gin Ghia týče, ten někde v koutě spal.

Zach Fren byl zvyklý na podivínské způsoby některých svých krajanů, protože ani ve Spojených státech nechybějí podivíni, ale tady se přesto nemohl podívat bez úžasu na tento zdařilý typ lidského mechanismu.

Ale jaké bylo jeho překvapení, když se k nehybnému Angličanu přiblížil a zaslechl trochu drsným hlasem pronesená slova:

„Lodní mistr Zach Fren, tuším...“

„Osobně,“ odpověděl Zach Fren.

„Společník paní Branicanová?“

„Jak říkáte. Vidím, že víte...“

„Vím..., že hledá svého manžela, který před čtrnácti lety zmizel. Dobře...! Oh! Velmi dobře...! Já taky hledám...“

„Svou ženu?“

„Oh! Nejsem ženat... ! Velmi dobře...! Kdybych ztratil ženu, nehledal bych ji...“

„Pak tedy..“

„Hledám...klobouk!“

„Klobouk? Vy jste ztratil svůj klobouk?“

„Můj klobouk? Ne...! Rozumějte...jen klobouk...! Vyřídíte mé poručení a úctu paní Branicanová...! Dobře.. ! Oh! Velmi dobře...!“

A rty Jose Meritta se sevřely, aby už nepropustily ani jedinou slabiku.

„Nějaký blázen!“ řekl si Zach Fren.

A pomyslně si, že by bylo hloupé zabývat se tím gentlemanem ještě dál.

Dolly si ostatně přítomnost té podivné figury nepovšimla. Měla dlouhý rozhovor se svým společníkem o přípravách expedice, kterou budou musit zajistit hned po příjezdu do Adelaide. Nesmí ztratit jediný den, jedinou hodinu. Pak se rozhovořila o Johnovi, o jeho silném charakteru, o jeho nezdolné energii, která mu zcela nepochybně pomohla vzdorovat všemu i tam, kde méně silní a méně zdatní podlehli. Zatím se nezmínila ani jednou o Godfreyem a Zach Fren už doufal, že se v mysli od toho chlapce už odklonila. Ale Dolly náhle řekla:

„Ještě jsem dnes neviděla toho plavčíka. Nezahlédl jste ho někde, pane Frene?“

„Ne, paní Branicanová,“ odpověděl lodní mistr, kterého tato otázka zmátla.

„Nemohla bych pro toho chlapce něco udělat?“ pokračoval.

čovala Dolly.

A předstírala ve svých slovech lhostejnost, čímž však Zacha Frena vůbec nezmýlila.

„Pro toho chlapce?“ řekl. „Má přece pěkné zaměstnání, paní Branicanová... Vidím už v duchu, jak to tu za několik let dotáhne až na lodního ubytovatele... S pílí a s dobrým chováním...“

„Na tom nezáleží,“ pokračovala Dolly. „Mne ten chlapec zajímá... A pak, pane Frene, ta podoba! Ano, je neobyčejně podoben Johnovi... A můj chlapec Wat by byl teď stejně starý...“

Dolly při těch slovech zbledla. A její pohled, upřený na lodního mistra, byl tak naléhavý, že Zach Fren sklopil zrak.

Pak dodala:

„Odpoledne mi ho přiveďte, pane Frene... Nezapomeňte! Chci si s ním promluvit. Plavba nám zítra skončí.. A už se s ním nikdy nesetkáme. A já ho chci před opuštěním lodi ještě vidět! Ano — a něco se o něm dovědět.“

Zach Fren musil Dolly slíbit, že Godfreyho přivede. A pak se poroučel.

Pln starostí a velmi vzrušen procházel se ještě po zádi až do chvíle, kdy stevard zvonil k přesnídávce. Málem by se byl srazil s Angličanem, který řídil svoje kroky v rytmu zvonění a mířil ke schodům do podpalubí.

„Dobře...! Oh! Velmi dobře...!“ řekl Jos Meritt. „Vy jste na mou prosbu vyřídil mé poručení., mou úctu.: Její manžel zmizel... Dobře...! Oh! Velmi dobře...!“

A odešel, aby zasedl na vyhlédnuté místo u stolu v jídelně.

Ve tři hodiny se *Brisbane* blížil k Portlandu, kde končí železniční trať z Melbourne. Pak obeplul Nelsonův mys a vplul do zálivu Discovery, odkud zamířil přímo k severu podle břehů Jižní Austrálie.

A v té chvíli oznámil Zach Fren Godfreymu, že s ním chce mluvit paní Branicanová.

„Se mnou?“ zvolal mladý plavčík.

A srdce se mu rozbušilo tak prudce, že se musil zachytit pažení, aby neupadl.

Pak se vydal za Zachem Frenem do kajuty, kde na něho paní Branicanová čekala.

Dolly si ho chvíli prohlížela. Stál před ní s čapkou v ruce. Dolly seděla na divanu. Zach Fren byl opřen o dveře a díval se s úzkostí na oba. Věděl dobře, co bude Dolly od Godfreyho chtít, ale nevěděl, co jí mladý plavčík řekne.

„Chlapče,“ začala paní Branicanová, „chtěla bych se o tobě něco dovědět...i o tvé rodině. Ptám se tě na to proto, že mě to zajímá... Chceš mi na mé dotazy odpovědět?“

„Velmi rád, paní Branicanová,“ odpověděl Godfrey hlasem, v němž se chvělo dojetí.

„Kolik je ti let?“ zeptala se Dolly.

„Nevím přesně, paní Branicanová, ale snad čtrnáct nebo patnáct.“

„Ano...čtrnáct až patnáct... A kdy ses vydal na moře?“

„Nalodil jsem se v osmi letech jako učedník a teď sloužím už dva roky jako plavčík.“

„Vykonal jsi už nějaké větší plavby?“

„Ano, paní Branicanová. Přes Tichý oceán až do Asie;“.: a přes Atlantik až do Evropy.“

„Ty nejsi Angličan?“

„Ne, paní Branicanová. Jsem Američan.“

„Ale konáš službu na anglickém parníku.“

„Parník, na němž jsem sloužil jako učedník, byl v Sydney prodán. Já jsem se octl bez zaměstnání, a tak jsem přijal místo na parníku *Brisbane* a čekám na příležitost dostat službu na americké lodi.“

„Dobrá, chlapče,“ řekla Dolly a pokynula Godfreymu, aby přistoupil blíž.

Godfrey poslechl.

„A teď bych chtěla vědět,“ pokračovala Dolly, „kde ses narodil.“

„V San Diegu, paní Branicanová.“

„Ano, v San Diegu...“, opakovala Dolly bez překvapení,

jako by byla tu odpověď očekávala.

Zato Zach Fren byl tím, co právě slyšel, nesmírně vzrušen.

„Ano, paní Branicanová,“ pokračoval Godfrey, „v San Diegu. A vás znám velmi dobře! Ano, znám vás! A když jsem se dověděl, že přijíždíte do Sydney, měl jsem z toho radost! Kdybyste věděla, paní Branicanová, jak mě zajímá vše, co se týká kapitána Branicana!“

Dolly vzala plavčíka za ruku a mlčky si ji ponechala na několik vteřin ve své dlani. A pak se zeptala hlasem, který prozrazoval směr jejích představ:

„Tvé jméno?“

„Godfrey.“

„Godfrey je tvé křestní jméno. Ale jaké je tvé příjmení?“

„Jiné jméno nemám, paní Branicanová.“ „A co tví rodiče?“ „Nemám rodiče.“

„Nemáš rodiče?“ podivila se paní Branicanová. „A kdo tě vychovával?“

„Byl jsem vychován ve *Watově domově*,“ odpověděl plavčík. „Ano, paní Branicanová, vaší péčí! Ach, viděl jsem vás mnohokrát, když jste přicházela navštívit děti v domově! Vy jste si mě mezi těmi ostatními nepovšimla, ale já jsem vás viděl! A byl bych vás chtěl obejmout! A pak, když jsem pocítil chuť k námořnickému řemeslu, stal jsem se učedníkem na lodi... Ale žádný z nás nikdy nezapomene, čím vděčíme paní Branicanové...naší matce...!“

„Vaší matce!“ zvolala Dolly a zachvěla se, jako by ji to slovo zasáhlo až do hloubi duše.

Objala Godfreyho a pokryla ho polibky, které jí vracel. Plakal... Pocítili vzájemně, jakousi příbuzenskou náklonnost, která je vůbec neudivila a kterou pokládali za zcela - přirozenou.

A Zach Fren ve svém koutě, vyděšen tím, co viděl, těmi city, které zakořenily v Dollině duši, šeptal:

„Ubohá žena...! Ubohá žena...! Kam se to jen dala

strhnout!“

Paní Branicanová vstala a řekla:

„Jdi, Godfrey, jdi, chlapče! Zase se uvidíme. Ale teď potřebuji být sama.“

Naposledy na něho pohlédla a mladý plavčík pomalu odešel.

Zach Fren se chystal vyjít za ním, ale Dolly ho gestem zadržela.

„Zůstaňte, pane Frene!“ řekla.

A pak pokračovala v přerývaných větách, prozrazujících neobyčejné vzrušení její mysli:

„Pane Frene, ten chlapec byl vychován ve *Watově domově* pro nalezence... Narodil se v San Diegu... Je mu čtrnáct let... Podobá se každým rysem Johnovi... Má upřímnou tvář a rozhodné chování... A miluje moře jako on... Je to syn námořníka... Je to Johnův syn! Můj syn! Všichni uvěřili, že záliv San Diego navždy pohltil to nešťastné dítě. Ale Wat nezemřel... Byl zachráněn... A ti, kdo ho zachránili, neznali jeho matku... A jeho matka jsem já...já...tehdy šílená! Ten chlapec se nejmenuje Godfrey! Je to Wat! Je to můj syn! Bůh mi ho vrátí, dříve než se shledám s jeho otcem!“

Zach Fren naslouchal paní Branicanové a netroufal si ji přerušit. Chápal, že nešťastná žena nemůže jinak mluvit. Všechny skutečnosti jí dávaly za pravdu. Sledovala svou myšlenku s nevyvratitelnou logikou matky. A statečnému námořníkovi pukalo srdce, protože jeho povinností teď bylo tyto iluze rozbít. Musil zastavit Dolly na tomto svahu, který mohl vést k nové propasti. A udělal to hned — téměř brutálně.

„Paní Branicanová,“ řekl, „vy se mýlíte! Nechci a nemohu vás nechat ve víře v něco, co neexistuje. Ta podoba je zcela náhodná. Váš malý Wat je mrtev. Ano, mrtev! Zahynul při té katastrofě a Godfrey není váš syn!“

„Wat že je mrtev?“ vykřikla paní Branicanová. „Jak to víte? Kdo by to mohl dokázat?“

„Já, paní Branicanová.“

-“Vy?“

„Za týden po té katastrofě bylo u mysu Loma vyvrženo na břeh tělo dítěte... Já sám jsem je našel... Podal jsem zprávu panu Andrewovi... Poznal malého Wata a dal ho pohřbít na hřbitově v San Diegu, kam jsme pak na hrob nosili květiny...“

„Wat...můj malý Wat...tam...na hřbitově! A nikdy mi to neřekli!“

„Ne, paní Branicanová,“ pokračoval Zach Fren.“Vy jste tehdy ztratila zdravý rozum, a když jste se po čtyřech letech uzdravila, báli jsme se... Pan William Andrew se právem obával obnovit váš bol... A proto mlčel! Vaše dítě je opravdu mrtvé, paní Branicanová, a Godfrey nemůže být...a není váš syn!“

Dolly klesla na divan. Zavřela oči. Zdálo se jí, že světlo kolem ní bylo náhle vystřídáno tmou.

Na její pokyn ji Zach Fren opustil. Zůstala sama, pohroužena do svých vzpomínek.

Nazítří, 26. srpna, nevyšla paní Branicanová ještě ze své kajuty, když už *Brisbane* minul přístav Backstairs, vjel do zálivu sv. Vincenta a zakotvil v Adelaide.

III. HISTORICKÝ KLOBOUK

Ze tří velkých australských měst, Sydney, Melbourne a Adelaide, je to poslední nejmladší, ale taky nejhezčí.

Paní Branicanová se tam ubytovala v hotelu na třídě krále Viléma, kam ji doprovázel i Zach Fren. Matka právě podstoupila strašnou zkoušku, v níž ztratila své poslední iluze. Dostalo se jí tolik důkazů o tom, že Godfrey není její syn, že se té myšlenky ihned zřekla. Strašné zklamání se teď zračilo na její tváři, bledší než obvykle, a v hloubi jejích očí zrudlých pláčem. Od chvíle, kdy její naděje byly nenávratně rozbity, nesnažila se už plavčíka vidět a mluvit s ním. V paměti jí zůstala ta překvapující podoba, která jí připomínala Johna.

Teď se chtěla Dolly věnovat jen svému úkolu a pustit se bez meškání clo příprav na expedici. Chtěla využít každé pomoci, každé obětavosti. Bude-li třeba, bude rozhazovat peníze a zvláštními odměnami povzbuzovat píli všech, kdo spojil své úsilí s jejím ke splnění úkolu nejvyššího.

Bylo rozhodnuto, že materiální i personální část expedice nebude shromážděna v Adelaide, nýbrž na konečné stanici železnice, která vede na sever k Eyrovu jezeru. Pět stupňů zdolaných touto železnicí znamená získat čas a vyhnout se námaze. V okresech pokrytých horami Flinders Range najmou si dostatek povozů a zvířat nezbytných k takové expedici, jednak koní pro ozbrojený doprovod, jednak volů k dopravě potravin a tábornických potřeb. V nekonečných pouštích a na písčných pláních bez vegetace a téměř bez vody bude nutno zajistit všechny potřeby karavany, v níž bude na čtyřicet lidí, jednak pomocníků, jednak mužů určených zajišťovat bezpečnost ostatních.

Cleny karavany chtěla Dolly najmout až v Adelaide. Našla tam stálou a účinnou pomoc guvernéra, který se jí dal plně k dispozici. S jeho pomocí bylo vyzbrojeno třicet jezdců, jednak domorodců, jednak evropských kolonistů. Ti přijali nabídku

paní Branicanové. která jim zajistila vysoký plat po celou dobu výpravy a zvláštní odměnu sto liber každému z nich, jakmile výprava skončí, ať už s výsledkem jakýmkoli. Měl jim velet bývalý důstojník provinční policie Tom Marix, silný a rozhodný chlapík, starý čtyřicet let, za něhož se guvernér zaručil. Tom Marix si vybral pečlivě své muže z těch nejsilnějších a nejspolehlivějších, kteří se mu ve velkém počtu nabídli. Teď mohl počítat s obětavostí svého doprovodu, sestaveného za nejlepších podmínek.

Pomocná část výpravy byla sestavena péčí Zacha Frena. A ten pak rád říkal, že nebude jeho chybou, „nepůjdou-li lidé a zvířata za svým cílem“. Nad Tomem Marixem a Zachem Frenem stál skutečný vůdce karavany — vůdce nepopiratelný. Byla to paní Branicanová, duše expedice.

Po skončení příprav bylo stanoveno, že Zach Fren odjede nejpozději 30. srpna do stanice Fariny, kam za ním přijede paní Branicanová s členy expedice, jakmile její přítomnost v Adelaide nebude už nutná.

„Pane Frene,“ řekla lodnímu mistru, „odpovídáte za to, že naše výprava bude, připravena k odchodu koncem prvního zářijového týdne. Zaplat'te každý účet bez ohledu na výši částky! Potraviny za vámi pošleme odtud po železnici a vy je ve Farině naložíte na vozy. Nesmíme zapomenout na nic, co zajistí zdar výpravy.“

„Vše bude připraveno, paní Branicanová,“ odpověděl lodní mistr. „Až tam přijedete, budete moci dát už jen rozkaz k odchodu.“

Je pochopitelné, že Zach Fren měl v posledních dnech pobytu v Adelaide plné ruce práce. Pustil se námořnickým stylem do díla s takovou pílí, že 29. srpna si už mohl koupit jízdenku do Fariny Za dvanáct hodin po vystoupení z vlaku mohl už paní Branicanové telegrafovat, že podstatná část materiálu expedice je tam už shromážděna.

Taky Dolly za pomoci Torna Marixe splnila svůj úkol týka-

jící se ozbrojeného doprovodu, jeho vyzbrojení a oblečení. Koně byli přirozeně vybráni velmi pečlivě. Australská rasa mohla zajistit výtečná zvířata vzdorující únavě, zvyklá na tamní podnebí a nesmírně nenáročná. Pokud bude výprava postupovat lesy a pláněmi, nebude se musit o výživu zvířat starat. Trávy a vody je tam všude dost. Ale dál, v písečných pouštích, budou musit koně vystřídat velbloudi. Stane se tak na stanici Alice Springs. Od toho místa bude musit paní Branicanová se svými společníky bojovat proti překážkám, které činí každou výpravu do oblastí střední Austrálie tak nebezpečnou.

Činnost, kterou se teď ta energická žena zabývala, rozptýlila trochu její vzrušení z posledních událostí na parníku *Brisbane*. Bylo přehlušeno rozvinutým úsilím, které jí neponechalo jedinou volnou hodinu. Z iluzí, kterým její představitivost načas podlehla, zůstala jí jenom vzpomínka. Věděla teď, že její dítě odpočívá tam v dáli, v koutku hřbitova v San Diegu, že se tam bude moci na jeho hrobě vyplakat! Ale co ta plavčíkova podoba...? V duši se jí stále směšoval obraz Johnův s obrazem Godfreyho.

Od příjezdu parníku do Adelaide paní Branicanová už plavčíka nespatriřila. A nevěděla ani, zda se jí chlapec po jejím vylodění nesnažil najít. Rozhodně se zdálo, že Godfrey do hotelu na třídě krále Viléma nepřišel. A proč by to taky dělal? Po prvním setkání s ním se paní Branicanová ve své kajutě zamkla a víc ho už nevolala. Věděla ostatně, že *Brisbane* odplul do Melbourne, a až se bude vracet do Adelaide, ona tam už nebude.

Zatímco paní Branicanová urychlovala své přípravy, zabývala se jiná osoba velmi důkladně výpravou podobnou. Ubytovala se v hotelu na ulici Hindley, kde pokoje do vnitřního dvora chránily pod společnou střechou dva podivné představitelé árijské a žluté rasy, Angličana Jose Meritta a Číňana Gin Ghia.

Jestliže Anglosasův portrét podal i popis několika jeho charakteristických rysů, zvyků, podivného chování a zvláštního vyjadřování, sluší se poznat stejně i onoho syna Nebeské říše, čínského sluhu, který si ponechal tradiční oděv čínských krajů. Jmenoval se Gin Ghi a své jméno si plně zasloužil, protože znamená v čínštině“nedbalec“. A on byl vskutku nedbalec k pohledání, při práci stejně jako v nebezpečí. Pro splnění rozkazu byl líný udělat deset kroků a nebyl by jich udělal dvacet, aby unikl nebezpečí. Jos Meritt musil být člověk nadaný notnou dávkou trpělivosti, že si držel takového sluhu. Byla to, po pravdě řečeno, u něho jen věc zvyku, protože se svým sluhou cestoval už pět nebo šest let. Oba se setkali v San Františku, kde se to Číňany přímo hemží. Angličan si Gin Ghia najal jako sluhu na zkoušku“, jak říkal, ale zdálo se, že ta zkouška skončí až jejich konečným rozchodem. Nutno ještě dodat, že Gin Ghi se narodil v Hongkongu a hovořil anglicky jako rodák z Manchesteru.

Jose Meritta však sluha nijak nevydražďoval, protože náš Angličan měl povahu zcela flegmatickou. I když Gin Ghiovi vyhrožoval nejstrašnějšími mukami Nebeské říše, nedal mu nikdy ani pohlavek. Když mu sluha nějakou práci neudělal, udělal si ji sám. To situaci velmi zjednodušovalo. Možná že se blížila doba, kdy bude pán sloužit sluhovi. Číňan byl zřejmě nakloněn tomu věřit a byl přesvědčen, že to bude jen spravedlivé. Ale dříve než k takovému zvratu dojde, musil Gin Ghi následovat svého pána všude, kam toho podivína jeho vrtošivá fantazie zavedla. A v tom byl . Jos Meritt nesmlouvavý.

„Dobře...! Oh! Velmi dobře...!“ řekl toho večera Jos Meritt.“Jsou všechny přípravy hotovy?“

Není jasné, proč se na to ptal Gin Ghia, když musil vše udělat vlastníma rukama. Ale on se ptal prostě ze zásady.

„Desettisíckrát hotovy,“ odpověděl Číňan, který se nedokázal zbavit frazeologických obrátů, všemi Číňany tak

milovaných.

„A naše zavazadla?“

„Jsou připravena.“

„A naše zbraně?“

„V dokonalém stavu.“

„A naše zásoba potravin?“

„Odvezl jste ji, pane Meritte, sám na nádraží... Ale bylo třeba opatřovat potraviny, když budeme sami jednoho krásného dne snědeni?“

„Snědeni, Gin Ghie? Dobře...! Oh! Velmi dobře...! Ty si tedy myslíš, že budeš sněden?“

„Dříve nebo později se to určitě stane. Vždyť chybělo málo a mohli jsme své cestování skončit v břiše lidožroutů...hlavně já!“

„Ty, Gin Ghie?“

„Ano, a to z jednoduchého důvodu. Jsem totiž tlustší než vy. A ti chlapi mi dají jistě přednost.“

„Přednost? Dobře...! Oh! Velmi dobře...!“

„A australští domorodci mají obzvláštní zálibu ve žlutém mase Číňanů, které je mnohem jemnější, protože se živíme rýží a zeleninou.“

„Proto jsem ti taky doporučoval kouření, Gin Ghie,“ odpověděl flegmaticky Jos Meritt. „Víš přece, že lidožrouti nemají rádi maso kuřáků.“

A syn nebes taky poctivě kouřil, aby se stal co možno nejnepoživatelnějším.

Byla však pravda, že se pán a sluha už vystavili nebezpečí figurovat na hostině lidožroutů nikoli jako hosté? Ano. Na jedné části australského pobřeží byli by málem zakončili svou dobrodružnou existenci tímto způsobem. Před deseti měsíci se octli v Queenslandu západně od Rockhamptonu, několik set mil od Brisbane, kde je jejich putování zavedlo mezi nejdivočejší domorodce. Tam je lidožroutství docela běžné. Gin Ghi a Jos Meritt upadli do rukou těch černochů, a nebýt

zásahu policie, byli by zahynuli. Byli však včas vysvobozeni, takže se mohli vrátit do Queenslandu a odtud do Sydney a parníkem do Adelaide. To však Angličana nijak neodradilo od úmyslu vystavit sebe i sluhu novému nebezpečí, protože podle Gin“ Ghiových slov se chystali navštívit střední Austrálii.

„A to všechno kvůli klobouku!“ zlobil se Číňan.“Ay ay! Ay ya! Když na to pomyslím, řinou se mi z očí slzy“ jako kapky deště na žluté chryzantémy.“

„Kdy konečně přestaneš s těmi přirovnáními, Gin Ghie?“ zamračil se Jos Meritt.

„Vždyť i když ten klobouk někdy najdete, pane Meritte, bude z něho jen pouhý cár...“

„Tak dost. Gin Ghie! Už je toho moc! Zakazuji ti vyjadřovat se tak o tom klobouku i o jakémkoli jiném! Rozuměl jsi mi? Dobře...! Oh! Velmi dobře...! Bude-li se to opakovat, vyplatím ti čtyřicet až padesát ran rákoskou na holá chodidla!“

„Tady nejsme v Číně!“ namítl Gin Ghi.

„Tak ti nedám jíst.“

Po poslední výhrůžce Gin Ghi se uctivě a poslušně podřídil.

O jaký klobouk však šlo? Proč Jos Meritt trávil život honbou za nějakým kloboukem?

Ten podivín pocházel — jak už víme — z Liverpoolu a byl jedním z těch neškodných maniaků, s jakými se nesetkáváme jen ve Velké Británii, ale i na březích Loiry, Labe, Dunaje nebo Šeldy a v krajích zavlažovaných Temží, Clydem a Tweedem. Jos Meritt byl velmi bohatý a velmi známý v Lancasteru i v sousedních hrabstvích pro svou sběratelskou vášeň. Nesbíral však obrazy, knihy, umělecké předměty nebo drobné ozdůbky, které by namáhavě sháněl a draze platil. To ne! Sbíral klobouky! Měl celé muzeum historických mistrovských děl, muzeum pánských i dámských klobouků, cylindrů, čepic, čapek, klaků, baretů, turbanů, fezů, čák, miter, přílb atd. atd. Bylo jich několik set více nebo méně rozdrbaných, potrhaných, bez dýnek i bez střech. Lze-li mu věřit, měl i vzácné historické

kusy, jako Patroklovu přilbu, sebranou ve chvíli, kdy byl tento hrdina zabit před Trójou Hektorem; dále baret aténského vojévůdce Themistokla z bitvy u Salaminy; Césarův klobouk odnesený větrem při přechodu přes Rubikon: čepec, který měla Lucrezia Borgia při všech svých svatbách; Tamerlanův klobouk z doby, kdy slavný válečník překračoval Sind: klobouk Čingischánův z tažení, při němž velký dobyvatel zničil Bucharu a Samarkand; korunovační čepec královny Alžběty a čepec Marie Stuartovny ze dne, kdy unikla ze zámku Lockleven: čepec Kateřiny II. z doby její korunovace v Moskvě; klobouk Petra Velikého, který nosil jako dělník v saardamských loděnicích; Marlboroughovu přilbu z bitvy u Ramilliesu a přilbu dánského krále Olause, zabitého u Sticklestadu; čepici Gesslera, který odmítl pozdravit Viléma Telia, cylindr Williama Pitta, když se stal v třiaadvaceti letech ministrem; dvourohý klobouk Napoleona z bitvy u Wagramu — a stovky dalších kuriozit. Nejvíc však Meritta mrzelo, že nemá čapku starého Noema ze dne, kdy se jeho archa zastavila na vrcholu Araratu, a Abrahamovu čepici, kterou měl biblický patriarcha na hlavě, když se chystal obětovat Izáka. Ale Jos Meritt nezoufal a věřil, že jednou i tyhle vzácnosti sežene. Co se týče pokrývek hlavy Adama a Evy z doby, kdy byli vyhnáni z ráje, ty vůbec nesháněl, protože hodnověrní historikové tvrdili, že první muž a první žena měli ve zvyku chodit prostovlasí.

Ze stručného výčtu těchto kuriozit je vidět, jak dětinskými zájmy byl naplněn život tohoto podivína. Byl pevně přesvědčen o pravosti svých nálezů. Často musil projíždět řadou zemí, navštěvovat města i vesnice, prohledávat krámy i krámky a dotazovat se u překupníků a vetešníků jen proto, by po měsících hledání získal bledý cár, koupený za stejnou váhu zlata! Dokázal prohledat celý svět, aby mohl vložit ruku na nějaký těžko sehnatelný předmět. A právě teď, když prohledal všechny evropské, africké, asijské a tichomořské skladby, buď

sám. nebo prostřednictvím svých agentů, jednatelů a zástupců, chystal se osobně prohledat až do posledního koutku celou australskou pevninu!

Měl k tomu důvod, který by asi lidé nepokládali za dostačující, ale který on bral nesmírně vážně. Dověděl se totiž, že australští kočovníci nosí rádi pánské i dámské klobouky. Lze si představit, jaké to jsou asi hučky! Věděl taky, že celé náklady starých klobouků jsou dováženy do australských přístavů, a vyvodil si z toho, že by tam mohl něco vhodného najít.

Jos Meritt byl totiž posedlý utkvělou myšlenkou, která mohla z polovičního blázna udělat blázna celého. Chtěl tentokrát získat klobouk, který by dělal jeho sbírce největší čest.

Co to bylo za zázrak? V které staré nebo moderní továrně byl vyroben? Na které královské, šlechtické, měšťanské nebo selské hlavě seděl a za jakých okolností? Tohle tajemství Jos Meritt nikdy nikomu neprozradil. Buď jak buď, podle jistých údajů sledoval stopu s úporností Čingašgúka nebo Bystré lišky z Cooperova Posledního Mohykána a nakonec došel k přesvědčení, že onen klobouk po dlouhém putování skončil svou kariéru na hlavě nějakého náčelníka australského kmene. Kdyby se mu jej podařilo najít, zaplatil by Jos Meritt vše, co by majitel požadoval. To by byla cenná trofej výpravy, která už Meritta jednou zavedla na severovýchod této pevniny. Ale když neměl na první výpravě úspěch, chystal se teď čelit vážným nebezpečím ve střední Austrálii. Proto se měl Gin Ghi znovu vystavit hrozbě, že skončí v zubech lidožroutů...a jakých lidožroutů!

„Zítرا ráno odjedeme rychlíkem z Adelaide,“ řekl Jos Meritt.

„Při druhém bdění?“ zeptal se Gin Ghi.

„Chceš-li, tedy při druhém bdění. Hleď, aby bylo k odjezdu vše připraveno!“

„Zařídím všechno co nejlíp, pane. Dovoluji si jen upozornit,

že nemám deset tisíc rukou jako bohyně Guan-in!“

„Nevím, zda má bohyně Guan-in deset tisíc rukou,“ odpověděl Jos Meritt. „Vím však, že ty máš dvě a žádám tě proto, abys jich použil v mých službách.“

„Dříve než mě lidožrouti snědí!“

„Dobře...! Oh! Velmi dobře...!“

A Gin Ghi nepoužil svých rukou o nic víc než jindy, spoléhaje se i v této práci spíš na svého pána. A tak nazítří oba podivíni opustili Adelaide a rychlík je unášel plnou parou do neznámých končin, kde Jos Meritt doufal najít klobouk, který v jeho sbírce dosud chyběl.

IV. VLAK Z ADELAIDE

O několik dní později opustila hlavní město Jižní Austrálie i paní Branicanová. Tom Marix právě doplnil stav svého doprovodu složeného z patnácti bělochů, členů místní policie, a z patnácti domorodců, kteří už sloužili v guvernérově koloniální službě. Tento doprovod byl určen k ochraně výpravy před kočovníky, a nikoli k útokům na Indase. A nesmíme taky zapomínat, co řekl Harry Felton. Šlo spíš o osvobození kapitána Branicana pomocí výkupného než o jeho násilné vyrvání z rukou domorodců, kteří ho drželi jako vězně.

Potravin pro čtyřicet lidí na jeden rok naplnily dva vagóny, které měly být složeny ve Farině. Zach Fren měl každodenním dopisem oznamovat Dolly, co zařídil. Voli a koně, koupení pečící lodního mistra, byli naloženi spolu s lidmi, kteří měli sloužit jako vodiči a kočí. Na nádraží složené káry byly připraveny k nakládání potravin, balíků šatstva, nástrojů, střeliva, stanů — prostě všeho, co tvořilo materiál výpravy. Za dva dny po příjezdu paní Branicanové bude se moci výprava vydat na cestu.

Paní Branicanová určila svůj odjezd z Adelaide na den 9 září. Při posledním jednání ji guvernér upozornil na všechna nebezpečí, kterým bude muset čelit.

„Já vím, pane guvernére,“ odpověděla paní Branicanová, „a jsem připravena na vše. Už od vyplutí ze San Diega jsem studovala vše o Austrálii a stále znovu a znovu jsem četla zprávy cestovatelů, kteří ji navštívili.“

„Ti se však omezili jen na kraje, kterými vede transkontinentální telegrafní linka. Ale vy, paní Branicanová, odcházíte mezi kočovné kmeny a musíte se od telegrafní linky odchýlit. Odvažujete se do severozápadní části pevniny až k Tasmanově zemi...“

„Půjdu tam, kam budu muset jít, pane guvernére,“ pokračovala paní Branicanová. „To, co udělali mí předchůdci,

udělali v zájmu civilizace, vědy a obchodu. Já to však dělám proto, abych vysvobodila svého manžela, posledního z trosečníků *Franklina*. Od jeho zmizení jsem proti mínění všech lidí tvrdila, že není mrtev; a měla jsem pravdu. Šest měsíců — a bude-li to nutné, třeba celý rok — budu procházet těmi oblastmi s pevným přesvědčením, že Johna najdu a že budu mít znovu pravdu. Počítám s oddaností svých společníků, pane guvernére. Naším heslem bude: Nikdy zpět!“

Paní Branicanová se pak s guvernérem rozloučila s poděkováním za pomoc, kterou jí poskytoval od jejího příjezdu do Adelaide. Toho večera — 9. září — z Adelaide odjela.

vlak byl složen ze šesti vozů včetně dvou vagónů zavazadlových. Paní Branicanová se usadila - ve zvláštním oddělení se svou služkou. Byla to angloaustralská míšenka jménem Harrietta. Tom Marix a lidé z jeho čety zaujali místa v dalších odděleních. Vlak se zastavoval jen k doplňování vody a paliva. Šlo jen o krátké zastávky na hlavních stanicích. Doba jízdy se tím o polovinu zkrátila.

Od Adelaide zamířil vlak ke Gawleru napříč stejnojmenným okresem. Vpravo od trati se tyčilo několik zalesněných pahorků.

Tato část Austrálie je velmi členitá. Ale několik stupňů odtud bude už vlak sledovat neměnné přímý směr, charakteristický pro všechny moderní železnice.

Nazítí za východu slunce minul vlak pohoří Flinders Range. Paní Branicanová si z okna vagónu prohlížela kraj pro ni tak nový. Tohle tedy byla ta Austrálie, které se právem říká“země paradoxů“! Tam žijí nejpodivnější zvířata! Bludnou svou existenci tam vedou divoké kmeny, navštěvující střední a západní australské oblasti. Tam chtěla výprava hledat stopy po kapitánu Branicanovi. Čím se však bude řídit, až se octne mimo města a osady, až bude odkázána jen na nejasné informace Harryho Feltona?

O tom se taky hovořilo u paní Branicanové. Je možné, že

by byl kapitán Branican během devítiletého zajetí u australských kočovníků nenašel ani jedinou příležitost k útěku? Na tuto připomínku měla paní Branicanová jen jednu odpověď. Podle výpovědi Harryho Feltona se oběma zajatcům naskytla za tu dlouhou dobu příležitost k útěku jen jednou, ale té nemohl John využít. A co se týče pravdivého nebo nepravdivého tvrzení, že domorodci nemají ve zvyku šetřit životy svých zajatců, to bylo prověřeno na těch, kdo přežili ztroskotání *Franklina*; a Harry Felton byl toho důkazem.

Vlak ujížděl plnou rychlostí, aniž se na menších stanicích zastavoval. Bylo značné horko. Tak dojela paní Branicanová ve tři hodiny odpoledne do stanice Fariny.

Tam trať končila, ale australští inženýři se už chystali protáhnout ji podle telegrafní linky až do střední Austrálie.

Když paní Branicanová vystupovala z vagonu, byl už na nádraží Zach Fren se všemi svými lidmi. Přivítali ji s projevy sympatie a s uctívou srdečností. Statečný lodní mistr byl do hloubi duše dojat. Dvanáct dní, dvanáct dlouhých dní neviděl ženu kapitána Branicana. To se mu od příplutí *Naděje* do San Diega dosud nestalo. Dolly byla šťastna, že se zas shledává se svými společníky a s přítelem Zachem Frenem, jehož oddaností si byla jista. Usmála se a podala mu ruku — ona, která se už skoro zapomněla smát.

Stanice Farina byla nově postavena. Ani na nejnovějších mapách nebyla ještě zakreslena. Byl to zárodek jednoho z měst, která anglické nebo americké železnice“vytvářejí“, cestou tak, jako stromy plodí své ovoce. Tak tomu bylo i ve Farině, zatím konečné stanici adelaidské železnice.

Paní Branicanová se neměla ve stanici zdržovat. Zach Fren se projevil stejně chytře jako pilně. Materiál výpravy, shromážděný jeho péčí, skládal se ze čtyř vozů tažených voly a řízených najatými vodiči. Dále tam byly dvě bryčky, každá s párem dobrých koní a s kočím pověřeným jejich řízením. Na vozech byly naloženy věci předem už odeslané z Adelaide.

Jakmile bude vyložen materiál z vlaku, bude moci výprava vyrazit.

Paní Branicanová ještě téhož dne všechen materiál podrobně prohlédla. A Tom Marix schválil všechna opatření, která Zach Fren udělal.

Tak mohli bez obtíží dosáhnout až hranice oblasti, kde ještě roste tráva, nezbytná k výživě volů a koní, a kde je především voda, jen spoře pramenící v centrálních pouštích.

„Paní Branicanová,“ řekl Tom Marix, „pokud budeme sledovat telegrafní linku, bude nám země poskytovat obživu a naše zvířata nebudou příliš trpět. Ale potom, až se naše karavana pustí k západu, budeme musit koně a voly nahradit jízdními a nákladními velbloudy. Jedině tato zvířata mohou čelit strádání oněch krajů a spokojit se se studnami, často několik dní cesty vzdálenými.“

„To vím, pane Marixi,“ odpověděla Dolly. „A využiji vašich zkušeností. Jakmile dorazíme do stanice Alice Springs, kam se chci dostat co nejrychleji, sestavíme karavana.“

„Velbloudáři se skupinou velbloudů odešli před čtyřmi dny,“ dodal Zach Fren, „a čekají tam na nás.“

Podle pečlivě sestaveného plánu měla být první část cesty, dlouhá tři sta padesát mil, vykonána s koňmi, s voly, s povozy a s bryčkami. Z třicetičlenného doprovodu mělo patnáct bělochů jet na koních. A protože v hustých lesích a ve velmi členitém terénu nemohly být denní etapy příliš dlouhé, měli černoši sledovat cestu karavany pěšky. Až bude ve stanici Alice Springs sestavena karavana z velbloudů, budou tato zvířata přidělena bělochům, kteří budou prohledávat kraj, opatřovat informace o kočovných kmenech a vyhledávat studny rozseté po povrchu pouští.

Nutno ještě připomenout, že cesty napříč Austrálií se neprovádějí jinak od té doby, co byli do pátého dílu světa s takovou výhodou přivedeni velbloudi. Dřívější cestovatelé nemusili být rozhodně vystaveni tak tvrdým zkouškám, kdyby byli měli k dispozici tyto užitečné pomocníky.

Při hovoru o odvážných objevitelích, kteří neváhali čelit tolika nebezpečím a všem možným útrapám, připomněl Zach Fren:

„A víte, paní Branicanová, že nás do stanice Alice Springs

někdo už předešel?“ „Předešel, pane Frene?“

„Ano, paní Branicanová. Vzpomínáte si na toho Angličana s čínským sluhou, který s námi plul na palubě parníku *Brisbane* z Melbourne do Adelaide?“

„Vzpomínám, pane Frene. Ale vždyť vystupovali v Adelaide! Copak tam nezůstali?“

„Nezůstali. Před třemi dny přijel Jos Meritt — tak se totiž ten chlapík jmenuje — vlakem do stanice Fariny. Vypτάval se mě na podrobnosti o naší výpravě a o směru, kterým se budeme ubírat. Na mé informace odpověděl jen slovy: »Dobře...! Oh! Velmi dobře...!« Ale jeho Číňan to vyjádřil slovy: »Špatně...! Oh! Velmi špatně...!« A druhého dne hned ráno opustili oba stanici a zamířili k severu.“

„A jak cestují?“ zeptala se Dolly.

„Jedou na koních. Ale jakmile se dostanou na stanici Alice Springs, vymění — podle jejich slov — svůj parní člun za plachetnici, což my uděláme taky.“

„Je ten Angličan cestovatel?“

„Nevypadá na to. Připadá mi spíš jako podivínský větroplach.“

„A neříkal, proč se odvažuje do australských pustin?“ „O tom se nezmínil ani slovem. Ale protože jede jen se svým čínským sluhou, nemyslím, že se hodlá vystavovat nějakým nebezpečným setkáním v neobydlených provinciích. Nu, přejme mu šťastnou cestu! Možná že se s ním na stanici Alice Springs sejdeme.“

Druhého dne, 11. prosince v pět hodin odpoledne, byly všechny přípravy skončeny. Vozy byly naloženy dostatečně velkými zásobami nezbytnými na cestu tak dlouhou. Byly to masové a zeleninové konzervy nejlepších amerických značek, mouka, čaj, cukr a sůl, nemluvě o lécích v cestovní lékárně. Zásoba whisky, džinu a pálenky naplnila několik soudků, které budou později přeloženy na velbloudy. Mezi zásobami bylo i pozoruhodné množství tabáku — množství tím nezbytnější, že

mělo sloužit nejen k osobní potřebě, ale i k placení domorodcům, u nichž je tabák běžnou mincí. Za tabák a za kořalku lze si koupit v Západní Austrálii celé kmeny. Velká zásoba tabáku, několik balíčků potišťeného plátna a četné hračky byly určeny jako výkupné za kapitána Branicana.

Na vozech tažených voly našel své místo všechnen tábornický materiál. Zbývalo jenom dát rozkaz k odchodu.

Netrpělivá paní Branicanová chtěla už vyrazit, a proto určila odjezd na příští den ráno. Bylo rozhodnuto, že karavana opustí stanici Farinu hned za svítání a vyrazí přímo na sever podle telegrafního vedení. Poháněči volů, kočí od koní, lidé z ozbrojeného doprovodu, dohromady čtyřicet lidí, byli podřízeni Zachu Frenovi a Tomu Marixovi. Všichni byli upozorněni, že musí být za svítání připraveni.

Toho večera v devět hodin se vrátila paní Branicanová s Harrietou a se Zachem Frenem do domu u nádraží, kde byla ubytována. Když byl dům zavřen, chystaly se obě ženy odejít do svých pokojů, ale v té chvíli zvenčí někdo zlehka zaklepal.

Zach Fren se vrátil ke dveřím, otevřel je a nemohl se ubránit výkřiku překvapení.

Před ním stál s balíčkem v podpaží a s čapkou v ruce plavčík z parníku *Brisbane*.

Zdálo se, že paní Branicanová uhodla, kdo to přišel. Jak to vysvětlit? Ač se sama s chlapcem už nechtěla setkat, vytušila snad, že se o setkání bude pokoušet on? Buď jak buď, ještě než chlapce spatřila, vyklouzlo jí z úst:

„Godfrey!“

Godfrey před půlhodinou přijel vlakem z Adelaide.

Několik dní před odplutím parníku *Brisbane* požádal kapitána o vyrovnání mzdy a parník opustil. Když byl na pevnině, nepokoušel se navštívit paní Branicanovou v jejím hotelu na třídě krále Viléma. Neustále ji však sledoval, sám neviděn; ale nesnažil se s ní mluvit. Věděl však dobře, že Zach Fren odjel na stanici Farinu, aby tam zorganizoval výpravu do vnitrozemí.

A jakmile se dověděl, že paní Branicanová z Adelaide odjela, rozhodl se jet za ní.

Co vlastně Godfrey chtěl a co svým chováním sledoval?

To, co chtěl, měla se Dolly brzy dovědět.

„To jsi ty, chlapče? Ty, Godfrey?“ zvolala a vztáhla k němu ruce. „Co tu chceš?“

„Co chci?“ odpověděl Godfrey. „Chci jít s vámi, paní Branicanová, tam, kam půjdete vy, a nikdy se už od vás neodloučit! Chci s vámi hledat kapitána Branicana, najít ho, odvézt ho do San Diega a vrátit ho jeho přátelům...jeho vlasti;..“

Dolly se už nedokázala ovládat. Ten chlapec při své podobě byl celý John! Její milovaný John, kterého jí stále připomínal.

Godfrey poklekl a se vztaženýma rukama zaprosil: „Vezměte mě s sebou, paní Branicanová! Vezměte mě s sebou!“

„ Pojd', chlapče, pojd'!“ zvolala Dolly a přitiskla hocha k srdci.

V. NAPŘÍČ JIŽNÍ AUSTRÁLIÍ

Karavana vyrazila 12. září hned za prvního svítání.

Skoda že paní Branicanová nemohla podniknout sypu výpravu o pět šest měsíců dřív. Během zimy by byly nesnáze cesty mnohem snesitelnější. Chladna, při níž sloupec teploměru klesá až na nulu, jsou rozhodně příjemnější než vedra, zdvihající rtuť až na čtyřicet stupňů ve stínu. V květnu taky dochází k prudkým deštům, potoky se rozvodňují a studny naplňují. Cestovatelé nemusí celé dny hledat pod žhavým nebem trochu poloslané vody. Australská poušť není tak velkodušná jako Sahara, která má výhodu četných oáz. V Austrálii je to skutečně “země žízně”.

Ale paní Branicanová si nemohla volit ani dobu, ani místo. Vyjela na cestu, protože musila vyjet. A bude čelit strašnému podnebí, protože mu musí čelit. Musila bez odkladu najít kapitána Branicana a vyrvat ho z rukou domorodců, i kdyby měla při tom podlehnout tak, jako podlehl Harry Felton. Je ovšem pravda, že útrapy, které ten nešťastník musel snášet, nebude snášet tato výprava, organizovaná tak, aby přemohla všechny nesnáze — pokud to bude morálně a materiálně možné.

Známe už složení té karavany, skládající se od Godfreyho příchodu z jedenačtyřiceti osob. Bylo stanoveno i přesné pořadí na pochodu k severu napříč lesními porosty a podél vodních toků, kde se v cestu nestavěly žádné vážné překážky.

V čele kráčelo patnáct Australců v kalhotách a v kabátech z pruhovaného plátna, se slaměnými klobouky. Byli jako obvykle bosí. Každý z -nich měl pušku, revolver a za pasem krabici nábojů. Tvořili předvoj pod velením bělocha ve funkci přední hlídky.

Za nimi jela paní Branicanová v bryčce tažené dvěma koňmi a řízené domorodým kočím. Plachta nad lehkým povozem se dala natáhnout jako ochrana před deštěm a bouří.

V druhé bryčce jeli Zach Fren a Godfrey. Ač byl lodní mistr plavčickým příchodem rozmrzen, brzy se s chlapcem úzce spřátelil, když viděl jeho náklonnost k paní Branicanové.

Pak následovaly čtyři vozy tažené voly a řízené čtyřmi poháněči. Rychlost karavany se měla řídit krokem těchto zvířat, která byla do Austrálie přivezena teprve nedávno a stala se ihned velmi vydatnými pomocníky v dopravě i v zemědělství. Po stranách a vzadu jeli ve skupinách mužové Toma Marixe.

Za takových podmínek mohla karavana urazit po dost nerovné půdě, často napříč hustými lesy, kde se budou vozy pohybovat velmi pomalu, dvanáct až třináct mil denně. Každý večer měl zařídit přenocování Tom Marix, který se v tom vyznal. Po nočním odpočinku se zvířata i lidé vydají zas na další cestu.

Cesta z Fariny do stanice Alice Springs byla asi sedm set kilometrů dlouhá, bez vážnějších nebezpečí a bez větších obtíží. Mohla být zdolána asi ve třinácti dnech. Na stanici, kde měla být karavana přeorganizována pro pochod pouští, dostanou se tedy v první třetině října.

Po odchodu z Fariny mohla karavana v délce několika mil využít práci na prodloužení trati. Pustila se na západ k horám Williouran Range směrem naznačeným kůly telegrafního vedení.

Cestou se paní Branicanová zeptala Toma Marixe.

„Je tahle linka chráněna nějakými strážnými?“

„Strážnými ne, ale oddílem černé policie, jak tady říkáme.“

„A nezajíždí ta policie i do centrálních a západních provincií?“

„Nikdy — nebo aspoň velmi zřídka, pani Branicanová. Mají dost práce s pronásledováním zločinců, lupičů, zlodějů a jiných výtečníků v obydlených oblastech!“

„Ale proč nikomu nenapadlo vyslat tu černou policii po stopách Indasů, když se roznesla zpráva o tom, že kapitán

Branican je jejich zajatcem? A ještě k tomu už patnáct let?“

„Zapomínáte, paní Branicanová, že jsme se to dověděli stejně jako vy až od Harryho Feltona před několika týdny.“

„To je pravda,“ řekla Dolly. „Před několika týdny!“

„A já ostatně vím,“ pokračoval Tom Marix, „že černá

policie dostala rozkaz prohledat oblasti Tasmanovy země a že tam už byl vyslán silný oddíl. Já se však bojím...“

Tom Marix se zarazil, ale paní Branicanová si jeho váhání nepovšimla.

Tom Marix byl sice rozhodnut splnit do puntíku úkol, k němuž se zavázal, ale nutno říci, že výsledek této výpravy pokládal za velmi pochybný. Ale přesto byl rozhodnut svůj úkol splnit.

Dne 15. září večer minula karavana pahorky Deroy a utábořila se ve vesnici Boorloo. Na severu viděli vrchol hory Mount Attraction, za níž se už táhne poušť.

V Boorloo se telegrafní linka lomí pravým úhlem k západu. Dvanáct mil odtud překračuje řeku Cabannu, což je pro telegrafní vedení, tažené z kůlu na kůl, snadná věc, ale horší to je pro skupinu jezdců a pěších. Karavana musila hledat vhodný brod. Mladý plavčík však nechtěl nechat zásluhu o nález jiným. Vrhł se odvážně do prudké řeky a našel rychle mělčími, která umožnila bryčkám a Vozům přepravu na levý břeh, aniž se smočily nápravy kol-

Dne 17. září se karavana utábořila u posledních výběžků hory North West, která se tyčila asi dvanáct mil jižněji.

Dne 18. září večer zřídil Tom Marix tábor na jižním Cípu Eyrova jezera. Od jezerního cípu do stanice Emerald Springs, kam karavana dorazila 20. září večer, vedla ji cesia asi sedmnáct mil dlouhá napříč krajem pokrytým nádhernými lesy se stromy na dvě stě stop vysokými.

Ač byla Dolly zvyklá na divy kalifornských lesů, především na gigantické sekvoje, byla by musila obdivovat -tuto úžasnou vegetaci, kdyby ji nebyly myšlenky neustále zaváděly na sever a na západ doprostřed pouštních oblastí, kde písečné přesypy vyživí sotva několik ubohých křovisek. Neviděla teď obří jehličnany, z nichž nejpozoruhodnější nacházíme právě v Austrálii, neviděla úžasné blahovičnický se zarosenými listy, pokrývající lehce zvlněný terén.

A co bylo zvláštní: pod těmito stromy nebyl žádný podrost. Půda, na níž rostou, není pokryta ani ostružiním a bodláčím a nejnižší větve stromů jsou až ve výši dvanácti patnácti stop nad kořeny. Dole je jenom zlatožlutá, nikdy neschnoucí tráva. Mladé výhony vyžírají zvířata a křoviska vypalují zálesáci. Po pravdě řečeno, není třeba razit si těmito rozlehlými lesy cestu tak, jako je nutné razit si ji v afrických pralesích, kterými lze procházet šest měsíců, aniž se došlo jejich konce. Tam je pochod nesmírně obtížný. Tady vozy i bryčky projížděly lehce mezi řídké rostoucími stromy a pod širokými korunami.

Nadto Tom Marix tento kraj dobře znal, protože jako velitel adelaidské policie tudy několikrát procházel. Paní Branicanová nemohla mít vůdce jistějšího a oddanějšího.

Tom Marix však získal navíc mladého, aktivního a rozhodného pomocníka v mladém plavčíkovi, který nesmírně přilnul k paní Branicanové a teď Torna udivoval zápalem v jeho čtrnácti letech až neuvěřitelným. Godfrey prohlašoval, že bude-li třeba, pustí se do vnitrozemí sám. Kdyby narazili na nějakou stopu kapitána Branicana, bylo by nesnadné, ne-li nemožné, udržet Godfreyho v řadě. Jeho nadšení, s jakým o kapitánovi hovořil, s jakou studoval mapy střední Austrálie a dělal si při každé zastávce poznámky, místo aby si po dlouhé a únavné cestě odpočinul, to vše svědčilo o nesmírném zápalu mladé duše, o zápalu, jaký nic nemohlo uhasit. Godfrey, na svůj věk velmi zdatný a tvrdým námořnickým životem otužilý, byl stále v čele karavany a vzdaloval se od ní. Na svém místě zůstával jen na příkaz samotné Dolly. Ani Zach Fren, ani Tom Marix, které měl Godfrey upřímně rád, nezvládli ho tak jako ona pouhým pohledem. Dolly v chlapcově přítomnosti podléhala svým instinktivním citům a k fyzickému i duševnímu Johnovu obrazu pociťovala lásku vskutku mateřskou. I když Godfrey nebyl její syn podle zákonů přírodních, mohl být jejím synem aspoň podle zákonů adoptivních. Godfrey ji už neměl nikdy opustit. A John by jistě pojal k tomu chlapci stejnou

náklonnost jako ona.

Jednoho dne, když se chlapec vzdálil na několik mil od karavany, řekla mu:

„Chlapče, teď mi slíbíš, že se už nikdy bez mého svolení nevzdálíš! Když tě vidím odcházet, jsem až do tvého návratu neklidná. Necháváš nás tu po celé hodiny beze zpráv o sobě!“

„Paní Branicanová,“ odpověděl plavčík, „musím přece shánět informace... Dověděl jsem se, že u Warmerova potoka táboří nějaký kmen kočovníků... Chtěl jsem vidět jejich náčelníka... a zeptat se ho...“ „A co ti řekl?“ otázala se Dolly.

„Slyšel prý hovořit o nějakém bělochu, který přišel od západu a míří ke queenslandským okresům.“ „A co to bylo za muže?“

„Nakonec jsem pochopil, že šlo o Harryho Feltona, a ne o kapitána Branicana. Ale my kapitána najdeme... Ano! Najdeme ho! Ach paní Branicanová, mám ho rád stejně jako vy, která jste pro mne matkou!“

„Matkou!“ šeptala si paní Branicanová.

„Vás však znám, kdežto kapitána Branicana jsem nikdy neviděl...! A bez té fotografie, kterou jste mi dala a kterou nosím stále při sobě..., s kterou hovořím... a která jako by mi odpovídala...“

„Však ho jednoho dne poznáš, chlapče,“ řekla Dolly. „A on tě bude mít rád stejně jako já.“

Dne 24. září po táboření u Strangway Springs za Warmerovým potokem zastavila se karavana -u William Springs, dvaadvacet mil severně od stanice Emeraldu. Už podle častého jména „spring“, což znamená pramen, je vidět, že je v tomto kraji dost hustá vodní síť. Ale teď už byla pokročilá letní doba a při překračování vodních toků nebylo nijak obtížné najít brod.

Ale mohutné lesní porosty zatím nijak neustupovaly. Vesnic už bylo pořádku, ale na zemědělské usedlosti přicházela karavana při každé etapě. Všude bylo plno králíků, které lovci

karavany stříleli stejně jako koroptve a kachny, což Tomu Marixovi umožnilo šetřit zásoby výpravy. Všechnu zvěřinu si vždy večer opékali nad ohněm. Častokrát si vyhrabávali vejce leguánů, která jsou chutnější než leguáni sami, kterými se živili černí členové doprovodu.

Potoky jim zase poskytovaly množství ryb.

Dne 29. září ráno opustila výprava stanici Umbum a pronikla do hornatého kraje, pro pěší cestující velmi obtížného. Po osmačtyřiceti hodinách dorazila do stanice The Peak, vybudované pro potřebu telegrafní linky.

Za touto stanicí čekala na karavanu v délce asi šedesáti mil předzvěst útrap, jaké jim chystaly australské pouště. Výprava musila putovat pustým krajem až k řece Macumba a od ní stejně pustým krajem až do stanice Charlottě Waters.

S domorodci se výprava dosud neseťkala. Kočovní kmeny táboří totiž severně a východně od telegrafního vedení.

Při cestě tímto stále pustším krajem musil se Tom Marix spoléhat na zvláštní pud volů zapražených k vozům. Tento pud se u zvířat vyvinul až po jejich příchodu do Austrálie a umožňuje jim zamířit přímo k potoku, kde mohou uhasit žízeň.

Tak ráno 5. října se volí u čelního vozu náhle zastavili. Ostatní přípreže je ihned napodobily. Poháněči je marně pobízeli svými biči. Nedokázali je přinutit ani k jedinému kroku.

Jakmile se to Tom Marix dověděl, odjel k bryčce paní Branicanové.

„Vím, co to znamená, paní Branicanová,“ řekl. „I když jsme se s domorodci dosud neseťkali, přecházíme teď stezku, po které obvykle táhnou. A protože naši volí jejich stopu vycítili, nechtějí jít dál.“

„A z čeho ten jejich odpor pramení?“

„Přesné důvody neznáme,“ odpověděl Tom Marix, „ale fakt sám se tím neodstraní. Já si myslím, že domorodci neházeli s prvními přivezenými voly velmi krutě a že vzpomínka na to

zacházení se teď v těch zvířatech dech z generace na generaci.“

Ať už byla, nebo nebyla příčina zdráhání zvířat v tom, co uvedl velitel doprovodu, nebylo možné přimět voly k další cestě. Musili je vypráhnout, obrátit je ocasem napřed a bičem i bodcem je přinutit ke dvaceti krokům pozpátku. Tak překročili stezku poznamenanou přechodem domorodců, a když byli opět zapraženi pod jhem k vozům, pokračovaly povozy v další cestě.

Když karavana dosáhla břehů řeky Macumby, mohli se všichni občerstvit. Je sice pravda, že stav vody byl stoupajícími vedry jen poloviční, ale tam, kde není dost vody pro člun, je jí stále dost pro osvěžení čtyřiceti osob a dvaceti zvířat.

Dne 6. října překročila výprava Hamiltonův potok po kamenech jen napůl ponořených a zaplňujících koryto toku.

Dne 8. října nechala na východě horu Hammersley a 10. října ráno se zastavila ve stanici Charlottě Waters, když byla urazila od Fariny tři sta dvacet mil.

Paní Branicanová se tak octla na hranicích střední Austrálie a Alexandrovy země, v kraji nazývaném Northern Territory.

VI. NEČEKANÉ SETKÁNÍ

Na stanici Charlottě Waters požádal Tom Marix paní Branicanovou o souhlas se čtyřiadvacetihodinovým odpočinkem. Ačkoli dosavadní cesta proběhla bez obtíží, horko velmi unavilo tažná zvířata. Cesta do stanice Alice Springs bude jistě dlouhá a všem záleželo na tom, aby vozy s materiálem dojely v pořádku.

Dolly s názorem velitele doprovodu souhlasila, a tak se všichni zařídili co nejpohodlněji. Stanice se skládala jen z několika baráků. Počet obyvatelstva se s příchodem karavany na jeden den ztrojnásobil. Bylo nutno zřídit tábor. Ale jakýsi chlapík, který hospodařil na sousední farmě, nabídl paní Branicanové ubytování pohodlnější a naléhal tak upřímně, že Dolly nabídku přijala a odebrala se do Waldek Hillu, kde dostala k dispozici poměrně pohodlný byt.

Když paní Branicanová v doprovodu Zacha Frena prošla ohradou, byla překvapena ruchem, který uvnitř vládl. Ovčáci byli právě plně zaměstnáni stříháním ovcí. Na řádně konanou práci dohlížela řada dozorců.

Jaké však bylo překvapení paní Branicanové, když několik kroků za sebou zaslechla své jméno.

Jakási žena se za ní rozběhla. Vrhla se před ní na kolena a vztáhla k ní prosebně ruce.

Byla to Jana Burkerová, Jana, zestárlá spíš strádáním než věkem, se šedivými vlasy, s matnou pletí, skoro k nepoznání. Ale Dolly ji přesto poznala.

„Jano!“ vykřikla.

Zdvihla ji a obě sestřenice si padly do náruče.

Jaký to život vedla Jana po celých dvanáct let? Jak bídný, a možná že jako žena svého manžela i zločinný!

Když Len Burker ujel ze San Diega, uchýlil se do Matzatlánu, mexického přístavu na západním pobřeží. Víme, že ve Vyhlídce nechal mulatku No, aby dozírala na Dolly

Branicanovou, která v té době ještě nenabyla zdravého rozumu. Ale zanedlouho, když nešťastná nemocná byla umístěna péčí pana Andrewa v sanatoriu doktora Brumleyho, ztratil pro mulatku pobyt ve vile smysl a No odjela za svým pánem, jehož pobyt znala.

Len Burker se uchýlil, pod falešným jménem do Mazatlánu proto, že ho tam kalifornská policie nemohla objevit. Ve městě zůstal ostatně jen čtyři nebo pět týdnů. Celé jeho jmění tvořily sotva tři tisíce dolarů, zbytek promrhaného jmění a osobního majetku paní Branicanové. Pokračovat ve svých podvodech ve Spojených státech už nemohl, a tak se rozhodl Ameriku opustit. Vhodným působištěm se mu zdála Austrálie, Tam se chtěl pokusit získat všemi prostředky nové jmění, dokud nepřijde o poslední dolar.

Jana pod trvalým vlivem svého manžela neměla sílu mu vzdorovat. Paní Branicanová, její jediná příbuzná, přišla teď o rozum. A o osudu Johna Branicana nemohl už nikdo pochybovat. *Franklin se potopil se vším všudy...* John se do

San Diega už nikdy nevrátí. A Janu už nic nemohlo uchránit před smutným osudem, k němuž ji vlekl Len Burker. Za těchto okolností se oba dostali do Austrálie.

V Sydney se Len Burker vylodil. Tam taky obětoval poslední peníze, aby se zúčastnil běžných obchodů, v nichž dělal nové podvody a rozvinul ještě víc obratnosti než v San Diegu. Netrvalo dlouho a pustil se do obchodů tak riskantních, že v nich přišel o, všechno, co prvními transakcemi získal.

Za osmnáct měsíců po příjezdu do Austrálie musil Len Burker Sydney opustit. Octl se v nedostatku, který už hraničil s bídou, a tak musil hledat štěstí jinde. Ale štěstí mu nepřálo ani v Brisbane, odkud brzy utekl do vzdálených provincií Queenslandu.

Jana šla s ním. Jako odevzdaná oběť musila tvrdě pracovat, aby mohla přispívat na domácnost. Trápena a ponižována mulatkou, která byla stále Burkerovým zlým duchem, chtěla ta nešťastnice několikrát utéci, přerušit společný život, skončit s ponižováním a s pokořováním... Ale to bylo nad její slabou povahu. Byla jako ubohý pes, kterého stále bijí, ale který se neodvažuje opustit dům svého pána.

V té době se Len Burker z novin dověděl o snahách najít trosečníky z *Franklina*. Zprávy o obou výpravách *Naděje*, podniknutých z popudu paní Branicanové, zasvětily ho do nové situace.

Dolly nabyla po čtyřech letech zdravého rozumu. V té době zemřel v Tennessee její strýc Edward Starter. Výpravy do malajských vod a k severním břehům Austrálie umožnilo obrovské bohatství, které jí připadlo jako dědictví. Konečným výsledkem byla jistota, že zbytky *Franklina* byly nalezeny na ostrově Browse a že na tomto ostrově zemřel i poslední člen posádky.

Mezi Dolliným jménem a Janou, jedinou další dědičkou, stála už jenom matka, která ztratila dítě, manželka, která ztratila manžela a jejíž zdraví bylo tolikerým neštěstím velmi

otřeseno. To si říkal Len Burker. Ale co chtěl děr lat? Navázat rodinné styky s paní Branicanovou nemohl. A žádat ji o pomoc prostřednictvím Jany nechtěl. Hrozilo mu přece pronásledování na základě zatykače na jeho osobu. Ale co kdyby Dolly zemřela? Jak zabránit, aby dědictví neuniklo Janě, to znamená jemu?

Víme, že od návratu *Naděje* z druhé výpravy až do nalezení Harryho Feltona uplynulo sedm let.

V té době se situace Lena Burkera zhoršila tak jako nikdy. Od menších deliktů, které páchal bez výčitek svědomí, přešel přímo ke zločinům. Neměl už žádné trvalé bydliště a Jana s ním musela snášet jeho kočovný život.

Mulatka No zemřela. Ale paní Burkerové nevyplynulo žádné ulehčení ze smrti této ženy, která měla na jejího muže tak neblahý vliv. Teď se Jana stala spoluviníci zločince, který jí přinutil k odchodu do rozlehlých oblastí, kde zůstává tolik zločinců bez trestu. Po vyčerpání zlatých dolů v provincii Viktorie a po rozptýlení tisíců zlatokopů, kteří se octli bez práce, byl celý kraj zaplaven podezřelými lidmi nedbajícími zákona. Tak se vytvořila vrstva vyhoštěnců a pobudů, které policie v městech netrpěla a kteří se potloukali krajem a páchali tam své zločiny.

To teď byli přátelé Lena Burkera, když se jako známý zločinec nesměl ve městech objevit. A jak postupoval do krajů stále méně obydlených, připojoval se k tlupám potulných kriminálních.

Až na takový sociální stupeň sestoupil Len Burker! Jen on by mohl říci, do jaké míry se v posledních letech zúčastnil vylupování farem, případů na silnicích a všech těch zločinů, které spravedlnost nebyla s to potlačit. Ano, jen on sám, protože Jana, ukrytá vždy v některé vesnici, nebyla do jeho hnusných činů zasvěcena. Snad dokonce i krev prolila ruka, které si Jana už nevážila, ale kterou přesto nechtěla nikdy zradit.

Tak uplynulo dvanáct let, když nalezení Feltona vzbudilo vášnivý zájem veřejnosti. Zpráva o tom prošla všemi novinami, především v Austrálii. Len Burker se to dověděl z listu *Sydney Morning Herald* v malé osadě v Queenslandu, kam se uchýlil po vypálení a vyloupení farmy, což však díky zásahu policie nepřineslo lupičům žádný užitek.

Zároveň se zprávou o Harrym Feltonovi se Len Burker dověděl, že paní Branicanová opustila San Diego, aby plula do Sydney a setkala se s druhým důstojníkem z *Franklina*. Skoro současně přišla zpráva o Feltonově smrti a o tom, že kapitánův zástupce mohl dát ještě nějaké zprávy o Johnu Branicanovi. Len Burker se pak dověděl, že paní Branicanová se vylodila v Adelaide s úmyslem zorganizovat tam výpravu, které se sama zúčastní a která má navštívit pustiny na severozápadě Austrálie.

Když se Jana dověděla o příjezdu své sestřenice na tento kontinent, první její myšlenkou bylo utéci a vyhledat si u Dolly útočiště. Ale Len Burker to vytušil a Jana nedokázala pod jeho výhrůžkami svůj úmysl provést.

Tedy se ten ničema rozhodl využít neprodleně nové situace. Přišla rozhodná chvíle. Bude přece snadné setkat se cestou s paní Branicanovou, s vypočítavým pokrytectvím získat její odpuštění a dovolení doprovázet ji australskými pustinami. Tím se snadno dostane k cíli. Nebylo přece pravděpodobné, že by John — i kdyby ještě žil — byl nalezen u kočovných kmenů. A bylo možné, že Dolly na nebezpečné výpravě útrapám podlehne. Celé její jmění pak přejde na Janu, na její jedinou příbuznou... Kdo ví? Jsou přece takové příznivé náhody, když je někdo umí navodit!

Len Burker se přirozeně střežil zasvětit Janu do svého plánu na navázání styků s Dolly. Řekl si, že se se svými zločinnými společníky zatím rozejde a až později je požádá o pomoc, bude-li se musit uchýlit k násilí. V Janině doprovodu opustil Queensland a zamířil ke stanicí Charlottě Waters,

vzdálené jen sto mil, kudy musela Dollina výprava na cestě do stanice Alice Springs procházet. Proto taky byl Len Burker už Iři týdny na farmě Waldek Hillu, kde zastával službu dozorce. Tam čekal na Dolly, pevně rozhodnut necouvnout ani před zločinem, jen aby se stal vlastníkem jejího majetku.

Když Jana přišla na stanici Charlottě Waters, neměla o ničem tušení. Proto byla tak vzrušena, proto došlo k onomu nezvladatelnému a pošetilému gestu, když se tak náhle octla před Dolly. Ale i to posloužilo plánům Lena Burkera, takže v tom žádnou překážku neviděl.

Lenu Burkerovi bylo tehdy pětáctýřicet let. Zestárl jen málo. Byl stále silný a statný, měl stále ten kradný a falešný pohled, onen obličej plný přetvářky a budící nedůvěru. Zato Jana vypadala o deset let starší. Povadlé rysy, na spáncích šedivé vlasy, ochablé tělo. A přece její bídou vyhaslý pohled se při spatření Dolly oživil.

Když Dolly sevřela Janu v náručí, odvedla ji do pokoje, který jí byl dán ve Waldek Hillu k dispozici. Tam se mohly obě ženy oddat výlevům svých citů. Dolly vzpomínala na péči, kterou jí Jana zahrnovala ve Vyhlídce. Neměla jí co vyčítat a byla ochotna odpustit i jejímu manželu, bude-li souhlasit s tím, že se už nikdy nerozejdou.

Obě dvě spolu dlouho hovořily. Jana řekla o své minulosti jen to, čím nemohla kompromitovat Lena Burkera. A paní Branicanová se na Lena nevyptávala. Vycítila, co Jana asi vytrpěla a čím ještě trpí. Nezaslouží si už tím všechen její soucit, všechnu její náklonnost? Mluvila proto především o situaci kapitána Branicana, o své nezvratné jistotě, že ho brzy najde, o úsilí, které vyvine, aby se jí to podařilo. A pak se rozhovořila o svém dítěti...o drahém Watovi. Když vyvolala tyto stále živé vzpomínky, Jana zbledla a její tvář se náhle změnila. Dolly byla v té chvíli přesvědčena, že Jana onemocněla.

Ale Jana se nakonec ovládla. Musila pak vypravovat o

svém životě od onoho dne, kdy její sestřenice zešílela, až do doby, kdy ji Len Burker přinutil k odjezdu ze San Diega.

„Je možné,. drahá Jano,“ řekla Dolly, „že během těch čtrnácti měsíců, co jsi mě ošetřovala, nepřišla jsem ani jednou ke zdravému rozumu? Je možné, že jsem si ani jednou nevpomněla na svého milovaného Johna? Je vůbec uvěřitelné, že jsem nikdy nepronesla jeho jméno? Ani jméno našeho malého Wata?“

„Nikdy, Dolly, nikdy!“ šeptala Jana, která se nemohla ubránit slzám.

„A co ty, Jano, má přítelkyně, člověk z mé krve, ani ty jsi nikdy nemohla číst v mé duši...? Nikdy jsi nepostřehla v mých slovech, v mém pohledu, že si uvědomuji minulost?“

„Nikdy, Dolly!“

„Nuže, Jano, řeknu ti teď něco, co jsem ještě nikomu neřekla. -. Ano... Když jsem nabyla vědomí, měla jsem silný pocit, že John žije, že nejsem vdova... A zdálo se mi taky...“

„Co ještě?“ zeptala se Jana a s očima plnými hrůzy čekala, co Dolly ještě řekne.

„Ano, Jano,“ pokračovala Dolly, „zdálo se mi, že jsem ještě matkou!“

Jana vstala a mávla rukou, jako by chtěla zapudit nějaký strašný obraz. Rty se jí chvěly, ale nemohla pronést jediné slovo. Dolly, pohroužená do svých myšlenek, nepovšimla si jejího vzrušení. Nakonec Jana našla zas svůj klid, aspoň zdánlivě, právě ve chvíli, kdy do dveří vstupoval její manžel.

Len Burker zůstal stát na prahu a podíval se na svou ženu, jako by se chtěl zeptat: Co jsi řekla?

Jana sklesla před svým mužem zničeně do křesla. Bylo v tom ovládnání slabé vůle vůlí silnější. Jana byla Burkerovým pohledem zničena.

Paní Branicanová to pochopila. Pohled na Lena Burkera v ní vyvolal vzpomínky na jeho minulost a na vše, co Jana při něm vytrpěla. Ale její pobouření trvalo jen okamžik. Dolly se

rozhodla zapudit všechny výčitky a ovládnout svůj odpor, aby už nikdy nebyla od Jany odloučena.

„Lene,“ řekla mu, „vy víte, proč jsem přišla do Austrálie. Je to úkol, kterému se věnuji až do dne, kdy zase spatřím Johna, protože John žije. A protože vás náhoda přivedla mně do cesty, protože jsem zase našla Janu, jedinou přítelkyni a jedinou příbuznou, nechte mi ji už a dovolte, aby mě nadále doprovázela, jak si to sama přeje...“

Len Burker s odpovědí nespěchal. Věděl, kolik obvinění lze proti němu vznést, a chtěl, aby paní Branicanová svou žádost doplnila návrhem, aby se k její výpravě připojil i on. Ale když Dolly mlčela, pokládal za nutné přednést nabídku sám.

„Dolly,“ řekl, „odpovím na vaši žádost bez vytáček a dodám jen, že jsem to čekal. Neodmítám to a rád svoluji, aby má žena zůstala s vámi. Ach, život k nám byl k oběma tvrdý od té doby, co mě má smůla přinutila k odjezdu ze San Diega. V uplynulých čtrnácti letech jsme mnoho vytrpěli. Štěstí mi ani v Austrálii nepřálo, takže jsem se musil protloukat jen ze dne na den. Jakmile bude stříhání ovcí ve Waldek Hillu skončeno, nevím, kde si opatřím novou práci. Ale zároveň mi bude velmi nemilé odloučit se od Jany, a proto vás žádám o svolení zúčastnit se taky vaší výpravy. Zním domorodce ve vnitrozemí, - protože jsem se s nimi stýkal, a mohu vám tak prokázat cenné služby. Nepochybuje, Dolly, že bych byl šťasten, kdybych mohl spojit své úsilí s vaším a s úsilím vašich společníků při osvobození Johna...“

Dolly pochopila, že to je formální podmínka Lenova souhlasu s uvolněním Jany. Nechtěla se však s takovým člověkem přít. Ale jestliže mluvil pravdu, pak jeho přítomnost může být užitečná, když ho bludný život po celé roky přiváděl do oblastí střední Austrálie. Proto se paní Branicanová spokojila s odpovědí — jistě trochu chladnou:

„Smluveno tedy, Lene. Pojedete s námi Připravte se k odjezdu, protože už zítra za svítání opustíme stanici Charlottě Waters.“

„Budu připraven.“ odpověděl Len Burker a odešel, aniž se odvážil podat paní Branicanové ruku.

Když se Zach Fren dověděl, že členem výpravy se stal i Len Burker, neprojevil žádné nadšení. Znal toho muže a věděl od pana Andrewa, že tato neblahá osoba zneužila své funkce ke zpronevěře Dollina majetku. Věděl taky, za jakých okolností nepoctivý poručník a nekalý obchodník musil zmizet ze San Diega a nepochyboval o tom, že Burker vedl těch čtrnáct let v Austrálii život jistě velmi podezřelý... Nicméně nic neřekl, a dokonce pokládal za šťastnou okolnost fakt, že Jana bude moci být s Dolly. Ale v duchu si umínil, že bude ostražitý a nespustí Lena Burkera z očí.

Den skončil bez dalších příhod. Lena Burkera už nespátřili. Konal přípravy k odjezdu a vyrovnal se s nájemcem Waldek Hillu. Vyrovnání nebylo nijak obtížné. Nájemce dal prostě svému bývalému zaměstnanci koně, aby mohl jet s karavanou až do stanice Alice Springs, kde bude výprava přeorganizována.

Dolly a Jana zůstaly odpoledne a večer ve Waldek Hillu. Dolly se chránila hovoru o Lenu Burkerovi. Neudělala ani jedinou narážku na to, co dělal po odjezdu ze San Diega. Vycítila, že to byly věci, o nichž by Jana nemohla vypovídat.

Během večera se Tom Marix a Godfrey na farmě neobjevili. Odjeli vyzvědět něco od usedlých domorodců, jejichž chatrče stály v sousedství stanice Charlottě Waters. Teprve nazítří měla Dolly možnost představit chlapce Janě s vyjádřením, že Godfrey je její adoptivní syn. I Jana byla nesmírně překvapena podobností mladého plavčíka k Johnovi. Její dojem z toho byl tak hluboký, že se na hocha ani neodvažovala podívat. A jaké bylo její vzrušení, když jí Dolly vyprávěla o Godfreym a o okolnostech, za jakých se s ním setkala na palubě lodi *Brisbane*... Byl to nalezenec ze San Diega... Byl vychován ve Watově domove... Bylo mu asi čtrnáct let.

- Smrtelně zbledlá Jana naslouchala bez pohybu s úzkostně bušícím srdcem...

A když ji Dolly nechala o samotě, padla na kolena a sepjala ruce. Pak jí rysy oživly...celý výraz tváře se jí změnil...

„Je to on! Je to on!“ zvolala ostrým hlasem.“On...a u ní! Bůh tomu chtěl!“

Okamžik poté opustila Jana Waldek Hill, přešla vnitřní dvůr a vstoupila do chatrče, která jí sloužila za obydlí, aby o tom řekla svému manželovi.

Len Burker právě skládal do vaku nějaké šatstvo a různé předměty, které si chtěl vzít na cestu. Když spatřil Janu v takovém vzrušení, zachvěl se.

„Co je?“ zeptal se prudce.“Mluv přece! Budeš konečně mluvit? Co se stalo?“

„On žije!“ vyhrkla Jana.“Je zde...u své matky...ač jsme si myslili...“

své matky...on...a živ?“ vyděsil se Len Burker, jakoby bleskem zasažen.

Příliš dobře pochopil, koho Jana slůvkem on mínila.

„On,“ opakovala Jana.“Druhé dítě Johna a Dolly Branicanových!“

K vysvětlení události, ke které došlo před čtrnácti lety ve Vyhlídce, stačí několik slov.

Za měsíc po nastěhování do vily v San Diegu zjistili pan a paní Burkerovi, že Dolly, zbavená krutým neštěstím rozumu, octla se ve stavu, o němž sama nevěděla.

Přísně střežena mulatkou No, byla Dolly přes Janiny protesty uzavřena a pod záminkou nemoci chráněna před přáteli i sousedy. Po sedmi měsících, stále šílená, beze stopy té události v paměti, dala život druhému dítěti. V té době už všichni věřili, že kapitán Branican je mrtev. A tak narození dítěte narušilo plány Lena Burkera na získání Dollina majetku. Rozhodl se proto narození děcka utajit. Jen z toho důvodu dal už před několika měsíci výpověď služebnictvu a odmítal všechny návštěvy. Jana, přinucená podřídit se zločinným požadavkům manžela, nedokázala se vzepřít Několik hodin

staré dítě bylo mulatkou pohozeno na ulici. Naštěstí je jakýsi chodec brzy našel a odnesl do nemocnice. Později, po založení *Watova domova*, vyšel osmiletý chlapec z tohoto ústavu a dal se najmout jako plavčík na loď. Tím je vysvětlena chlapcova podoba ke kapitánu Branicanovi i pudová, předtucha, kterou v sobě Dolly neustále nosila.

Dolly byla matkou... a nevěděla o tom!

„Ano. Lene,“ zvolala Jana, „je to on! Je to její syn! Teď se musíme ke všemu přiznat!“

Ale Len Burker při pomyšlení na takové přiznání, které by ohrozilo jeho plány do budoucna, učinil hrozivé gesto a z úst mu uniklo zaklení. Vzal nešťastnou Janu za ruku, podíval se jí přímo do očí a řekl temným hlasem:

„V zájmu Dolly i v zájmu Godfreyho ti radím, abys mlčela!“

VII. CESTOU NA SEVER

Omyl byl vyloučen. Godfrey byl opravdu druhý syn Johna a Dolly Branicanových. Náklonnost, kterou k němu Dolly pojala, byla výslednicí mateřského instinktu. Dolly ovšem nevěděla, že Godfrey je její syn. A jak by to byla mohla vědět, když Jana, poděšená "Lenovými hrozbami, musila mlčet, aby zachránila Godfreymu život? Mluvit znamenalo vydat toho chlapce na milost a nemilost Lenu Burkerovi a ten bídák, který se ho už jednou zbavil, byl by se ho dokázal zbavit i během této nebezpečné výpravy... Tak se matka a syn neměli nikdy dovědět, jaké svazky je vzájemně spojují.

Ostatně když Burker sám porovnal údaje o chlapcově narození a zjistil jeho úžasnou podobnost k Johnovi, vůbec o jeho totožnosti nepochyboval. A teď, když Johnovu smrt už pokládal za nezvratný fakt, objevil se tu Johnův druhý syn! Nuže, běda chlapci, kdyby si Jana umínila mluvit! Len Burker však byl klidný. Jana nepromluví!

Dne 11. října se vydala karavana po jednodenním odpočinku na cestu. Jana se usadila do bryčky k paní Branicanová. Len Burker vsedl na dobrého koně a přejížděl neustále vpřed i vzad. Přitom se dával s Tomem Marixem do hovoru o kraji, kterým už podle telegrafního vedení projeli. Společnost Zacha Frena však nevyhledával. Lodní mistr mu dával nepokrytě najevo svou nechut'. Stejně se vyhýbal i Godfreymu, jehož pohledy mu byly nepřijemné.

Jak se výprava vzdalovala do vnitrozemí, kraj se postupně měnil. Tu a tam byly ještě farmy, kde se práce omezovaly jen na chov ovcí, dále pastviny do nedohledna se táhnoucí, gumovníky a blahovičnický v řídkých skupinách, kterými nijak nepřipomínaly lesy Jižní Austrálie.

Dne 12. října v šest hodin večer, po dlouhé cestě značně únavné stoupajícím vedrem, utábořil se Tom Marix na břehu řeky Finke. V těch několika hodinách, které tam strávili, získali

nepřímo zprávy o Angličanu Josovi Merittovi a o jeho čínském sluhovi Gin Ghiovi. Oba dva předešli výpravu o dvanáct denních pochodů. Ale karavana je stejnou cestou denně doháněla.

Dne 13. října dal Tom Marix při východu slunce znamení k odjezdu. Karavana se vydala na cestu v obvyklém seřazení. Dolly byla nesmírně ráda, že má u sebe Janu. A pro Janu bylo shledání s Dolly nesmírnou útěchou. Bryčka, v níž se obě usadily a kde byly samy mezi sebou, umožnila jim vyměňovat si myšlenky i ženské důvěrnosti. Proč se jen Jana nemohla odvážit říci vše? Proč jen musela mlčet? Častokrát, když viděla tu vzájemnou náklonnost matky a syna, která se projevovala v každém pohledu, v každém gestu, v každém slově vyměněném mezi Dolly a Godfreyem, zdálo se jí, že to tajemství užuž prozradí..: Ale Lenovy hrozby ji vždy zarazily. Dokonce ze strachu o život mladého plavčíka chovala se k němu s lhostejností, která paní Branicanovou trochu mrzela.

Lze si proto představit, co Jana pocítila, když jí Dolly jednoho dne řekla:

„Snad pochopíš, Jano, že při té podobnosti, která mě tuk překvapila, a při pudovém přesvědčení, které ve mně trvá, mohla jsem uvěřit, že mé dítě uniklo smrti a že ani pan Andrew, ani mí přátelé o tom nevěděli. Ale ne! Ubohý Wat odpočívá teď na hřbitově v San Diegu!“

„Ano, tam jsme ho uložili, drahá Dolly!“ odpověděla Jana. „Tam je jeho hrob...uprostřed květů.“

„Jano... Jano...“ zvolala Dolly, „když mi Bůh nevrátil dítě, ať mi aspoň vrátí Johna!“

Dne 15. října v šest hodin večer nechala karavana z, sebou horu Humphries a zastavila se u Palmerovy řeky, která se vlévá do řeky Finke. Její tok byl téměř vyschlý-, protože byl napájen jako většina toků tohoto kraje jen dešťovou vodou. Karavana řeku přešla stejně snadno jako po třech dnech Hughovu řeku, o čtyřiatřicet mil severněji.

V tomto směru se táhlo telegrafní vedení nad zemí jako pavučina, kterou bylo možno sledovat od stanice ke stanici, Tu a tam zahlédla karavana několik domů, řidčeji už farmy. Tam kupoval Tom Marix za drahé peníze čerstvé maso. Godfrey a Zach Fren vyjížděli shánět informace. Farmáři jim ochotně vykládali o kočovných kmenech, které procházely tímto krajem. Neslyšeli nikde o bělochovi drženém v zajetí Indasů někde na severu nebo na západě? Nevěděli, zda se do vzdálených oblastí nevydali v této době nějakí cestovatelé? Na tyto otázky dostávali všude záporné odpovědi.

Od Hughovy řeky byla cesta už obtížnější a průměrná délka etap se podstatně zmenšila. Cesta vedla úzkými soutěskami přerušovanými neschůdnými stržemi, které se vinuly předhořím horského pásma Water House Ranges. V čele karavany jeli Tom Marix a Godfrey a vyhledávali nejlepší terén. Pěší i jezdci postupovali zatím poměrně snadno, dokonce i vozy, s nimiž koně bez velké námahy terén zdolávali, takže se o ně nemusil nikdo starat. Zato volí táhli vozy naložené materiálem jen za cenu největší námahy.

Ráno 19. října pronikla karavana na území, kde telegrafní vedení nemohlo už udržovat přímý směr. Tvar terénu stočil linku k západu a tím směrem se musil pustit i Tom Marix se svými lidmi.

Kraj byl plný terénních nepravidelností, ztěžujících přímý postup, a zároveň tam bylo v blízkosti hor víc lesů. Karavana musila neustále objíždět plochy neproniknutelných křovisk, v nichž převládaly akácie. V křovinách žila spousta vačnatců. Na mnohých místech se to přímo hemžilo velkými klokany, které běloši loví jen ze sportu.

V noci byl vyhlášen poplach. Tábor přepadlo obrovské množství myší, jak k tomu dochází pouze v Austrálii, když tito hlodavci táhnou z místa na místo. Nikdo té noci nemohl spát z obavy před pokousáním. A taky nikdo nespal.

Paní Branicanová a její společníci vyrazili ráno 22. října s

proklínáním těch hnusných zvířat. Při západu slunce dostihla karavana poslední předhoří Mac Donnellových hor. Teď měla cesta pokračovat za podmínek nekonečně příznivějších. Ještě čtyřicet míl a ve stanici Alice Springs skončí první část výpravy.

Dne 23. října prošla karavana obrovskou plání táhnoucí se do nedohledna. Vozy bez obtíží sledovaly úzkou cestu při patách telegrafních sloupů a lidé už z dálky viděli jednotlivé stanice postavené daleko od sebe. Bylo až neuvěřitelné, že telegrafní vedení v těchto pustinách tak málo střežené je domorodci respektováno.

Když o tom hovořil Tom Marix, podotkl:

„Říkal jsem vám už, že zdejší kočovníci byli zásluhou našeho inženýra postrašeni elektrickým proudem. Teď věří, že těmi dráty probíhá hrom, a neodváží se jich dotknout. Jsou dokonce přesvědčeni, že konce linky se dotýkají slunce a měsíce a že obě ty obrovské koule by jim spadly na hlavy, kdyby někdo z nich za drát zatahl.“

V jedenáct hodin se karavana podle zvyku zastavila k velké přestávce. Usadila se ve skupině blahovičníků, jejichž listy visící na větvích jako křišťálové ozdoby na lustru nedávaly vůbec žádný stín. Protékal tam potok, vlastně jen potůček, sotva smáčející štěrk ve svém korytě. Na druhém břehu se půda prudce zdvihala a vytvářela jakýsi násep.

Poslední odpočinek trval obvykle dvě hodiny. Tím se lidé vyhnuli pochodu v nejteplejší části dne. Po pravdě řečeno, byla to jen zastávka, a ne táboření. Tom Marix nedával ani vypřahat voly a koně. Zvířata se pásala na místě. Nestavěly se ani stany, nezapalovaly ohně. K jídlu byla studená zvěřina a konzervy. Bylo to po snídani druhé jídlo dne.

Všichni si jako obvykle sedli nebo se natáhli v trávě, kterou byl násep porostlý. Po půlhodině byli poháněči i členové doprovodu nasyceni a před odchodem na další cestu pospávali.

Paní Branicanová; Jana a Godfrey se usadili stranou.

Domorodá služka Harrietta jim přinesla koš s jídlem. Během jídla hovořili, o blízkém příjezdu do stanice Alice Springs. Naději, která Dolly nikdy neopouštěla, sdílel s ní i Godfrey. A i když neměli žádný důvod k optimismu, nic jim jejich přesvědčení nemohlo vyvrátit.

Len Burker samozřejmě předstíral stejné přesvědčení a při žádné příležitosti neskryl povzbuzování. To vše mu hrálo do ruky. Měl zájem na tom, aby se paní Branicanová do Ameriky už nevrátila, protože on se tam vrátit nesměl. Dolly, která o jeho hnusných úkladech neměla ani tušení, byla mu dokonce za tu podporu vděčna.

Během zastávky hovořil Zach Fren s Tomem Marixem o přeorganizování karavany před odchodem ze stanice Alice Springs. Byla to vážná otázka. Tam totiž čekaly výpravu napříč střední Austrálií potíže.

Bylo asi půl jedné, když se od severu ozval jakýsi temný hukot. Znělo to jako táhlý hluk, trvalé hřmění, donášené až k tábořišti.

Paní Branicanová, Jana a Godfrey vstali a zbystřili sluch

Tom Marix a Zach Fren k nim přistoupili a s pozorným pohledem do dále naslouchali.

„Od čeho ten hluk pochází?“ zeptala se Dolly. „Snad to je bouřka,“ řekl lodní mistr.

„Zní to spíš jako hukot příboje na pobřeží,“ mínil Godfrey.

Nikde se však neprojevovaly žádné příznaky bouře a atmosféra nebyla nabita elektřinou. A k nějaké náhlé povodni by tu mohlo dojít jen po prudkých lijácích, po nichž by se všechny vodní toky rozvodnily. Když tím chtěl Zach Fren záhadný jev vysvětlit, řekl mu Tom Marix:

„Povodeň v této části pevniny, v této době a v takovém suchu? Věřte mi, že to je nemožné.“

A měl pravdu.

Při prudkých bouřích se často stává, že vodním přívalem se řeky rozvodní a voda se rozleje široko do kraje. To se však

stává jen v zimě. Koncem října nebylo takové vysvětlení už možné.

Tom Marix, Zach Fren a Godfrey vylezli na vrchol náspu a rozhlédli se znepokojeným zrakem k severu a k východu.

Na rozlehlých pustých pláních nic nespátřili. Jen na obzoru zahlédli mrak podivného tvaru, který se nedal srovnat s oblaky, které vznikají při obzoru za dlouhých veder. Nebyl to ani shluk sražených par. Vypadalo to spíš jako nakupení mráčků, jaké se tvoří při dělostřelecké palbě. Z toho prašného mraku — a nikdo nepochyboval, že to je obrovská prašná clona —, který rychle rostl, nesl se zvuk připomínající silný dupot, jakýsi nesmírný dusot, pružnou půdou prerie ještě zesilovaný.

„Už vím...! Tohle jsem už jednou viděl! Jsou to ovce!“ zvolal Tom Marix.

„Ovce?“ podivil se se smíchem Godfrey. „Jestliže to však jsou jen ovce...“

„Nesměj se, Godfrey,“ řekl mu vůdce karavany. „Jsou to tisíce ovcí! Nemýlím-li se, proletí tudy jako lavina a cestou vše zničí!“

Tom Marix nepřeháněl. Když se tato zvířata něčím poplaší — což se často stává i v ohradách —, nemůže je nic zadržet. Prorazí ohradu a utečou. Staré přísloví říká, že před ovci se zastaví i královský kočár. A pravda je, že stádo těch tupých zvířat se dá spíš rozdrtit, než aby se uhnulo z cesty. Ale jestliže se dávají rozdrtit, mohou ovce samy vše drtit, když se na něco vrhnou v takovém množství.

Při pohledu na to mračno prachu, které se táhlo v šířce dvou až tří mil, Tom Marix prohlásil:

„Odhaduji počet- těch splašených zvířat nejméně na sto tisíc kusů. A slepý strach je teď vrhl v cestu naši karavaně. Zenou se od severu k jihu po planině jako příval a zastaví se teprve tehdy, až vyčerpány šíleným úprkem padnou!“

„Ale co máme dělat?“ zeptal se Zach Fren. - -

„Chránit se, jak se dá, tímhle náspem,“ řekl Tom Marix.

Nic jiného dělat nemohli. Všichni tři sestoupili. I když navržené opatření bylo velmi nedostatečné, bylo ihned provedeno. Lavina ovcí byla sotva dvě míle od tábořiště. Mrak se velkými chuchvalci prachu zdvihal do výše a z něho se neslo strašné bečení.

Vozy byly přiraženy těsně k valu. Poháněči a kočí přinutili svá zvířata, aby si lehla na zem. Budou tak lépe chráněna před nápirem, který se snad přes ně převalí, aniž je zasáhne. Lidé se přikrčili k valu. Godfrey si stoupl vedle Dolly, aby ji mohl účinně chránit. Všichni pak čekali.

Jen Tom Marix vyšplhal na násep, aby se naposled rozhlédl po planině, která se vlnila ovcemi jako moře ve vichřici. Stádo se se strašným hlukem a velkou rychlostí blížilo. Zabíralo teď dobrou třetinu obzoru. A jak to řekl Tom Marix, byla v něm sta a sta ovcí. V necelých dvou minutách budou v tábořišti.

„Pozor! Už jsou tu!“ vykřikl Tom Marix a sklouzl rychle po svahu k místu, kde se k náspu těsně u sebe tiskli paní Branicanová, Jana, Godfrey a Zach Fren.

Skoro zároveň se na hřebenu náspu objevily první řady ovcí. Nezastavily se. Nemohly se prostě zastavit. Četná zvířata spadla dolů, několik set dalších ovcí se zřítilo na ně, když ztratily půdu pod nohama. K bečení se teď připojilo řehání poděšených koní a bučení volů. Vše zmizelo v hustém mračnu prachu, zatímco z hřebenu náspu se řítila nezadržitelná lavina, skutečný příval zvířat.

To trvalo pět minut. Jako první vstali Tom Marix, Godfrey a Zach Fren. Zahlédli ještě strašné stádo, jehož poslední řady se vlnily na jihu.

„Vzhůru! Vzhůru!“ zvolal velitel doprovodu.

Všichni vstali. Trochu škrábanců, trochu škody na vozech, to byla veškerá pohroma na lidech a materiálu, díky ochrannému valu.

Tom Marix, Zach Fren a Godfrey vylezli ihned na val.

Na jihu mizelo prchající stádo za clonou písečného prachu.

Na sever se do nedozírna táhla podupaná pláň.

Ale Godfrey náhle vykřikl:

„Tamhle! Podívejte se! Tamhle!“

Asi na padesát kroků od valu ležela na zemi dvě těla, asi dva domorodci, poražení a pravděpodobně rozdrčení lavinou ovcí.

Tom Marix a Godfrey se k tělům rozběhli.

Ale jaké bylo jejich překvapení, když tam našli nehybně ležet v bezvědomí Jose Meritta a jeho sluhu Gin Ghie!

Dýchali však a po okamžité poskytnuté pomoci se z tvrdého zásahu rychle vzpamatovali. Sotva otevřeli oči, ihned oba přes četná zranění vstali.

„Dobře...! Oh! Velmi dobře...!“ řekl Jos Meritt.

A pak se rozhlédl se slovy:

„A kde je Gin Ghi?“

„Gin Ghi je tady, nebo aspoň to, co z něho zbylo,“ ozval se politováníhodný Číňan a třel si boky. „Bylo to rozhodně příliš moc ovcí, pane. Desettisíckrát víc!“

„Nikdy není dost kotlet, nikdy není dost kýt, nikdy není dost ovcí, Gin Ghie,“ odpověděl mu ten gentleman. „Je jen mrzuté, že jsme žádnou z nich nemohli v tom zmatku zastřelit.“

„Uklidněte se, pane Meritte,“ řekl mu Zach Fren. „Pod tímto svahem je vám jich k službám několik set!“

„Velmi dobře...! Oh! Velmi dobře...!“ uzavřel vážně flegmatický muž.

A pak se obrátil ke svému. sluhovi, který si po bocích třel teď ramena.

„Gin Ghie!“

„Prosím, pane...“

„Dnes k večěři budou kotlety. Dvě kotlety...pěkně krvavé!“

Jos Meritt a Gin Ghi pak vyprávěli, co se tu vlastně stalo. Jeli asi tři míle před karavanou, když je překvapila ta záplava ovcí. Koně jim utekli, ač se je jezdci snažili zastavit. Jen

zázrakem nebyli umačkáni. A nadto měli ještě štěstí, že paní Branicanová a její společníci jim přišli včas na pomoc.

Všichni unikli vskutku vážnému nebezpečí. Hned se vydali na cestu a k šesté hodině večerní dorazili na stanici Alice Springs.

VIII. ZA STANICÍ ALICE SPRINGS

Nazítří, 24. října, zabývala se už paní Branicanová reorganizací karavany před cestou jistě velmi dlouhou, obtížnou a nebezpečnou, protože je povede téměř neznámými oblastmi střední Austrálie.

Alice Springs je jen stanice telegrafní linky. Je tam asi dvacet domů, jejichž soubor si nezaslouží ani názvu vesnice.

Paní Branicanová se především odebrala k vedoucímu stanice, panu Flintovi. Neví snad něco o Indasech? Nepřichází ze Západní Austrálie až do centrálních oblastí právě tento kmen, u něhož žije v zajetí John Branican?

Pan Flint o tom nemohl říci nic určitého. Věděl jen, že Indasové občas navštěvují západní část Alexandrovy země. Nikdy však o Johnu Branicanovi neslyšel. A o Harrym Feltonovi se dověděl z telegramů přijatých o osmdesát mil východněji na queenslandských hranicích. Podle něho bylo lepší spolehnout se na dost přesné údaje, které ten nešťastník sdělil před svou smrtí. Radil vést tuto výpravu šikmo k oblastem Západní Austrálie. Doufal ostatně, že výsledek bude kladný a že paní Branicanová bude mít úspěch. Dal se paní Branicanová plně k dispozici i se všemi zásobami ve své stanici.

Paní Branicanová doporučila Zachu Frenovi a Tomu Marixovi, aby neztráceli čas. Oba mohli pomoci pana Flinta její příkaz splnit.

Na stanici Alice Springs čekala už dva týdny pod dozorem afgánského vodiče skupina třiceti velbloudů koupených na účet paní Branicanové.

Tak měla teď Dolly třicet velbloudů. Dvacet jízdních a deset nákladních. Samců bylo mezi nimi víc než samic. Většinou to byla mladá zvířata ve výborné kondici co do síly a zdraví. A tak jako celý doprovod vedl Tom Marix, velbloudy vedl nejstarší samec, kterého ostatní ochotně poslouchali. Řídil

je, shromažďoval je na zastávkách a bránil velbloudům utíkat za velbloudicemi.

Kdyby vůdčí velbloud padl nebo onemocněl, stádo by se

rozuteklo a vodiči by nedokázali udržet v něm pořádek. Je přirozené, že vůdčí velbloud byl přidělen Tomu Marixovi, a oba vůdcové, člověk i zvíře, zaujali místo v čele karavany

Bylo rozhodnuto, že koně a voli, kteří dopravili osoby a náklad z Fariny do stanice Alice Springs, budou svěřeni péči pana Flinta. Při návratu je tu karavana zase najde pro své bryčky a vozy.

Dolly a Jana se usadily v jakémsi stanu, podobném stanu arabskému a umístěném na hřbetě nejsilnějšího velblouda. Byly tam chráněny hustou záclonou před slunečními paprsky i prudkými dešti, které se spouštějí za bouří — ostatně velmi vzácných — na pláních střední Austrálie.

Harrietta, služka paní Branicanové, byla zvyklá na dlouhé pochody kočovníků a dala přednost cestě pěšky. Ta velká dvouhrbá zvířata jí připadala vhodnější k přenášení břemen než k nošení lidských bytostí.

Tři jízdní velbloudi byli určeni pro Lena Burkera, Godfreyho a Zacha Frena, kteří si na jejich tvrdý a kymácivý krok jistě zvyknou. Stejně budou musít jít velboudi jen krokem, protože část členů výpravy půjde pěšky. Do klusu je jezdcí přivedou jen při předjíždění karavany k vyhledání studny nebo pramene ve Velké písečné poušti.

Patnáct dalších jízdních velbloudů bylo přiděleno bílým členům doprovodu. Černí vodiči nákladních velbloudů měli urazit pěšky dvanáct až patnáct mil denní etapy, což pro ně nebylo nijak namáhavé.

Tak byla přeorganizována celá výprava s ohledem na obtíže druhé části cesty. Vše bylo se svolením paní Branicanové zařízeno tak, aby nové uspořádání vyhovovalo požadavkům sebedelší expedice a neunavovalo ani lidi, ani zvířata.

Zbývá ještě uvést, co se stalo s Josem Merittem. Zůstal ten gentleman se svým čínským sluhou na stanici Alice Springs? A jestliže stanici opustil, bude cestou na sever sledovat telegrafní vedení? Nestočí se spíš k východu nebo k západu, aby tam

vyhledal některé domorodé kmeny? Jedině tam mohl sběratel mít nějakou naději, že objeví tajemný klobouk, po jehož stopě už tak dlouho jde. Teď však byl zbaven koně, zavazadel i potravin! Jak bude moci pokračovat v cestě?

Zach Fren se na to setkání s tím podivínem několikrát ptal Gin Ghia. Ten však odpověděl, že nikdy neví, co jeho pán udělá, a že to pravděpodobně neví ani sám pan Meritt. Mohl jen potvrdit, že Jos Meritt nepomýšlí vůbec na návrat, dokud jeho sběratelská vášeň nebude uspokojena, a že on, Gin Ghi, rodák z Hongkongu, neuvidí hned tak tu krásnou zemi, kde“mladé, v hedvábí oděné Číňanky trhají štíhlými prsty květy lotosu“.

Nastal večer před odjezdem a Jos Meritt neřekl dosud ani slovo o svých úmyslech. Ale s večerem přišel k paní Branicanové Gin Ghi se zprávou, že jeho pán prosí

O zvláštní rozmluvu.

Paní Branicanová chtěla tomu podivínovi nějak pomoci a vzkázala mu, že ho prosí, aby ji navštívil v domě pana Flinta, kde od příchodu na stanici bydlela.

Jos Meritt se tam ihned vydal. Bylo 25. října. Jakmile se octl proti paní Branicanové, ihned spustil:

„Paní Branicanová... Dobře...! Oh! Velmi dobře...! Nepochybuji, ne...nepochybuji. ani na okamžik, že najdete kapitána Branicana... A chtěl bych si být tak jist i tím, že jednoho dne budu držet v ruce klobouk, k němuž směřuje veškeré úsilí mého, už tak dost pohnutého života... Dobře... Oh! Velmi dobře...! Musíte totiž vědět, proč jsem přišel prohledávat tyto zapadlé australské končiny.“

„Já to vím, pane Meritte,“ odpověděla paní Branicanová.“A ani já nepochybuji, že budete jednou za svou vytrvalost odměněn.“

„Vytrvalost? Dobře...! Oh! Velmi dobře...! Ten klobouk je totiž, paní Branicanová, světová jedinečnost!“

„A ve vaši sbírce dosud chybí!“

„Bohužel... Dal bych za to hlavu, abych si ho mohl na ni posadit!“

„Je to pánský klobouk?“ zeptala se Dolly, která se zajímala spíš z dobroty než ze zvědavosti o neškodnou mánií toho podivína.

„Ne, paní, ne... Patřil kdysi dámě... Ale jaké dámě! Jistě mě omluvíte, když neprozradím ani její jméno, ani její postavení... Bojím se totiž, aby se to neprozradilo konkurenci. Jen si pomyslete, paní, že by někdo jiný...“

„Nu — a máte nějakou stopu?“

„Stopu? Dobře...! Oh! Velmi dobře...! Velmi bohatou korespondencí, pátráním a cestováním jsem jenom zjistil, že ten klobouk po nejrůznějších zvratech emigroval do Austrálie a že se dostal vysoko...velmi vysoko.. Zdá se, že teď zdobí hlavu nějakého náčelníka kmene domorodců.“

„Ale kterého kmene?“

„Některého z těch, které se pohybují od severu na západ kontinentu. Dobře...! Oh! Velmi dobře...! Bude-li to -nutné, navštívím je všechny...prohledám všechno... A protože je mi jedno, kterým začnu, žádám vás o dovolení jít s vaší karavanou až k Indasům...“ .“Velmi ráda svoluji, pane Meritte,“ odpověděla Dolly.“Dám ihned rozkaz, abyste dostal dva velbloudy, bude-li to ovšem možné.“

„Jeden postačí, paní Branicanová, jen jeden pro mne i pro mého sluhu... Na to zvíře si sednu já a Gin Ghi půjde pěšky.“

„A víte, že musíme vyjít už zítra ráno, pane Meritte?“

„Zítra? Dobře...! Oh! Velmi dobře...! Já vás určitě nezdržím, paní Branicanová... Ale je samozřejmé, že se nebudu vůbec zabývat záležitostmi Johna Branicana... To bude jen vaše věc... Já se budu zajímat jen o ten klobouk...“

„Ano, o ten klobouk! To je smluveno, pane Meritte, odpověděla Dolly.

Jos Meritt se tedy poroučel s prohlášením, že tak inteligentní, energická a šlechetná žena si zaslouží najít svého

manžela.

Pak Jos Meritt upozornil Gin Ghia, aby byl ráno připraven a šel si sbalit těch pár věcí, které při té ovčí katastrofě zachránil.

Co se týká velblouda, o nějž se hodlal pán dělit se sluhou naznačeným způsobem, toho mu opatřil pan Flint. Vděčného pana Meritta to stálo jen Dobře.. ! Oh! Velmi dobře...!

Ráno 26. října, když se paní Branicanová rozloučila s panem Flintem, byl dán příkaz k odchodu. Tom Marix a Godfrey vyjeli před jízdní část karavany. Dolly a Jana se usadily na hřbetě svého velblouda do stanu. Podle nich jel z jedné strany Len Burker, z druhé Zach Fren. Pak následoval Jos Meritt, vznešeně usazený mezi hrby svého velblouda a sledovaný Gin Ghiem. Druhou část karavany tvořili vodiči s nákladními velbloudy a druhá, pěší část eskorty.

V šest hodin ráno nechala karavana vpravo za sebou telegrafní linku i stanici Alice Springs a zmizela za předhořím masívu Mac Donnellových hor.

V měsíci říjnu jsou v Austrálii už velká vedra. Proto Tom Marix radil cestovat jen v prvních dopoledních hodinách — od čtyř do devíti — a odpoledne od čtyř do osmi. I noci začínaly být dusné. A aby si karavana na únavné cestování střední Austrálií zvykla, musila se nezbytně zastavovat na delší dobu.

Zatím ještě neprocházela pouští, nekonečnými pustými pláněmi s úplně vyschlými potoky a se studnami naplněnými jen trochou poloslané vody, pokud okolním suchem úplně nevyschly.

Velbloudi kráčeli členitým terénem jen pomalu. Tu a tam se osvěžili u malých potoků. Cestující nacházeli ještě ve stínu stromů tekoucí, dost chladnou vodu a zvířata se vždy na několik hodin napila.

Navzdory obtížnému terénu podařilo se Tomu Marixovi udržovat denní průměr dvanáct až čtrnáct mil. Byl to průměr, s nímž výprava právě počítala. Ač už bylo značné vedro — třicet

až pětatřicet stupňů ve stínu —, lidé je snášeli zatím dobře. Během dne našli obyčejně nějakou skupinu stromů, pod nimiž mohli zřídit docela přijatelná tábořiště. Voda jim zatím nechyběla, i když to byly někdy jen úzké stružky v potocích. Zastavovali se obvykle od devíti ráno do čtyř odpoledne. Lidé i zvířata se o přestávkách zbavovali následků únavy z cesty.

Dne 7. listopadu odjel Godfrey asi na půl míle kupředu a vrátil se se zprávou, že zahlédl jakéhosi jezdce. Muž sledoval stezku při úpatí Mac Donnellových hor. Když zahlédl karavanu, pobídl koně a tryskem ji dostihl.

Lidé se právě utábořili pod třemi neduživými blahovičníky, které je vůbec nestínily. Vinul se tam potůček napájený pramenem z hor a jeho vodu tu vypíjely kořeny blahovičnicků. -

Godfrey muže přivedl k paní Branicanové. Ta mu dala nalít pořádnou dávku whisky a on dal najevo svou vděčnost za takové posílnění.

Byl to australský běloch, starý asi pětatřicet let, jeden z těch výborných jezdců zvyklých na déšť, který stéká po jejich lesklé kůži jako po voskovaném plátně, zvyklý na slunce, které jejich dozlatova opálenou tvář nemůže už víc opálit. Byl to státní kurýr a plnil svou povinnost s pílí i s humorem. Projížděl všemi okresy provincie, rozvážel poštu a šířil zprávy od stanice ke stanici i do řídkých vesnic rozsetých na západ a na východ od telegrafní linky. Vracel se právě ze stanice Emu Springs a přešel celou planinu až k Mac Donnellovým horám.

Tento kurýr se podobal starým dobrým francouzským postilionům. Dovedl vzdorovat hladu i žízni. Byl si jist vlídným přijetím na všech svých zastávkách, i když neměl v brašně ani jeden dopis. Byl to energický, odvážný a silný chlapík s revolverem za pasem, s puškou přes rameno a se silným, rychlým koněm pod sebou. Dovedl jet dnem i nocí bez obav ze špatných setkání.

Paní Branicanová ho ráda vyslechla a vyptávala se ho na domorodé kmeny, s kterými se setkal.

Statečný kurýr odpověděl ochotně a prostě. Slyšel — jako každý — o katastrofě *Franklina*.

Nevěděl však, že do střední Austrálie vyrazila z Adelaide výprava organizovaná ženou Johna Branicana. Paní Branicanová mu taky řekla, že její muž podle zprávy Harryho

Feltona je už čtrnáct let držen v zajetí kmenem Indasů.

„Nesetkal jste se při svých jízdách někde s tímto kmenem?“ zeptala se.

„Ne, paní, ačkoli Indasové se často přibližují k Alexandrově zemi,“ odpověděl kurýr. „Často jsem slyšel o nich hovořit.“

„Mohl byste nám snad říci, kde asi jsou teď?“ zeptal se Zach Fren.

„U kočovníků je to vždy těžké... Jeden rok jsou tu, druhý zas jinde...“

„Ale kde byli naposled?“ pokračovala paní Branicanová s naléhavou otázkou.

„Mohl bych potvrdit, paní Branicanová, že před šesti měsíci byli Indasové v severozápadní části východní Austrálie, na březích řeky Fitzroy,“ odpověděl kurýr. „Jsou to kraje, které rádi navštěvují lidé z Tasmanovy země. Tisíc d'áblů! Vy jistě víte, že do těch krajů se lze dostat jedině přes pouště ve střední a Západní Austrálii, a nemusím vám snad vykládat, čemu se tam vystavujete. Ale s odvahou a s energií se lze dostat daleko. Naberte si tedy zásoby — a šťastnou cestu, paní Branicanová!“

Kurýr přijal ještě velkou sklenici whisky a několik konzerv, které uložil do své brašny. Pak se vyhoupl do sedla a zmizel za posledními výběžky Mac Donnellových hor.

Po dvou dnech překročila karavana poslední předhoří těchto hor a octla se konečně na hranicích pouště, sto třicet mil severozápadně od stanice Alice Springs.

IX. DENÍK PANÍ BRANICANOVÉ

Slovo poušť vyvolává v myslích představu Sahary s jejími nekonečnými písečnými pláněmi a se svěžími, zelenými oázami. Ale oblasti střední Austrálie se ničím nepodobají krajinám v severní Africe; snad jedině nedostatkem vody. "Voda se stáhla do stínu," říkají domorodci a cestující musí bloudit od studny ke studni, často na velké vzdálenosti. Ač většinu australské půdy pokrývá písek, ať ve vrstvách, ať v písečných přesypech, není tam země zcela neplodná. Občas tam přece jen přicházíme na trochu křovin s drobnými kvítky a tu a tam na několik stromů, akácií a blahovičníků. Vzhled kraje proto není tak smutný jako na nahé Sahaře. Ale ty stromy a keře nenesou ani jedlé ovoce, ani použitelné listy. Karavany jsou proto nuceny brát si zásoby potravin s sebou. Život se tam projevuje jen občasným přeletem ptáků.

Pani Branicanová si vedla pravidelně a s neobyčejnou přesností cestovní deník. Několik úryvků z něho vysvětlí lépe než prosté vyprávění příběhy té obtížné cesty. Ukážou taky čtenáři žhavou Dollinu duši, její pevnost v těžkých zkouškách a tvrdošíjně rozhodnutí nepodléhat zoufalství ani v nejtěžších chvílích, kdy se už všichni její společníci vzdávali poslední naděje. Čtenář z Dollina deníku uvidí konečně i to, čeho je schopna žena, když se věnuje plnění nějaké povinnosti

10. listopadu

Opustili jsme tábořiště pod Liebigovou horou ve čtyři hodiny ráno. Kurýr nám poskytl velmi cenné informace. Jsou v souhlasu s údaji Feltonovými. Ano, kmen Indasů dlužno hledat na severozápadě, především na březích řeky Fitzroy. Ze to znamená zdolat skoro osm set mil? My je zdoláme! Dostanu se tam, i kdybych tam měla dojít sama, i kdybych se měla stát zajatkyňi toho kmene! Budu aspoň pohromadě s Johnem!

Postupujeme k severozápadu. Je už velké vedro — pětatřicet stupňů ve stínu — když je ovšem nějaký stín! Ten nám

poskytuje jen nějaká skupinka stromů nebo mrak na slunci...

Cestovní pořádek, jak jej určil Tom Marix, je velmi praktický. Délka a trvání obou půldenních etap jsou stanoveny dobře. Mezi čtvrtou a osmou hodinou ranní první etapa, pak do čtyř hodin odpočinek. Druhá etapa od čtyř do osmi večer a pak celonoční odpočinek. Vyhýbáme se tak pochodu v palčivém poledni. Ale co času tím ztrácíme! Jaké zpoždění to je! I když připustíme, že nenarazíme na žádné překážky, těžko se dostaneme na břeh řeky Fitzroy dříve než za tři měsíce.

Godfrey mě svou prudkou povahou děsí. Je stále vpředu, často z našeho dohledu. Jen těžko ho držím u sebe. Ale přesto mě ten chlapec miluje jako vlastní syn. Tom Marix mu několikrát vytkl přílišnou smělost. Doufám, že si to vezme k srdci.

Len Burker je skoro stále na konci karavany a zdá se, že vyhledává spíš společnost černochoů než bělochoů. Zná už dlouho jejich zvyky, záliby a choutky. Když se setkáváme s domorodci, je nám vždy užitečný, protože zná jejich jazyk natolik, aby jim rozuměl a oni rozuměli jemu... Kéž by se Janin manžel polepšil!

13. listopadu

V posledních třech dnech nic nového. Jaká je to úleva a radost pro mne, že mám u sebe Janu! Co si toho jen napovídáme ve stanu, kde sedíme samy dvě. Nakazila jsem svou vírou i ji. Nepochybuje už, že Johna najdeme. Je však stále tak smutná, ta ubohá Jana. Vůbec na ni nedotírám otázkami na to, co se dělo od doby, kdy musila následovat Lena do Austrálie. Chápu, že se mi nemůže plně projevit. Ale často se mi zdá, jako by mi chtěla něco říci... Řekla bych však, že ji Len Burker hlídá. Když se k nám přiblíží a ona ho spatří, její chování se změní, obličej se jí prodlužuje. Má z něho zřejmě strach. Je jasné, že ji ten člověk ovládá a ona že by ho na jediný pokyn následovala až na kraj světa.

Zdá se, že má Jana ke Godfreymu určitou náklonnost. Ale

když ten chlapec k nám přijede pohovořit si, neodvažuje se ho na něco ptát a na něco mu odpovídat... Odvrací oči a klopí hlavu. Řekla bych, že jeho přítomností trpí.

Dnes projíždíme v ranní etapě dlouhou bažinatou plání. Půda je tu vlhká. Kopyta koní z ní vytlačují slizké bahno vždy, když prorazí slanou kůru močálů. Kůra častokrát vzdoruje tlaku kopyt, a když ji noha prolomí, vystříkne proud tekutého bahna.

Od výjezdu z Adelaide jsme se už setkali i s hady. Je jich v Austrálii všude dost a nejvíc právě na povrchu těchto bažin pokrytých křovisky a rákosím. Jeden z mužů našeho doprovodu byl uštknut jedovatým hadem, - dlouhým nejméně tři stopy a hnědě zbarveným. Tom Marix mu ránu ihned vypálil špetkou střelného prachu, který nasypal na postižené místo a zapálil. Ten člověk — byl to běloch — při tom ani necekl. Já jsem mu při operaci držela ruku. Poděkoval mi. Dala jsem mu dvojitou dávku whisky. Můžeme snad doufat, že jeho zranění se obejde bez vážnějších následků.

Musíme dávat pozor, kam klademe nohu. Ani jízda na velbloudu nechrání plně před hady. Bojím se stále, aby se Godfrey nedopustil nějaké neopatrnosti. Záchvějů se, kdykoli černoši zvolají“vindohe“, což v jejich jazyku znamená had.

Během noci byl náš spánek rušen zlověstným vytím v jisté vzdálenosti od tábora. Byla to smečka dingů, těchto šakalů Austrálie, kteří mají něco z psa a něco z vlka. Mají žlutavou srst a dlouhé, hustě osrstěné ocasy. Naštěstí se tyto šelmy omezily jen na vytí a náš tábor nepřepadly. Ve velkém počtu mohou prý být velmi nebezpečné.

19. listopadu

Horko je stále tíživější a potoky, na které přicházíme, jsou zcela vyschlé. Musíme vykopávat v jejich korytech jámy, abychom získali trochu vody do našich soudků. Brzy budeme odkázáni jen na studny. Potoky co nevidět zmizí.

Musím uvést, že Godfrey a Len Burker si projevují na-

vzájem nevysvětlitelnou, řekla bych pudovou antipatií. Nikdy jeden z nich druhého neosloví. A jasně se jeden druhému vyhýbá. Já jsem o tom jednou s Godfreyem hovořila.

„Ty nemáš Lena Burkera rád?“ zeptala jsem se ho.

„Ne, paní Branicanová,“ odpověděl mi. „A nechtějte po mně, abych ho měl rád!“

„On je však můj příbuzný,“ pokračovala jsem. „Je to můj bratranec, Godfrey, a protože máš rád mne...“

„Paní Branicanová, vás miluji, ale jeho nemohu mít nikdy rád!“

Drahý Godfrey! Tušíš snad něco? Z jakého skrytého důvodu to tak mluvíš?

27. listopadu

Dnes se před námi táhne široká planina, jednotvárná rovina pokrytá trním nazývaným právem“prasečí štětiny“. Za těchto podmínek se stává pochod nesmírně obtížným. Musíme s tím počítat, protože tímto trnitým porostem teď poputujeme několik set mil daleko. Je to rákosí poušť, jediná rostlina, která může ještě žít na pustých územích střední Austrálie.

Vedro neustále stoupá a stín nikde není. Naši opěšalí průvodci nesmírně vedrem trpí. V potocích už nenacházíme ani v nejhlubších jámách jedinou kapku vody.

Tom Marix přikázal, aby jezdecká část doprovodu postoupila občas velbloudy části opěšalé. Udělal to proto, aby upokojil černochoy. S lítostí jsem zjistila, že jejich mluvčím se stal Len Burker. Ti lidé byli ovšem k politování. Jít bosky mezi trnitými keři a ve velkém vedru, které je i ráno a večer nesnesitelné, je opravdu neúnosné. Ale proto ještě nemusil Len Burker budít v nich žárlivost na bílé členy doprovodu. Plete se do věcí, do nichž mu nic není. Žádala jsem ho, aby si dal pozor.

„Dělám jen to, co je v zájmu nás všech, Dolly,“ odpověděl mi.

„Chci tomu věřit,“ řekla jsem mu.

„Povinnosti mají být rozděleny spravedlivě...“

„Tohle přenechte mně, pane Burkere,“ vmísil se do naší rozmluvy Tom Marix. „Zařídím, co bude třeba!“

Všimla jsem si, že Len Burkere odcházel se špatně skrývanou zlostí, když se po nás naposled podíval velmi zlým pohledem. I Jana si toho všimla, když se na ni upřel pohled jejího manžela. Ubohá žena raději otočila hlavu.

Tom Marix mi slíbil, že vše zařídí tak, aby bílí i černí mužové doprovodu si nemohli na nic stěžovat.

5. prosince

Během zastávek velmi trpíme útoky bílých mravenců. Ten protivný hmyz nás napadá po tisících. V jemném písku je neviditelný a stačí sebemenší tlak nohou, aby se ta havěť objevila na povrchu.

„Já mám kůži tvrdou, a kornatou,“ řekl mi Zach Fren, „a přece mě ten dobytek pokousal!“

Těmi mravenci nejméně trpí Číňan. Je příliš líný, než aby ho jejich kousnutí vyvedla z netečnosti. Zatímco my se stále převracíme a vztekle zmítáme, privilegovaný Gin Ghi si leží nehybně a klidně pod křoviskem, jako by se ta bídná havěť žluté kůže štítila.

Stejně netečně se však chová i pan Jos Meritt. Ačkoli jeho dlouhé tělo skýtá drobným útočníkům široké pole působnosti, Angličan si vůbec nestěžuje. Jeho ruce se pravidelně zdvíhají i klesají a drtí tisíce mravenců.

20. prosince

Ta muka končí až znamením k odjezdu, daným Tomem Marixem, Ten je rád, že mravenci nelezou velbloudům po nohou. Zato naši pěší průvodci nejsou od toho nesnesitelného hmyzu osvobozeni ani na pochodu.

Během cesty jsme vystaveni útokům ještě jiného druhu a neméně nepříjemného. Jsou to komáři, nejobávanější bič Austrálie.

Co jsou však mravenci a komáři proti mukám žízně, proti tomuto utrpení z veder australského prosince! Nedostatek vody

vyvolává oslabení všech duševních schopností i tělesných sil. A naše zásoby se už vyčerpávají, naše soudky už zní dutě. To, čím jsme je naplnili u posledního potoka, je hustá teplá tekutina otřesy pochodu zkalená a neschopná naši žízeň uhasit.

Neméně nás znepokojuje i to, že naši velbloudi místo svého obvyklého pravidelného kroku se sotva vlečou. Natahují krky k obzoru na konci ploché roviny bez jediné vyvýšeniny, bez jediné terénní vlny.

16. prosince

Naše karavana překonala dnes dvěma etapami pouze devět mil. Všimla jsem si ostatně, že se naše průměrná rychlost v posledních dnech značně zmenšila. Naše zvířata přes svou statnost pochodují velmi zvolna, hlavně ta, která nesou náklad.

Tom Marix zuří, když se jeho lidé náhle a bez příčiny zastavují. Přijíždí k nákladním velbloudům, bije je svým jezdeckým bičkem, ale zvířata ty šlehy na své hrubé kůži vůbec necítí

Od 17. do 27. prosince

Cesta pokračuje za stejných podmínek. V prvních dnech tohoto týdne se počasí změnilo s větrem, který vane silněji. Na severu vystoupilo několik mraků zaoblených tvarů. Vypadaly jako obrovské bomby, které by jedinou jiskrou vybuchly.

Toho dne — 23. prosince — ta jiskra vyskočila. Prostorem prolétl blesk Rychlé zášlehy se kmitaly s nebývalou ostrotí, ale nebyly dosud doprovázeny hromem, který je v hornatých krajích zesilován ozvěnou. Současně se rozpoutala vichřice s takovou silou, že jsme se nemohli na našich zvířatech udržet. Musili jsme sestoupit, a dokonce si kleknout na zem. Zach Fren, Godfrey, Tom Marix a Len Burkert jen stěží zachránili náš stan před poryvy vichru. Nemohli jsme v takové bouři vůbec pomýšlet na táboření, na postavení stanů mezi trnitými keři. Všechny stany by byly okamžitě rozházeny, roztrhány, zničeny.

„Ať žije bouře, přinese-li nám vodu!“ zvolal Godfrey.

Godfrey má pravdu. Voda! Voda! To je náš společný hlas. Ale bude pršet? To je právě otázka.

Ano, to je právě otázka, protože prudký déšť by pro nás byl manou na poušti Naneštěstí byl vzduch tak suchý — což jsme poznali podle krátkosti hromů —, že voda v oblacích musila

zůstat ve tvaru páry a nemohla spadnout v dešti dolů. A přesto jsme si mohli těžko představit bouři prudší a blesky s hromem strašnější. Ale čekání na vláhu bylo pro nás Tantalovými mukami. v celé jejich hrůze.

„Paní Branicanová, paní Branicanová,“ volal na mne

Godfrey,“nad hlavami se nám přece vznáší dobrá čistá voda, nebeská voda... Ty blesky mračna roztrhají a ta voda na nás spadne!“

„Trochu trpělivosti, chlapče,“ odpověděla jsem mu.“A nezoufejte!“

„Opravdu,“ řekl Zach Fren,“mračna houstnou a zároveň klesají. Ach, kdyby se ten vítr trochu utišil, celý rámus by se změnil v liják.“

Měli jsme opravdu největší strach z toho, že vichřice odnese shluk mračen k jihu a nenechá nám tu ani kapku vody.

Liják však na sebe nedal dlouho čekat. Musili jsme si navléci gumové pláště. Aniž jsme ztráceli čas, rozestavili jsme na zem všechny nádoby, abychom nachytali co nejvíc životodárné tekutiny. Natáhli jsme i plátna, plachty a pokrývky, které po nasáknutí vodou stačí jen vyždímat a získat tak vodu pro zvířata.

Velbloudi mohli ostatně ukojit mučivou žízeň hned, protože mezi trnitými keři se už tvořily potůčky a kaluže vody. Planina hrozila přeměnit se v obrovský močál. Teď tu bylo vody pro všechny dost. Konečně jsme měli zásobu vody na několik dní. Mohli jsme pokračovat v pochodu s lidmi osvěženými na duchu i na těle a se zvířaty podstatně posílenými. Všechny soudky jsme naplnili až po čepy. Každý kus nepromokavé látky nám posloužil jako nádoba. Velbloudi neopomněli naplnit vodou své břišní vaky, které jim příroda ušetřila a v nichž mohou po určitou dobu vodu uschovávat

29. prosince

Nic nového. Dorazili jsme do Waterloo Springs, sto čtyřicet mil od Liebigovy hory. Naše výprava tím došla na stý

šestadvacátý stupeň východní délky, jak to Tom Marix a Godfrey zjistili podle mapy. Dosáhli jsme tím smluvené hranice vedoucí v přímce od severu k jihu a oddělující sousední území od obrovské části pevniny nesoucí jméno Západní Austrálie.

X. JEŠTĚ NĚKOLIK VÝŇATKŮ Z DOLLINA DENÍKU

Waterloo Springs není ani osada, ani vesnice. Je to jen několik chatrčí domorodců — dnes prázdných — a nic víc. Kočovníci se tam zastavují jen v době, kdy deště naplňují koryta potoků vodou, což jim umožňuje zdržet se tam nějaký čas. Waterloo si vůbec nezaslouží názvu Spring — pramen — stejně jako většina pouštních stanic. Ze země tam žádná voda nevyvěrá.

Stejnou poznámku bychom našli i v Dollině deníku, z něhož jsme právě uvedli několik výňatků. Mohou lépe než jakýkoli popis seznámit čtenáře s krajem a ukázat mu strašně zkušky, které tam čekají na všechny odvážlivce. Uveďme další ukázky, které umožní ocenit sílu a nezdolnou energii jejich autorky i její nezvratitelné rozhodnutí dosáhnout cíle i za cenu největších obětí.

30. prosince

Musili jsme zůstat dva dny ve Waterloo Springs. To zpoždění mě děsí, když si uvědomím, jaká vzdálenost nás dosud odděluje od údolí řeky Fitzroy. A kdo ví, zda nebudeme musít hledat kmen Indasů ještě za touto řekou? Jaký život asi vede John od chvíle, co ho opustil Harry Felton? Nepomstili se na něm domorodci za útěk jeho společníka? Nesmím na to ani pomyslit... Takové myšlenky by mě zabily! Zach Fren se mě pokouší uklidnit.

„Protože Harry Felton a kapitán Branican byli v zajetí Indasů tolik let,“ řekl mi, “pak měli ti divoši jistě zájem na tom, aby je zachovali při životě. Harry Felton vám to ostatně vysvětlil, paní Branicanová. Domorodci poznali v kapitánovi bílého velitele velké ceny a čekají stále na příležitost k získání výkupného přiměřeného jeho důležitosti. Podle mého mínění nemohl Feltonův útěk Johnovo postavení nijak zhoršit.“

Dej Bůh, aby tomu tak bylo!

31. prosince

Dnes skončil rok 1890. Před patnácti lety opustil *Franklin* San Diego. Patnáct let...! A naše karavana opustila Adelaide teprve před čtyřmi měsíci a pěti dny. Jak skončí tento rok, který pro nás začíná v poušti?

1. ledna

Moji společníci mi dnes přišli blahopřát k Novému roku. Drahá Jana mě v nesmírném dojetí objala a já jsem ji držela v náručí. Zach Fren a Tom Marix mi přišli stisknout ruku. Víím, že v nich mám dva přátele, kteří jsou mi na smrt oddáni. Všichni členové doprovodu mě obstupili a opravdu srdečně mi blahopřáli. Říkám všichni, ale myslím tím všechny bez černochů, kteří dávají neustále najevo svou nespokojenost. Je jasné, že Tom Marix u nich udržuje kázeň jen s největšími obtížemi.

Len Burker se mnou mluvil obvykle chladným tónem a ujišťoval mě, že výprava bude mít úspěch. Nepochybuje prý, že dosáhneme našeho cíle. Nicméně projevilo pochyby, je-li správné mířit k řece Fitzroy. Mííní, že Indasové jsou kočovníci zdržující se ve východní části pevniny. Dodal, že je správné jít tam, kde Harry Felton zanechal svého kapitána...ale nikdo prý nám nemůže zaručit, že se Indasové zatím nepřemístili...atd.

To vše říkal tónem, který nemůže budít důvěru, tónem, jakým hovoří lidé neschopní podívat se někomu přímo do očí.

Nejvííc mě však dojala pozornost Godfreyho. Natrhal mi kyticí divokých květin rostoucích mezi trsy křovin. Podal mi ji s takovým půvabem a hovořil tak něžně, že mi vhrkly slzy do očí. Políbila jsem ho a on mi mé polibky vracel... Proč mi stále probíhá myslí myšlenka, že můj Wat by teď měl stejný věk? A že by byl stejně milý!

Byla při tom i Jana. Nesmírně ji to dojala a jako obvykle v Godfreyho přítomnosti zbledla. Zdálo se mi, že omdlí. Ale vzpamatovala se a její manžel ji pak odvedl... Já jsem se ji neodvážila zdržovat.

15. ledna

Po několik dní jsme udržovali rychlé tempo. Dvakrát nebo třikrát ještě vydatně přelo. Netrpěli jsme tedy žízní a doplňovali jsme si i zásoby vody. Otázka vody je tu nejvážnější a taky nejstrašnější, jde-li o cestu napříč pouští.

Žijeme teď jedině ze zásob. Na lov nemůžeme vůbec pomýšlet. V těchto pustinách žádná zvěř není. Ale potravy máme na několik měsíců, a tak mohu být v tomto směru klidná. Zach Fren úzkostlivě bdí nad zásobami potravin, nad konzervami, nad moukou, nad čajem a kávou. Vše rozděluje pravidelně a metodicky. Černoši z našeho průvodu si nemohou stěžovat, že se máme lépe než oni.

Stále se setkáváme s obrovským množstvím mravenců, kteří nás strašně sužují během Všech zastávek. Pro komáry je tento kraj příliš suchý, a tak nás už netrápí.

Dne. 23. ledna jsme dorazili do Mary Springs, devadesát mil od Waterloo.

Stojí zde skupina neduživých stromů. Jsou to napůl suché blahovičníky, které už vysály z půdy všechnu vodu.

Pozoruji, že odvážný a energický Godfrey neztratil nic z humoru svého věku. Jeho zdraví nijak neutrpělo, jak jsem se toho bála, protože je ve věku, kdy se chlapci stávají dospělými muži. A stále mě mate ta neuvěřitelná podobnost... Má stejný pohled, když ke mně obrátí zrak. Má i stejné zabarvení hlasu... A hovoří i vyjadřuje své myšlenky způsobem, kterým mi připomíná mého ubohého Johna.

Jednoho dne jsem na to chtěla upozornit i Lena Burkera.

„Ale kdepak, Dolly,“ odpověděl mi. „Je to od vás jen bláhová představa. Přiznám se, že v něm žádnou podobnost nevidím. Soudím, že ta existuje jen ve vaší fantazii. Ale na tom konečně nezáleží, a jestliže máte o chlapce zájem jen z těchto důvodů...“

„To ne, Lene,“ řekla jsem. „Jestliže cítím ke Godfreymu takovou náklonnost, pak je to jen proto, že se vášnivě zajímá o to, co je jediným smyslem mého života: najít a zachránit Johna.“

Prosil mě, abych ho vzala s sebou, a já, dojata naléháním, jsem svolila. Je to ostatně jedno z mých dětí ze San Diega, vychovaných ve *Watově domově*. A tak je vlastně Godfrey jakoby Watův bratr.“

„Já vím...já vím..., Dolly,“ odpověděl Len Burkner,“a do značné míry vás chápu. Kéž- byste si nikdy nemohla vyčítat skutek, v němž měl víc místa cit než rozum!“

„Nemám ráda takové řeči, Lene,“ odpověděla jsem vzrušeně.“Takové poznámky mě zarmucují. Co máte proti Godfreymu?“

„Zatím nic...vůbec nic. Ale později...kdo ví... Co když bude chtít zneužít vaší trochu přehnané náklonnosti? Nalezenec...bůhví, odkud pochází...jaká krev mu koluje v žilách...“

„Je to krev statečných a čestných lidí, za to vám ručím!“ zvolala jsem.“Na palubě lodi *Brisbane* ho měl každý rád, od kapitána až po jeho kamarády. A podle toho, co o něm řekl sám kapitán, nezasloužil si Godfrey nikdy nejmenší výtku! Zach Fren se v tom vyzná a cení si chlapce stejně jako já! Řekněte mi tedy, Lene, proč ho nemáte rád?“

„Já, Dolly? Nemám ho ani rád, ani nerad... Je mi prostě lhostejný a to je vše! Své přátelství nenabízím prvním, kdo přijde, a myslím jen na Johna a na to jak ho vyrvat z rukou domorodců...“

Když jsem se o tomto rozhovoru zmínila Janě, sklonila hlavu a neodpověděla mi.

Příště už nebudu naléhat. Jana to nechce a nemůže taky Lenovi škodit. Chápu to; je to její povinnost.

29. ledna

Dorazili jsme ke břehu malého jezírka. Je to jen laguna, podle Torna Marixe nazvaná Bílé jezero. Své jméno plně ospravedlňuje, protože místo vypařené vody je tam jen ložisko soli, která zaplnila celé dno. Je to zbytek vnitřního moře, které kdysi rozdělovalo Austrálii na dvě části.

Zach Fren tam doplnil naše zásoby soli. Víc by nás však byl potěšil nález pitné vody.

Nyní jsme na okraji pouště nazvané Velká písečná poušť.

Posledních dvacet mil se terén postupně měnil. Trsy křovin jsou mnohem řidší a nakonec mizí i poslední hubená zeleň. Je tu půda tak vyprahlá, že se v ní nedaří ani tak nenáročné vegetaci.

Při pohledu na tu zoufalou neplodnost, na tu znepokojující vyprahlou, zmocňují se nás všech chmurné předtuchy. Tom Marix mi ukazuje tyto hrozné pustiny na mapě. Tam, kde vzdorovali slavní australští cestovatelé při studiu neznámých australských končin, tam teď vzdoruji já při hledání Johna! Tady je jediný cíl mého života a já ho dosáhnu!

3. února

Od pěti dnů musíme zase zkracovat etapy. Tím větší vzdálenost musíme ještě překonat. Naše karavana, zdržovaná neschůdným terénem, nemůže sledovat přímý směr. Terén tu je velmi členitý a nutí nás k výstupům a k sestupům po svazích někdy dost strmých.

Je nesnesitelné horko. Nelze si představit, jak tu sluneční paprsky pálí. Jsou to ohnivé šípy, které vnikají tisícerými póry do těla. Jana a já můžeme ostatně zůstat ve svém stanu. Ale jak musí trpět naši průvodci za dopoledního a odpoledního pochodu! Zach Fren je přes svou robustnost zcela vyčerpán únavou. Nestěžuje si však a neztrácí svou dobrou náladu. Je to oddaný přítel, který spojil svůj život s mým.

Přes den, mezi osmou a čtvrtou odpoledne, nelze udělat ani krok. Táboříme, kde se dá, kde můžeme postavit dva tři stany. Bílí i černí členové našeho doprovodu si lehnou, pokud mohou, do stínu velbloudů. Strašné však je, že nebudeme mít brzy vodu. Co se s námi stane, budeme-li nacházet jen vyschlé studny? Tuším, že Tom Marix je nesmírně znepokojen, ač se snaží svou úzkost skrýt.

14. února

Uplynulo jedenáct dní, v nichž nás potkal jen dvouhodinový déšť. Jen stěží jsme naplnili vodou pár soudků, dali lidem trochu vody a zvířatům potřebnou dávku. Dorazili jsme do Emily Springs, kde jsme našli zcela vyschlou studnu. Naše zvířata jsou vyčerpaná. Jos Meritt neví, jak přinutit svého velblouda k další cestě. Netluče ho; snaží se působit na jeho city. Slyším ho, jak říká: “Podívej se, ubožáčku, máš potíže, ale nic tě netrápí!”

Pokračujeme v cestě se strachem větším než kdy jindy.

Dvě zvířata jsou nemocná. Sotva se vlečou a nemohou pokračovat v cestě. Náklad z jednoho velblouda jsme musili přeložit na jízdní zvíře, které jsme odebrali jednomu z jezdců.

Ještě štěstí, že velbloud Toma Marixe si až dosud uchoval všechny síly. Bez něho by ostatní zvířata, především velbloudice, utekla a nikdo by je nezadržel.

Ubohá a nemocí postižená zvířata jsme musili zastřelit. Nechat je o hladu a žízni trpět v dlouhé agónii by bylo krutější než jednou ranou ukončit jejich muka.

Karavana se vzdaluje a obchází písečný pahorek... Zazní dva výstřely... Tom Marix se k nám vrací a jedeme dál.

Víc starostí mi dělá špatný zdravotní stav dvou našich lidí. Dostali horečku. Dáváme jim chinin, kterého máme v cestovní lékárně dostatek. Zžírání je však hrozná žízeň. Naše zásoby vody jsou už velmi malé a nezdá se, že bychom se blížili k nějaké studni.

Nemocní leží každý na jednom z velbloudů, které jejich kamarádi vědou. Člověka nemůžeme opustit jako zvíře. Pečujeme o ně... Ale to strašné vedro je pomalu stravuje...

Tom Marix už neví, co má dělat, ačkoli je na útrapy V poušti zvyklý a ze své policejní praxe se vyzná i v ošetřování nemocných... Vodu! Vodu! Tak voláme k oblakům, když nám ji nemůže dát vyprahlá země.

Nejlépe vzdorují útrapám a celkem málo trpí úžasným vedrem naši černoši.

Ale ač trpí mnohem méně, jejich nespokojenost den ze dne vzrůstá. Tom Marix se marně pokouší uklidnit je. Ti nejpodrážděnější se během zastávek drží stranou, něco si neustále šuškájí a dohovořují se. Jsou to příznaky blízké vzpoury.

Dne 21. února společným rozhodnutím odmítli pokračovat v cestě k severovýchodu. Prohlásili, že umírají žízní. Je to bohužel důvod velmi vážný. V našich soudcích už dvanáct hodin není ani kapka vody.

Musela jsem osobně zakročít u černochoů trvajících na svém požadavku. Musila jsem je přesvědčit, že prostředkem k odstranění jejich útrap není za těchto okolností zastavení na místě.

„My se však chceme vrátit zpět!“ řekl mi jeden z nich.

„Zpět? A kam?“

„Až do Mary Springs.“

„Ale vždyť ani v Mary Springs není voda,“ řekla jsem, „a vy to dobře víte!“

„Když není v Mary Springs,“ odpověděl mi domorodec, „najde se o kousek dál, pod Wilsonovou horou u Sturtova potoka.“

Dívám se na Toma Marixe. Ten vytahuje mapu Velké písečné pouště. Díváme se do ní. Opravdu — severně od Mary Springs je dost důležitý vodní tok. Ale jak o tom potoku může domorodec vědět? Ptám se ho. Napřed váhá s odpovědí a nakonec říká, že mu to prozradil pan Burker. To on jim poradil, aby se vrátili ke Sturtovu potoku.

Jsem nesmírně rozmrzena. Lenovou neopatrností — ale je to jen neopatrnost? —, s níž vnukl černochoům nápad vrátit se na východ.

Obrátila jsem se přímo na Lena.

„A co chcete, Dolly? odpověděl mi.“Je lepší zdržet se několika zacházkami než trvat umíněně na směru, v němž nejsou žádné studny.“

„Ale pak jste měl, pane Burkere, svůj návrh přednést rozhodně spíš mně a paní Branicanové než domorodcům,“ řekl mu podrážděně Zach Fren.

„Jednáte s našimi černochoy tak, že je už nedokážu ovládnout,“ vytkl mu Tom Marix. „Kdo je vlastně jejich velitelem? Vy, pane Burkere, nebo já?“

„Pokládám vaši výtku za zcela nevhodnou, pane Marixi,“ odsekl mu Len Burker.

„Ať je nevhodná, nebo není, je oprávněná vzhledem k vašemu chování, pane, a vy s tím musíte počítat!“

„Tady mi kromě paní Branicanové nemá nikdo co poroučet!“

„Dobrá, Lene,“ řekla jsem. „Ale budete-li mít příště něco na srdci, prosím vás, abyste s tím přišel ke mně, a ne k druhým.“

„Paní Branicanová,“ řekl Godfrey, „nechcete, abych vyšel před karavanu hledat nějakou studnu? Nakonec snad nějakou najdu...“

„Leda studnu bez vody,“ bručel si Len Burker a s pokrčením ramen odcházel.

Dovedu si představit, jak musela trpět Jana, která byla tomu hovoru přítomna. Způsob Lenova jednání, vážně ohrožující dobrou shodu v naší skupině, mohl by způsobit velmi vážné nesnáze. Musila jsem se připojit k Tomu Marixovi a přimět černochoy, aby netrvali na svém požadavku vrátit se zpět. Podařilo se nám to jen se značnými potížemi. Prohlásili však, že nepřijdeme-li do osmačtyřiceti hodin na vodu, vrátí se do Mary Springs, aby se dostali ke Sturtovu potoku.

23. února

V dalších dvou dnech jsme nevýslovně trpěli. Stav našich dvou nemocných se zhoršil. Další tři velbloudi padli a už nevstali. Zůstali ležet na písku s nataženými krky, s propadlými boky, neschopni jediného pohybu. Musili jsme je zastřelit. Byla to dvě jízdni zvířata a jeden velbloud nákladní. Teď jsou čtyři běloši z doprovodu nuceni jít pěšky, ač je náš pochod i

pro jezdce únavný.

A v celé Velké písečné poušti nevidět ani človíčka! Ani žádného domorodce z Tasmanovy země, který by nám mohl dát informace o studních. Je pravda, že v polovyschlých studních bychom našli hustou, teplou, těžko pitnou vodu. Ale my bychom se spokojili i s takovou...

Dnes, ke konci dopolední etapy, mohli jsme konečně žízeň uhasit. Godfrey totiž objevil nepříliš daleko pramen.

„Studna! Studna!“ volal už z dálky ještě dříve, než jsme mu mohli rozumět.

Na jeho pokřik celá naše skupina oživila. Velbloudi přidali do kroku. Zdálo se, že i Godfreyho velbloud na ostatní zvířata volá: „Voda! Voda!“

Po hodině se karavana zastavila pod skupinou stromů se suchými větvemi. Byly to našťěstí gumovníky, a ne blahovičnický, které by jinak pramen vysušily do poslední kapky.

Ale řídké studně vyhloubené na povrchu australských pustin jsou tak mělké, že malá skupina lidí je za chvíli zcela vyprázdní. Vody v nich není nikdy dost, a nadto je nutno čerpat ji zpod vrstvy písku. Někdy se tyto nádrže na povrchu planiny nijak nepoznají, takže je lze v bezprostřední blízkosti minout. Je proto třeba pozorovat kraj velmi pečlivě. A to jsme taky dělali.

Tentokrát měl šťastnou ruku Godfrey. Studna, u níž jsme se v jedenáct hodin dopoledne zastavili, měla vody víc, než jsme potřebovali k vytvoření zásoby a k napojení velbloudů. Byla to průzračná, pískem profiltrovaná a poměrně chladná voda z prohlubně u paty písečného pahorku, kde na ni nedopadaly přímé sluneční paprsky. Každý z nás se s rozkoší u studny osvěžil. Musili jsme však členy našeho doprovodu nabádat, aby pili jen střídavě; jinak by mohli onemocnět.

Nelze si představit blahodárný účinek vody po dlouhotrvajících mukách žízně. A je to účinek okamžitý. Vyčerpaní vstávají, síly se rychle vracejí a se silou i odvaha. Není to jen

osvěžení — je to přímo znovuzrození.

Nazítí jsme vyrazili ve čtyři hodiny ráno na cestu k severozápadu, abychom co nejdříve došli do Joanna Springs, asi sto devadesát mil od Mary Springs.

Těchto několik poznámek vyňatých z Dollina deníku stačí k poznání, že energie statečné ženy oni na okamžik neochabla. Nyní je třeba pokračovat v líčení cesty, kterou čekalo v budoucnosti ještě tolik nepředvídaných a svými důsledky tak vážných okolností.

XI. RŮZNÉ PŘÍHODY

Jak vyplynulo z posledních řádek Dollina deníku, nabyli členové karavany zase odvahy a důvěry. Jídla měli stále dost, protože si nesli zásoby na několik měsíců. Jedině voda jim během několika etap chyběla. Ale studna objevená Godfreyem měla vody víc, než potřebovali, a tak všichni s ulehčením vyrazili na další cestu.

Museli ovšem neustále snášet kruté vedro, vdechovat žhavý vzduch nekonečných plání bez stromů a bez stínu. A lidí, kteří mohou beztréstně snášet takové teploty, není mnoho, zvláště když nepocházejí z Austrálie. Tam, kde domorodec vzdoruje, tam cizinec podléhá. Na tak vražedné podnebí musí být člověk zvyklý.

Karavana se pohybovala stále stejným krajem přesypů červeného písku s dlouhými symetrickými vlnami. Země vypadala jakoby zapálená, což způsobovalo živé zbarvení písku, zdůrazněné slunečními paprsky. Oči z toho neustále pálily. Země byla tak horká, že běloši nemohli jít bosí. Tvrdá kůže černochů to ovšem umožňovala zcela beztréstně, takže v tom nemohli vidět důvod ke stížnostem. Ale přesto si stěžovali. Jejich zlá vůle se projevovala způsobem stále zřetelnějším. Kdyby byl Tom Marix nepotřeboval zachovat doprovod v plném počtu pro případ nutné obrany proti nějakému kočovnému kmeni, byl by určitě požádal paní Branicanovou, aby australské domorodce propustila. « Tom Marix však viděl vzrůstající potíže výpravy a říkal si, že snáší takové útrapy a čelí takovým nebezpečím zcela zbytečně. Musil se stále ovládat, aby ze svých myšlenek nic neprozradil. Jedině Zach Fren jeho myšlenky uhodl a měl mu za zlé, že se s ním Tom nepodílí na jeho důvěře.

„Opravdu, Tome,“ řekl mu jednoho dne, „nikdy bych tě byl nepokládal za člověka, který ztratí odvalu.“

„Já a ztratit odvalu? To se hrozně mýlíš, Zachu! Aspoň v

tom, když si myslíš, že bych nesplnil svůj úkol až do konce. Mne neděsí přechod pouště, ale myšlenka, že ji přejdeme a budeme se pak bez úspěchu vracet po své stopě zpět.“

„Ty věříš, Tome, že kapitán Branican po odchodu Harryho Feltona zahynul?“

„O tom nic nevím, Zachu. Ale ty taky ne!“

„Ale ano. Vím to tak jistě, jako že loď se stočí k pravoboku, když se kolo kormidla otočí k levoboku.“

„Mluvíš, Zachu, stejně jako paní Branicanová nebo Godfrey a pokládáš naději za jistotu. Přál bych ti, abys měl pravdu. Jestliže však kapitán Branican žije, pak je v moci Indasů — ale kde Indasové jsou?“

„Jsou tam, kde jsou, Tome. A tam taky půjde naše karavana, i kdyby tady měla hladovět ještě Šest měsíců. Hrome, když nelze plout proti větru, pluje se po větru, a nakonec se přece dopluje...“

„Na moři ano, Zachu, ví-li se, ke kterému přístavu se pluje. Ale víš, kam jdeme napříč touto pouští?“

„To se však nedovíš, budeš-li si zoufat...“

„Já si nezoufám, Zachu...“

„Ale ano, Tome. A nejhorší je, že to dáš jednou najevo. A ten, kdo nedovede skrýt své obavy, je špatný kapitán a podněcuje tím svou posádku k nespokojenosti. Dej si pozor na svůj obličej, Tome! Ne kvůli paní Branicanové, kterou nemůže nic zbavit odvahy, ale kvůli bílým členům našeho doprovodu. Kdyby se spojili s černými...“

„Ručím za ně jako za sebe!“

„A já zas ručím za tebe. Nemluvme tedy o stahování vlajky, dokud stožár ještě stojí!“

„Ale kdo o tom mluví, Zachu. Snad Len Burker!“ „Ach, kdybych já byl velitelem, Tome, byl by ten chlap už dávno ve vězení se železnou koulí na každé noze. Ale ať si dá pozor! Mám ho neustále na očích!“

Zach Fren právem na Lena Burkera dozíral. Kdyby došlo ve výpravě k nepokojům, mohl by za to jedině on. Neustále podněcoval k neposlušnosti ony černochoy, na jejichž věrnost se Tom Marix tak spoléhal. A v tom právě byla možná příčina neúspěchu výpravy. Ale nebylo by bývalo tomu tak, kdyby byl

Tom Marix neztratil víru v možnost setkání s Indasy a v osvobození kapitána Branicana. Ačkoli karavana nepochodovala vůbec nazdařbůh a postupovala k řece Fitzroy, mohli Indasové tamní oblast už opustit — třeba v důsledku místní války. Mezi těmito kmeny, čítajícími dvě stě až tři sta duší, byl málokdy mír. Proto se snažila výprava zjistit, zda Indasové své území neopustili. Ale to se mohla dovědět jen tehdy, kdyby zajala nějakého domorodce ze severozápadu.

K tomu se upnula snaha Toma Marixe, podporovaného tvrdošijně Godfreyem, který přes připomínky paní Branicanové se často pouštěl na několik mil daleko. Když právě nehledal studnu, snažil se zajmout nějakého domorodce, ale až dosud bez úspěchu. Poušť byla prázdná. A jak by tady získal možnosti obživy i tvor nejprimitivnější? Za telegrafní linku bylo možno se pouštět jen v krajním případě a čtenář už ví, jakým strádáním byl každý odvážlivec vystaven.

Konečně 9. března v půl deváté dopoledne zaslechli lidé v karavaně volání, znějící jako kú-ích!

„V okolí jsou domorodci!“ zvolal Tom Marix.

„Domorodci?“ podivila se Dolly.

„Ano, paní Branicanová. Tohle je jejich způsob svolávání.“

„Pokusme se je dohonit,“ návrh Zach Fren.

Karavana ušla asi sto kroků, když Godfrey zahlédl mezi přesypy dva černochoy. Nebylo lehké zmocnit se jich, protože Australci před bělochy utíkají, jakmile je už z dálky zahlédnou.

Jednomu z nich bylo asi padesát let, jeho synu dvacet. Oba dva šli do stanice Woods při telegrafní lince. Několik darovaných látek a balíček tabáku je naladilo tak, že byli ochotni odpovídat na otázky, které jim kladl Tom Marix. A ten odpovědi domorodců hned překládal paní Branicanové, Godfreymu a Zachu Frenovi.

Australci napřed řekli, kam jdou. To nikoho příliš nezajímalo. Ale Tom Marix se jich zeptal, odkud jdou - a to si už zasluhovalo pozornost.

„Přicházíme tamodtud...z daleka...z velké dálky,“ odpověděl otec a ukázal k severovýchodu.

„Od pobřeží?“

„Ne...z vnitrozemí.“

„Z Tasmanovy země?“

„Ano...od řeky Fitzroy.“

A my víme, že právě k této řece karavana mířila.

„Z kterého jste kmene?“ ptal se dál Tom Marix. „Z kmene Gursisů.“ „Je to kmen kočovný?“

Domorodec zřejmě nepochopil, co chce vedoucí karavany vědět.

„Putuje váš kmen od tábořiště k tábořišti?“ pokračoval Tom Marix. „Nebo snad bydlí váš kmen trvale v nějaké vesnici?“

„Bydlí ve vesnici Gursi,“ odpověděl syn, který vypadal dost inteligentně.

„A ta vesnice je u řeky Fitzroy?“

„Ano, deset velkých dní od místa, kde se ta řeka vlévá do moře.“

To je Královský záliv, kde roku 1883 skončila druhá plavba *Naděje*. Deset velkých dní mladého muže znamenalo, že vesnice Gursi leží asi sto mil od pobřeží.

Godfrey to okamžitě zanesl na mapu Západní Austrálie. Na této mapě byla řeka Fitzroy zakreslena v délce dvou set padesáti mil od svých pramenů uprostřed neznámých pustin Tasmanovy země.

„Znáte kmen Indasů?“ zeptal se Tom Marix domorodců.

Ve zracích otce a syna se objevil při těch slovech zvláštní záblesk.

„Indasové a Gursisové jsou zřejmě kmeny nepřátelské, neustále ve válečném stavu,“ řekl Tom Marix paní Branicanové.

„To je pravděpodobné,“ odpověděla Dolly. „A tito Gursisové patrně vědí, kde se teď Indasové nacházejí. Zeptejte se jich na to, pane Marixi, a snažte se dostat z nich odpověď co

možno nejpřesnější. Možná že na jejich odpovědi závisí úspěch naší výpravy.“

Tom Marix položil svou otázku a starší domorodec bez váhání prohlásil, že kmen Indasů se teď nachází při horním toku řeky Fitzroy.

„Jak daleko je to od vesnice Gursi?“ zeptal se Tom Marix.

„Dvacet dní k zapadajícímu slunci,“ odpověděl mladý chlapec.

Tato vzdálenost po přenesení na mapu ukázala, že Indasové jsou asi dvě stě osmdesát mil od místa, kam se teď karavana dostala. Tyto údaje souhlasily s tím, co předtím oznámil Harry Felton.

„Válčí váš kmen s Indasy často?“ ptal se Tom Marix.

„Stále,“ odpověděl syn.

A jeho přízvuk i gesta prozradily nenávist těchto kanibalů

„My je pronásledujeme,“ dodal otec s významným zacvakáním čelistmi. „A porazíme je, jen co s nimi nebude bílý náčelník, který jim dává rady.“

Lze si představit vzrušení paní Branicanové a jejich společníků, když jim Tom Marix tuto odpověď přeložil. Bílý náčelník, dlouho vězněný kmenem Indasů... Mohl někdo ještě pochybovat, že to je John Branican?

Na Dollino naléhání zasypal Tom Marix oba muže dalšími otázkami. Oni mu však mohli dát o bílém muži informace jen velmi nepřesné. Nicméně potvrdili, že před třemi měsíci, při posledním bojovém střetnutí, byl ještě v moci Indasů.

„A bez něho by dnes v kmeni Indasů byly jen ženy!“ zvolal mladý Austrálec.

Nezáleželo na tom, že domorodci trochu přeháněli. Hlavně že se Dolly dověděla vše, co chtěla vědět. John Branican a Indasové se nacházejí nejméně tři sta mil na západě... Bylo nutno vydat se za nimi k řece Fitzroy.

Když měl být tábor zrušen, zadržel ještě Tom Marix oba muže, s nimiž se chtěla paní Branicanová rozloučit novými

dárky. V té chvíli poprosil Angličan Torna Marixe, aby se domorodců zeptal, jaký klobouk nosí při velkých obřadech náčelník Gursisů a Indasů.

Ale i vášnivý sběratel měl být uspokojen. Ze rtů mu uniklo nejedno Dobře...! Ah! Velmi dobře...!, když se dověděl, že u kmenů na severozápadě se objevuje značné množství klobouků cizí výroby. A při velkých slavnostech se tyto klobouky objevují na hlavách velkých australských náčelníků.

„Jistě chápete, paní Branicanová,“ prohlásil Jos Meritt, “že najít Johna Branicana je dobrá věc... Ale získat tento historický poklad, za kterým se plahočím pěti díly světa, je ještě lepší!“

„To jistě,“ odpověděla paní Branicanová.

Zřejmě si už na mánii svého podivínského společníka zvykla.

„Slyšel jsi, Gin Ghie?“ obrátil se Jos Meritt ke svému sluhovi.

„Slyšel, pane,“ odpověděl Číňan. “A až ten klobouk najdeme...”

„Vrátíme se do Anglie, odjedeme do Liverpoolu, tam si nasadíš svou elegantní černou čapku, oblečeš si žlutě lemované šaty z červeného hedvábí a nebudeš mít nic jiného na práci než ukazovat mou sbírku milovníkům kuriozit. Jsi spokojen?“

„Ano, jako květ lotosu rozkvétající ve vánku, když nefritový králík sestupuje k západu,“ odpověděl poeticky Gin Ghi.

Len Burker byl přítomen rozmluvě Torna Marixe s oběma Austrálci, jejichž jazyku rozuměl, ale do výslechu se nemíchal. Nepoložil domorodcům ani jednu otázku týkající se Johna Branicana. Jen pozorně naslouchal a ukládal si do paměti všechny podrobnosti týkající se nynějšího pobytu Indasů. Prohlédl si na mapě místa, kde se kmen pravděpodobně zdržuje při horním toku řeky Fitzroy. Propočítal si vzdálenost, kterou musí karavana ještě zdolat, aby se tam dostala, a čas, který

spotřebuje cesta napříč Tasmanovou zemí.

Ve skutečnosti to byla záležitost několika týdnů, ne-naskytnou-li se žádné překážky, bude-li dost dopravních prostředků a překoná-li karavana únavu z cestování a vydrží útrapy horkého podnebí. Len Burker vycítil, že přesnost nových informací dodala všem novou odvahu. Zavalilo ho to vztekem. Cože? Že by opravdu došlo k Johnovu vysvobození? Že by se Dolly díky výkupnému podařilo dostat Johna z rukou Indasů?

Zatímco Len Burker o těchto možnostech uvažoval, všimla si Jana jeho svraštělého čela, krví zalitých očí a zamyšlení, které prozrazovalo jeho kruté myšlenky. Byla tím vyděšena v předtuše blízké katastrofy, a když na ni upřel Len svůj pohled, div neomdlela...

Nešťastná žena pochopila, co se děje v duši toho člověka, schopného každého zločinu, jen aby si zajistil majetek paní Branicanové.

A Len Burker si opravdu říkal, že shledá-li se Dolly s Johnem, bude s jeho budoucností, konec. A dříve nebo později bude prozrazen i Godfreyho vztah k nim. Chlapcovo tajemství jednou Janě unikne, jestliže ji Len neumlčí. Ale Janu nezbytně potřebuje, aby mohl po smrti paní Branicanové převzít celé dědictví.

Proto musí Janu od Dolly oddělit a pak předejít karavanu k Indasům a zbavit se tam Johna Branicana.

Pro člověka bez svědomí a tak rozhodného, jako byl Len Burker, byl to plán docela snadno proveditelný. Okolnosti mu ostatně přišly brzy na pomoc.

Toho dne ve čtyři hodiny odpoledne dal Tom Marix znamení k další cestě a karavana v obvyklém pořadí vyrazila. Na dřívější strasti už všichni zapomněli. Vždyť se blížili k cíli... O úspěchu už zřejmě nikdo nepochyboval... Dokonce i černoši se podřizovali ochotněji a Tom Marix by byl mohl počítat s jejich pomocí až do konce, kdyby tam nebyl býval

Len Burker a nepodněcoval je ke zradě a vzpouře.

Karavana se pohybovala slušným tempem, ale horko stále vzrůstalo. Na pláni bez jediného stromu nacházeli cestující stín jen u písečných pahorků. Ale i stín byl vzhledem ke kolmým slunečním paprskům nepatrný.

A přesto v těchto šířkách nad obratníkem, to znamená v plném horkém pásmu, netrpěli lidé jen australským podnebím. Mnohem vážnější byla otázka vody, otázka den ze dne naléhavější. Cestující musili vyhledávat studny velmi daleko od směru cesty, což je četnými zacházkami velmi zdržovalo. Většinou se tím zabýval stále pohotový Godfrey nebo neúnavný Tom Marix. Když objevili studnu, karavana k ní ihned zamířila. Etapa se prodlužovala, zvířata zrychlovala krok, všichni spěchali pod bičem žízně. Ale co většinou nacházeli? Bahnitou břčku na dně prohlubní, kde se to hemžilo myšmi. Černí i bílí členové doprovodu neváhali a pili, ale Dolly, Jana, Godfrey, Zach Fren a Burker z opatrnosti čekali, až Tom Marix studnu vyčistí, odstraní vrstvu kalu na jejím povrchu a prohloubí ji do písečné půdy, aby získal vodu trochu čistší. Pak se teprve napili. Nakonec naplnili všechny soudky, aby získali zásobu, která jim musí vydržet až k příští studni.

Tak probíhala jejich cesta od 10. do 17. března. Nic zvláštního se nepřihodilo, jen únava vzrostla tak, že už nebylo možné cestu prodlužovat.

Vedoucí doprovodu začínal být vážně znepokojen. Stejně i paní Branicanová, ač to nedávala nijak najevo. Byla vždy první na pochodu, poslední při odpočinku. Byla živým příkladem neobyčejné odvahy a ničím neoslabené důvěry. A byla by obětovala cokoli, aby se vyhnula neustálým zdržením a prodlužováním i tak nekonečné cesty.

Jednoho dne se ptala Toma Marixe, proč nezamíří přímo k hornímu toku řeky Fitzroy, kde se podle posledních informací zdržuje kmen Indasů.

„Taky jsem o tom uvažoval,“ odpověděl Tom Marix, „ale zrazuje mě od toho otázka vody, paní Branicanová. Cestou k Joanna Springs jdeme totiž kolem několika studní.“

„A v severních oblastech studny nejsou?“ zeptala se Dolly.

„Možná že jsou, ale nejsem si tím vůbec jist,“ odpověděl Tom Marix. „A nadto musíme předpokládat, že teď jsou ty studny vyschlé. Když však půjdeme dosavadním západním směrem, dojdeme bezpečně k řece Okaover. A to je řeka s tekoucí vodou, u níž si budeme moci nabrat vodu do zásoby, než se dostaneme do údolí řeky Fitzroy.“

„Dobrá, pane Marixi,“ odpověděla paní Branicanová. „Když je to nutné, jdeme tedy k Joanna Springs.“

To se taky stalo, ač útrapy této části cesty předčily vše, co karavana až dosud protrpěla. Odpoledne 17. března ztratili další dva nákladní velbloudy. A jeden z nich nesl právě věci určené Indasům jako výkupné. Tom Marix musil náklad přeložit na jízdní velbloudy, což odsoudilo další dva jezdce k chůzi pěšky. Ti stateční chlapíci si nestěžovali a přijali statečně zvýšení svého utrpení. Jaký to byl rozdíl proti černošům, kteří se neustále bouřili a dělali Tomu Marixovi těžkou hlavu. Byly vážné obavy, že se černoši jednoho dne pokusí karavanu opustit, patrně po důkladném jejím oloupení.

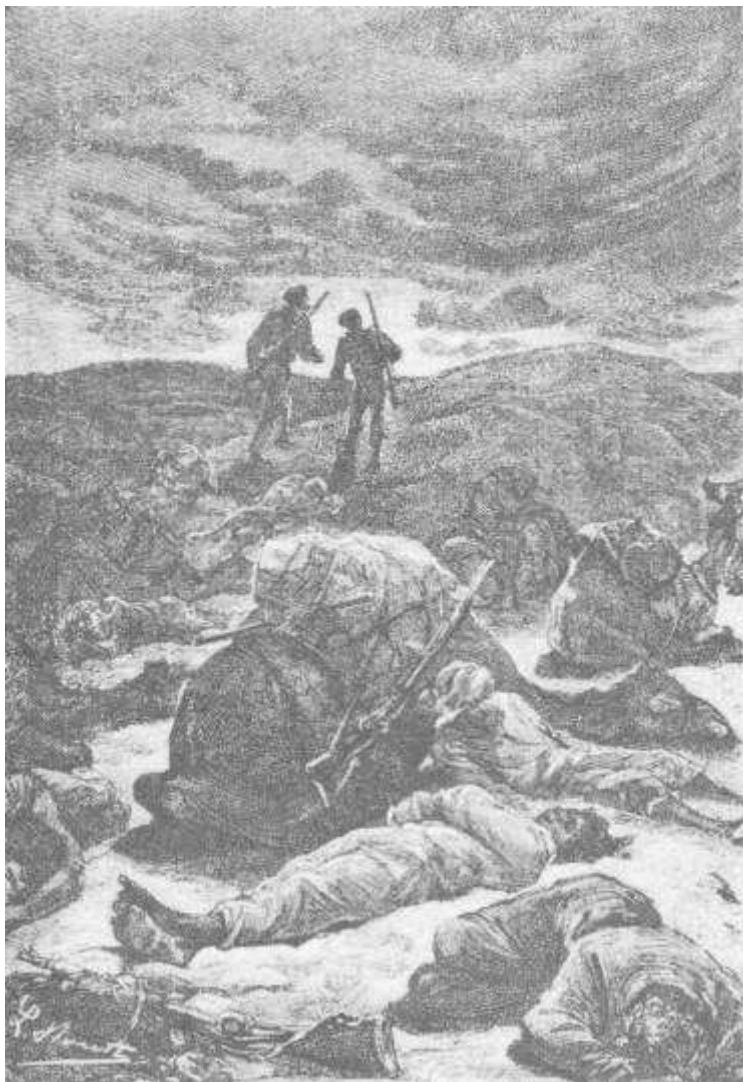
Konečně večer 19. března zastavila se karavana u studny s vodou šest stop hluboko pod vrstvou písku. Bylo to asi pět mil od Joanna Springs. Jít toho dne dál karavana už nemohla. Tom Marix pozoroval stav ovzduší s úzkostí, která neunikla Zachu Frenovi.

„Čenicháš snad něco, co ti nejde pod nos?“ zeptal se lodní mistr.

„Právě, Zachu,“ odpověděl Tom Marix. „Z toho bude pořádná vichřice, pravý samům, jaký pustoší africké pouště!“

„Nu...trochu větru! Aspoň přinese, vodu!“ řekl Zach Fren.

„Vůbec ne, Zachu. Bude pak ještě větší sucho. Nedovedeš si představit, čeho je ve střední Austrálii tenhle vítr schopen.“

Tato poznámka zkušeného člověka vyvolala značné znepokojení paní Branicanové a jejích společníků.

Okamžitě byly vykonány přípravy k ochraně před změnou počasí. Bylo devět hodin večer. Stany nebyly postaveny.

V tak horké noci a mezi písečnými přesypy to bylo zbytečné. Když členové karavany uhasili u soudků žízeň, vzal si každý svůj příděl potravin, které rozdělával Tom Marix. Ale na jídlo nikdo moc nepomýšlel. Žaludek bolel míň než dýchací orgány. Několik hodin spánku by bylo lidem prospělo víc než pár soust jídla. Ale bylo možno usnout v dusivém ovzduší a ve vzduchu jakoby zřídlem?

Krátce před třetí hodinou jas nebe pohasl. Na, planinu padla od obzoru k obzoru náhlá temnota.

„Vzhůru! Vzhůru!“ vykřikl Tom Marix.

„Co je?“ ptala se paní Branicanová, která byla okamžitě na nohou.

Jana, Harrietta, Godfrey a Zach Fren se snažili v té tmě navzájem se rozpoznat. Zvířata ležící na písku zdvihala hlavy a vyrážela drsný řev hrůzy.

„Co je vlastně?“ ptala se znovu Dolly.

„Samům!“ odpověděl Tom Marix.

To byla poslední slova, která zaslechli. Prostor se naplnil takovým hukotem, že ucho nezachytilo žádný jiný zvuk a oko v té tmě nezahlédlo jediný světlejší bod.

Byl to vskutku samům, jak řekl Tom Marix. Jedna z těch náhlých vichřic, které pustoší australské pouště v obrovských rozlohách. Na jihu se zvedl těžký mrak a dopadl na poušť. Byl to mrak písku a horkem rozpadlých zemin.

Přesypy kolem tábora se vlnily jako mořská hladina a plnily vzduch ne vodní tříští, ale nejjemnějším prachem. A ten prach oslepoval i dusil. Zdálo se, že přesypy se

V tom vichru srovnávají se zemí. Kdyby byli cestující postavili stany, měli z nich teď už jen cáry.

Všichni cítili, jak přes ně přechází strašný písečný a větrný vír s hvizdem dělových střel. Godfrey držel Dolly za obě ruce. Nechtěl, aby byl od ní odloučen, kdyby strašný nápor vichru odmetl karavanu k severu.

To se taky stalo a každý odpor proti tomu byl marný.

Během té bouře stačila hodina — pouhá hodina —, aby se zcela změnil vzhled kraje, aby zmizely přesypy a změnil se povrch celé oblasti. Paní Branicanová a její společníci — včetně obou nemocných — byli odneseni čtyři až pět mil daleko. Vstávali sice, ale znovu padali, místy hnáni jako stébla slámy ve větrném poryvu. Neviděli se a neslyšeli, plni obav, že se už nikdy nenajdou. Tak se ve slunečních paprscích rodil nový den zbavený i posledních zbytků mlhy.

Byli zas všichni pohromadě? Vůbec ne!

Paní Branicanová, Harrietta, Godfrey, Jos Meritt, Gin Ghi, Zach Fren, Tom Marix a běloši z doprovodu byli na svých místech a s nimi čtyři jízdní velbloudi. Ale černoši zmizeli! Zmizelo i dvacet velbloudů — ti, kteří nesli potraviny a výkupné za Johna Branicana!

A když Dolly volala Janu, Jana jí neodpovídala.

Len Burker i Jana zmizeli taky.

XII. POSLEDNÍ ÚSILÍ

Útěk černochoů a jízdních i nákladních velbloudů vytvořilo paní Branicanové a jejím posledním věrným situaci přímo zoufalou.

Zach Fren jako první pronesl slovo zrada a Godfrey je po něm opakoval. Byla to zřejmá zrada vzhledem k okolnostem, za jakých část doprovodu utekla. To byl i názor Toma Marixe, který dobře věděl o neblahém vlivu Lena Burkera na domorodce z doprovodu...

Dolly o tom ještě pochybovala. Nemohla uvěřit v takovou věrolomnost, v takovou bídnost!

„Nebyl Len Burker někam zanesen tak, jako my sem?“

„Zároveň s černochoy a s velbloudy, kteří nesli naše potraviny?“ namítl Zach Fren,

„Ale co má ubohá Jana?“ šeptala Dolly. „Ztratila se mi, aniž jsem to zpozorovala.“

„Len Burker nechtěl, aby u vás zůstala, paní Branicanová,“ řekl Zach Fren. „Ten ničema...“

„Ničema? Dobře...! Oh! Velmi dobře...!“ dodal Jos Meritt. „Jestli tohle není ničemnost, tak ať nikdy nenajdu ten historický klobouk, který...“

A otočil se k Číňanovi:

„Co si ty o tom myslíš, Gin Ghie?“

„Ay ya, pane, myslím si, že bych byl udělal desettisíckrát lépe, kdybych byl nikdy nevkročil do země tak nehostinné.“

„Snad,“ řekl Jos Meritt.

Byla to zrada tak zřejmá, že v ní i paní Branicanová musela uvěřit.

„Ale proč mě tak oklamala?“ ptala se. „A co jsem Lenu Burkerovi udělala? Nezapomněla jsem snad na jeho minulost? Nepřijala jsem je snad jako příbuzné? Jeho i Janu? A on nás teď opustí, nechá nás tu bez potravin, ukradne mi výkupné za Johna...! Ale proč?“

Nikdo tajemství Lena Burkera neznal, a tak nemohl nikdo paní Branicanové odpovédět. Jen Jana by byla mohla hovořit o hnusných plánech svého muže, ale Jana tu nebyla.

Bylo jasné, že Len Burkera provedl čin, k němuž se už dávno chystal, čin, který měl všechny naděje na úspěch. Černoši z doprovodu se mu na slib vysoké odměny dali plně do služeb. V nejprudší vichřici dva domorodci odvěkli Janu, aniž někdo zaslechl její křik. Ostatní pak odehnali na sever velbloudy rozptýlené kolem tábora...

Když teď oddělil Janu od Dolly, nemusil se už Len bát, že jeho žena pod tlakem výčitek svědomí vyzradí Dolly tajemství Geodfreyho původu. Nadto měl důvody k přesvědčení, že paní Branicanová a její společníci zbavení potravin a dopravních prostředků zahynou v pustinách Velké písečné pouště.

V Joanna Springs byla totiž karavana ještě tři sta mil od řeky Fitzroy. A jak mohl Tom Marix zajistit potřeby karavany na cestu tak dlouhou, i když se počet cestujících zmenšil?

Reka Okaover je jeden z hlavních přítoků Gregorovy, řeky, která se vlévá širokým ústím ve Wittově zemi do Indického oceánu.

Na březích této řeky, která ani v největších vedrech nevysychá, našel Tom Marix stinná a malebná místa. Jak příjemná to byla změna vidět teď místo nekonečných a trním porostlých přesypů zeleň a tekoucí vodu! Ale jeho situace se brzy zhorší, až bude musit přejít pusté oblasti mezi řekami Okaover a Fitzroy.

Karavana se teď skládala jen z dvaadvaceti osob místo ze třiačtyřiceti, které měla při odchodu z Alice Springs. Byli to: Dolly a její domorodá služka Harrietta, Zach Fren, Tom Marix, Godfrey, Jos Meritt, Gin Ghi a patnáct bílých členů doprovodné skupiny, z nichž dva byli vážně nemocní. Z jízdních zvířat jim zbyli čtyři velbloudi. Ostatní odvedl Len Burkera včetně vůdčího samce a velblouda paní Branicanové se stanem. Zmizel i velbloud tak oceňovaný Josefem Meritem,

takže Angličan musil nadále cestovat pěšky jako jeho sluha. Z potravin jim zbylo jen několik plechovek konzerv z bedny, kterou jeden z velbloudů ztratil.

Paní Branicanová za prvního svítání svolala všechny společníky k sobě. Statečná žena neztratila nic ze své nadlidské energie. Povzbudivými slovy se jí podařilo společníky oživit, když jim poukázala na snadno už dosažitelný cíl.

Cesta pak pokračovala za podmínek tak žalostných, že ani nejdůvěřivější člen výpravy nemohl doufat v dobrý konec. Ze čtyř zbylých velbloudů byli dva přiděleni nemocným, které v neobydlené stanici nemohli nechat. Budou však mít ti ubožáci dost sil, aby snesli dopravu až k řece Fitzroy, kde se snad už najde prostředek, jak je dopravit do nějaké osady na pobřeží? To bylo dost pochybné a paní Branicanové se svíralo srdce při pomyslení, že k obětem katastrofy *Franklina* se připojí dvě oběti nové.

A přesto se Dolly svého plánu nevzdala. Nikdy by se byla svého hledání nezřekla. Nic by jí bylo nezastavilo v plnění tohoto úkolu — i když měla zůstat sama!

Když se karavana přebrodila řečištěm na pravý břeh řeky Okaover, asi míli po toku od Joanna Springs, zamířila k severozápadu. Tímto směrem chtěl Tom Marix dorazit k řece Fitzroy, jejíž nepravidelný oblouk opisovaný před Královským zálivem byl z celého jejího toku nejblíže.

Horko už bylo snesitelnější. Tom Marix a Zach Fren musili domluvami až téměř násilím přimět Dolly, aby použila jednoho ze zvířat jako velblouda jezdeckého. Godfrey a Zach Fren kráčeli pěšky. Stejně i Jos Meritt, jehož dlouhé nohy připomínaly svou tenkostí chůdy.

A když mu paní Branicanová nabídla svého velblouda, odmítl to slovy:

„Dobře...! Oh! Velmi dobře...! Angličan je Angličan, paní Branicanová, ale Číňan je jenom Číňan. A já bych v tom neviděl nic nepatřičného, kdybyste svého velblouda nabídla

Gin Ghiovi... Jenomže já jsem mu zakázal takovou nabídku přijímat.“

Čtvrtý velbloud sloužil buď Tomu Marixovi, nebo Godfreymu, když musel některý z nich vyjíždět před karavanu. Zásoba vody z řeky Okaover byla brzy vyčerpána a otázka studní se objevila znovu a ještě naléhavěji.

Cestou od řeky putovali k severu lehce zvlněnou planinou, jen málo pokrytou písečnými přesypy a táhnoucí se až k dalekému obzoru. Skupiny trnitých keřů tam byly hustší a různá křoviska, od podzimu zažloutlá, dodávala kraji vzhled už méně jednotvárný. Možná že šťastná náhoda přivede karavaně do cesty i nějakou zvěř. Tom Marix, Godfrey a Zach Fren. kteří nikdy neodkládali své zbraně, budou jich jistě umět v případě potřeby použít. Střeliva však měli málo a musili s ním velmi šetřit.

Tak putovali několik dní. Dopolední etapa — odpolední etapa. V korytech potoků, kterými byl kraj rozryt, byl jen štěrk a suchem odbarvená tráva. Písek neprozrazoval ani nejmenší stopu po vlhkosti. Teď musili hledat studny a najít každý den nějakou, protože Tom Marix už neměl k dispozici žádné soudky.

Godfrey proto vyjížděl vlevo i vpravo od směru cesty, jakmile se octl vodě na stopě.

„Nedělej hlouposti, chlapče!“ říkala mu paní Branicanová. „Nevystavuj se nebezpečí!“

„Jak se mu nevystavovat, když jde o vás, paní Branicanová? O vás a o kapitána Branicana!“ odpovídal plavčík.

Díky obětavosti a zvláštnímu instinktu objevil chlapec řadu studní, i když si musel zacházet někdy až několik mil k severu nebo k jihu.

Útrapy zřízně sice nepominuly, ale nebyly už v této části Tasmanovy země mezi řekou Okaover a řekou Fitzroy tak kruté. Teď zvyšoval útrapy nedostatek dopravních prostředků a potravinových zásob, omezených už jenom na několik konzerv.

Trapný byl i nedostatek kávy a čaje a pro členy doprovodu i nedostatek tabáku. Právě tak bylo nepříjemné, že si nemohli poloslanou vodu zlepšovat několika kapkami alkoholu. Po dvouhodinovém pochodu padali i ti nejsilnější únavou, vyčerpáním a vysílením.

A zvířata nacházela v křovinatých porostech jen nepatrně trávy se stébly nevhodícími se ani k pastvě. Rostly tu jen neduživé trnité křoviny. Velbloudi s nataženými krky a s propadlými boky se sotva vlekli, padali na kolena a jen s velkou námahou zase vstávali.

Dne 25. března, odpoledne Tom Marix, Godfrey a Zach Fren byli šťastni, že si mohli opatřit trochu čerstvého masa. Nad karavanou totiž přeletovali ve velkých hejnech divocí holubi. Byli neobyčejně plaší a rychle se zvedali z mimózových houštin, takže se k nim nedalo přiblížit. Přesto jich však lovci několik zastřelili. Nemuseli být ani moc výborní — ale oni byli! —, aby je vyhladovělí nešťastníci ocenili jako nejchutnější zvěřinu. Spokojili se s upečením holubů na ohni ze suchých kořenů a Tom Marix ušetřil dvoudenní dávku konzerv.

Ale to, co stačilo k nasycení lidí, nestačilo k nasycení zvířat. A tak 26. března ráno jeden z nákladních velbloudů padl těžce na zem. Musili ho nechat ležet, protože už nebyl dalšího pochodu schopen.

Tomu Marixovi pak připadl úkol dorazit zvíře kulkou do hlavy. Protože nechtěl ztratit tolik masa, které představovalo potravu na několik dní, rozčtvrtil po australském způsobu celého velblouda, ač bylo zvíře dlouhým strádáním nesmírně vyhublé.

Cesta pokračovala dál. Denně zdolali sedm až osm mil. Stav nemocných se však bohužel nelepšil. Ne snad nedostatkem péče, ale nedostatkem léků. Bylo nebezpečí, že všichni se nedostanou k cíli, k němuž směřovalo všechno úsilí paní Branicanové, to znamená k řece Fitzroy, kde snad tyto útrapy do značné míry poleví.

A skutečně! Dne 28. března a pak 29. března oba běloši postupně zemřeli dlouhým vyčerpáním. Oba pocházeli z Adelaide. Jednomu nebylo ještě dvacet let, druhý byl o patnáct let starší. Oba zastihla smrt na cestě australskou pouští.

Ubozáci! Byli první, kteří svou službu zaplatili životem! Jejich společníky to nesmírně zkuřilo. Nečeká stejný úděl po Burkerově zradě i je. ubožáky opuštěné v kraji, kde ani zvířata nenacházejí žádnou potravu?

Co taky mohl odpovědět Zach Fren Tomu Marixovi na slova:

„Dva muži zemřeli, aby jednoho muže zachránili. Kolik jich ještě podlehne?“

Karavana pokračovala v cestě.

Nejvyčerpanější členové skupiny měli střídavě používat zbývajících tří velbloudů, aby ostatní nezdržovali. Pani Branicanová odmítla používat jednoho z velbloudů pouze pro sebe. Během zastávek využívali těch zvířat k vyhledávání studní. Někdy Tom Marix, někdy Godfrey. Až dosud nepotkali žádného domorodce, který by jim mohl dát nějaké informace. Znamenalo to, že se všechny kmeny stáhly k severovýchodní části Tasmanovy země. V tom případě bylo třeba hledat Indasy až v údolí řeky Fitzroy. To byla okolnost dost mrzutá, protože znamenala prodloužení cesty o několik set mil.

Na počátku dubna zjistil Tom Marix, že zásoba potravin bude co nevidět vyčerpána. Vyplývala z toho nutnost obětovat jednoho ze tří velbloudů. Potrava na několik dní by jim snad umožnila dosáhnout řeky Fitzroy, od níž byla karavana vzdálena ještě asi patnáct etap.

Taková oběť byla nezbytná; s tím se musili smířit. Vybrali zvíře, které bylo viditelně v nejhorším stavu. Zastřelili je a rozčtvrtili, maso rozkrájeli a usušili na slunci. Po delším pečení bylo poměrně výživné. Ostatní části zvířete stejně jako srdce a játra uložili pečlivě do zásoby.

Godfreymu se taky podařilo zastřelit několik párů holubů

Bylo to, pravda, málo k nasycení dvaceti lidí! Tom Marix však zjistil, že se na planině objevují akácie, a tak mohl využít k jídlu jejich semen upražených nad ohněm,

Byl už čas dorazit do údolí řeky Fitzroy a dostat se k pramenům obživy, v této prokleté oblasti marně hledaným. Ještě další zdržení a většina těch ubožáků by už neměla sílu tam dojít.

Ke dni 5. dubna neměli už ani jednu konzervu, ani kousek masa z rozčtvrceného velblouda. Paní Branicanová a její společníci byli teď odkázáni jen na hrst akáciových semen.

A Tom Marix váhal s obětováním posledních dvou zvířat, která ostatní přežila. Když si pomyslel na cestu, kterou museli ještě zdolat, nemohl se k tomu rozhodnout. Ale musel to přece jen udělat ještě téhož dne večer, protože nikdo už patnáct hodin nic nejedl.

Když karavana zastavila, přiběhl jeden z mužů s voláním: „Tome Marixi, Tome Marixi...naši velbloudi právě padli!“.

„Pokuste se je zvednout!“

„To není možné!“

„Tak je bez meškání zastřelte!“

„Zastřelit je?“ odpověděl ten muž. „Vždyť umírají...: nejsou-li už mrtví!“

„Mrtví?“ zvolal Tom Marix.

A neubráníl se gestu zoufalství, protože maso uhynulých velbloudů není k potřebě.

Sledován paní Branicanovou, Zachem Frenem a Godfreyem zamířil Tom Marix k místu, kde obě zvířata padla.

Ležela tam na písku a křečovitě sebou škubala s pěnou u tlamy, s nataženýma nohama a s prudce oddychující hrudí. Umírala — ale ne přirozenou smrtí!

„Co se jim stalo?“ zeptala se Dolly. „Tohle není z únavy...ani z vyčerpání!“

„Ne,“ potvrdil Tom Marix. „Bojím se, že to je účinek nějaké

jedovaté rostliny.“

„Dobře.. ! Oh! Velmi dobře...! Víím, co to je!“ prohlásil Jos Meritt.“Viděl jsem to už ve východních provinciích... V Queenslandu! Tihle velbloudi se otrávilí.“

„Otrávilí?“ opakovala Dolly.

„Ano,“ potvrdil Tom Marix.“Jsou otráveni.“

„Nu, protože nemám jiné možnosti,“ prohlásil Jos Meritt,“budeme si musit vzít příklad z kanibalů.., nebo zemřít hladem! Co chcete, každý kraj má jiné zvyky a je dobré se jim přizpůsobit!“

Ten gentleman to říkal zvláštním ironickým tónem. Se zornicemi rozšířenými hladem, hubenější než kdy jindy, naháněl opravdu strach.

Oba velbloudi opravdu uhynuli otravou. Jos Meritt se nemýlil. Otrávilí se druhem jedovaté kopřivy, v severozápadních australských pustinách celkem vzácné.

Pud, který zvířata chrání před škodlivými látkami, tentokrát selhal; ubozí velbloudi neodolali, kopřivu spásli a pak za strašných bolestí uhynuli.

Na události dalších dvou dnů neměla paní Branicanová ani žádny z jejich společníků nikdy zapomenout. Musili obě mrtvá zvířata opustit, protože během jedné hodiny bylo jejich maso už v dokonalém rozkladu. Tak rychlý je totiž účinek onoho rostlinného jedu. Pak se karavana doslova vlekla směrem k řece Fitzroy a snažila se najít pahorky vroubíci její údolí... Dostanou se tam všichni? Sotva! Někteří už teď prosili, aby je Tom Marix zabil a zbavil je tak dlouhého umírání...

Paní Branicanová chodila od jednoho k druhému a pokoušela se je povzbudit... Prosila je, aby se naposled vzchopili. Cíl už není přece daleko... Několik posledních pochodů... A tam už na ně čeká spása... Co však mohla z těch nešťastníků dostat?

Večer 8. dubna neměl už nikdo sílu postavit stany. Ubožáci šplhali po trnitých dřevinách a žvýkali jejich zaprášené listy.

Nemohli už mluvit...nemohli už jít dál... Při poslední zastávce všichni padli na zem.

Jen paní Branicanová dosud vzdorovala. Godfrey si u ní klekl a upřel na ni svůj poslední pohled.“Maminko!“ zvolal na ni jako dítě prosící svou rodičku, aby je nenechala zemřít,

Dolly stála mezi svými společníky, rozhlížela se po obzoru a šeptala:“Johne! Johne!“ Jako by jí mohl přijít na pomoc!

XIII. U INDASŮ

V kmeni Indasů žilo několik set domorodců, mužů, žen a dětí. V té době se zdržovali na březích řeky Fitzroy, asi sto čtyřicet mil od jejího ústí. Přišli sem z oblastí Tasmanovy země, zavlažovaných horním tokem řeky. Před několika dny je náhoda zavedla na pětadvacet mil daleko od oné části Velké písečné pouště, kde karavana právě dorazila na místo své poslední zastávky po nesmírných útrapách překračujících lidské síly.

A právě u těchto Indasů žili plných devět let kapitán Branican a jeho zástupce Harry Felton K vysvětlení dalších událostí je nutno doplnit výpověď Harryho Feltona na jeho úmrtním loži uvedením jejich příběhů v oné dlouhé době.

Víme už, že v letech 1875 až 1881 našla posádka *Franklina* útočiště na ostrově Browse, který leží asi dvě stě padesát mil od York Šandu, nejbližšího místa na severozápadním pobřeží Austrálie. Dva námořníci zahynuli v bouři a dvanáct zbývajících žilo šest let na ostrově bez možnosti návratu do vlasti. Ale jednoho dne se dostala ke břehu ostrova s mořským proudem jakási šalupa.

Kapitán Branican chtěl člunu použít ke společné záchraně a opravil jej tak, aby se s ním dostal až k australskému pobřeží. Naložil na něj zásobu potravin na několik týdnů. Do šalupy se však vešlo jen sedm lidí. Kapitán Branican a Harry Felton si tedy vzali pět mužů a zbývajících pět nechali na ostrově Browse, kde měli čekat, až pro ně přijede nějaká loď. Víme už, že ti nešťastníci zahynuli, dříve než je mohl někdo zachránit.

Po nebezpečné plavbě nepříjemnými vodami Indického oceánu přistala šalupa u Biskupova mysu a pak se jí podařilo proniknout do zálivu, v němž se řeka Fitzroy vlévá do moře. Nešťastný osud však chtěl aby byl kapitán Branican napaden domorodci. Při obraně proti jejich útoku byli zabiti další čtyři jeho námořníci.

Domorodci patřili ke kmeni Indasů a po přepadu odvěkli kapitána, jeho zástupce a zbylého námořníka do vnitrozemí. Námořník však byl zraněn a svému zranění podlehl. Za několik týdnů byli kapitán Branican a Harry Felton jediní, kdo katastrofu *Franklina* přežili.

Kdyby byl zraněný námořník nezemřel brzy po svém zajetí, byl by ho jistě čekal stejný osud. Ale náčelník kmene, jménem Wili, stýkal se s kolonisty na pobřeží a znal bělochy natolik, aby věděl, že kapitán Branican a Harry Felton jsou důstojníci, na nichž může dvojnásobně vydělat. A jako starý válečník mohl Wili využít jejich schopností v bojích s nepřátelskými kmeny: jako dobrý obchodník viděl v tom zároveň příležitost k získání velkého a cenného výkupného, které by získal za propuštění obou svých vězňů. Ti tak nepřišli o život, ale musili se podřídit kočovným zvykům, což bylo pro ně tím horší, že je Indasové neustále hlídali. Střežení dnem i nocí nemohli se z tábořiště vzdálit. A když se o to několikrát pokusili, stálo je to málem život.

Občas, když došlo k boji mezi kmeny, musili pomáhat aspoň radami. A jejich rady byly opravdu dobré, protože Wili měl napříště vítězství vždy zajištěno. Díky těmto úspěchům stali se Indasové jedním z nejmocnějších kmenů, které navštěvovaly oblasti Západní Austrálie.

Po smrti zraněného námořníka musili John Branican a Harry Felton následovat Indasy na jejich nekonečné pouti končinami střední a severozápadní Austrálie. Někdy jejich vězňitelé napadli. sousední kmeny, někdy byli sami napadeni, ale díky radám svých zajatců nabyli Wili brzy nad svými nepřáteli nepopíratelné převahy. Tak prošli stovky mil od Královského zálivu až k zálivu Van Diemenovu mezi údolím řeky Fitzroy a údolím řeky Victoria a k pláním Alexandrovovy země. Tak kapitán Branican a Harry Felton prošli dosud neznámými končinami Tasmanovy země, Arnhemské země a Velké písečné pouště.

Jim se ty nekonečné cesty zdály nesmírně trudné, ale Indasové na námahu nedbali. To byl jejich způsob života, bez ohledu na vzdálenosti a na čas, o němž měli stejně velmi nejasnou představu. Vždyť o věcech, které se měly odehrát za pět šest měsíců, tvrdili docela vážně, že k nim dojde za dva tři

dny nebo za týden. A žádný z nich nevěděl, kolik je mu let. Zdálo se, že Australci tvoří zvláštní stupeň na žebříčku lidstva — stejně jako mnohá zvířata jejich země. -

A těmto zvykům se musili přizpůsobit John Branican a Harry Felton. Musili snášet útrapy každodenních cest. Musili se spokojit často s nedostatečnou a většinou odpornou potravou. Nemluvě o hnusných kanibalských scénách, jejichž hrůzám se oběma zajatcům nikdy nepodařilo zabránit po oněch bojích, v nichž nepřátelé po. stovkách umírali. Svým podřízením chtěli kapitán Branican a Harry Felton uspat bdělost kmene, aby mohli při první příležitosti utéci. Ale útěk v severovýchodních pouštích měl málo naděje na úspěch, jak vyplynulo z osudu kapitánova zástupce. Oba vězni však byli střeženi tak přísně a příležitostí k útěku bylo tak málo, že se za devět let nepodařilo Johnu Branicanovi a Harrymu Feltonovi některé příležitosti využít. Jenom jednou — bylo to rok před vypravením expedice paní Branicanové do Austrálie — jenom jednou by se jim byl útěk málem zdařil. Řekněme si, za jakých okolností k tomu došlo.

Během bojů s jedním vnitrozemským kmenem usadili se tehdy Indasové na březích jezera Amédée v jihozápadní části Alexandrových zemí. Tak hluboko do nitra pevniny se pouštěli velmi zřídka. Kapitán Branican a Harry Felton věděli, že jsou sotva tři sta mil od telegrafní linky, a pokládali to za vhodnou příležitost. Rozhodli se jí využít. Po zralém uvážení se dohodli na útěku odděleně. Měli se setkat několik mil od tábora. Harrymu Feltonovi se podařilo obelstít ostražitě domorodce a dostat se na místo, kde měl na svého druhá čekat. John však byl naneštěstí zavolán k Wilimu, který si od něho vyžádal ošetření rány utržené při poslední bitce. John proto nemohl odejít a Harry Felton na něho několik dní marně čekal... Napadlo mu, že kdyby se dostal do nějaké osady ve vnitrozemí nebo na pobřeží, mohl by zorganizovat výpravu k osvobození kapitána. Pustil se proto k jihovýchodu. Co námahy, strádání a běd však

musel snášet v těch čtyřech měsících, než padl na břehu řeky Paroo v okrese Ulakarara v Novém Jižním Walesu! Když byl převezen do sydneyenské nemocnice, ležel tam několik týdnů v bezvědomí. A pak zemřel, když byl ovšem prozradil paní Branicanové vše, co se týkalo Johna Branicana.

Pro Johna to byla strašná zkouška, když už neměl u sebe svého kamaráda. Jeho duševní síla se musila vyrovnat jeho fyzické energii, že nepropadl zoufalství. S kým měl napříště hovořit o tom, co mu bylo tak drahé — o vlasti.

o San Diegu, o zbožňovaných bytostech, které tam zanechal, o odvážné ženě a o synu Watovi, který vyrůstal daleko od něho a kterého možná už nikdy neuvidí, o panu Williamu Andrewovi a o všech ostatních přátelích.. ! Už devět let byl John vězněm Indasů. A kolik let ještě uplyne, než zase získá svobodu? Přesto neztrácel naději, posilován přesvědčením, že podaří-li se Feltonovi dojít do některého města na australském pobřeží, udělá jistě vše, co je v lidských silách, aby svého kapitána osvobodil..

Během první doby svého zajetí naučil se John jazyku domorodců, jazyku, který svou logickou gramatikou a přesností pojmů i výrazovou jemností prozrazoval, že australské obyvatelstvo vytvořilo kdysi vyšší civilizaci. Několikrát se snažil Wiliho přesvědčit, že by bylo pro něho výhodné, kdyby své vězně propustil do Queenslandu nebo do Jižní Austrálie, odkud by mu poslali požadované výkupné. Wili však byl chlapík náramně nedůvěřivý a nechtěl s tím souhlasit. Dostane-li výkupné, prohlásil, propustí je ihned — Johna i Harry ho. A co se slibu týče, soudil patrně podle sebe a nechtěl se na něj spolehnout.

Útěk Harryho Feltona ho nesmírně rozzuřil a způsobil, že Wili byl na kapitána Branicana ještě přísnější. Zakázal mu volný pohyb za zastávek i za pochodů a přidělil mu jednoho z domorodců jako strážce, který mu za zajatce ručil vlastní hlavou.

Uplynuly dlouhé měsíce, aniž se vězeň o svém společníku něco dověděl. Právem se už domníval, že Felton cestou zahynul. Kdyby se mu bylo podařilo dojít do Queenslandu nebo- do Adelaide, byl by se přece pokusil vyrvat Johna z rukou domorodců!

V první třetině roku 1891 — tedy počátkem australského léta, vrátil se kmen k řece Fitzroy, kde Wili obyčejně přecházel část horkého období a kde jeho kmen nacházel pramen obživy.

Tam byli Indasové ještě počátkem dubna v táboře při ohybu řeky na místě, kde se do ní vléval malý přítok ze severních planin.

Jakmile se tam kmen usadil, kapitán Branican se pokoušel dosáhnout pobřeží, o němž věděl, že není daleko. Kdyby se mu to podařilo, dostal by se snadno do některé osady na jihu.

John byl rozhodnut riskovat všechno, jen aby skoncoval s tou hroznou existencí, i kdyby ho to mělo stát život.

Naneštěstí změna v plánech Indasů zničila všechny naděje, na které se vězeň spoléhal. V druhé půli dubna bylo už jasné, že se Wili chystá k odchodu, aby zřídil zimní tábor při horním toku řeky.

Co se vlastně stalo a proč došlo ke změně ve zvycích kmene?

Kapitán John se to po značné námaze dověděl. Kmen se chtěl dostat výš proti toku řeky proto, že se na východě objevila při dolním toku řeky Fitzroy černá policie.

Víme už, co říkal Tom Marix o černé policii, která po zjištění situace kapitána Branicana z výpovědi Harryho Feltona dostala rozkaz prohledat severozápadní oblasti.

Této policii se domorodci velmi báli, protože její členové dokázali vyvinout při pronásledování kmenů neuvěřitelnou úpornost. Černou policii vedl kapitán nazývaný“mani“. Jemu podřízený seržant velel třiceti bílým mužům a čtyřiařdvaceti černochům. Všichni měli výtečné koně, pušky, šavle a pistole. Tyto sbory známé pod jménem“domorodá policie“ stačily

zajistit bezpečnost obyvatelstva v krajích, kterými lidé občas projížděli. Členové této policie byli nesmiřitelní v trestních sankcích vůči domorodcům. Někteří z nich se sice prohřešovali proti lidskosti, ale zato plně zajišťovali veřejnou bezpečnost. Jejich služba byla velmi účinná a přesuny oddílů nesmírně rychlé. Všechny domorodé kmeny se bály setkání s policií, a proto taky Wili po zprávě o její blízkosti se rozhodl postoupit proti toku řeky Fitzroy dál.

Ovšem to, v čem bylo pro Indasy nebezpečí, mohlo být pro Johna záchranou. Kdyby se mu podařilo dostat se k policejnímu oddílu, měl by záchranu zajištěnou a návrat do vlasti zaručený. Podaří se mu však při zrušení tábora oklamat bdělost domorodců?

Wili patrně jeho úmysly uhodl, protože ráno 20. dubna se dveře Johnovy chatrče v obvyklou hodinu neotevřely. A před chatrčí stál na stráží jeden z domorodců. Na Johnovy otázky neodpovídal. Když John žádal, aby byl odveden k Wilimu, byla jeho žádost zamítnuta a náčelník sám k němu nepřišel.

Co se vlastně stalo? Dělají snad Indasové spěšné přípravy ke zrušení tábora? Bylo to pravděpodobné. John slyšel spěšné pobíhání v okolí své chatrče, kam se Wilimu uráčilo poslat trochu potravy.

Tak uplynul celý den a pak druhý. V situaci se nic nezměnilo. Vězeň byl stále přísně střežen. Ale v noci z 22. na 23. dubna mohl zjistit, že hluk venku ustal. John si už myslel, že Indasové tábor u řeky Fitzroy opustili.

Nazítří za svítání se dveře chatrče náhle otevřely.

Před kapitánem Branicanem se objevil jakýsi muž — běloch!

Byl to Len Burker.

XIV. HRA LENA BURKERA

Před dvaatřiceti dny se Len Burker oddělil od paní Branicanové a jejích společníků. Vichřice, karavaně tak osudná, dala mu příležitost k provedení jeho plánů. Chytil Janu za ruku a vydal se za černochy z průvodu. Před sebou hnal všechny zdravé velbloudy, mezi nimi i ty, kteří nesli výkupné za Johna Branicana.

Tím získal Len Burker výhodnější podmínky k dostižení Indasů v údolí zavlažovaném řekou Fitzroy. Za svého bludného života navázal už několikrát styky s australskými kočovníky, jejichž jazyk i zvyky dobře znal. A ukradené výkupné mu zajišťovalo u Wiliho dobré přijetí. Jakmile bude John osvobozen, octne se v jeho moci... a pak...

Když Len Burker karavanu opustil, zamířil k severozápadu a za svítání byl se svými společníky už na několik mil daleko.

Jana chtěla manžela poprosit, aby Dolly uprostřed pouště neopouštěl, a vyčetla mu, že ke zločinu spáchanému po Godfreyho narození přidává teď zločin nový. Zapřísahala ho, aby odčinil své hanebné jednání tím, že vrátí matce její dítě a spojí své úsilí s jejím, aby jí pomohl najít kapitána Branicana.

Nedostala však na to odpověď. Zabránit totiž Lenu Burkerovi v uskutečnění jeho úmyslů nebylo vůbec v lidské moci. Ještě několik dní, a dosáhne svého cíle! Dolly a Godfrey zemřou vysílením, John Branican zmizí a dědictví po Edwardu Starterovi přejde do rukou Janiných, to znamená do jeho rukou. "A on už bude vědět, jak ho využít.

Od toho ničemy se nic jiného nedalo čekat. Své ženě nařídil mlčet a ona se musela jeho hrozbám podřídit. Dobře věděla, že kdyby ji nepotřeboval k získání Dollina majetku, byl by ji už dávno opustil a provedl možná i něco ještě horšího. A jak by byla mohla Jana pomýšlet na útěk a na návrat ke karavaně? Co by si sama počala? Ostatně dva černoši ji ani na krok neopouštěli.

Není snad třeba líčit příhody cesty Lena Burkera. Soumarů i jídla měl dost. Za takových podmínek mohl se dlouhými etapami dostat rychle k řece Fitzroy Jeho lidé byli tomuto životu zvyklí a trpěli mnohem méně než běloši po odchodu z Adelaide.

Za sedmnáct dní, 8. dubna, došel Len Burker na levý břeh řeky Fitzroy právě v den, kdy paní Branicanová a její společníci padli na poslední zastávce únavou na zem.

V těch místech se Len Burker setkal s několika domorodci a dověděl se od nich, kde se teď Indasové zdržují. Zjistil, že se pustili údolím řeky dál na západ, a rozhodl se jít za nimi. aby se setkal s Wilim.

Cesta teď ubíhala bez obtíží. V dubnu je podnebí v severní Austrálii mnohem mírnější i v nejmenších šířkách. Bylo jasné, že kdyby se byla karavana paní Branicanové dostala k řece Fitzroy, byla by se dočkala konce svých útrap. V několika dnech by byla navázala spojení s Indasy, protože Johna a Dolly oddělovala už jen vzdálenost pětaosmdesáti mil.

Když měl Len Burker jistotu, že mu zbývají už jenom dva nebo tři dny pochodu, rozhodl se k zastávce. Měl odvést Janu k Indasům a na oči kapitánu Branicanovi? Tím by riskoval možné prozrazení, což se mu nemohlo hodit. Dal proto příkaz k zastavení na levém břehu a Janu tam přes její zoufalé prosby nechal pod dozorem dvou černochů.

Pak se svými společníky pokračoval v cestě na západ s jízdními velbloudy i se zvířaty nesoucími věci určené jako výkupné.

A 20. dubna se Len Burker setkal s kmenem Indasů právě ve chvíli, kdy domorodci byli znepokojeni blízkostí černé policie, která se objevila dvanáct mil po proudu. Wili se právě chystal vyhledat si útočiště ve vyšších polohách Arnhemské země v severní Austrálii.

V té chvíli byl John na Wiliho příkaz z obavy před pokusem o útěk zavřen ve své chatrči. Nemohl proto vědět o

předběžných jednáních, která vedl Len Burker s náčelníkem Indasů.

Jednání probíhalo bez obtíží. Len Burker se kdysi s domorodci už stýkal. Znal jejich náčelníky, a tak šlo vlastně jen o otázku výkupného za Johna Branicana.

Wili projevil ochotu vězně proti výkupnému propustit. Velmi příznivě na něho zapůsobila výstava látek, ozdob, a především množství nabídnutého tabáku. Ale jako mazaný obchodník dal najevo, že se jen velmi nerad loučí s člověkem tak důležitým, jako je kapitán Branican, který už tak dlouho s kmenem žije, prokazuje mu platné služby atd., atd. Ví taky, že kapitán je Američan a že byla vyslána výprava, která má vězně osvobodit. Len, "Burker to potvrdil a prohlásil, že on je právě vedoucím oné výpravy; A když se dověděl, že se Wili bojí příchodu černé policie k hornímu toku řeky Fitzroy, využil této okolnosti k uspíšení jednání. Bylo totiž v jeho zájmu, aby vysvobození kapitána Branicana zůstalo utajeno. A až Johna odvede, nikdo se o jeho dalším jednání pravděpodobně nedoví. Nikdo mu nebude moci přičíst na vrub Johnovo zmizení, budou-li lidé z jeho doprovodu mlčet. A on si jejich mlčení už dokáže zajistit!

Z jednání vyplynul Wiliho souhlas s výkupným a obchod byl 22. dubna uzavřen. Toho večera opustili Indasové tábořiště a vydali se proti toku řeky Fitzroy.

Tak to Len Burker provedl, aby dosáhl svého cíle. Uvidíme, jak této situace využil.

A tak když se 23. dubna dveře chatrče s osm hodin ráno otevřely, octl se John Branican tváří v tvář Lenu Burkerovi.

Uplynulo plných čtrnáct let ode dne, kdy kapitán před odplutím *Franklina* ze San Diega stiskl naposled Burkerovi ruku. Dnes ho už nepoznal. Ale zato Len Burker byl překvapen, jak poměrně málo se změnil John. Snad trochu zestárnul — bylo mu teď třiačtyřicet let —, ale rozhodně méně, než by byl kdo po tak dlouhém pobytu mezi domorodci čekal.

Měl stále své ostré rysy a rozhodný pohled, v němž oheň energie dosud nevyhasl. Jen jeho husté vlasy trochu zbělely. Byl však stále silný a statný. Jistě by byl snášel útrapy cesty australskými pustinami lépe než Felton, který jim na svém útěku podlehl.

Když kapitán Branican Lena Burkera spatřil, ucouvl. Bylo

to za celou dobu jeho pobytu u Indasů poprvé, co se setkal s bělochem, poprvé, co ho oslovil cizí člověk.

„Kdo jste?“ zeptal se ho.

„Američan ze San Diega.“

„Ze San Diega?“

„Jsem Len Burkер...“

„Vy?“

A kapitán Branican se k Lenovi vrhl, chopil ho za ruce, objal ho.. Cože? Tento muž je Len Burkер? To není možné... To je nepravděpodobné.. John asi špatně slyšel... Stal se obětí přeludu... Len Burkер... Manžel Jany!

V této chvíli zapomněl John na svou bývalou nechuť k Lenovi, k člověku, který mu byl právem podezřelý!“Len Burkер!“ opakoval.“Já sám, Johne.“

„Tady? V těchto končinách? Ach, vy jste taky upadl do zajetí, Lene?“

Jak jinak si měl John vysvětlit přítomnost Lena Burkera v táboře Indasů?

„Ne.“ pospíšil si s odpovědí Len Burkер,“ne, Johne, přišel jsem, abych vás od náčelníka kmene vykoupil...a osvobodil vás...“

„Osvobodil mě?“

Kapitán Branican se jen s největším úsilím ovládl. Zdálo se mu, že zešílí, že užuž ztrácí rozum...

Konečně se uklidnil a chtěl vyběhnout z chýše ven..: Ale neodvážil se... Len Burkер sice hovořil o jeho osvobození. ale byl skutečně volný? A co Wili? A Indasové?

„Tak mluvte, Lene, co je?“ řekl a založil si ruce na prsou, jako by se bál, že se mu hrudník rozskočí.

A tu Len Burkер, věren svému plánu říci jen část pravdy a přičíst si všechnu zásluhu za úspěch výpravy, počal líčit fakta po svém. Ale John s hlasem přiškrceným vzrušením zvolal:

„A co Dolly...? Dolly...?“

„Je živa, Johne.“

„A co mé dítě... Wat...?“

„Živ.. oba žijí.. a oba jsou v San Diegu.“

„Má žena...! Můj syn...!“ šeptal si John s očima zaplavenými slzami.

A pak dodal:

„A teď mluvte! Mluvte, Lene! Jsem dost silný, abych vás vyslechl!“

A Len Burkер hnál svou drzost tak daleko, že se podíval Johnu přímo do očí a řekl:

„Johne, když před několika lety nemohl už nikdo pochybovat o zkáze *Franklina*, musil jsem s Janou opustit San Diego a Ameriku. Důležité záležitosti mě odvolaly do Austrálie. Odjel jsem do Sydney, kde jsem si zřídil kancelář. Od našeho odjezdu si nepřestala Dolly s Janou dopisovat. Víte přece, jaká vzájemná náklonnost je spojovala. Byla to náklonnost, kterou ani ta vzdálenost nemohla oslabit.“

„Ano...vím!“ odpověděl John.“Dolly a Jana byly opravdové přítelkyně a to odloučení musilo být pro obě velmi kruté.“

„Velmi kruté, Johne,“ pokračoval Len Burkер.“Ale po několika letech přišel den, kdy to odloučení mělo skončit. Asi před patnácti měsíci jsme se připravovali k návratu do San Diega, když náš plán zrušila nečekaná zpráva. Dověděli jsme se totiž, co se stalo s *Franklinem* a kde se ztratil. A zároveň s tím přišla zpráva o posledním trosečníku, který se dostal v Austrálii do zajetí, a o vás, Johne...“

„Ale jak jste se to mohli dovědět, Lene? Ze by od Harryho Feltona?“

„Ano. Tu zprávu přinesl Harry Felton. Váš kamarád byl na konci své pouti nalezen na březích řeky Paroo v jižním Queenslandu a dopraven do Sydney.“

„Harry...můj statečný Harry...!“ zvolal kapitán Branican.“Ach, věděl jsem dobře, že na mne nezapomene...! Jakmile se dostal do Sydney, zorganizoval výpravu

„Ne, zemřel,“ odpověděl Len Burker. „Zemřel po útrapách, kterým podlehl.“

„Zemřel!“ opakoval John. „Můj Bože... Zemřel! Harry Felton Harry!“

A z očí mu vytryskly slzy.

„Ale před svou smrtí,“ pokračoval Len Burker, „mohl ještě vyprávět o událostech, které následovaly po katastrofě *Franklina* na útesech ostrova Browse, a o tom, jak jste dosáhli západních břehů pevniny... Byl jsem u jeho lože a vyslechl jsem vše z jeho vlastních úst. Pak zavřel navěky oči s vaším jménem na rtech, Johne...“

„Harry! Můj ubohý Harry!“ šeptal John při pomyšlení na strašné útrapy, kterým jeho věrný druh podlehl, takže ho už neměl nikdy spatřit.

„Johne,“ pokračoval Len Burker, „zkáza *Franklina*, o němž jsme čtrnáct let neslyšeli, měla pozoruhodný ohlas. Dovedete si jistě představit účín té zprávy, že ještě žijete... Harry Felton vás opustil před několika měsíci jako vězně Indasů... Já jsem to ihned telegrafoval Dolly a oznámil jsem jí, že se vydávám na cestu, abych vás vyrval z rukou domorodců. Vždyť to byla jen otázka výkupného, jak to tvrdil Harry Felton. Pak jsem sestavil karavanu a opustil jsem s Janou Sydney. Je tomu už sedm měsíců. Tak dlouho nám trvala cesta k řece Fitzroy... Konečně jsme s pomocí boží dorazili až do tábora Indasů...“

„Děkuji, Lene, děkuji...,“ zvolal kapitán Branican. „To, co jste pro mne udělal...“

„...byl byste udělal za takových okolností i vy pro mne,“ odpověděl Len Burker.

„Jistě! A co vaše žena, Lene? Ta statečná Jana, která se nebála čelit takovým útrapám! Kde je?“

„Tři dny cesty odtud po proudu se dvěma muži z mého doprovodu,“ odpověděl Len Burker.

„Půjdu za ní...“

„Ano, Johne. Nechtěl jsem, aby mě doprovázela až sem,

protože jsem nevěděl, jak domorodci naši malou karavanu přijmou.“

„Ale nepřišel jste sám, že?“

„Ne. Mám tu svůj doprovod složený z dvanácti černochů. Do údolí řeky jsem přišel před dvěma dny.“ „Před dvěma dny?“

„A využil jsem jich ke sjednání dohody. Ten Wili na vás příliš lpěl, Johne.. Zná vaši důležitost...či lépe vaši cenu... Musil jsem s ním dlouho smlouvat, než jsem ho přiměl, aby vás za určité výkupné propustil.“

„Jsem tedy volný?“

„Tak jako já sám.“

„Ale co domorodci?“

„Ti odešli se svým náčelníkem. V táboře jsme už jenom my.“

„Odešli?“ zvolal John. „Podívejte se!“

Kapitán Branican se octl skokem před chatrčí.

V té chvíli spatřil na břehu řeky jen černochy z Burkerova doprovodu. Indasové tam už nebyli.

Je jasné, co z Burkerova vyprávění byla pravda a co lež. O Dolině šílenců neřekl ani slovo. Nemluvil ani o dědictví, které získala paní Branicanová po smrti Edwarda Startera. Nezmínil se ani o plavbách *Naděje* ve filipínských vodách a v Torresově průlivu v letech 1879 a 1882. Neřekl nic ani o tom, co se paní Branicanová dověděla od Harryho Feltona na jeho úmrtním loži. A nic neprozradil ani o výpravě statečné ženy, opuštěné teď uprostřed Velké písečné pouště, jejíž zásluhy si ničemný Burker teď přisvojil. To on vše udělal, vše zařídil a riskoval vlastní život, aby kapitána Branicana osvobodil!

A jak by byl mohl John pochybovat o pravdivosti jeho slov? Jak mohl nepoděkovat pln vděčnosti tomu, kdo navzdory nebezpečí přišel vyrvat vězně z rukou Indasů? Tomu, kdo ho teď vrátí ženě a dítěti?

To taky John udělal slovy, která by byla méně otrlého ničemu dojala. Ale Burkerova mysl neznala výčitky svědomí a

nic mu nemohlo zabránit v tom, aby své zločinné dílo dokončil. John Branican by byl teď chtěl co nejdřív s ním odejít do tábora, kde čekala Jana. Proč by taky Len s odchodem váhal? Během té cesty se mu možná naskytne příležitost zbavit se Johna tak, aby to černoši z jeho doprovodu nezapozorovali a aby nemohli v budoucnu proti němu svědčit.

Protože kapitán Branican naléhal netrpělivě na odchod, bylo rozhodnuto, že odejdou ještě týž den. John velmi už toužil po Janě, po oddané přítelkyni své ženy, aby si s ní mohl pohovořit o Dolly a o jejím dítěti, o panu Andrewovi a o všech, s kterými se v San Diegu shledá.

Vydali se na cestu odpoledne 23. dubna. Len Burker měl potravin na několik dní. Během cesty měla malou karavanu vodou zásobovat řeka Fitzroy. Velbloudi, na nichž jeli Len Burker a John Branican, měli jim v případě potřeby umožnit karavanu o několik etap předjet. To mělo Lenovy úmysly jen usnadnit. Nebylo třeba, aby kapitán Branican do tábora došel, a on tam dojít nesměl.

V osm hodin večer se Len Burker zastavil na levém břehu řeky k přenocování. Byl ještě příliš daleko, aby provedl svůj plán a předjel karavanu v místech, kde není o nebezpečná setkání nouze.

A tak se ráno za svítání vydal se svými společníky znovu na cestu.

Druhý den postupovali dvěma etapami přerušnými dvouhodinovým odpočinkem. Nebylo vždy snadné sledovat tok řeky Fitzroy, jejíž břehy byly často přerušeny hlubokými zářezy nebo pokryty neproniknutelnými porosty gumovníků a blahovičníků, což karavanu nutilo k dlouhým objížďkám.

Den to byl velmi krušný a černoši po jídle ihned usnuli. Za několik minut upadl i kapitán Branican do hlubokého spánku.

Teď se snad naskytla Lenu Burkerovi příležitost, které mohl využít, protože nespal. Zabít Johna, odvléci mrtvolu o dvacet kroků dál a svrhnout ji do řeky! Zdálo se, že příznivé

okolnosti se spojily jen proto, aby hnusný zločin umožnily. A ráno, ve chvíli odjezdu, by kapitána Branicana marně hledali...

Ke druhé hodině ranní Len Burker tiše vstal a plížil se s nožem v ruce ke své oběti. Už chtěl udeřit, když tu se John probudil.

„Zdalo se mi, že jste mě volal,“ řekl mu Len Burker.

„Ne, Lene,“ odpověděl John. „Ve chvíli, kdy jsem se probudil, zdalo se mi o Dolly a o našem dítěti!“

V šest hodin se Len Burker a John Branican vydali na další cestu podle řeky Fitzroy. Za polední přestávky se Len Burker rozhodl, že to už skončí. Večer měli totiž dorazit do tábora. Navrhl proto Johnovi, aby vyjeli napřed.

John s tím souhlasil, protože už chtěl být u Jany a pohovořit si s ní důvěrněji než s Lenem Burkerem.

Oba dva tedy vyjeli, ale vtom jeden z černochoů zahlédl ve vzdálenosti několika kroků bělocha, který se s obezřelým rozhlížením k nim blížil.

Lenu Burkerovi unikl výkřik.

Poznal totiž Godfreyho.

XV. POSLEDNÍ TÁBOR

Kapitán Branican, puzen jakýmsi instinktem, skoro podvědomě, vrhl se mladému chlapci naproti.

Len Burker se zastavil jako vbit nohama do země.

Godfrey tady! Godfrey, syn Dolly a Johna! Ale což karavana paní Branicanové nepodlehla...? Dolly je tady? Snad jen pár mil daleko. snad jen několik set kroků! Ledaže se Godfrey zachránil jako jediný ze všech, které ten ničema opustil!

Buď jak buď. toto nečekané setkání mohlo všechny Burkerovy plány zmařit. Kdyby plavčík promluvil, prozradil by, že v čele karavany stála pani Branicanová Řekl by, že Dolly čelila tisícovým nebezpečím, tisícovým útrapám uprostřed australských pouští, aby přispěchala svému muži na pomoc. Řekl by, že je Dolly zde! Ze postupuje za ním proti toku řeky Fitzroy...!

A ona za ním skutečně postupovala!

Ráno 22. března po odchodu Lena Burkera vydala se malá karavana na cestu k severozápadu. Víme už, že 8. dubna ti ubožáci padli polomrtví na zem, vyčerpáni hladem a mučení žízní.

Paní Branicanová se pokoušela s nadlidským úsilím všechny spoláčnický povzbudit. Zapřísahala je, aby se vzchopili, aby s posledními silami došli k řece. kde už mohli najít možnosti obživy... Bylo to však, jako by hovořila k mrtvolám A Godfrey dokonce ztratil vědomí

Ale v Dolly zvítězil duch výpravy a statečná žena dokázala to, co její spoláčnicki už nemohli udělat. Tom Marix a Zach Fren jí ukázali slábnoucí rukou k severozápadu a Dolly se tím směrem pustila.

V co ta energická žena doufala uprostřed pláně, která se před ní táhla do nedohledna? Co chtěla dělat v poušti bez potravy a bez dopravního prostředku? Chtěla snad dojít k řece

Fitzroy a vyžádat si pomoc buď u bělochů na pobřeží, nebo u nějakého náčelníka domorodého kmene? To sama nevěděla, ale zdolala tak několik mil. Dvacet ve třech dnech! Ale pak jí síly zradily a ona padla na zem. A byla by zemřela, kdyby se jí nebylo dostalo pomoci — pomoci možno říci zázračné.

V té době totiž projížděla černá policie okrajem Velké písečné pouště. Její velitel zanechal jeden oddíl u řeky Fitzroy a pustil se se šedesáti muži na průzkum do této oblasti.

A tam našel paní Branicanovou. Jakmile nabyla vědomí, vysvětlila veliteli, kde jsou její společníci. Policisté ji k nim přivedli. Veliteli a jeho lidem se pak podařilo všechny vzkřísit. Za čtyřicet hodin nebyli by už našli ani jednoho z nich naživu.

Tom Marix, který se kdysi v Queenslandu s velitelem už setkal, vypravoval mu vše, co se od jejich odjezdu z Adelaide událo. Důstojník policie věděl, proč se karavana paní Branicanové pustila do dalekých severozápadních oblastí, a když ho náhoda s ní spojila, nabídl jí teď svůj doprovod. A když se Tom Marix zmínil o kmeni Indasů, velitel mu oznámil, že títo kočovníci právě táboří na břehu řeky Fitzroy asi šedesát mil odtud.

Nemohli ztrácet čas, jestliže měli zhatit plány Lena Burkera, kterého velitel hledal už od doby, kdy ten ničema projížděl s bandou zločinců provinciemi Queenslandu. Bylo zřejmé, že podaří-li se Lenu Burkerovi osvobodit kapitána Branicana, který neměl žádné důvody k nedůvěře, nebude možné přijít jim na stopu.

Paní Branicanová se mohla spolehnout na velitele i na jeho muže, kteří se s jejími lidmi rozdělili o jídlo a půjčili jim koně. Skupina odjela ještě týž den večer a odpoledne 21. dubna se jim na sedmnácté rovnoběžce objevily výšiny při říčním údolí.

V těch místech našel velitel svůj oddíl, který zůstal na hlídce u řeky Fitzroy. Dozvěděl se tam, že Indasové táboří asi sto mil odtud proti toku řeky. Důležité bylo dostat se k nim co

nejrychleji, ač paní Branicanová už neměla nic z oněch věcí, které byly určeny jako výkupné za kapitána.

Ale velitel, teď s celou brigádou pohromadě, posílen To-

rném Marixem, Zachem Frenem, Godfreyem, Josem Merittem a ostatními členy doprovodu, užije jistě bez váhání síly, aby kapitána Branicana vyrval z moci Indasů. Ale když dorazili do tábora domorodců, našli místo opuštěné. Velitel však domorodce etapu za etapou sledoval, a tak 25. dubna odpoledne Godfrey, který karavanu o půl míle předjel, octl se náhle před kapitánem.

John pohlížel na Godfreyho s podivným dojetím. Ač nemohl vědět, kdo ten chlapec je, přímo jej hltal očima... Vztáhl k němu ruce...a zavolal na něho chvějícím se hlasem. jako by to byl jeho vlastní syn.

Godfrey se mu vrhl do náručí s výkřikem:

„Kapitán Branican!“

„Ano, jsem to já!“ odpověděl John.“Ale kdo jsi ty, chlapče? Kde ses tu vzal? A jak to, že znáš mé jméno?“

Godfrey však nemohl odpovědět. Hrozně zbledl, protože spatřil Lena Burkera a nedokázal potlačit hrůzu, kterou v něm vzbudil pohled na toho bídáka.

„Len Burker!“ vykřikl.

Len Burker rychle uvážil důsledky tohoto setkání a mohl si jen blahopřát. Šťastná náhoda mu vydala zároveň s Johnem i Godfreyho! Nebylo to snad neuvěřitelné štěstí, že má teď ve své moci otce i syna? Len Burker se obrátil ke svým černochům a dal jim znamení, aby se Godfreyho a Johna zmocnili.

„Len Burker!?“ opakoval Godfrey.

„Ano. chlapče,“ řekl John.“Je to Len Burker...můj zachránce...“

„Zachránce?“ zvolal Godfrey.“Ne, kapitáne Branicane, Len Burker vás nezachránil! Chtěl vás naopak zničit! Opustil nás a paní Branicanové ukradl věci určené jako výkupné za vás...“

Na ta slova odpověděl John výkřikem a uchopil Godfreyho za ruku.

„Komu...? Dolly...?“ opakoval.

„Ano, paní Branicanové, kapitáne, vaší ženě..., která je nedaleko odtud!“

„Dolly zde?“ vykřikl John.

„Ten kluk se zbláznil!“ zvolal Len Burker a přistoupil ke Godfreymu.

„Ano...ano...,“ šeptal si John. „Ten ubohý chlapec zešlel!“

„Lene Burkere,“ zvolal Godfrey třesoucí se hněvem, „jste zrádce...a jste taky vrah! A ten vrah je tady, kapitáne Branicane, jen proto, aby se vás zbavil tak, jako se chtěl zbavit paní Branicanové a jejích společníků!“

„Dolly...! Dolly...!“ zvolal kapitán Branican. „Ne, ty ses nezbláznil, chlapče! Já ti věřím...věřím ti... Pojď ke mně!“

Len Burker a jeho lidé se vrhli na Johna a na Godfreyho, který vytími z opasku revolver a střílel jednoho z černošů přímo do prsou. Ale ostatní černoši se chlapce i Johna zmocnili a odvěkli je k řece.

Výstřel však našťěstí zaslechli zachránci. Několik set kroků po toku zazněly výkřiky a skoro zároveň se na břehu objevili velitel policie a jeho lidé, Tom Marix se svým doprovodem, paní Branicanová, Zach Fren, Jos Meritt a Gin Ghi.

Len Burker a jeho černoši neměli k odporu dost sil a okamžik poté sevřel už John Branican v náručí svou Dolly.

Len Burker hru prohrál. Kdyby byl zatčen, nebyl by mohl čekat milost. Dal se proto se svými černochy na útěk proti toku řeky.

Velitel policie, Zach Fren, Tom Marix, Jos Meritt a asi tucet policistů se pustili za ním.

Jak vylíčit city, jak popsat dojetí, kterým přetékala srdce Dolly a Johna? Oba plakali a Godfrey se s nimi dělil o slzy, o objetí i o polibky.

Tolik radosti vyvolalo u Dolly to, co nevyvolalo ani největší strádání. Síly statečnou ženu opustily a Dolly upadla v bezvědomí.

Godfrey k ní poklekl a pomáhal Harriettě Dolly křísit. Oba

věděli to, co John dosud nevěděl. Ze Dolly kdysi ztratila v záchvatu bolu rozum. Neztratí ho teď v záchvatu radosti?

„Dolly! Dolly!“ opakoval John.

A Godfrey se chopil Dolliných rukou a zvolal:

„Maminko! Maminko!“

Dolly otevřela oči a sevřela ruce Johnovi, kterému srdce přetévalo radostí a který podával ruku Godfreymu se slovy:

„Pojď, Wate, pojď, synu!“

Ale Dolly ho nemohla nechat v takovém bludu, ve víře, že Godfrey je jeho syn...

„Ne, Johne,“ řekla mu, „ne! Godfrey není náš syn! Náš ubohý Wat je mrtev... Zemřel hned po tvém odjezdu...“

„Mrtev!“ vykřikl John, ale nepřestával se dívat na Godfreyho.

Dolly už mu chtěla říci o neštěstí, které ji potkalo před patnácti roky, když se z míst, kam se velitel se svým doprovodem pustil za Lenem Burkerem, ozval výstřel.

Byla to spravedlnost vykonaná nad tím bídákem, nebo měl Len Burker čas vykonat ještě další zločin?

Skoro zároveň se celá skupina objevila na břehu řeky Fitzroy. Dva policisté vedli jakousi ženu, z jejíž hluboké rány vytékala krev a barvila půdu.

Byla to Jana.

A co se vlastně stalo?

Přes rychlost Burkerova útěku neztráceli ho první pronásledovatelé z dohledu. Dětilo je jen několik set kroků, když Len Burker spatřil Janu a zastavil se.

Té nešťastnici se podařilo uniknout a teď už od rána postupovala po proudu řeky Fitzroy. Šla nazdařbůh, a když zaslechla první výstřely, nebyla ani čtvrt míle daleko od místa, kde se právě setkala Dolly s Johnem. Zrychlila krok a náhle se octla před svým prchajícím manželem.

Len Burker ji uchopil za ruku a chtěl ji odvést. Jeho zuřivost dovršila myšlenka, že by se Jana shledala s Dolly a

prozradila jí tajemství Godfreyho narození. Ale protože se Jana bránila, srazil ji ranou dýky na zem.

V té chvíli zazněl výstřel z pušky, doprovázený slovy, která byla tentokrát zcela na místě:

„Dobře...! Oh! Velmi dobře...!“

Byl to Jos Meritt, který právě zcela klidně namířil na Lena Burkera a srazil ho výstřelem do vod řeky Fitzroy.

Dolly se vrhla k Janě, která ještě dýkala, i když velmi slabě. Dva policisté vzali Janu do náruče a přinesli ji k paní Branicanové.

Když Dolly viděla, v jakém stavu Jana je, vyrazila srdcervoucí výkřik. Sklonila se nad umírající a snažila se zjistit tlukot srdce nebo dech unikající jí z úst. Ale Janina rána byla smrtelná. Dýka jí pronikla celou hrudí.

„Jano.. Jano...!“ opakovala hlasitě Dolly.

Při hlase, který v ní vyvolal vzpomínku na jedinou náklonnost, kterou kdy poznala, otevřela Jana oči, pohlédla na Dolly, usmála se a zašeptala:

„Dolly! Drahá Dolly!“

Náhle její pohled oživil. Právě spatřila Johna. „Johne.. to jste vy?“ řekla tiše, že to sotva slyšel. „Já, Jano,“ odpověděl kapitán Branican. „Jsem to já.“ kterého přišla Dolly zachránit. „John... John je tady!“

„Ano, u nás, drahá Jano!“ řekla Dolly. „Teď nás už neopustí. Vezmeme ho s sebou.. as sebou.. domů...“

Jana však neposlouchala. Zdálo se, že očima někoho hledá. A pak pronesla jedno jméno:

„Godfrey! Godfrey!“

A na tváři poznamenané už agónií se jí objevila úzkost. Paní Branicanová dala znamení Godfreymu, který přistoupil.

„On! Konečně on!“ zvolala Jana a s posledním úsilím se nadzvedla.

„Pojď blíž, Dolly,“ pokračovala, „ty, Dolly, a vy, Johne, poslyšte, co vám musím ještě říci!“

Oba se k Janě naklonili tak, aby jim ani jediné slůvko neušlo.

„Johne, Dolly,“ řekla Jana, „Godfrey, který je tu s vámi Godfrey je vaše dítě..“ „Naše dítě?“ zvolala Dolly.

A zbledla jako mrtvola, jak se jí všechna krev stáhla k srdci.

„My přece už nemáme syna,“ řekl John. „Je mrtev!“

„Ano,“ potvrdila Jana, „malý Wat se v zálivu San Diego utopil... Ale vy jste měli ještě druhé dítě. A to dítě...je Godfrey!“

A v několika větách, přerušovaných záškuby smrtelného zápasu, vypověděla Jana vše, co se odehrálo po odjezdu kapitána Branicana až do Godfreyho narození ve Vyhliídce. Jak se rozumu zbavená Dolly stala matkou, aniž o tom věděla. Děcko bylo na Burkerův rozkaz pohozeno, ale po několika hodinách nalezeno a později vychováno ve *Watově domově* pod jménem Godfrey.

A Jana končila:

„Jsem vinna, že jsem neměla nikdy odvahu se vším se ti přiznat, Dolly. Odpuť mi to! Odpuťte mi to i vy, Johne!“

„Není třeba něco ti odpouštět, Jano, když jsi nám právě vrátila naše dítě!“

„Ano.. vaše dítě!“ zvolala Jana. „Dolly a Johne, před vámi přísahám, že Godfrey je váš syn!“

A když viděla, že Dolly i John chlapce objímají, ozářil jí tvář šťastný úsměv, který zmizel až s jejím posledním výdechem.

XVI. ROZUZLENÍ

Především bylo nutno rozhodnout otázku, mají-li se pustit k pobřeží údolím řeky Fitzroy, nebo zamířit k některému přístavu přímo. Ale protože by trvalo dlouho, než by mohl být k pobřeží vyslán parník, rozhodli se vrátit stejnou cestou zpět. V doprovodu velitele černé policie, opatřena péčí jejího velitele hojnou zásobou potravin a potřebným počtem jízdních i nákladních velbloudů odebraných Lenu Burkerovi, nemohla se karavana bát žádných nebezpečných setkání.

Před odjezdem uložili tělo Jany Burkerové do hrobu vyhloubeného u paty gumovníku. Dolly pak k rovu poklekla a pomodlila se za duši ubohé ženy..

Kapitán Branican, jeho žena a“ jejich průvodci opustili 25 dubna tábor u řeky Fitzroy pod vedením velitele policie, který jim nabídl doprovod až do nejbližší stanice telegrafní linky.

Všichni byli tak šťastni, že ani nevnímali útrapy cestování. Zach Fren ve své radosti opakoval Tomu Marixovi:

„Nu, Tome, našli jsme kapitána, nebo ne?“

„Jen včasným zásahem šťastné náhody, na niž se musíme vždy spoléhat!“

Jen obzor Jose Meritta zůstal zachmuřen. Paní Branicanová našla svého Johna, ale slavný sběratel nenašel klobouk, jehož hledání ho už stálo tolik námahy a obětí! Dostat se až k Indasům, ale nesetkat se s jejich velitelem, který možná nosí na hlavě ono historické veledílo, to byla opravdu smůla! Jose Meritta trochu utěšovalo jen ujištění velitele černé policie, že móda evropských klobouků se k obyvatelstvu severozápadních provincií dosud nedostala, ač v krajích na severovýchodě ji Jos Meritt už zjistil. Tu vytouženou věc nemohl tedy hledat v severní Austrálii. Zato si mohl Angličan blahopřát k výstřelu, kterým zbavil Branicanovu rodinu“hnusného Lena Burkera“, jak se vyjádřil Zach Fren.

Návrat proběhl co nejrychleji. Karavana už netrpěla příliš

žízní, protože studny se prudkými podzemními lijáky naplnily a teplota se teď udržovala na snesitelné výši. Na návrh velitele policie pustili se přímo podle telegrafní linky, kde nacházeli dobře zásobené stanice a možnost spojení s největším městem Jižní Austrálie. Díky telegrafu dověděl se brzy celý svět, že odvážná výprava paní Branicanové byla přivedena ke šťastnému konci.

U jezera Woodu dorazili John, Dolly a jejich společníci do stanice telegrafní linky. Tam se velitel a jeho lidé musili s Johnem a Dolly Branicanovými rozloučit. Rozešli se po srdečném a zcela zaslouženém poděkování, nemluvě o odměně, kterou jim kapitán Branican poslal později z Adelaide.

Teď už jim stačilo projít Alexandrovou zemí až do stanice Alice Springs, kam karavana dorazila večer 19. června po sedmitýdenním pochodu.

Tom našel v péči vedoucího stanice pana Flinta vše, co tam zanechal: voly, káry, spřežení a jezdecké koně pro zbývající etapy.

A tak 3. července dorazili všichni do stanice Fariny a druhého dne vystoupili na nádraží v Adelaide.

Nedá se vylíčit přijetí, jakého se tam dostalo kapitánu Branicanovi a jeho odvážné ženě! K jejich přivítání se seběhlo celé město, a když se kapitán Branican s ženou a synem objevil na balkónu hotelu v třídě krále Viléma, ozvalo se tak silné volání slávy, že muselo být podle Gin Ghia slyšet až na konci Nebeské říše.

Pobyt v Adelaide netrval dlouho. John a Dolly Branicanovi pospíchali s návratem do San Diega, aby spatřili své přátele a našli zas svou vilu, kam se společně s nimi mělo vrátit i štěstí. Rozloučili se s Tomem Marixem a s jeho lidmi, které bohatě odměnili a na jejichž služby nikdy nezapomněli.

Nezapomenou ani na originálního Jose Meritta, který se taky rozhodl opustit Austrálii i se svým věrným sluhou.

A co tam měl taky dělat, když tam nebyl“jeho klobouk“?

Ale kde tedy byl?

Kde? V některém královském paláci, kde byl chován v největší a zasloužené úctě. Ano! Jos Meritt se pustil po falešné stopě a zbytečně projížděl pěti díly světa, aby ten klobouk získal... A klobouk zatím byl ve windsorském zámku, jak se po šesti měsících dověděl. Byl to klobouk, který nosilo Jeho Veličenstvo královna Viktorie po své návštěvě u krále Ludvíka Filipa roku 1845. Bylo opravdu přinejmenším pošetilé, když si myslil, že takové mistrovské dílo pařížské modistky by mohlo skončit svou kariéru na kudrnaté hlavě australského divocha!

Plynulo z toho, že putování Jose Meritta konečně skončí, k nesmírné radosti Gin Ghia, ale k velké nelibosti slavného sběratele kuriozit, který se vrátil do Liverpoolu znechucen tím, že nemohl doplnit svou sbírku jedinečným kloboukem, světovým unikátem.

Za tři týdny po odplutí z Adelaide, kde se nalodili na parník *Abraham Lincoln*, dorazili John, Dolly a Godfrey Branicanovi spolu se Zachem Frenem a služkou Harriettou do San Diega.

A tam je uvítali pan Andrew a kapitán Ellis spolu se všemi obyvateli statečného města, které bylo hrdo na svého nalezeného kapitána, v němž pozdravovalo jednoho ze svých nejslavnějších synů.

JULES VERNE ZAJATEC PUSTIN
Svazek č. 83

Z francouzského originálu *Mistress Branican*,
vydaného nakladatelstvím Hachette v Paříži roku
1891, přeložil a upravil Václav Netušil

Ilustroval Louis Benett

Graficky upravil Jan Hejda

Obálku navrhl James Janíček.

Vydal jako svou 4689. publikaci Albatros, nakladatelství pro děti a mládež,
v Praze reku 1975 Odpovědný redaktor Josef Šubrt Výtvarný redaktor
Jaromír Zápál Technická redaktorka Jitka Pavlíková Ze sazby písma Primus
vysadila a vytiskla Severografia, n. p. závod 1. Liberec 16. 3. 9 AA (text 14.
08, ilustrace 2, 31), 16, 71 VA. Náklad 71 000 výtisků. 1. vydání. 13-777-
75 14 54 Brožovaný výtisk 7,- Kčs

Translation © Václav Netušil, 1975 Illustrations © Albatros, 1975